

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om registrering av samarbetspersoner inom arbetarskyddet samt till lagar om ändring av 47 § i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen och lagen om laddare

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att det stiftas en lag om registrering av samarbetspersoner inom arbetarskyddet samt att lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen och lagen om laddare ändras. Samtidigt föreslås det att lagen om personregister för arbetarskyddet upphävs.

Propositionens huvudsakliga syfte gäller författningsöversyn. Därtill är syftet med den föreslagna lagen om registrering av samarbetspersoner inom arbetarskyddet att främja arbetarskyddet.

I nuläget sköts registrering och utlämnande av uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet av social- och hälsovårdsministeriet. Eftersom ministeriet inte är den instans som är bäst ägnad att fungera som personuppgiftsansvarig ska uppgiften enligt den föreslagna nya lagen överföras till Arbetarskyddscentralen, som är en förening för arbetsmarknadens centralorganisationer.

Det centrala innehållet i den föreslagna nya lagen är arbetsgivarens skyldighet att anmäla uppgifter om samarbetspersonerna inom arbetarskyddet på arbetsplatsen till Arbetarskyddscentralens register samt utlämnandet av dessa uppgifter för sådana ändamål som främjar arbetarskyddet. Skyldigheten ska enligt förslaget dock inte gälla bland annat arbetsgivare som har små arbetsplatser, men också dessa ska ges möjlighet att frivilligt göra en anmälan.

Därtill föreslås det att begränsningarna av tillämpningsområdet för lagen om laddare ändras. Från lagens tillämpningsområde stryks enligt förslaget bland annat tjänsteuppdrag inom Försvarsmakten och Gränsbevakningsväsendet. Därtill föreslås att bestämmelsen om sökande av ändring i lagen om laddare ändras på grund av revideringar i den allmänna lagstiftningen. Dessutom föreslås vissa lagtekniska ändringar i lagen om laddare.

Lagen om registrering av samarbetspersoner inom arbetarskyddet och lagen om ändring av lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen avses träda i kraft den 2 april 2026. Lagen om ändring av lagen om laddare avses träda i kraft den 1 september 2025.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
MOTIVERING	4
1 Bakgrund och beredning	4
2 Nuläge och bedömning av nuläget	5
2.1 Nuläge	5
2.1.1 Lagen om personregister för arbetarskyddet och 47 § i tillsynslagen	5
2.1.2 Begränsning av tillämpningsområdena för lagen om laddare och ändringssökande	8
2.2 Bedömning av nuläget	8
2.2.1 Registrering och utlämnande av uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet	8
2.2.1.1 Allmänt om arbetarskyddsförvaltningens uppgifter	9
2.2.1.2 Den samhälleliga betydelsen av registrering och utlämnande av uppgifter	9
2.2.1.3 Faktisk förvaltningsverksamhet och utövning av offentlig makt	12
2.2.2 Lagen om personregister för arbetarskyddet och dataskydd	14
2.2.2.1 Personuppgiftsansvarig	14
2.2.2.2 Användningsändamål för uppgifter som anmäls	15
2.2.2.3 Uppgifter som ska anmälas	17
2.2.3 Lagen om personregister för arbetarskyddet och offentlighet	18
2.2.4 Andra observationer om lagen om personregister för arbetarskyddet	19
2.2.5 Observationer om begränsning av tillämpningsområdena för lagen om laddare och ändringssökande	20
3 Målsättning	22
4 Förslagen och deras konsekvenser	22
4.1 Lagen om registrering av samarbetspersoner inom arbetarskyddet	22
4.1.1 Överföring av offentliga förvaltningsuppgifter på Arbetarskyddscentralen	22
4.1.1.1 Arbetarskyddscentralens uppgifter och finansiering	23
4.1.1.2 Registrering och utlämnande av uppgifter som en offentlig förvaltningsuppgift	24
4.1.1.3 Iakttagande av förutsättningar och begränsningar för överföring av offentliga förvaltningsuppgifter	25
4.1.1.4 Arbetarskyddscentralens riksomfattande regionala behörighet	31
4.1.2 Den föreslagna lagen med tanke på dataskydd och offentlighet	32
4.1.2.1 Artikel 6 i den allmänna dataskyddsförordningen och 4 § i dataskyddslagen	32
4.1.2.2 Artikel 88 i den allmänna dataskyddsförordningen	34
4.1.2.3 Artikel 86 i den allmänna dataskyddsförordningen	34
4.1.2.4 Bestämmelser om arbetsgivarens behandling av arbetstagares personuppgifter i den föreslagna lagen	34
4.1.2.5 Behandling av personuppgifter som skötseln av den offentliga förvaltningsuppgiften förutsätter och begränsning av allmänhetens tillgång till registret enligt den föreslagna lagen	35
4.1.2.6 Mängd uppgifter som lämnas med stöd av den föreslagna lagen	39
4.1.2.7 Slutsatser	40
4.1.3 Bestämmelserna om avgifter för utlämnande av uppgifter i den föreslagna lagen	40
4.2 Ändring av begränsningen av tillämpningsområdena för lagen om laddare och ändringssökande	44

4.3 De huvudsakliga konsekvenserna.....	44
4.3.1 Lagen om registrering av samarbetspersoner inom arbetarskyddet	44
4.3.1.1 Konsekvenser för de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna	44
4.3.1.2 Konsekvenser för företag.....	44
4.3.1.3 Ekonomiska konsekvenser.....	50
4.3.1.4 Konsekvenser för myndigheterna och Arbetarskyddscentralen	51
4.3.2 Ändring av begränsningen av tillämpningsområdena för lagen om laddare och ändringssökande	53
4.3.2.1 Konsekvenser för de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna	53
4.3.2.2 Konsekvenser för Forsvarsmaktens och Gränsbevakningsväsendets verksamhet.....	54
5 Andra alternativa handlingsvägar inklusive konsekvenser	55
5.1 Nedläggning av registret över samarbetspersoner inom arbetarskyddet	55
5.2 Regionförvaltningsverken som ansvarig instans för registrering och utlämnande av uppgifter.....	55
5.3 Alla arbetsgivares anmälningsskyldighet	55
5.4 Möjlighet till frivillig anmälan för vissa parter	56
6 Remissvar	57
7 Specialmotivering.....	58
7.1 Lagen om registrering av samarbetspersoner inom arbetarskyddet	58
7.2 Lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen	88
7.3 Lagen om laddare	89
8 Ikraftträdande	92
9 Verkställighet och uppföljning	92
10 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning.....	92
10.1 Överföring av offentliga förvaltningsuppgifter på andra än myndigheter.....	92
10.1.1 Offentlig förvaltningsuppgift.....	93
10.1.2 Förutsättningar och begränsningarna för överföring av offentliga förvaltningsuppgifter	94
10.2 Dataskydd och offentlighet.....	99
10.3 Bestämmelser om avgifter för utlämnande av uppgifter	103
10.4 Ändring av begränsningen av tillämpningsområdena för lagen om laddare och ändringssökande	104
LAGFÖRSLAG.....	107
Lag om registrering av samarbetspersoner inom arbetarskyddet	107
Lag om ändring av 47 § i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen	113
Lag om ändring av lagen om laddare	114
BILAGOR	116
PARALLELLTEXTER.....	116
Lag om ändring av 47 § i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen	116
Lag om ändring av lagen om laddare	117

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

I denna proposition föreslås det att det stiftas en lag om registrering av samarbetspersoner inom arbetarskyddet. Dessutom föreslås att 47 § i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen (44/2006), nedan *tillsynslagen*, ändras. I propositionen föreslås också att 1, 24 och 28 § i lagen om laddare (423/2016) ändras. Detta utgör en separat helhet.

Propositionen fokuserar främst på författningsöversyn som beror på den allmänna informationslagstiftningen. Propositionen har inget direkt samband med statsminister Petteri Orpos regeringsprogram. Vid beredningen av propositionen har dock skrivningarna om främjandet av arbetarskyddet och om minskningen av företagens administrativa börda i regeringsprogrammet beaktats.

Propositionen har beretts 2023 och 2024 vid social- och hälsovårdsministeriet i samarbete med Arbetarskyddscentralen (lagförslag 1 och 2) samt försvarsministeriet och inrikesministeriet (lagförslag 3). Även arbets- och näringsministeriet deltog i bedömningen av konsekvenserna för företag när det gäller lagförslag 1.

Propositionen har behandlats av delegationen för beredning av arbetarskyddsbestämmelser (TTN) vid social- och hälsovårdsministeriet. Alla centralorganisationer för arbetsmarknaden (utom Kirkon työmarkkina-aitos KiT) och andra centrala intressenter relaterade till arbetarskydd har varit representerade i delegationer. När det gäller den föreslagna lagen om registrering av samarbetspersoner inom arbetarskyddet biföll delegationen för registrering av uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet och utlämnande av dem i syfte att främja arbetarskyddet. Delegationen var dock inte enig i fråga om vilka arbetsplatser som borde omfattas av anmälningsskyldigheten. Några medlemmar ansåg att alla arbetsplatser borde anmäla uppgifter. Innehållet i propositionen har valts utifrån perspektivet att registrets existens kan säkerställas och att Arbetarskyddscentralens resurser räcker till för att utföra sina uppgifter.

Utkastet till proposition var på remiss 28.6–30.8.2024. Utlåtanden begärdes av 33 instanser, men även andra instanser kunde lämna utlåtanden. Eftersom avsikten är att på ett allmänt plan tillämpa den föreslagna lagen om registrering av samarbetspersoner inom arbetarskyddet inom olika sektorer, begärdes utlåtanden främst av centralorganisationer för arbetsmarknaden och arbetarskyddsmyndigheter. Utlåtanden begärdes också av instanser som eventuellt kan utnyttja den information som avses i den föreslagna lagen för ändamål som främjar arbetarskyddet. I enlighet med den lagstadgade skyldigheten att höra parter på grund av behandling av personuppgifter begärdes utlåtanden av dataombudsmannen och dessutom av andra ministerier och myndigheter som är centrala med tanke på den allmänna lagstiftningen som gäller information. På grund av de föreslagna ändringarna av lagen om laddare begärdes utlåtanden av bland annat försvarsministeriet, inrikesministeriet och Gränsbevakningsväsendet.

Beredningsunderlaget till regeringspropositionen, såsom begäran om utlåtanden inklusive distributionslistor, utlåtanden och sammandraget av utlåtandena, finns i den offentliga webbtjänsten på <https://stm.fi/hankkeet> med koden [STM002:00/2020](#).

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Nuläge

2.1.1 Lagen om personregister för arbetarskyddet och 47 § i tillsynslagen

I lagen om personregister för arbetarskyddet (1039/2001) föreskrivs om arbetsgivarens skyldighet att anmäla uppgifter om arbetsplatsens samarbetspersoner inom arbetarskyddet till social- och hälsovårdsministeriets register. I praktiken förs registret av de centrala arbetsmarknadsorganisationernas förening Arbetarskyddscentralen. Lagen föreskriver också att den anmälda informationen lämnas ut särskilt i syfte att främja arbetarskyddet. Lagen om personregister för arbetarskyddet trädde i kraft den 1 januari 2002. Registret fanns dock redan tidigare.

Om den tidigare regleringen

Personregistret för arbetarskyddet baserade sig vid ingången av 2000-talet på lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden (131/1973), nedan *den upphävda tillsynslagen*. Enligt 13 § 2 mom. i den ursprungliga upphävda tillsynslagen skulle arbetsgivaren meddela arbetarskyddschefens, arbetarskyddsfullmäktiges och vicefullmäktiges namn och adresser till distriktsmyndigheten för arbetarskyddet skriftligen eller såsom social- och hälsovårdsministeriet bestämmer. Riksdagens socialutskott hade kompletterat propositionen om den upphävda tillsynslagen genom att ge ministeriet en möjlighet att utfärda närmare föreskrifter om arbetsgivarens anmälningsskyldighet. Tillägget motiverades med att även ett annat organ än distriktsmyndigheten för arbetarskyddet skulle kunna samla in information, och därmed skulle ett smidigare och förmånligare förfarande för arbetarskyddsmyndigheterna än det som presenterades i lagförslaget kunna införas.

Med stöd av 13 § i den upphävda tillsynslagen meddelades arbetsministeriets beslut om lämnandet av uppgifter om samverkanspersonalen inom arbetarskyddet (928/1993). Enligt beslutet skulle arbetsgivaren meddela arbetarskyddschefens, arbetarskyddsfullmäktiges och vicefullmäktiges namn och adresser till Arbetarskyddscentralen. Då arbetsgivare var ministeriet, statens ämbetsverk, inrättning eller affärsverk, skulle uppgifterna lämnas till Statskontoret. (Arbetsministeriet meddelade beslutet, eftersom ministeriernas uppgiftsfördelning hade ändrats några gånger under årens lopp.) Utöver i den upphävda tillsynslagen och arbetsministeriets beslut hade man i arbetarskyddsavtalen kommit överens om vilka uppgifter som skulle anmälas till personregistret för arbetarskyddet.

I början av 2000-talet stiftades lagen om personregister för arbetarskyddet i synnerhet med beaktande av personuppgiftslagen (523/1999), nedan *den upphävda personuppgiftslagen*. (Mer information om bakgrunden, såsom uppgifter som skulle anmälas till registret på olika grunder, finns i regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om personregister för arbetarskyddet RP 106/2001 rd. s. 1–4 och 6.)

Lagen om personregister för arbetarskyddet

I lagen om personregister för arbetarskyddet finns bestämmelser bland annat om registrets användningsändamål och registeransvarig (1 §), källor och faktainnehåll (2 §) och utlämnande av uppgifter (3 §).

Enligt 1 § i lagen är avsikten med registret att förmedla arbetarskyddsinformation och arbetarskyddsmaterial samt information som hänför sig till anordnandet av arbetarskyddsutbildning och att främja tillsynen över och kontrollen av arbetarskyddet på arbetsplatserna. Syftet med registret är också att betjäna fackförbunden och arbetsgivarorganisationerna när de planerar och anordnar arbetarskyddsutbildning.

Enligt 1 § i lagen är personregistret för arbetarskyddet ett personregister som förs av social- och hälsovårdsministeriet. Ministeriet kan ge Arbetarskyddscentralen i uppdrag att föra registret. Ministeriet övervakar registerföringen och kan utfärda närmare bestämmelser om ärenden som hänför sig till registret.

Ministeriet blev registeransvarig på grund av den upphävda personuppgiftslagen. Samtidigt föreskrevs dock om möjligheten att anförtro förvaltningen av registret åt Arbetarskyddscentralen. På så sätt kunde det konventionella förfarandet för anmälan om uppgifter till Arbetarskyddscentralen bevaras.

Enligt den ursprungliga lagen om personregister för arbetarskyddet skulle endast privata sektorer och den kommunala sektorn anmäla uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet till Arbetarskyddscentralen. Då föreskrevs i lagens 2 § 4 mom. att om arbetsgivaren var ett ministerium, ett statligt ämbetsverk eller affärsverk eller en statlig inrättning, skulle uppgifterna lämnas till Statskontoret. Statskontorets roll som en motsvarande registeransvarig som Arbetarskyddscentralen slopades genom en lagändring 2014.

Enligt 2 § i lagen om personregister för arbetarskyddet ska en arbetsgivare skriftligen meddela den registeransvarige följande uppgifter valperiodsvis och även annars när uppgifterna förändras:

- uppgifter om arbetsgivaren,
- uppgifter om arbetsplatsen och branschen,
- samarbetsformerna för arbetarskyddet,
- uppgifter om hur företagshälsovården har ordnats,
- uppgifter om den som producerar tjänsterna inom företagshälsovården samt kontaktuppgifter,
- arbetarskyddschefens, arbetarskyddsfullmäktiges och vice fullmäktiges samt, om det på arbetsplatsen har utsetts en arbetarskyddskommission eller ett motsvarande organ, medlemmarnas och arbetarskyddsombudens namn, födelsedatum, modersmål, adress, deltagande i arbetarskyddsutbildning, medlemskap i fackförbund samt övriga uppgifter om ställning och arbetarskyddsverksamhet.

Med ”samarbetsformerna för arbetarskyddet” som ska anmälas enligt 2 § i lagen avses för närvarande i praktiken i Arbetarskyddscentralens register (informationssystem) om företaget eller organisationen har en arbetarskyddskommission eller ett motsvarande organ.

Arbetarskyddschefens, arbetarskyddsfullmäktiges och vice fullmäktiges samt arbetarskyddskommissionens uppgifter baserar sig på tillsynslagen eller avtal om arbetarskydd mellan arbetsmarknadsorganisationer. Även arbetarskyddsombuden är avtalsbaserade. (Beteckningen arbetarskyddsombud har numera åtminstone i arbets- och tjänstekollektivavtalet om arbetarskyddssamarbete i kommun- och välfärdssektorn ersatts med beteckningen kontaktperson inom arbetarskyddet.)

Enligt 2 § i lagen om personregister för arbetarskyddet får arbetsgivaren dessutom när det gäller anställda i huvudsyssla inom arbetarskyddet samt inom företagshälsovården meddela namn, födelsedatum, modersmål, adress, deltagande i arbetarskyddsutbildning, medlemskap i fackförbund samt övriga uppgifter om ställning och arbetarskyddsverksamhet.

Enligt regeringens proposition med förslag till lag om personregister för arbetarskyddet 106/2001 rd. (s. 6) avses med anställda i huvudsyssla inom arbetarskyddet arbetarskyddsingenjörer, -tekniker, -inspektörer och -planerare. Med anställda inom företagshälsovården avses i sin tur personer som är anställda direkt i arbetsgivarens tjänst, till vilka hör bland annat företagshälsovårdsläkare, arbetspsykologer, företagshälsovårdare och fysioterapeuter inom företagshälsovården.

Enligt 2 § i lagen om personregister för arbetarskyddet har den registrerade rätt att förbjuda att uppgifter om medlemskap i fackförbund meddelas till registret.

I 2 § i lagen om personregister för arbetarskyddet avgränsas inte anmälningsskyldiga arbetsgivare. Lagen har dock i årtionden, åtminstone av Arbetarskyddscentralen, tolkats på så sätt att anmälningsskyldigheten endast gäller de arbetsgivare på vars arbetsplats det (enligt tillsynslagens ordalydelse) ska väljas en arbetarskyddsfullmäktig och vice fullmäktige. (Se å ena sidan 29 § och å andra sidan 42 § i tillsynslagen.) Med andra ord har anmälningsskyldigheten i praktiken ansetts gälla arbetsgivare vars arbetsplats har minst tio anställda. Andra arbetsgivare har kunnat göra anmälan frivilligt.

I 3 § i lagen om personregister för arbetarskyddet föreskrivs om utlämnande av uppgifter ur personregistret. Anmälda uppgifter får lämnas ut redan med stöd av den allmänna lagen, dvs. lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), nedan *offentlighetslagen*. Med stöd av 3 § i lagen utlämnas uppgifter för ändamål som främjar arbetarskyddet och om vilka föreskrivs i 3 §. Ändamålen för användningen av registret om vilka föreskrivs i lagens 1 § inverkar å ena sidan på tolkningen av 3 § och å andra sidan konkretiseras registrets användningsändamål i lagens 3 §.

Anmälda uppgifter får lämnas ut enligt 3 § i lagen, om uppgifterna kommer att användas för förmedlande av arbetarskyddsinformation och arbetarskyddsmaterial samt för anordnande av arbetarskyddsutbildning. Uppgifter kan även lämnas ut för direktmarknadsföring enligt registrets användningsändamål. I lagens 3 § konstateras dock att om den registrerades rätt att förbjuda att uppgifter som gäller honom eller henne själv lämnas ut för direktmarknadsföring föreskrivs i (den upphävda) personuppgiftslagen (523/1999). Mottagarna av informationen är organisationer, föreningar och andra som anordnar arbetarskyddsutbildning.

Även Arbetarskyddscentralen får använda anmälda uppgifter för förmedlande av arbetarskyddsinformation och arbetarskyddsmaterial samt för anordnande av arbetarskyddsutbildning. Dessutom får uppgifter i enlighet med det föreskrivna användningsändamålet för registret lämnas ut till arbetarskyddsmyndigheterna och för beslutsfattande som gäller arbetarskyddet även till andra myndigheter i den utsträckning som de inverkar på det ärende som behandlas.

När det gäller uppgifter om medlemskap i fackförbund föreskrivs i lagens 3 § att om en uppgift om en persons medlemskap i ett fackförbund har antecknats i registret, får uppgiften eller en annan uppgift som har fått utlämnas ur registret med stöd av den lämnas ut bara till det berörda fackförbundet för planering och anordnande av arbetarskyddsutbildning, om inte personen i fråga har gett skriftligt samtycke till att uppgiften lämnas ut för ett annat ändamål.

Enligt lagens 3 § har Arbetarskyddscentralen rätt att ta ut en avgift för de uppgifter som den lämnar ut. Ministeriet får utfärda närmare bestämmelser om uttaget av avgiften.

I 4 § i lagen om personregister för arbetarskyddet finns en bestämmelse om uppgifternas förvaringstid, och i 5 § i lagen finns en bestämmelse om andra tillämpliga författningar. Enligt

lagens 5 a § utövar arbetarskyddsmyndigheten tillsyn över efterlevnaden av lagen i enlighet med lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen (44/2006).

Tillsynslagens 47 §

I 7 kap. i tillsynslagen föreskrivs om olika anmälningar för tillsynen över arbetarskyddet. I 7 kap. 47 § finns också en bestämmelse om lämnande av uppgifter om samarbetspersoner, men 47 § är endast en hänvisningsbestämmelse som syftar på lagen om personregister för arbetarskyddet.

2.1.2 Begränsning av tillämpningsområdena för lagen om laddare och ändringssökande

Enligt 1 § 1 mom. i lagen om laddare innehåller lagen bestämmelser om bland annat laddares rättigheter och skyldigheter, förutsättningarna för att bevilja, förnya och återkalla kompetensbrev för laddare och kompetensbrevets giltighetstid.

I 1 § 2 mom. i lagen om laddare föreskrivs om begränsning av lagens tillämpningsområde. Enligt 1 § 2 mom. tillämpas lagen inte på tjänsteuppdrag inom polisen eller räddningsverket. Lagen tillämpas inte heller på militära övningar och militär utbildning enligt utbildningsprogram som antecknats i tjänstgöringsprogrammet eller annars bestäms särskilt eller på arbete i omedelbar anslutning därtill som anställda hos försvarsmakten eller gränsbevakningsväsendet, värnpliktiga och personer som fullgör frivillig militärtjänst för kvinnor utför på order av eller i tjänstgöring vid försvarsmakten eller gränsbevakningsväsendet, när det huvudsakliga syftet är att träna de särskilda färdigheter som behövs inom militär verksamhet.

I 24 § i lagen om laddare föreskrivs om ändringssökande. Enligt 24 § 1 mom. i lagen om laddare får omprövning av ett beslut om underkännande i ett förhör för laddare begäras på det sätt som föreskrivs i förvaltningslagen (434/2003). Enligt 24 § 2 mom. i lagen om laddare får beslut med anledning av en begäran om omprövning och andra beslut som meddelats av regionförvaltningsverket överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

Enligt 24 § 3 mom. i lagen om laddare får förvaltningsdomstolens beslut i ett ärende som gäller återkallande eller temporärt återkallande av eller anmärkning i fråga om kompetensbrev överklagas genom besvär på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen. Andra beslut av förvaltningsdomstolen får överklagas genom besvär endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

2.2 Bedömning av nuläget

2.2.1 Registrering och utlämnande av uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet

I detta avsnitt granskas registrering och utlämnande av uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet som avses i lagen om personregister för arbetarskyddet å ena sidan när det gäller arbetarskyddsförvaltningens uppgifter och å andra sidan i fråga om uppgifternas samhälleliga betydelse. Dessutom bedöms i vilken utsträckning uppgiften är faktisk förvaltningsverksamhet och utövning av offentlig makt.

2.2.1.1 Allmänt om arbetarskyddsförvaltningens uppgifter

Enligt 18 § i grundlagen ska det allmänna sörja för skyddet av arbetskraften. Denna uppgift omfattar främjande av arbetarskyddet.

Arbetarskyddsförvaltningen bildas av social- och hälsovårdsministeriet samt regionförvaltningsverkens ansvarsområden för arbetarskyddet. Allmänna bestämmelser om arbetarskyddsförvaltningens uppgifter finns i lagen om arbetarskyddsförvaltningen (16/1993). Enligt 2 § i lagen ska arbetarskyddsförvaltningen för att främja arbetarskyddet bland annat

- genom inspektioner och undersökningar övervaka att stadgandena och bestämmelserna om arbetarskyddet efterlevs, när denna uppgift bestäms för arbetarskyddsförvaltningen,
- utveckla säkerheten och sundheten i arbetet,
- dra försorg om de åtgärder som behövs för planeringen och utvecklandet av arbetarskyddet,
- sköta arbetarskyddets rådgivnings-, informations-, forsknings- och utbildningsverksamhet,
- bedriva nära samarbete med arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna inom arbetarskyddet.

I regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om arbetarskyddsförvaltningen RP 328/1992 rd. motiveras inte närmare arbetarskyddsförvaltningens enskilda uppgifter enligt 2 §. Utifrån 2 § i lagen kan det dock konstateras att arbetarskyddsförvaltningens uppgifter bland annat omfattar åtgärder som behövs för att utveckla arbetarskyddet. I uppgifterna ingår också som en del av arbetarskyddsinformation och utbildningsverksamheten att förmedla information om arbetarskydd och arbetarskyddsutbildningar till arbetsplatser. På det stora hela omfattar arbetarskyddsförvaltningens uppgifter främjande av arbetarskyddet genom olika åtgärder i samarbete med arbetsmarknadsorganisationerna. Registrering och utlämnande av uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet kan således anses höra till arbetarskyddsförvaltningens uppgifter.

Närmare bestämmelser om arbetarskyddsmyndigheternas enskilda uppgifter finns i arbets- och arbetarskyddslagstiftningen, såsom lagen om personregister för arbetarskyddet.

Även i Internationella arbetsorganisationen ILO:s konventioner (åtminstone nr 81, nr 155 och nr 187) finns föreskrifter som anknyter till arbetarskyddsförvaltningens uppgifter. Dessa föreskrifter innehåller även omnämnanden som rör uppgiften att förmedla information om arbetarskydd och arbetarskyddsutbildning. I ILO:s konvention nr 81 (Arbetsinspektion inom industri och handel från 1947) finns också en föreskrift om att de personer som utför arbetarskyddstillsyn ska vara offentliga tjänstemän, vars ställning och arbetsvillkor garanterar dem en ordinarie tjänsteställning. Det finns ingen motsvarande begränsande konventionsbestämmelse för personer som utför andra uppgifter inom arbetarskyddsförvaltningen. Den personal som sköter registreringen och utlämnandet av uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet omfattas således inte av begränsningen.

2.2.1.2 Den samhälleliga betydelsen av registrering och utlämnande av uppgifter

Incitament för arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen

Eftersom lagen om personregister för arbetarskyddet föreskriver om arbetsgivarens skyldighet att anmäla uppgifter om personer som deltar i arbetarskyddssamarbetet på arbetsplatsen, har lagen en direkt koppling till arbetarskyddssamarbetet på arbetsplatserna. I praktiken är anmälningsskyldigheten en subsidiär skyldighet till arbetarskyddssamarbetet. Det uppmuntrar arbetsplatser till samarbete inom arbetarskyddet och främjar därmed arbetarskyddet.

Om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatser föreskrivs på en allmän nivå i 17 § arbetarskyddslagen (738/2002) och närmare i kap. 5 och 5 a i tillsynslagen.

Enligt 17 § i arbetarskyddslagen ska arbetsgivaren och arbetstagarna tillsammans upprätthålla och förbättra säkerheten på arbetsplatsen. I 17 § i arbetarskyddslagen föreskrivs också bland annat att arbetsgivaren ska i tillräckligt god tid ge arbetstagarna behövlig information om sådant som påverkar säkerheten, hälsan och andra arbetsförhållanden på arbetsplatsen samt om bedömningar och andra utredningar och planer som gäller dessa frågor. Arbetsgivaren ska också se till att dessa frågor behandlas på lämpligt sätt och i tillräckligt god tid mellan arbetsgivaren och arbetstagarna eller företrädarna för dem.

Enligt tillsynslagen är målet för samarbete att främja växelverkan mellan arbetsgivare och arbetstagare och att göra det möjligt för arbetstagarna att delta i och påverka behandlingen av ärenden som gäller säkerheten och hälsan på arbetsplatsen.

I 5 kap. i tillsynslagen finns bestämmelser om arbetarskyddssamarbete på "arbetsplatsen". I 5 a kap. i tillsynslagen finns i sin tur bestämmelser om arbetarskyddssamarbete på en "gemensam arbetsplats" och om arbetarskyddssamarbete beträffande "avvärjande av gemensamma risker på arbetsplatser". Vid tillämpningen av 5 a kap. blir bestämmelserna i 5 kap. också ofta tillämpliga på grund av den hänvisningsteknik som används i lagen.

I 5 kap. 25 § i tillsynslagen definieras "arbetsplats". Enligt 25 § i tillsynslagen avses med arbetsplats en med hänsyn till verksamhetens art och omfattning samt antalet arbetstagare på verksamhetsstället eller i verksamhetsenheten och med tanke på regionen och verksamheten ändamålsenlig helhet som bildas av ett eller flera verksamhetsställen eller verksamhetsenheter. (Obs! Se den finska textversionen.) Mer koncist uttryckt är en "arbetsplats" enligt 5 kap. i tillsynslagen en med tanke på arbetarskyddssamarbetet ändamålsenlig helhet som bildas av ett eller flera verksamhetsställen eller verksamhetsenheter.

I 5 kap. i tillsynslagen finns bestämmelser om bland annat ärenden som omfattas av arbetarskyddssamarbetet, arbetarskyddschef, arbetarskyddsfullmäktig och ersättare samt arbetarskyddskommission.

På ett sätt som är typiskt för arbetslagstiftningen möjliggör 5 kap. 23 § i tillsynslagen för arbetsgivarnas och arbetstagarnas riksomfattande föreningar att komma överens om att ordna det samarbete som avses i 5 kap. i tillsynslagen på något annat sätt och även lokalt på arbetsplatsen. I 5 kap. finns också bestämmelser om vissa begränsningar i rätten att ingå avtal för att skydda den svagare parten.

I arbetarskyddsavtalen mellan arbetsmarknadsorganisationerna kan parterna även komma överens om andra personer som deltar i arbetarskyddssamarbetet än de om vilka föreskrivs i tillsynslagen. Personalen kan till exempel representeras av arbetarskyddsombud eller kontaktpersoner inom arbetarskyddet. Arbetarskyddsombudet eller kontaktpersonen inom arbetarskyddet representerar en viss begränsad personalgrupp, till exempel ett verksamhetsställe, en avdelning eller en yrkesgrupp.

I 5 a kap. som gäller arbetarskyddssamarbete på en "gemensam arbetsplats" och arbetarskyddssamarbete beträffande "avvärjande av gemensamma risker på arbetsplatser" finns ingen egen definition av gemensam arbetsplats och ingen definition av när det är fråga om en situation där avvärjande av gemensamma risker på arbetsplatser ska bedrivas. I stället hänvisar 5 a kap. till arbetarskyddslagens bestämmelser.

När det gäller definitionen av ”gemensam arbetsplats” hänvisar 43 a § i tillsynslagen till 49 § i arbetarskyddslagen. Enligt 49 § i arbetarskyddslagen är en gemensam arbetsplats en arbetsplats där en arbetsgivare utövar den huvudsakliga bestämmanderätten och där samtidigt eller efter varandra flera än en arbetsgivare eller egenföretagare som arbetar mot ersättning är verksamma på sådant sätt att arbetet kan inverka på andra arbetstagares säkerhet eller hälsa.

På grund av en gemensam arbetsplats särdrag finns i 5 a kap. i tillsynslagen särskilda bestämmelser om arbetarskyddssamarbete för gemensamma arbetsplatser och berörda parter.

Den arbetsgivare som utövar den huvudsakliga bestämmanderätten på en gemensam arbetsplats samt arbetarskyddsfullmäktigen i anställning hos den arbetsgivare som utövar den huvudsakliga bestämmanderätten innehar en central roll i arbetarskyddssamarbetet (43 a § och 43 c § 1 mom. i tillsynslagen).

För en gemensam arbetsplats kan också en gemensam arbetarskyddschef utses (43 d § i tillsynslagen).

I 5 a kap. i tillsynslagen finns dessutom en bestämmelse om personer som deltar i arbetarskyddssamarbete och som endast gäller byggbranschen (43 c § 2 mom. i tillsynslagen). Om en gemensam arbetsplats är en byggarbetsplats, har arbetstagare som är anställda hos olika arbetsgivare och som arbetar på arbetsplatsen rätt att särskilt för byggarbetsplatsen välja en gemensam arbetarskyddsfullmäktig jämte två ersättare. (När en byggarbetsplats är en gemensam arbetsplats kallas den en gemensam byggarbetsplats.)

Såsom i 5 kap. i tillsynslagen möjliggör även 5 a kap. i tillsynslagen att parterna kan komma överens om ordnande av samarbete på en gemensam arbetsplats på något annat sätt än enligt tillsynslagens bestämmelser.

Utöver ”gemensamma arbetsplatser” förekommer det situationer där det inte är fråga om en ”gemensam arbetsplats” men där arbetsgivarna och egenföretagarna ska bedriva avvärjande av gemensamma risker på arbetsplatser. När det gäller ”avvärjande av gemensamma risker” hänvisar 43 h § i tillsynslagen till 54 § i arbetarskyddslagen.

I 54 § i arbetarskyddslagen föreskrivs att om arbete som utförs av en eller flera arbetsgivare och egenföretagare som är verksamma i en industri- eller affärshall eller i en motsvarande gemensam lokal eller deras gemensamma verksamhet i andra situationer än sådana som avses i 49 § (på en gemensam arbetsplats) medför olägenheter eller risker för arbetstagarnas säkerhet eller hälsa, ska arbetsgivarna och egenföretagarna genom tillräckligt samarbete sträva efter att informera varandra om olägenheter och risker som de upptäckt och om åtgärder för att avlägsna dem samt om nödvändig samordning av verksamheten.

I en industri- eller affärshall eller i en motsvarande gemensam lokal kan således verka olika arbetsgivare och egenföretagare, dvs. den gemensamma lokalen kan hysa olika arbetsplatser, som avvärjer gemensamma risker, och arbetarskyddssamarbete bedrivs på grund av avvärjande av gemensamma risker.

För ”avvärjande av gemensamma risker på arbetsplatser” föreskrivs i 43 h § i tillsynslagen om arbetsgivarnas rätt att utse en gemensam arbetarskyddschef.

Enligt 54 § i tillsynslagen utövar arbetarskyddsmyndigheterna tillsyn över arbetarskyddssamarbetet enligt 5 och 5 a kap. Om skyldigheterna enligt bestämmelserna om samarbete inte iakttas, kan arbetarskyddsinspektören ge arbetsgivaren en skriftlig anvisning.

Vid behov kan ärendet leda till en skriftlig uppmaning och utövning av andra befogenheter enligt tillsynslagen. Tillsynen gäller inte avtalsbaserat arbetarskyddssamarbete (se närmare 54.2 §).

Skyldigheten att anmäla uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet till registret uppmuntrar arbetsplatserna att bedriva arbetarskyddssamarbete och främjar därigenom arbetarskyddet. När samarbetspersoner inom arbetarskyddet har utsetts eller valts på basis av tillsynslagen eller avtal och när uppgifter om dem anmäls kan Arbetarskyddscentralen, som tar emot anmälan, ge råd om arbetarskyddssamarbete till arbetsplatserna. Arbetarskyddscentralen kan instruera arbetsplatser att organisera sitt arbetarskyddssamarbete på bästa möjliga sätt.

Däremot minskar den faktiska uppmuntrande effekten på grund av tolkningen av 2 § i lagen om personregister för arbetarskyddet, enligt vilken anmälningsskyldigheten endast gäller för arbetsgivare med minst tio anställda på arbetsplatsen.

Enligt 5 a § i lagen om personregister för arbetarskyddet utövar arbetarskyddsmyndigheten tillsyn över efterlevnaden av anmälningsskyldigheten. Arbetarskyddsinspektören kan ge arbetsgivaren en skriftlig anvisning om efterlevnaden av anmälningsskyldigheten försummas.

Utlämnande av uppgifter för ändamål som främjar arbetarskyddet

I 3 § i lagen om personregister för arbetarskyddet föreskrivs om utlämnande av uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet ur personregistret. Uppgifter kan även lämnas ut med stöd av den allmänna lagstiftningen, och dessutom lämnas uppgifter ut för ändamål som främjar arbetarskyddet.

Utlämnandet av information gör det möjligt för mottagaren av informationen att förmedla information som ökar arbetarskyddskompetensen hos samarbetspersoner inom arbetarskyddet. På så sätt blir det möjligt att utveckla nivån på arbetarskyddet på arbetsplatserna och främja arbetarskyddet.

En gedigen arbetarskyddskompetens förebygger arbetsolyckor, sjukfrånvaro och arbetsoförmåga. Dessa är mycket stora samhälleliga utmaningar som orsakar mänskligt lidande och betydande ekonomiska förluster på individ-, företags- eller organisations- och samhällsnivå. En kompetent samarbetsperson inom arbetarskyddet kan också vara ett viktigt stöd på arbetsplatsen, till exempel för utländska arbetstagare, anställda i början av sin arbetskarriär eller andra grupper av anställda som behöver särskilt stöd. När samarbetspersoner inom arbetarskyddet deltar i till exempel utbildningar avsedda för dem får de dessutom möjlighet att nätverka och få kamratstöd.

Möjligheterna att förmedla information minskar dock på grund av tolkningen av 2 § i lagen om personregister för arbetarskyddet, enligt vilken anmälningsskyldigheten endast gäller för arbetsgivare med minst tio anställda på arbetsplatsen.

2.2.1.3 Faktisk förvaltningsverksamhet och utövning av offentlig makt

Registrering och utlämnande av uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet är till sin art främst faktisk förvaltningsverksamhet, men utförandet av uppgifterna kan även omfatta enskilda uppgifter som anknyter till eller involverar utövning av offentlig makt. Bedömningen baserar sig på följande grunder.

I rättslitteraturen har åtminstone Marietta Keravuori-Rusanen analyserat utövning av offentlig makt som ingår i olika förvaltningsuppgifter. (Keravuori-Rusanen, Marietta: Yksityinen julkisen vallan käyttäjänä – Valtiosääntöoikeudellinen tutkimus julkisen hallintotehtävän antamisesta muulle kuin viranomaiselle. Yliopistollinen väitöskirja. Edita. Helsinki 2008). I Keravuori-Rusanens doktorsavhandling konstateras att begreppet ”utövning av offentlig makt” förekommer förutom i grundlagen i många författningar inom olika rättsliga områden. Den finska lagstiftningen har dock ingen enhetlig definition av utövning av offentlig makt, utan utövningen av offentlig makt ges något varierande innehåll beroende på sammanhang och regleringskontext. I rättslig avgörandepraxis och juridik har man strävat efter att definiera gränser för tolkningar av begreppet utövning av offentlig makt. (I Keravuori-Rusanens doktorsavhandling behandlas också begreppet utövning av offentlig makt inom några rättsliga områden.) (S. 109.)

Registrering och utlämnande av uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet omfattar rådgivning till arbetsgivare som anmäler uppgifter. I Keravuori-Rusanens doktorsavhandling konstateras att rådgivningen till sin grundläggande karaktär är faktisk förvaltningsverksamhet där rättsligt bindande beslut inte fattas och som i allmänhet inte påför kunden skyldigheter. Rådgivningen kan vara antingen processuell rådgivning som avser handläggning av ett förvaltningsärende som avses i 8 § i förvaltningslagen eller grunda sig på speciallagstiftning, då den vanligtvis har en mer materiell rättslig karaktär och förmedlar information om ett visst specialområde. (S. 133.)

I rådgivning till arbetsgivare, som ingår i registrering och utlämnande av uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet, är det fråga om rådgivning som anknyter till skötsel av förvaltningsärenden enligt 8 § i förvaltningslagen. Rådgivningen är inte formell, och i rådgivningen fattas inte rättsligt bindande beslut, och den förpliktar inte kunden på något sätt.

I Keravuori-Rusanens doktorsavhandling konstateras att skillnaderna i tolkningen av utövning av offentlig makt mellan olika rättsliga områden blir eventuellt mest konkreta uttryckligen när det gäller rådgivning. I en konstitutionell kontext har grundlagsutskottet utgått från antagandet att rådgivningsuppgifter som inte innefattar beslutanderätt eller kontroll över utomstående inte är utövning av offentlig makt enligt grundlagen. Utskottet har dock inte alltid ansett det vara klart om en person som ger råd trots det ska ställas inför straffrättsligt eller skadeståndsrättsligt ansvarig för rådgivningen. (S. 134.)

Registrering och utlämnande av uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet omfattar mottagande av lagstadgade anmälningar från arbetsgivare. Dessutom kan mottagaren av anmälningarna kontrollera att anmälan innehåller all lagstadgad information. I Keravuori-Rusanens doktorsavhandling konstateras att enbart den omständighet att utförandet av en visst förvaltningsåtgärd direkt med stöd av lag medför rättsliga verkningar inte nödvändigtvis innebär att den som vidtar åtgärden utövar offentlig makt. Till exempel behöver mottagandet av en näringsanmälan inte direkt anses innefatta utövning av offentlig makt av mottagaren, även om dessa administrativa åtgärder åstadkommer rättsliga verkningar. Mottagande av anmälningar kan dock anknyta till åtgärder som är relevanta med tanke på utövning av offentlig makt, såsom preliminär kontroll av anmälan innehåll för att säkerställa att väsentlig information inte saknas. En grundläggande förutsättning för utövning av offentlig makt har ansetts vara att åtgärden åtminstone i viss mån påverkar den rättsliga ställningen för privatpersoner eller samfund. (S. 123.)

Enligt lagen om personregister för arbetarskyddet utövar arbetarskyddsmyndigheten tillsyn över efterlevnaden av arbetsgivarens anmälningsskyldighet. Tillsynen utövas av en arbetarskyddsinspektör, som enligt tillsynslagen har självständiga befogenheter, dvs. rätt att

utöva offentlig makt. Arbetarskyddsinspektören kan ge arbetsgivaren en skriftlig anvisning om efterlevnaden av anmälningsskyldigheten försummas. (Även i Keravuori-Rusanens doktorsavhandling konstateras att den rådande uppfattningen att myndighetsinspektioner involverar utövning av offentlig makt kan anses vara obestridd inom olika rättsliga områden. I grundlagsutskottets praxis har självständiga befogenheter som tilldelas inspektörer ansetts vara utövning av offentlig makt. (S. 127.)) Kontroll av anmälda uppgifter redan i anmälningsskedet kan alltså påverka vilka konsekvenser arbetarskyddstillsynen medför för arbetsgivaren. Det är således möjligt att anse att kontroll av anmälda uppgifter är en ”åtgärd av betydelse med tanke på utövning av offentlig makt”.

Utöver registrering av uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet lämnas uppgifter i synnerhet ut för ändamål som främjar arbetarskyddet. Vid utlämnandet fattas beslut om eurobeloppet av den avgift som tas ut för utlämnandet. Vid verkställandet av lagen om personregister för arbetarskyddet kan det också bli aktuellt att vägra lämna ut uppgifter och att fatta ett förvaltningsbeslut i ärendet. Ett (jakande) beslut om utlämnande av uppgifter kan betraktas som utövning av offentlig makt, eftersom det är ett beslut som påverkar rätten till information enligt grundlagen. (Uppfattningen konstateras i betänkandet av arbetsgruppen för projektet för uppdatering av offentlighetslagen Justitieministeriets publikationer 2023:32, s. 44.) Även beslut om avgifter och vägran att lämna ut uppgifter är utövning av offentlig makt.

Registrering och utlämnande av uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet är således främst faktisk förvaltningsverksamhet, men utförandet av uppgifterna kan även omfatta enskilda uppgifter som anknyter till eller involverar utövning av offentlig makt.

2.2.2 Lagen om personregister för arbetarskyddet och dataskydd

I Europeiska unionen började tillämpningen av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG, nedan *den allmänna dataskyddsförordningen*, den 25 maj 2018. I Finland trädde dessutom dataskyddslagen (1050/2018), som kompletterar den allmänna dataskyddsförordningen, i kraft den 1 januari 2019. (I regeringens proposition RP 9/2018 rd. med förslag till dataskyddslag beskrivs dessa författningar.) I detta avsnitt granskas lagen om personregister för arbetarskyddet i förhållande till den uppdaterade dataskyddslagstiftningen.

2.2.2.1 Personuppgiftsansvarig

Enligt lagen om personregister för arbetarskyddet är personregistret för arbetarskyddet ett personregister som förs av ministeriet. Registerföringen har med andra ord anvisats till ministeriet i arbetarskyddsförvaltningen.

I finansministeriets rekommendation ”Valtionhallinnon toimintojen järjestyksessä noudatettavat periaatteet – valtion virastot” 1.12.2021 VN/11537/2021 konstateras följande (s. 17): ”Arbetsfördelningen mellan ministeriet och ämbetsverket ska vara tydlig. Utgångspunkten är att centralförvaltningens operativa uppgifter hör till ämbetsverken. Ministerierna ansvarar för uppgifter på statsrådsnivå, såsom lagberedning, beredning av ärenden som ska avgöras av statsrådet eller republikens president, strategiska riktlinjer inom sitt förvaltningsområde samt de viktigaste ärendena som gäller EU-samarbete och internationellt samarbete. Ministeriet ansvarar också för ram- och budgetberedningen samt styrningen av sitt förvaltningsområde gentemot statsrådet.”

När det gäller arbetarskyddet är social- och hälsovårdsministeriets uppgift i praktiken särskilt att styra arbetarskyddsförvaltningen och -tillsynen, bereda och utveckla arbetarskyddslagstiftningen, arbetarskyddspolitiken och företagshälsovården samt att delta i det internationella samarbetet inom dessa områden. Ministeriet behandlar även de ärenden som det ska behandla i egenskap av arbetarskyddsmyndighet. Uppgiften att registrera och lämna ut uppgifter som avses i lagen om personregister för arbetarskyddet är inte en typisk uppgift på ministerienivå.

Enligt artikel 5.1 b i den allmänna dataskyddsförordningen ska personuppgifter samlas in för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål. Enligt artikel 4.7 i den allmänna dataskyddsförordningen avses med personuppgiftsansvarig en fysisk eller juridisk person, offentlig myndighet, institution eller annat organ som ensamt eller tillsammans med andra bestämmer ändamålen och medlen för behandlingen av personuppgifter. Med andra ord bör personuppgifter behandlas för den personuppgiftsansvariges ändamål och inte för någon annan parts ändamål. I artikel 4.7 föreskrivs dessutom bland annat att om ändamålen och medlen för behandlingen bestäms av medlemsstaternas nationella rätt kan den personuppgiftsansvarige eller de särskilda kriterierna för hur denne ska utses föreskrivas i medlemsstaternas nationella rätt.

Eftersom ministeriet inte är den mest ändamålsenliga instansen att sköta uppgiften att registrera och överlämna uppgifter, dvs. att agera som personuppgiftsansvarig, bör uppgiften tilldelas en annan instans. (I ett tidigt skede av beredningen av propositionen övervägdes att lägga ner registret och tilldela uppgiften regionförvaltningsverken inom arbetarskyddsförvaltningen. Se avsnitt 5 Alternativa handlingsvägar inklusive konsekvenser.)

I lagen om personregister för arbetarskyddet finns också bestämmelser om förhållandet och arbetsfördelningen mellan ministeriet (personuppgiftsansvarig) och Arbetarskyddscentralen (personuppgiftsbiträde). Detta är inte nödvändigt, eftersom den allmänna dataskyddsförordningen redan innehåller bestämmelser om förhållandet och arbetsfördelningen mellan den personuppgiftsansvarige och personuppgiftsbiträdet. Enligt artikel 28 i dataskyddsförordningen kan personuppgiftsbitrådets behandling av uppgifter fastställas genom bland annat avtal.

2.2.2.2 Användningsändamål för uppgifter som anmäls

I 1 § i lagen om personregister för arbetarskyddet föreskrivs om personregistrets användningsändamål och i 3 § om utlämnande av uppgifter som anmälts till registret. Det är också möjligt att lämna ut anmälda uppgifter redan med stöd av offentlighetslagen, och dessutom lämnas uppgifter ut för arbetarskyddsfrämjande ändamål med stöd av 3 § i lagen om personregister för arbetarskyddet. (Se närmare i avsnitt 2.1.1 Lagen om personregister för arbetarskyddet och 47 § i tillsynslagen.)

Enligt artikel 5.1 b i den allmänna dataskyddsförordningen ska personuppgifter samlas in för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål. Det är motiverat att bedöma användningsändamålen för de uppgifter som anmäls till personregistret för arbetarskyddet och utlämnandet av uppgifter. Det gäller att förtydliga varför uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet ska anmälas till registret. I avsnitt 2.2.1.2 beskrivs den samhälleliga betydelsen av registrering och utlämnande av uppgifter. Användningsändamålen för registret och utlämnande av uppgifter kan bedömas mot denna bakgrund.

Arbetsgivarens anmälningsskyldighet uppmuntrar arbetsplatserna till samarbete inom arbetarskyddet. Därför borde det framgå av lagen om personregister för arbetarskyddet att lagen

har ett samband med det arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen som föreskrivs i arbetarskyddslagen och särskilt i tillsynslagen. I dag nämns inte detta samband uttryckligen.

Användningsändamålen för registret enligt lagen om personregister för arbetarskyddet och bestämmelsen om utlämnande av uppgifter möjliggör utlämnande av uppgifter för förmedlande av arbetarskyddsinformation och arbetarskyddsmaterial samt för anordnande av arbetarskyddsutbildning. Dessutom lämnas uppgifter ut ur registret till arbetarskyddsmyndigheten i enlighet med det föreskrivna användningsändamålet samt till andra myndigheter för arbetarskyddsrelaterat beslutsfattande. Av regeringens proposition med förslag till lag om personregister för arbetarskyddet RP 106/2001 rd. (s. 3) framgår att före stiftandet av lagen om personregister för arbetarskyddet lämnades i allmänhet inga registeruppgifter enbart för kommersiella ändamål. Enligt lagen om personregister för arbetarskyddet kan uppgifter även lämnas ut för direktmarknadsföring enligt registrets användningsändamål.

Med beaktande av den samhälleliga betydelsen av registrering och utlämnande av uppgifter kunde lagens samhälleliga genomslagskraft förstärkas genom att i lagen på ett mer allmänt plan och tydligare än för närvarande uttrycka de arbetarskyddsfrämjande ändamål för vilka uppgifter lämnas ut. På så sätt uppmuntras fler aktörer att använda informationen för att främja arbetarskyddet på arbetsplatsen. Uppgifter kunde då utlämnas mer effektivt, till exempel för direktmarknadsföring av avgiftsbelagda produkter och tjänster som främjar arbetarskyddet på arbetsplatsen.

Vid tillämpningen av lagen om personregister för arbetarskyddet har det inte heller alltid varit klart om uppgifter kan lämnas ut till stöd för vetenskapliga studier eller utredningar relaterade till arbetarskyddet. I regeringens proposition RP 106/2001 rd. om lagen beskrivs inte närmare vad som avses med arbetarskyddsinformation och -material.

Uppgifter i personregistret för arbetarskyddet kan dock lämnas ut redan med stöd av den allmänna lagstiftningen. Åtminstone är det möjligt att lämna ut uppgifter för vetenskaplig forskning. Relevanta bestämmelser utgörs av offentlighetslagens 9 och 16.3, artikel 5.1 b i den allmänna dataskyddsförordningen och, när det gäller den rättsliga grunden för behandling av personuppgifter, artikel 6.1 e i den allmänna dataskyddsförordningen och 4 § 3 punkten i dataskyddslagen.

Även sekretessbelagda uppgifter och personuppgifter som tillhör särskilda personuppgiftskategorier enligt artikel 9 i dataskyddsförordningen, dvs. i praktiken uppgifter om medlemskap i fackförbund, kan lämnas ut för vetenskaplig forskning. Relevanta bestämmelser utgörs av offentlighetslagens 10, 28 och 16.3 § och när det gäller den rättsliga grunden för behandling av personuppgifter artikel 9.2 j i den allmänna dataskyddsförordningen och 6 § 1 mom. 7 punkten i dataskyddslagen. Det gäller dock också att beakta 3 § i lagen om personregister för arbetarskyddet, där det särskilt föreskrivs till vilka parter uppgifter om medlemskap i fackförbund får lämnas ut. Lagens 3 § förutsätter att en registrerad person ska ge skriftligt samtycke till att information om medlemskap i fackförbund (i detta fall) får lämnas ut för vetenskaplig forskning.

Även en annan person än en forskare kan eventuellt uppfylla kraven för utlämnande av uppgifter enligt offentlighetslagen, åtminstone när det gäller vissa offentliga uppgifter i registret. Relevanta bestämmelser kan utgöras av offentlighetslagens 9 och 16.3 § och, när det gäller den rättsliga grunden för behandling av personuppgifter, artikel 6.1 e i den allmänna dataskyddsförordningen och 4 § 1 punkten i dataskyddslagen. Enligt 4 § 1 punkten i dataskyddslagen får personuppgifter behandlas, om det bland annat är fråga om uppgifter som beskriver en persons ställning samt uppdrag och skötseln av detta inom ett offentligt samfund,

näringslivet, organisationsverksamhet eller någon annan motsvarande verksamhet, i den mån som syftet med behandlingen är förenligt med allmänt intresse och behandlingen står i proportion till det legitima mål som eftersträvas. Ett syfte som är förenligt med allmänt intresse kan till exempel vara ett mål som främjar arbetarskyddet.

Lagens samhälleliga genomslagskraft kan också ha minskat på grund av oklarheten mellan ordalydelsen i 3 § 1 mom. i lagen och dess motiveringar. Regeringens proposition RP 106/2001 rd. (s. 7) kan lämna rum för en tolkning enligt vilken lagens 3 § inte är avsedd att utvidga utlämnandet av uppgifter enligt offentlighetslagen utan att begränsa det i förhållande till offentlighetslagen. Motiveringen kan med andra ord tolkas så att syftet med 3 § i lagen är att begränsa utlämnandet av uppgifter endast till de ändamål och mottagare av uppgifter som avses i 3 §. Paragrafens ordalydelse är dock den primära rättskällan i förhållande till motiveringen.

På det stora hela kan den samhälleliga inverkan av lagen om personregister för arbetarskyddet stärkas och arbetarskyddet främjas genom att i lagen på ett mer omfattande och tydligt sätt än för närvarande ange de ändamål för vilka uppgifter lämnas ut enligt den lagen (utöver offentlighetslagen).

2.2.2.3 Uppgifter som ska anmälas

I 2 § i lagen om personregister för arbetarskyddet föreskrivs om de uppgifter som arbetsgivaren ska anmäla till registret som obligatoriska uppgifter och om uppgifter som arbetsgivaren kan anmäla frivilligt. Uppgifterna omfattar uppgifter om medlemskap i fackförbund. (Se närmare i avsnitt 2.1.1 Lagen om personregister för arbetarskyddet och 47 § i tillsynslagen.)

Enligt artikel 5.1 c i den allmänna dataskyddsförordningen ska personuppgifterna vara adekvata, relevanta och inte för omfattande i förhållande till de ändamål för vilka de behandlas ("uppgiftsminimering"). Enligt artikel 9.1 i den allmänna dataskyddsförordningen är det förbjudet att behandla sådana personuppgifter av vilka bland annat medlemskap i fackförening framgår. Enligt artikel 9.2 g i den allmänna dataskyddsförordningen är dock inte punkt 1 tillämplig om behandlingen är nödvändig av hänsyn till ett viktigt allmänt intresse, på grundval av till exempel medlemsstaternas nationella rätt, vilken ska stå i proportion till det eftersträlvade syftet, vara förenligt med det väsentliga innehållet i rätten till dataskydd och innehålla bestämmelser om lämpliga och särskilda åtgärder för att säkerställa den registrerades grundläggande rättigheter och intressen.

I avsnitt 2.2.1.2 beskrivs den samhälleliga betydelsen av registrering och utlämnande av uppgifter enligt lagen om personregister för arbetarskyddet. När denna samhälleliga betydelse och kravet på uppgiftsminimering som avses i den allmänna dataskyddsförordningen beaktas kan det konstateras att de uppgifter som ska anmälas bör minskas.

De samhälleliga konsekvenser som lagen eftersträvar kan uppnås utan information om till exempel hur företagshälsovården är ordnad på arbetsplatsen eller vilket som är arbetarskyddschefens modersmål. Information om exempelvis arbetarskyddsutbildningen av en arbetarskyddsfullmäktig är inte heller nödvändig, eftersom det är osannolikt att registret kommer att innehålla en heltäckande förteckning över personens alla utbildningar.

Uppgifterna om personens medlemskap i fackförbund är också onödiga med tanke på de samhälleliga konsekvenser som lagen eftersträvar. I 3 § i lagen om personregister för arbetarskyddet föreskrivs till vilka parter uppgifter om medlemskap i fackförbund får lämnas ut. Vissa arbetstagarföreningar har behövt informationen för egen kommunikation och utbildning. Arbetstagarföreningar kan dock be sina medlemmar att meddela föreningen om en

medlem arbetar som samarbetsperson inom arbetarskyddet. Alternativt kan en arbetstagarförening begära uppgifter ur personregistret för arbetarskyddet och från dem plocka ut de personer som också finns i föreningens medlemsregister. Således föreligger inget sådant ”viktigt allmänt intresse” som avses i artikel 9.2 g i den allmänna dataskyddsförordningen på grund av vilket uppgifter om medlemskap i fackförbund borde anmälas till personregistret för arbetarskyddet.

Å andra sidan är det enligt lagen om personregister för arbetarskyddet inte klart om till registret ska anmälas också uppgifter om gemensamma samarbetspersoner inom arbetarskyddet som finns på gemensamma arbetsplatser samt i situationer där avvärjande av gemensamma risker på arbetsplatser ska bedrivas. Åtminstone gemensamma arbetsplatser kan dock redan ha anmält dessa uppgifter till Arbetarskyddscentralen.

2.2.3 Lagen om personregister för arbetarskyddet och offentlighet

I 2 § i lagen om personregister för arbetarskyddet föreskrivs om de uppgifter som arbetsgivaren ska anmäla till registret som obligatoriska uppgifter och om uppgifter som arbetsgivaren kan anmäla frivilligt. (Se närmare i avsnitt 2.1.1 Lagen om personregister för arbetarskyddet och 47 § i tillsynslagen.) Om offentlighet i myndigheternas verksamhet föreskrivs i offentlighetslagen. Enligt 1 § 1 mom. i offentlighetslagen är myndighetshandlingar offentliga, om inte något annat föreskrivs särskilt i denna eller i någon annan lag.

Av de uppgifter som ska anmälas till personregistret för arbetarskyddet är uppgifter om medlemskap i fackförbund sekretessbelagda. Sekretessgrunden är 24 § 1 mom. 32 punkten i offentlighetslagen. Uppgiften gäller personens personliga förhållanden, dvs. deltagande i föreningsverksamhet. I avsnitt 2.2.2.3 Uppgifter som ska anmälas konstaterades att uppgifter om medlemskap i fackförbund är onödiga med tanke på de samhälleliga konsekvenser som lagen strävar efter. I 3 § 4 mom. i lagen om personregister för arbetarskyddet saknas också uttrycket ”utan hinder av sekretess” när det gäller utlämnande av uppgifter om medlemskap i fackförbund.

De övriga uppgifterna som anmäls till personregistret för arbetarskyddet är offentliga. En del uppgifter är offentliga, eftersom det till exempel är fråga om (person)uppgifter om juridiska personer. En del av uppgifterna avser däremot fysiska personer, men uppgifterna beskriver inte personers personliga förhållanden, utan kan till exempel ange att en person är företagshälsovårdare på arbetsplatsen. (Se HFD:2014:83 om offentlighet i fråga om sakkunnigläkarens identitet.) Även till exempel en fysisk persons födelsedatum är offentlig som information som identifierar personen. Enligt 24 § 1 mom. 32 punkten i offentlighetslagen är också uppgifter om en persons deltagande i förtroendeuppdrag offentliga. Detta omfattar förtroendeuppdrag i föreningsverksamhet (se FvUB 31/1998 rd. s. 19 och 20 om stiftandet av offentlighetslagen).

Till personregistret för arbetarskyddet ska också anmälas namnet på den som producerar tjänsterna inom företagshälsovården. Huruvida uppgifter är sekretessbelagda kan bedömas utifrån 24 § 1 mom. 20 punkten i offentlighetslagen (privat företagshemlighet eller andra motsvarande omständigheter som har samband med privat näringsverksamhet), men informationen uppfyller inte förutsättningarna för sekretess. Med tanke på de samhälleliga konsekvenser som lagen om personregister för arbetarskyddet strävar efter är uppgifter om namnet på den som producerar företagshälsovårdstjänster, liksom uppgifter om hur företagshälsovården ordnas på arbetsplatsen, onödiga uppgifter.

Även den oklarhet mellan ordalydelsen i 3 § 1 mom. lagen om personregister för arbetarskyddet och motiveringen till den som tas upp i avsnitt 2.2.2.2 Användningsändamål för uppgifter som anmäls har betydelse med tanke på offentlighetsprincipen. Med andra ord om lagens 3 § avser att utvidga eller begränsa utlämnandet av uppgifter enligt offentlighetslagen. Lagen om personregister för arbetarskyddet innehåller också reglering som redan finns i offentlighetslagen och som därmed är onödig. Åtminstone bestämmelsen om att den registeransvarige får lämna ut uppgifter till Arbetarskyddscentralen i lagens 3 § 1 mom. är onödig (se 26.3 § i offentlighetslagen).

2.2.4 Andra observationer om lagen om personregister för arbetarskyddet

I 4 § i lagen om personregister för arbetarskyddet finns en bestämmelse om förvaringstiden för uppgifter. Enligt grundlagsutskottets utlåtandepraxis gäller kravet på att bestämmelser om känsliga personuppgifter ska utfärdas genom lag också förvaringstiderna (se avsnitt 10.2 Dataskydd och offentlighet). Eftersom uppgifter om medlemskap i fackförbund anmäls till personregistret för arbetarskyddet, är 4 § i lagen en relevant bestämmelse. Om uppgiften om medlemskap stryks i lagen, bör förvaringstidsbestämmelsens relevans bedömas på nytt. Vid bedömningen gäller det att beakta den allmänna lagstiftningen om förvaringstider, dvs. den allmänna dataskyddsförordningen och lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019).

Rubriken för 5 § i lagen om personregister för arbetarskyddet lyder ”Andra tillämpliga författningar”. Ordalydelsen i lagens 5 § kan ge uppfattningen att 5 § utöver lagen om personregister för arbetarskyddet även räknar upp andra allmänna lagar som är tillämpliga på förvaltningen. Syftet med 5 § i lagen är dock att reglera förhållandet mellan speciallagen och den allmänna lagen. Detta framgår av den ursprungliga ordalydelsen i lagens 5 § och av regeringens proposition med förslag till lag om personregister för arbetarskyddet RP 106/2001 rd. (s. 8). Ordalydelsen i 5 § är således inte särskilt klar.

Enligt 5 a § i lagen om personregister för arbetarskyddet utövar arbetarskyddsmyndigheten tillsyn över efterlevnaden av lagen i enlighet med tillsynslagen. Om arbetsgivaren inte iakttar sin anmälningsskyldighet har inspektören enligt 13 § 1 mom. i tillsynslagen befogenhet att ge arbetsgivaren en skriftlig anvisning om att undanröja eller rätta till de förhållanden som strider mot bestämmelserna. Tillsyn behövs, eftersom målet för lagen om personregister för arbetarskyddet är att främja arbetarskyddet.

Tillsynen över lagen om personregister för arbetarskyddet hör inte till de tillsynsärenden, för vilka inspektören kan ge arbetsgivaren en uppmaning och arbetarskyddsmyndigheten vidare ett bindande beslut med konsekvenser. En uppmaning kan meddelas i ärenden som räknas upp i 13 § 3 mom. i tillsynslagen, såsom ett ärende som gäller skyldigheter enligt tillsynslagen (13 § 3 mom. 7 punkten). Enligt 54 § i tillsynslagen utövar arbetarskyddsmyndigheterna tillsyn över efterlevnaden av anmälningsskyldigheten enligt 7 kap. I 7 kap. 47 § finns också en bestämmelse om utlämnande av uppgifter om samarbetspersoner, men 47 § är endast en hänvisningsbestämmelse som syftar på lagen om personregister för arbetarskyddet. Om arbetsgivarens skyldighet att anmäla arbetarskyddspersoner till registret föreskrivs således inte i tillsynslagen.

Skyldigheten att anmäla arbetsplatsens samarbetspersoner inom arbetarskyddet uppmuntrar arbetsplatserna till arbetarskyddssamarbete. I avsnitt 2.2.1.2 Den samhälleliga betydelsen av registrering och utlämnande av uppgifter beskrivs tillsynen över samarbetskyldigheten inom arbetarskyddet. Tillsynen över samarbetskyldigheten kan leda till en skriftlig uppmaning och utövning av andra befogenheter enligt tillsynslagen. Vid stiftandet av

arbetarskyddslagstiftningen har arbetarskyddssamarbete på arbetsplatserna således ansetts vara viktigt ("värt en uppmaning"). Däremot har anmälan av samarbetspersoner till registret inte ansetts vara lika viktig, även om anmälningsskyldigheten främjar arbetarskyddet. Vid beredningen av propositionen har det inte funnits anledning att ändra den samhälleliga betydelsen av anmälningsskyldigheten eller tillsynsbefogenheterna.

I 1, 2, 3 och 6 § i lagen om personregister för arbetarskyddet finns bemyndiganden, med stöd av vilka bestämmelser på en lägre nivå får utfärdas. Enligt 2 § 5 mom. i lagen utfärdas närmare bestämmelser om registrering av uppgifter och om hur de ska lämnas till registret genom förordning av ministeriet. Enligt 1 § 2 mom. i lagen kan ministeriet ge Arbetarskyddscentralen i uppdrag att föra registret. Ministeriet övervakar registerföringen och kan utfärda närmare bestämmelser om ärenden som hänför sig till registret. Enligt 3 § 6 mom. i lagen har Arbetarskyddscentralen rätt att ta ut en avgift för de uppgifter som den lämnar ut. Ministeriet får utfärda närmare bestämmelser om uttaget av avgiften. Med beaktande av bemyndigandet enligt vilket ministeriet får utfärda förordningar i 2 § 5 mom., "närmare bestämmelser av ministeriet" i 1 § 2 mom. och 3 § 6 mom. i lagen avses antagligen bemyndigande för ministeriet att utfärda beslut. Enligt 6 § i lagen kan närmare bestämmelser om verkställigheten av lagen dessutom utfärdas genom förordning av statsrådet. Bestämmelserna om bemyndigande motiveras inte i regeringens proposition med förslag till lag om personregister för arbetarskyddet RP 106/2001 rd.

Ordalydelsen i bestämmelserna om bemyndigande förefaller problematisk med tanke på grundlagen. Bemyndigandet i 6 § enligt vilket statsrådet kan utfärda förordningar är förenligt med äldre lagstiftning som föregick reformen av grundlagen och inte längre är tillräckligt exakt och noggrant avgränsat. Det finns också risk för att olika instanser har bemyndigats att reglera samma ärende. I 3 § 6 mom. föreskrivs om avgifter på lagnivå men inte om de allmänna grunderna för avgiftens belopp. Av motiveringarna till lagen framgår att grunden för avgiften är självkostnadsvärdet. Bestämmelser om avgifter finns redan i offentlighetslagen och lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992), och ministeriet får beslutanderätt redan med stöd av dessa lagar. Även bemyndigandet som gäller ärenden som hänför sig till registret i 1 § 2 mom. i lagen är onödig reglering, eftersom den allmänna dataskyddsförordningen föreskriver om förhållandet mellan den personuppgiftsansvarige och den personuppgiftsbiträdet. Eftersom inga bestämmelser på lägre nivå i praktiken har utfärdats med stöd av bemyndigandena, är även dessa bestämmelser onödiga.

2.2.5 Observationer om begränsning av tillämpningsområdena för lagen om laddare och ändringssökande

I 1 § 2 mom. i lagen om laddare föreskrivs om begränsning av lagens tillämpningsområde (se avsnitt 2.1.2 Begränsning av tillämpningsområdena för lagen om laddare och ändringssökande). Till exempel polisens och räddningsverkets tjänsteuppdrag omfattas inte av tillämpningsområdet för lagen om laddare. Begränsningen av tillämpningsområdet för lagen om laddare skiljer sig från begränsningen av tillämpningsområdet för den år 2016 upphävda lagen om laddare (219/2000). Enligt 1 § 3 mom. i den upphävda lagen om laddare tillämpades lagen inte på tjänsteuppdrag inom bland annat försvarsmakten, gränsbevakningsväsendet eller polisen. Vid stiftandet av den gällande lagen om laddare har tjänsteuppdrag inom Försvarsmakten och Gränsbevakningsväsendet sannolikt av misstag fallit bort från begränsningen av tillämpningsområdet för den gällande lagen om laddare. Detta torde inte ha varit lagstiftarens avsikt.

I 1 § 2 mom. i den gällande lagen om laddare utesluts från lagens tillämpningsområde även verksamheter (som räknas upp i 1 § 2 mom.), vars huvudsakliga syfte är att träna de särskilda

färdigheter som behövs inom militär verksamhet. Till denna del motsvarar författningstexten 6 § 1 mom. i arbetarskyddslagen. Författningstexten är rätt svår att tolka. Begreppet värnpliktig som förekommer i bestämmelsen bör också tolkas med hjälp av värnpliktslagen (1438/2007).

Enligt 6 § 2 mom. i arbetarskyddslagen tillämpas lagen inte på den som enligt lagen om frivilligt försvar (556/2007) deltar i Försvarsmaktens eller Gränsbevakningsväsendets frivilliga övningar. När det gäller personer som deltar i sådana övningar handlar det också om att träna de särskilda färdigheter som behövs inom militär verksamhet. En motsvarande bestämmelse finns inte i begränsningen av tillämpningsområdet för lagen om laddare.

I 24 § om ändringssökande och 28 § om tillsyn över iakttagande av lagen i den finska versionen av lagen om laddare finns ”siten kuin”-hänvisningar som bör undvikas i författningstext. Utifrån sådana hänvisningar går det inte att härleda, om en bestämmelse i en annan lag endast blir tillämpliga via hänvisningen eller om hänvisningen endast är avsedd att vara informativ. I 24 § i lagen om laddare hänvisas dessutom till den upphävda förvaltningsprocesslagen (586/1996), som har ersatts av lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

Enligt 24 § 3 mom. i lagen om laddare får förvaltningsdomstolens beslut i ett ärende som gäller återkallande eller temporärt återkallande av eller anmärkning i fråga om kompetensbrev överklagas genom besvär på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen. Andra beslut av förvaltningsdomstolen får överklagas genom besvär endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

Enligt regeringens proposition med förslag till lag om rättegång i förvaltningsärenden RP 29/2018 rd (s. 56) är huvudregeln i den nya allmänna lagen att besvär över den regionala förvaltningsdomstolens beslut får anföras hos högsta förvaltningsdomstolen, om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd. Detta är en förändring jämfört med den tidigare allmänna lagen. Av regeringens proposition RP 29/2018 rd (s. 56) framgår också att om det finns skäl att avvika från huvudregeln ska det särskilt föreskrivas om undantagen från besvärstillståndsregleringen. (Se 3 § i lagen om rättegång i förvaltningsärenden. I paragrafen föreskrivs att om det i någon annan lag finns bestämmelser som avviker från denna lag, ska de bestämmelserna tillämpas i stället för lagen om rättegång i förvaltningsärenden.)

I regeringens proposition RP 29/2018 rd (s. 57) konstateras också att det ska beaktas att allmänna hänvisningar till förvaltningsprocesslagen som finns i annan lagstiftning ska tolkas som hänvisningar till den nya allmänna lagen efter att den trätt i kraft. (Se 127 § i lagen om rättegång i förvaltningsärenden. Enligt den avses med hänvisning till förvaltningsprocesslagen i någon annan lag en hänvisning till lagen om rättegång i förvaltningsärenden efter att den trätt i kraft.) Enligt regeringens proposition RP 29/2018 rd (s. 57) innebär en bestämmelse enligt vilken ändring i beslut av en regional förvaltningsdomstol ska sökas på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen att också bestämmelserna om besvärstillståndsförfarandet i den nya allmänna lagen ska tillämpas.

Reformen av den allmänna lagen har lett till att 24 § 3 mom. i lagen om laddare har blivit oklar och möjliggjort olika tolkningar. Eftersom det i 24 § 3 mom. i lagen om laddare särskilt föreskrivs att överklagande till högsta förvaltningsdomstolen i vissa ärenden förutsätter besvärstillstånd, kan den första delen av 3 mom. tolkas så att ändring i förvaltningsdomstolens beslut i ett ärende som gäller återkallande eller temporärt återkallande av eller anmärkning i fråga om kompetensbrev får sökas utan besvärstillstånd. Bestämmelsen i 24 § 3 mom. i lagen om laddare skulle således vara en särskild bestämmelse i förhållande till den allmänna lagen även innehållsmässigt. En alternativ tolkning baserad på 127 § i lagen om rättegång i förvaltningsärenden är att besvärstillstånd förutsätts för sökande av ändring i

förvaltningsdomstolens beslut i ett ärende som gäller återkallande eller temporärt återkallande av eller anmärkning i fråga om kompetensbrev och i andra beslut av förvaltningsdomstolen. Den första tolkningen kan troligtvis anses vara mer korrekt i synnerhet då den är en mer positiv tolkning med tanke på den grundläggande rättigheten som gäller rättssäkerheten. Enligt regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland, som beviljar kompetensbrev för laddare, har besvär under den gällande lagen inte anförts hos högsta förvaltningsdomstolen över förvaltningsdomstolens beslut i ett ärende som gäller återkallande eller temporärt återkallande av eller anmärkning i fråga om kompetensbrev, och således har tolkningen av 24 § 3 mom. i lagen om laddare inte än så länge blivit aktuell i praktiken.

3 Målsättning

I denna proposition föreslås det att det stiftas en lag om registrering av samarbetspersoner inom arbetarskyddet. Den föreslås ersätta lagen om personregister för arbetarskyddet. Målet är att den föreslagna lagen ska vara förenlig med den allmänna informationslagstiftningen och uppfylla de krav som ställs på lagstiftningen.

Ett ytterligare mål är att arbetarskyddet ska främjas genom den föreslagna lagen. Arbetsgivarens skyldighet att anmäla uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet på arbetsplatsen enligt den föreslagna lagen och de kompletterande bestämmelserna om frivillig anmälan uppmuntrar arbetsplatserna till arbetarskyddssamarbete. Dessutom lämnas anmälda uppgifter ut mer effektivt för ändamål som främjar arbetarskyddet.

Dessutom föreslås ändringar av 1, 24 och 28 § i lagen om laddare. Målet är att begränsningen av tillämpningsområdet för lagen om laddare enligt 1 § i lagen om laddare ska motsvara Forsvarsmaktens och Gränsbevakningsväsendets behov. Ett annat mål är att harmonisera 24 §, som gäller ändringssökande, med lagen om rättegång i förvaltningsärenden. I övrigt är målet att förtydliga bestämmelserna i lagen om laddare.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 Lagen om registrering av samarbetspersoner inom arbetarskyddet

I denna proposition föreslås det att det stiftas en lag om registrering av samarbetspersoner inom arbetarskyddet. Den föreslås ersätta lagen om personregister för arbetarskyddet. Dessutom föreslås en ändring av 47 § i tillsynslagen.

Enligt propositionen överförs uppgiften att registrera och lämna ut uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet till de centrala arbetsmarknadsorganisationernas förening Arbetarskyddscentralen som en offentlig förvaltningsuppgift som avses i 124 § i grundlagen.

Syftet med den föreslagna lagen om registrering av samarbetspersoner inom arbetarskyddet är att främja arbetarskyddet. Detta framgår av lagens tillämpningsområde i 1 §. Med tanke på lagens tillämpningsområde har det betydelse hur tillämpningsområdet för tillsynslagens 5 och 5 a kap. avgränsas, dvs. hurdana arbetssituationer bestämmelserna om arbetarskyddssamarbete i 5 och 5 a kap. gäller (se motiveringen till 1 § i den föreslagna lagen). Även i övrigt framgår lagens samband med tillsynslagen och också med arbetarskyddslagen av den föreslagna lagens bestämmelser.

Det centrala innehållet i den föreslagna lagen är arbetsgivarens skyldighet att anmäla uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet på arbetsplatsen till Arbetarskyddscentralens

register och å andra sidan utlämnande av anmälda uppgifter för ändamål som främjar arbetarskyddet. Anmälningsskyldigheten gäller dock inte för till exempel arbetsgivare med små arbetsplatser, men även de kan göra anmälan frivilligt.

4.1.1 Överföring av offentliga förvaltningsuppgifter på Arbetarskyddscentralen

I propositionen föreslås att uppgiften att registrera och lämna ut uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet genom lag överförs till Arbetarskyddscentralen som en offentlig förvaltningsuppgift som avses i 124 § i grundlagen.

I statsbudgeten har inga anslag anslagits för uppgiften att registrera och lämna ut uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet som avses i lagen om personregister för arbetarskyddet. Uppgiften har främst finansierats via Arbetarskyddsfonden i stället för statsbudgeten. I propositionen föreslås inga ändringar av finansieringen av registreringen och utlämnandet av uppgifter. Uppgiften skulle anförtros Arbetarskyddscentralen utan anslag från statsbudgeten.

4.1.1.1 Arbetarskyddscentralens uppgifter och finansiering

Till sin juridiska form är Arbetarskyddscentralen en förening som avses i föreningslagen (503/1989). Arbetsmarknadsorganisationernas förening Arbetarskyddscentralen rf grundades på 1970-talet. Närmare bestämt administrerar Arbetarskyddscentralen rf ett kontor med namnet Arbetarskyddscentralen enligt separat avtal. Enligt avtalet fungerar föreningens styrelse även som Arbetarskyddscentralens styrelse.

Arbetarskyddscentralen rf:s medlemmar och parterna i avtalet om kontoret Arbetarskyddscentralen utgörs av Finlands Näringsliv EK, Kommun- och välfärdsområdesarbetsgivarna KT, Kirkon työmarkkinalaitos KiT, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, Tjänstemannacentralorganisationen STTK rf och AKAVA rf. Statens arbetsmarknadsverk SAMV vid finansministeriets avdelning för utveckling av statsförvaltningen är inte part. SAMV är inte part på grund av finansieringsformen för Arbetarskyddscentralen. Inte heller Företagarna i Finland är medlem i Arbetarskyddscentralen rf.

Enligt avtalet om Arbetarskyddscentralen är syftet med Arbetarskyddscentralen att genom att effektivisera arbetarskyddet och arbetarskyddssamarbetet främja sundheten, säkerheten och produktiviteten på arbetsplatser. Enligt avtalet ska Arbetarskyddscentralen för att uppfylla sitt syfte

- främja samarbete mellan arbetsmarknadsorganisationer och arbetsplatsernas parter,
- till sina medlemmar och arbetsplatser producera och förmedla information och kompetens som behövs för att utveckla arbetsförhållandena genom utbildning, kommunikation samt utvecklings- och informationstjänster,
- utveckla samarbetet och arbetsfördelningen mellan parter inom området.

Till följd av den historiska bakgrunden till lagen om personregister för arbetarskyddet och nuläget har parterna avtalat om att Arbetarskyddscentralen också ska administrera personregistret för arbetarskyddet.

Registrering och utlämnande av uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet är en del av Arbetarskyddscentralens allmännyttiga verksamhet för att främja arbetarskyddet. Dessutom bedriver Arbetarskyddscentralen näringsverksamhet som främjar arbetarskyddet. Näringsverksamheten utgörs av försäljning av utbildningar, produkter och tjänster relaterade till arbetarskydd. Ett exempel på Arbetarskyddscentralens utbildningar är den utbildning som leder

till utfärdande av ett arbetssäkerhetskort. Dess centrala mål är att främja arbetarskyddet på gemensamma arbetsplatser. Av Arbetarskyddscentralens verksamhet består cirka 63 procent av allmännyttig verksamhet och cirka 37 procent av näringsverksamhet.

Arbetarskyddscentralens totala årliga utgifter är cirka 5 miljoner euro. Av detta belopp använder Arbetarskyddscentralen cirka 200 000 euro årligen för registrering och utlämnande av uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet. Av detta belopp används i sin tur cirka 20 000 euro för administration och grundläggande utveckling av registret (informationssystemet) och cirka 175 000 euro för personalkostnader.

Trots att ministeriet enligt lagen är ansvarig för personregistret för arbetarskyddet och Arbetarskyddscentralen endast är "administratör" har inga anslag anslagits i statsbudgeten för uppgiften att registrera och lämna ut uppgifter. Uppgiften har främst finansierats med medel som erhållits för Arbetarskyddscentralens allmännyttiga verksamhet via Arbetarskyddsfonden.

Arbetarskyddscentralen får lagstadgad finansiering för sin allmännyttiga verksamhet via arbetsolycksfalls- och yrkessjukdomsförsäkringspremier som betalas av arbetsgivare via Arbetarskyddsfonden som står utanför statsbudgeten. (Som arbetsgivare är staten inte skyldig att teckna försäkring.) Finansieringen via försäkringspremier baserar sig på arbetarskyddsavgifter enligt 233 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (459/2015) och på lagen om arbetarskyddsfonden (407/1979).

Enligt 233 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar ska för obligatorisk försäkring 1,75 procent av en försäkringspremie användas för att främja arbetarskyddet enligt vad som föreskrivs i lagen om arbetarskyddsfonden (407/1979). Försäkringsbolaget ska betala beloppet till Olycksfallsförsäkringscentralen, som sedan redovisar det till arbetarskyddsfonden enligt vad som föreskrivs genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

Enligt 1 § i lagen om arbetarskyddsfonden finns Arbetarskyddsfonden för främjande av arbetarskydd som tjänar enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (459/2015) försäkringsskyldiga arbetsgivares och hos dem anställda arbetstagares intressen. Enligt 3 § i lagen om arbetarskyddsfonden utövas tillsyn över Arbetarskyddsfondens verksamhet av det ministerium som ansvarar för arbetarskyddet och tillsynen över det.

I 1 § i lagen om arbetarskyddsfonden föreskrivs också närmare om Arbetarskyddsfondens uppgifter. Arbetarskyddsfonden har dessutom till uppgift att understödja Arbetarskyddscentralen, som administreras av föreningen Työturvallisuuskeskus ry. Trots det måste också Arbetarskyddscentralen varje år separat ansöka om finansiering för sin allmännyttiga verksamhet hos Arbetarskyddsfonden. Arbetarskyddscentralen har årligen fått cirka 2,6 miljoner euro från Arbetarskyddsfonden.

Arbetarskyddscentralen har också fått finansiering för registrering och utlämnande av uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet via de avgifter som tas ut för utlämnande av uppgifter som lagen om personregister för arbetarskyddet möjliggör. Avgifterna ger varierande årlig finansiering, till exempel 2022 över 44 000 euro.

Arbetarskyddscentralen får också finansiering för sin verksamhet i form av inkomster från försäljning av utbildningar, produkter och tjänster relaterade till arbetarskydd, cirka 2,5 miljoner euro per år. Med dessa inkomster finansierar Arbetarskyddscentralen sin arbetarskyddsfrämjande näringsverksamhet. Näringsverksamheten finansieras inte med medel som erhålls via Arbetarskyddsfonden och inte heller med avgifter för utlämnande av uppgifter

om samarbetspersoner inom arbetarskyddet. Som ideell förening strävar Arbetarskyddscentralen inte efter vinst.

4.1.1.2 Registrering och utlämnande av uppgifter som en offentlig förvaltningsuppgift

I 124 § i grundlagen föreskrivs om överföring av offentliga förvaltningsuppgifter till andra än myndigheter. Enligt regeringens proposition RP 1/1998 rd. (s. 179) används begreppet offentliga förvaltningsuppgifter i 124 § i grundlagen i en relativt vidsträckt bemärkelse, så att det omfattar uppgifter som hänför sig exempelvis till verkställigheten av lagar samt beslutsfattande om enskilda personers och sammanslutningars rättigheter, skyldigheter och förmåner. Grundlagsutskottet har i sin utlåtandepraxis bedömt vilka uppgifter som anses vara offentliga förvaltningsuppgifter. (Se avsnitt 10.1.1 Offentliga förvaltningsuppgifter.)

Uppgiften att registrera och lämna ut uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet är en offentlig förvaltningsuppgift som avses i 124 § i grundlagen.

I avsnitt 2.2.1.1 Allmänt om arbetarskyddsförvaltningens uppgifter konstaterades att det allmännas uppgift att sörja för skyddet av arbetskraften enligt 18 § i grundlagen omfattar främjande av arbetarskyddet. Det konstaterades också att arbetarskyddsförvaltningen enligt 2 § i lagen om arbetarskyddsförvaltningen bland annat ska dra försorg om de åtgärder som behövs för utvecklandet av arbetarskyddet för att främja arbetarskyddet. I arbetarskyddsförvaltningens uppgifter ingår också som en del av arbetarskyddsinformation och utbildningsverksamheten att förmedla information om arbetarskydd och arbetarskyddsutbildningar till arbetsplatser. Således kan registrering och utlämnande av uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet anses höra till arbetarskyddsförvaltningens uppgifter. I avsnitt 2.2.1.2 beskrevs den samhälleliga betydelsen av registrering och utlämnande av uppgifter och i avsnitt 2.2.1.3 till vilken del uppgiften är faktisk förvaltningsverksamhet och utövning av offentlig makt.

Registrering och utlämnande av uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet kan därför anses vara en lagstadgad uppgift för arbetarskyddsförvaltningen enligt 18 § i grundlagen, lagen om arbetarskyddsförvaltningen och den nu gällande lagen om personregister för arbetarskyddet. Uppgiften är också i grunden en viktig uppgift med tanke på främjandet av arbetarskyddet. Uppgiften är till sin art främst faktisk förvaltningsverksamhet, men utförandet av den kan även omfatta enskilda uppgifter som anknyter till eller involverar utövning av offentlig makt. Således är uppgiften att registrera och lämna ut uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet en offentlig förvaltningsuppgift som avses i 124 § i grundlagen.

4.1.1.3 Iakttagande av förutsättningar och begränsningar för överföring av offentliga förvaltningsuppgifter

Enligt 124 § i grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter endast genom lag eller med stöd av lag, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. Uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt får dock anförtros endast myndigheter. Det är fråga om rättsliga förutsättningar och begränsningar som ska iakttas när offentliga förvaltningsuppgifter anförtros någon annan än en myndighet. Grundlagsutskottet har behandlat dessa förutsättningar och begränsningar i sin utlåtandepraxis. (Se avsnitt 10.1.2 Förutsättningar och begränsningar för överföring av offentliga förvaltningsuppgifter.)

Överföring av uppgifter genom lag

Enligt 124 § i grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter endast genom lag eller med stöd av lag. Överföring av en uppgift med stöd av lag innebär till exempel att det finns ett bemyndigande i lagen, med stöd av vilket uppgiften kan överföras genom förordning. Därutöver är det möjligt att föreskriva att den behöriga myndigheten med stöd av lagen kan besluta, bemyndiga eller avtala om överföring av uppgiften. (Se avsnitt 10.1.2 Föresättningar och begränsningar för överföring av offentliga förvaltningsuppgifter.)

Det föreslås att registrering och utlämnande av uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet ska anförtros Arbetarskyddscentralen direkt genom den föreslagna lagen om registrering av samarbetspersoner inom arbetarskyddet.

I rättslitteraturen har åtminstone Marietta Keravuori-Rusanen behandlat överföring av offentliga förvaltningsuppgifter direkt till enskilda genom lag. (Keravuori-Rusanen, Marietta: Yksityinen julkisen vallan käyttäjänä – Valtiosääntöoikeudellinen tutkimus julkisen hallintotehtävän antamisesta muulle kuin viranomaiselle. Yliopistollinen väitöskirja. Edita. Helsinki 2008). I Keravuori-Rusanens avhandling konstateras att direkt tilldelning av uppgifter med stöd av lag aktualiseras naturligast när adressaten är en offentlighetsrättslig institution, såsom en offentlighetsrättslig förening. I dessa fall kan lagstiftningslösningen när det gäller tilldelning av offentliga förvaltningsuppgifter och den skyldighet att utföra förvaltningsuppgifter som ingår i den i regel direkt kopplas till syftet med inrättandet av organet. (S. 303.) I vissa fall kan dock den offentliga förvaltningsuppgiftens karaktär och till exempel behovet av särskild sakkunskap eller sektorsspecifik yrkeskompetens uttryckligen motivera att förvaltningsuppgiften anförtros en privaträttsligt organiserad aktör. När det gäller privata parter är direkt tilldelning av uppgifter med stöd av lag dock mer begränsad. Eftersom vår lagstiftning inte innehåller allmänna bestämmelser om enskildas skyldighet att ta emot offentliga förvaltningsuppgifter eller andra offentliga uppgifter, grundar sig tilldelningen av uppgifter oftast på ett formulerat arrangemang som säkerställer bildandet av mottagarens vilja, såsom anmälnings- eller ansökningsförfarande. (S. 304.)

Enligt propositionen ska den offentliga förvaltningsuppgiften direkt genom lag anförtros en befintlig privat förening. Registrering och utlämnande av uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet är en relativt begränsad uppgift som inte på grund av sin omfattning förutsätter att en offentlighetsrättslig förening inrättas för uppgiften. Utöver den offentliga förvaltningsuppgiften kommer Arbetarskyddscentralen även att sköta sina övriga uppgifter som vanligt. Arbetarskyddscentralens samtycke till att sköta den offentliga förvaltningsuppgiften har säkerställts under lagberedningen (beslut av Arbetarskyddscentralens styrelse 2.10.2024).

Överföring av en offentliga förvaltningsuppgift till en privat förening direkt genom lag är antagligen sällsynt. Vanligare är att detta sker till exempel genom myndighetens bemyndigande eller genom avtal. Till exempel med stöd av begravningslagen (457/2003) kan regionförvaltningsverket bevilja bland annat ett registrerat samfund tillstånd att anlägga en begravningsplats och hålla ett krematorium. Huvudmannen för en begravningsplats eller ett krematorium har enligt lag bland annat vissa registreringsuppgifter. Med stöd av lagen om transportservice (320/2017) kan registreringsuppgifter anförtros till exempel en privat tjänsteleverantör genom avtal som grundar sig på lagen. När det gäller räddningsväsendet föreskrivs att organisationer som är verksamma på räddningsväsendets område, såsom frivilligföreningar, av räddningsmyndigheterna kan anförtros uppgifter inom utbildning, rådgivning och upplysning (åtminstone enligt 51 § i räddningslagen (379/2011) och 6 § i sjöräddningslagen (1145/2001)).

Registrering och utlämnande av uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet har en koppling till vissa grundläggande fri- och rättigheter, särskilt till 18 § i grundlagen (skyldighet

för det allmänna att sörja för skyddet av arbetskraften), 10 § (skydd för privatlivet och skydd för personuppgifter) och 12 § (offentlighet). Uppgiften är till sin art främst faktisk förvaltningsverksamhet, men skötseln av den kan även omfatta enskilda uppgifter som anknyter till eller involverar utövning av offentlig makt. Således är tilldelning av uppgiften direkt genom lag ett mer motiverat alternativ än att till exempel att göra det genom avtal.

Uppgiftstilldelningens ändamålsenlighet

Enligt 124 § i grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna. (Se avsnitt 10.1.2 Förutsättningar och begränsningar för överföring av offentliga förvaltningsuppgifter.)

Överföring av uppgiften att registrera och lämna ut uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet till Arbetarskyddscentralen är motiverad, eftersom ministeriet inte är den lämpligaste instansen inom arbetarskyddsförvaltningen för skötseln av operativa uppgifter. Överföring av uppgiften till regionförvaltningsverken är inte heller det lämpligaste alternativet. (Se avsnitt 5.2 Regionförvaltningsverken som ansvarig för registrering och utlämnande av uppgifter.)

Det är motiverat att överföra uppgiften att registrera och lämna ut uppgifter till Arbetarskyddscentralen. Uppgiften har en dubbel samhällelig betydelse när det gäller främjandet av arbetarskyddet:

- arbetsgivarens skyldighet att anmäla uppgifter om arbetsplatsens samarbetspersoner inom arbetarskyddet sporrar arbetsplatserna att samarbeta inom arbetarskyddet, och
- utlämnande av anmälda uppgifter gör det möjligt för mottagaren av uppgifterna att vidarebefordra arbetarskyddsinformation till samarbetspersoner inom arbetarskyddet.

Arbetarskyddscentralen finns uttryckligen till för sådana uppgifter. (Se avsnitt 4.1.1.1 Arbetarskyddscentralens uppgifter och finansiering.) Arbetarskyddscentralen kan också utnyttja informationen om samarbetspersoner inom arbetarskyddet i sina övriga uppgifter. Den offentliga förvaltningsuppgiften står inte i konflikt med de övriga uppgifterna.

Arbetarskyddscentralen får en betydande del av sin finansiering från de lagstadgade arbetsolycksfalls- och yrkessjukdomsförsäkringspremier som arbetsgivarna betalar via Arbetarskyddsfonden. Således finns det ingen risk för att hela verksamheten vid Arbetarskyddscentralen ska upphöra.

Ända sedan 1970-talet har Arbetarskyddscentralen de facto skött registreringen och utlämnandet av uppgifter, trots att ministeriet har ansvarat för registret. Genom att anförtro Arbetarskyddscentralen den offentliga förvaltningsuppgiften kan kontinuiteten i skötseln av uppgiften säkerställas. Till följd av Arbetarskyddscentralens tidigare roll som administratör är det lätt att lösgöra uppgiften från myndighetsorganisationen. Det är inte heller fråga om en grundläggande uppgift för arbetarskyddsförvaltningen, och uppgiften omfattas inte av Internationella arbetsorganisationen ILO:s konvention nr 81 om offentliga tjänstemän (personer som utför arbetarskyddsinspektioner ska vara offentliga tjänstemän).

Arbetarskyddscentralen har de resurser som den offentliga förvaltningsuppgiften kräver i praktiken. Uppgiften sköts av en erfaren personal. Det informationssystem som används i uppgiften har dessutom nyligen förnyats. Även ett gränssnitt har utvecklats mellan informationssystemet och regionförvaltningsverkens övervakningsdatasystem Vera, och det kan användas också i fortsättningen.

Med hänsyn till nödvändigheten av att överföra uppgiften och ovan nämnda omständigheter som talar för ändamålsenligheten kan det utifrån en helhetsbedömning konstateras att det är motiverat att överföra den offentliga förvaltningsuppgiften till Arbetarskyddscentralen.

Överföringen av uppgiften äventyrar inte de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning

Enligt 124 § i grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter, om det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning.

I praktiken förbjuder 124 § i grundlagen äventyrande av grundläggande fri- och rättigheter. Enligt 22 § i grundlagen ska det allmänna likaså se till att de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna tillgodoses. I samband med stiftandet av grundlagen framhävde grundlagsutskottet i sitt betänkande GrUB 10/1998 rd att betydelsen av att rättssäkerheten och god förvaltningssed säkerställs genom bestämmelser, också när förvaltningsuppgifter direkt genom lag eller med stöd av lag förs över på andra än myndigheter. (Se avsnitt 10.1.2 Förutsättningar och begränsningar för överföring av offentliga förvaltningsuppgifter.)

Överföringen av registrering och utlämnande av uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet till Arbetarskyddscentralen genom den föreslagna lagen om registrering av samarbetspersoner inom arbetarskyddet äventyrar inte de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning.

Registrering och utlämnande av uppgifter genom den samhälleliga betydelsen av arbetarskyddsförvaltningens uppgifter och av registrering och utlämnande av uppgifter har en koppling till det allmännas skyldighet att sörja för skyddet av arbetskraften enligt 18 § i grundlagen. Syftet med de viktigaste materiella bestämmelserna i den föreslagna lagen, dvs. bestämmelserna om anmälan och utlämnande av uppgifter, är att främja arbetarskyddet. Således är det inte motiverat att stifta andra bestämmelser i den föreslagna lagen för att säkerställa den grundläggande rättighet som avses i 18 § i grundlagen.

På grund av behandlingen av personuppgifter har uppgiften att registrera och lämna ut uppgifter en koppling till skyddet för privatlivet och för personuppgifter enligt 10 § i grundlagen. Enligt 10 § 1 mom. i grundlagen är vars och ens privatliv tryggt. Närmare bestämmelser om skyddet för personuppgifter utfärdas genom lag. Relevanta dataskyddsförfattningar med tanke på den föreslagna lagen är den allmänna dataskyddsförordningen och dataskyddslagen. Den föreslagna lagen har beretts inom dessa ramar. Vid beredningen av propositionen beaktades också lagen om integritetsskydd i arbetslivet (759/2004). (Se avsnitt 4.1.2 Den föreslagna lagen med tanke på dataskydd och offentlighet.) Personuppgifter skulle också i sista hand behandlas för att skydda den grundläggande rättighet som avses i 18 § i grundlagen. Den föreslagna lagen innehåller också en bestämmelse, enligt vilken 21 § i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen blir tillämplig när Arbetarskyddscentralen sköter offentliga förvaltningsuppgifter. Eftersom 21 § föreskriver om definition av behovet att förvara informationsmaterial, tryggar bestämmelsen för sin del skyddet för personuppgifter. Rätten till skydd för personuppgifter tryggas också genom den registrerades rätt att lämna ärendet till dataombudsmannen för behandling enligt dataskyddslagen.

Uppgiften att registrera och lämna ut uppgifter har en koppling till offentlighet om vilken föreskrivs i 12 § i grundlagen. Enligt 12 § 2 mom. i grundlagen är handlingar och upptagningar som innehas av myndigheterna offentliga, om inte offentligheten av tvingande skäl särskilt har

begränsats genom lag. Var och en har rätt att ta del av offentliga handlingar och upptagningar. Om myndighetshandlingars offentlighet föreskrivs i offentlighetslagen. Med stöd av 4 § 2 mom. i offentlighetslagen är offentlighetslagen inte tillämplig på alla uppgifter som ingår i Arbetskyddscentralens offentliga förvaltningsuppgift. En förutsättning för tillämpningen av offentlighetslagen är att den som sköter en offentlig uppgift med stöd av lagen utövar offentlig makt. För att trygga offentligheten innehåller den föreslagna lagen en bestämmelse om att offentlighetslagen tillämpas på alla deluppgifter som ingår i Arbetskyddscentralens offentliga förvaltningsuppgift. (Se avsnitt 4.1.2 Den föreslagna lagen med tanke på dataskydd och offentlighet.)

Uppgifterna i Arbetskyddscentralens register är offentliga till sin art, och Arbetskyddscentralens register är jämförbart med myndigheters (person)register. Därför ska uppgifter i registret i princip lämnas ut relativt allmänt direkt med stöd av offentlighetslagen. Målet för registrering och utlämnande av uppgifter är dock endast att främja arbetskyddet enligt den föreslagna lagen (se 1 §). Registret finns därför till endast för detta ändamål. Således är det motiverat att begränsa allas rätt till uppgifter med stöd av offentlighetslagen i fråga om de uppgifter som lagras i registret. Annan behandling av personuppgifter är onödig. I den föreslagna lagen finns en bestämmelse om begränsning av rätten till uppgifter (12 § Utlämnande av uppgifter ur registret). Begränsning av rätten till uppgifter skyddar registrerade personuppgifter. I övrigt tillämpas vars och ens rätt till information enligt offentlighetslagen på Arbetskyddscentralens offentliga förvaltningsuppgift.

I den föreslagna lagen finns bestämmelser vars syfte är att trygga de grundläggande rättigheter som avses i 21 § i grundlagen när Arbetskyddscentralen sköter offentliga förvaltningsuppgifter. Dessa grundläggande rättigheter tryggas också genom allmän lagstiftning. Enligt 21 § i grundlagen har var och en rätt att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en domstol eller någon annan myndighet som är behörig enligt lag samt att få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter behandlat vid domstol eller något annat oavhängigt rättskipningsorgan. Offentligheten vid handläggningen, rätten att bli hörd, rätten att få motiverade beslut och rätten att söka ändring samt andra garantier för en rättvis rättegång och god förvaltning ska tryggas genom lag.

Arbetskyddscentralen tillämpar allmän förvaltningslagstiftning i sina offentliga förvaltningsuppgifter. Relevanta allmänna förvaltningslagar kan åtminstone vara lagen om tillhandahållande av digitala tjänster (306/2019), lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003), förvaltningslagen, språklagen (423/2003), offentlighetslagen, lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen och lagen om rättegång i förvaltningsärenden. Även den allmänna dataskyddsförordningen och dataskyddslagen är tillämpliga. Arkivlagen (831/1994) behöver inte tillämpas på grund av den föreslagna bestämmelsen om definition av förvaringstiden för uppgifterna.

De allmänna förvaltningslagarna tillämpas i enlighet med bestämmelserna om tillämpningsområde i de allmänna lagarna, och om tillämpningen av dem föreskrivs inte särskilt i den föreslagna lagen. Undantag utgörs av bestämmelserna om tillämpning av 21 § i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen och offentlighetslagen. Eftersom den föreslagna lagen innehåller bestämmelser om avgifter för utlämnande av uppgifter, blir även lagen om grunderna för avgifter till staten tillämplig i vissa delar.

I den föreslagna lagen om registrering av samarbetspersoner inom arbetskyddet föreskrivs om tjänsteansvaret för Arbetskyddscentralens anställda, verkställande direktör och styrelseledamöter när de sköter de uppgifter som avses i den föreslagna lagen. Bestämmelsen tryggar för sin del rätten till rättsskydd och andra krav på god förvaltning.

I den föreslagna lagen föreskrivs också att ministeriet styr och övervakar Arbetarskyddscentralen när den sköter sina offentliga förvaltningsuppgifter. Bestämmelsen om tillämpning av offentlighetslagen på offentliga förvaltningsuppgifter anknyter också till tillsynen. Tillämpningen av offentlighetslagen möjliggör för var och en att rätt att övervaka Arbetarskyddscentralen när den sköter offentliga förvaltningsuppgifter. Med stöd av allmän lagstiftning är det dessutom möjligt att anföra förvaltningsklagan över Arbetarskyddscentralens skötsel av den offentliga förvaltningsuppgiften. (Se 8 a kap. i förvaltningslagen, 108 och 109 § i grundlagen samt lagen om justitiekanslern i statsrådet (193/2000) och lagen om riksdagens justitieombudsman (197/2002).) När det gäller att trygga rättssäkerheten och andra krav på god förvaltning har även den registrerades rätt att föra ett ärende till dataombudsmannen enligt dataskyddslagen betydelse.

Vid skötseln av sin offentliga förvaltningsuppgift behandlar Arbetarskyddscentralen informationsförfrågningar och fattar i allmänhet positiva beslut om utlämnande av information. Informationsförfrågningar behandlas och uppgifter lämnas ut i enlighet med offentlighetslagens bestämmelser om förfaranden.

Vid utlämnande av uppgifter fastställer Arbetarskyddscentralen ett eurobelopp för den avgift som tas ut för utlämnande av uppgifter. I 13 och 14 § i den föreslagna lagen finns särskilda bestämmelser om avgiften i förhållande till offentlighetslagen. Enligt 14 § tillämpas på begäran om omprövning av avgiftsbeslutet och sökande av ändring i omprövningsbeslutet vad som i lagen om grunderna för avgifter till staten föreskrivs om avgifter som staten tar ut för offentlighetsrättsliga prestationer. Omprövning av avgiftsbeslutet ska dock begäras inom 30 dagar från det att avgiften påfördes. Således får Arbetarskyddscentralen snabbt kännedom om missnöje med avgiften.

Ibland kan Arbetarskyddscentralen också vägra att lämna ut uppgifter. I 14.3 § i offentlighetslagen finns bestämmelser om förfarande i situationer där till exempel en tjänsteman vägrar att lämna ut efterfrågade uppgifter. Den som begärt uppgifterna kan då låta en myndighet avgöra ärendet genom ett förvaltningsbeslut. I 33 § i offentlighetslagen föreskrivs också om ändringssökande. Om ett negativt förvaltningsbeslut har fattats om utlämnande av uppgifter blir 33.2 § i offentlighetslagen tillämplig på ändringssökande. Enligt den tillämpas då lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

Den föreslagna lagen om registrering av samarbetspersoner inom arbetarskyddet ska också uppfylla de allmänna förutsättningarna för begränsning av de grundläggande fri- och rättigheterna. Den föreslagna lagen innehåller främst bestämmelser vars syfte är att trygga de grundläggande fri- och rättigheter som har betydelse för lagen och inte att begränsa dem. Den väsentligaste begränsningen är att rätten till uppgifter i registret begränsas på grund av registrets mål. (Se avsnitt 10.1.2 Förutsättningar och begränsningar för överföring av offentliga förvaltningsuppgifter.) I avsnittet konstateras att den föreslagna lagen har upprättats med iakttagande av de allmänna förutsättningarna för begränsning av grundläggande fri- och rättigheter.

Överföringen av registrering och utlämnande av uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet till Arbetarskyddscentralen genom den föreslagna lagen om registrering av samarbetspersoner inom arbetarskyddet äventyrar på det stora hela inte de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning.

Uppgiften innebär inte betydande utövning av offentlig makt

Registrering och utlämnande av uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet är till sin art främst faktisk förvaltningsverksamhet. Skötseln av uppgiften kan även involvera enskilda uppgifter som anknyter till utövning av offentlig makt och uppgifter som innebär utövning av offentlig makt, men dock inte betydande utövning av offentlig makt. (Se avsnitt 2.2.1.3 Faktisk förvaltningsverksamhet och utövning av offentlig makt.) Arbetarskyddscentralen behandlar inte heller personuppgifter som hör till särskilda personuppgiftskategorier eller andra känsliga personuppgifter enligt en konstitutionell bedömning. Med andra ord ingriper Arbetarskyddscentralen inte väsentligt i skyddet för privatlivet och utövar således inte betydande offentlig makt heller ur detta perspektiv.

4.1.1.4 Arbetarskyddscentralens riksomfattande regionala behörighet

Arbetarskyddscentralen sköter registrering och utlämnande av uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet i hela Finland, dvs. Arbetarskyddscentralen har riksomfattande regional behörighet.

Den finska statsförvaltningens ämbetsverksstruktur baserar sig på 11 kap. i grundlagen. Finansministeriet har meddelat rekommendationen ”Valtionhallinnon toimintojen järjestyksessä noudatettavat periaatteet – valtion virastot” 1.12.2021 VN/11537/2021. När det gäller inrättande av statliga ämbetsverk konstateras i rekommendationen bland annat att ämbetsverkets regionala behörighet ska vara tydligt definierad (s. 18). Dessutom ska behörighetsfördelningen mellan riket och landskapet Åland utredas och vid behov justeras. Vid organiseringen av statsförvaltningens ämbetsverk ska det med hänsyn till kontorets uppgifter utredas om de faller inom ramen för Ålands lagstiftningsmakt och således är förvaltningsärenden som sköts av åländska myndigheter. Om uppgifterna faller inom ramen för rikets lagstiftning ska det i fråga om ämbetsverkets uppgifter entydigt föreskrivas hur uppgifterna ska skötas i landskapet Åland. (S. 21.)

Arbetarskyddscentralen är en privat förening som enligt propositionen ska tilldelas en offentlig förvaltningsuppgift från statsförvaltningen. När det gäller skötseln av den offentliga förvaltningsuppgiften blir Arbetarskyddscentralen en del av den ”indirekta offentliga förvaltningen” men inte ett ”statligt ämbetsverk”. Trots det kan det konstateras att Arbetarskyddscentralen skulle få riksomfattande regional behörighet i fråga om registrering och utlämnande av uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet. Enligt 27 § i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) har riket lagstiftningsbehörighet i fråga om ärenden som bland annat gäller arbetsrätt samt statsmyndigheternas organisation och verksamhet. Enligt huvudregeln i 30 § i självstyrelselagen för Åland ankommer förvaltningen i angelägenheter som faller inom rikets lagstiftningsbehörighet på riksmyndigheterna. Arbetarskyddscentralen skulle alltså ta emot anmälningar av uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet från arbetsplatser i olika delar av Finland, även från Åland.

Dessutom bör internationella gränsöverskridande arbetssituationer beaktas. Det är till exempel möjligt att arbetsgivaren är etablerad i en annan stat än Finland men att arbetstagarna arbetar i Finland, dvs. arbetsplatsen är belägen i Finland. Eller att en arbetsgivare i Finland ordnar arbete för sina anställda i en annan stat, dvs. arbetsplatsen är belägen i en annan stat. I internationella arbetssituationer gäller det att utreda om arbetsgivaren ska iakttä den föreslagna lagen om registrering av samarbetspersoner inom arbetarskyddet.

Den föreslagna lagen utgör en del av den finska arbetarskyddslagstiftningen. Enligt huvudregeln avgörs den finska arbetarskyddslagstiftningens territoriella tillämpningsområde enligt territorialitetsprincipen, eftersom arbetarskyddslagstiftningen till sin art är offentligrättslig lagstiftning. Enligt huvudregeln är det således väsentligt med tanke på tillämpningen av den

föreslagna lagen om arbetstagaren arbetar i Finland, dvs. om arbetsplatsen är belägen i Finland. Det finns dock undantag från huvudregeln och internationella arbetssituationer bör prövas från fall till fall. (Läs om huvudregeln för och undantagen från fastställande av arbetarskyddslagstiftningens territoriella tillämpningsområde i artikeln Vänskä, Anne: Työturvallisuuslain alueellinen soveltamisala ja kansainvälisen työnteon tapaukset. Artikeln finns i verket: Työturvallisuuslaki. Edita. Keuruu 2018).

4.1.2 Den föreslagna lagen med tanke på dataskydd och offentlighet

Det centrala innehållet i den föreslagna lagen om registrering av samarbetspersoner inom arbetarskyddet är arbetsgivarens skyldighet att anmäla uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet på arbetsplatsen till Arbetarskyddscentralens register och å andra sidan utlämnande av anmälda uppgifter för ändamål som främjar arbetarskyddet. Anmälningsskyldigheten gäller dock inte för till exempel arbetsgivare med små arbetsplatser, men även de kan göra anmälan frivilligt.

Den information som behandlas enligt den föreslagna lagen bildar informationsmaterial som innehåller personuppgifter om fysiska personer, uppgifter om juridiska personer och andra uppgifter. Vissa fysiska personers personuppgifter är personuppgifter om arbetstagare. Med tanke på behandling av personuppgifter bildar uppgifterna ett register över samarbetspersoner inom arbetarskyddet vid Arbetarskyddscentralen.

Den föreslagna lagen är förenlig med bestämmelserna i den allmänna dataskyddsförordningen och dataskyddslagen. Vid beredningen av lagen beaktades också lagen om integritetsskydd i arbetslivet. Den föreslagna lagen innehåller dock vissa bestämmelser som skiljer sig eller avviker från offentlighetslagen.

4.1.2.1 Artikel 6 i den allmänna dataskyddsförordningen och 4 § i dataskyddslagen

Personuppgifter får behandlas, om en rättslig grund berättigar det. Behandlingen av personuppgifter är berättigad, om behandlingen baserar sig på artikel 6 i den allmänna dataskyddsförordningen och den nationella lagstiftningen som utfärdats med stöd av det nationella handlingsutrymmet enligt artikel 6.

I artikel 6.1 i den allmänna dataskyddsförordningen föreskrivs om de rättsliga grunderna för behandling av personuppgifter.

Enligt artikel 6.2 i den allmänna dataskyddsförordningen får medlemsstaterna behålla eller införa mer specifika bestämmelser för att anpassa tillämpningen av bestämmelserna i förordningen med hänsyn till behandling för att efterleva (artikel 6) punkt 1 c och e genom att närmare fastställa specifika krav för uppgiftsbehandlingen och andra åtgärder för att säkerställa en laglig och rättvis behandling, inbegripet för andra specifika situationer då uppgifter behandlas i enlighet med kapitel IX.

Därtill förutsätter artikel 6.3 i den allmänna dataskyddsförordningen att den grund för behandlingen som avses i (artikel 6) punkt 1 c och e ska fastställas i enlighet med unionsrätten, eller en medlemsstats nationella rätt som den personuppgiftsansvarige omfattas av.

Enligt artikel 6.3 i den allmänna dataskyddsförordningen ska syftet med behandlingen fastställas i den rättsliga grunden eller, i fråga om behandling enligt punkt 1 e, ska vara nödvändigt för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning. Den rättsliga grunden kan innehålla särskilda

bestämmelser för att anpassa tillämpningen av bestämmelserna i förordningen, bland annat: de allmänna villkor som ska gälla för den personuppgiftsansvariges behandling, vilken typ av uppgifter som ska behandlas, vilka registrerade som berörs, de enheter till vilka personuppgifterna får lämnas ut och för vilka ändamål, ändamålsbegränsningar, lagringstid samt typer av behandling och förfaranden för behandling, inbegripet åtgärder för att tillförsäkra en laglig och rättvis behandling, däribland för behandling i andra särskilda situationer enligt kapitel IX. Unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt ska uppfylla ett mål av allmänt intresse och vara proportionell mot det legitima mål som eftersträvas.

I artikel 6.4 i den allmänna dataskyddsförordningen föreskrivs att om en behandling för andra ändamål än det ändamål för vilket personuppgifterna samlades in inte grundar sig på den registrerades samtycke eller på unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt som utgör en nödvändig och proportionell åtgärd i ett demokratiskt samhälle för att skydda de mål som avses i artikel 23.1, ska den personuppgiftsansvarige för att fastställa huruvida behandling för andra ändamål är förenlig med det ändamål för vilket personuppgifterna ursprungligen samlades in bland annat beakta följande:

- a) Kopplingar mellan de ändamål för vilka personuppgifterna har samlats in och ändamålen med den avsedda ytterligare behandlingen.
- b) Det sammanhang inom vilket personuppgifterna har samlats in, särskilt förhållandet mellan de registrerade och den personuppgiftsansvarige.
- c) Personuppgifternas art, särskilt huruvida särskilda kategorier av personuppgifter behandlas i enlighet med artikel 9 eller huruvida personuppgifter om fällande domar i brottmål och överträdelse behandlas i enlighet med artikel 10.
- d) Eventuella konsekvenser för registrerade av den planerade fortsatta behandlingen.
- e) Förekomsten av lämpliga skyddsåtgärder, vilket kan inbegripa kryptering eller pseudonymisering.

Den nationella dataskyddslagen preciserar och kompletterar den allmänna dataskyddsförordningen och dess nationella tillämpning. I 4 § i dataskyddslagen finns reglering som preciserar artikel 6.1 e i dataskyddsförordningen (utförande av en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning) och som utfärdats inom ramen för det nationella handlingsutrymme som avses i artikel 6.3.

Enligt 4 § 1 punkten i dataskyddslagen får personuppgifter behandlas, om det är fråga om uppgifter som beskriver en persons ställning samt uppdrag och skötseln av detta inom ett offentligt samfund, näringslivet, organisationsverksamhet eller någon annan motsvarande verksamhet, i den mån som syftet med behandlingen är förenligt med allmänt intresse och behandlingen står i proportion till det legitima mål som eftersträvas.

Enligt 4 § 2 punkten i dataskyddslagen får personuppgifter behandlas om behandlingen behövs och är proportionell i en myndighets verksamhet för utförande av en uppgift av allmänt intresse. Enligt 4 § 3 punkten i dataskyddslagen får personuppgifter också behandlas, om behandlingen behövs för vetenskaplig eller historisk forskning eller för statistikföring och den står i proportion till det mål av allmänt intresse som eftersträvas.

Enligt grundlagsutskottets utlåtandep Praxis ska skyddet för personuppgifter i första hand tryggas med stöd av den allmänna dataskyddsförordningen och dataskyddslagen. Den nationella speciallagstiftningen bör vara avgränsad till nödvändiga bestämmelser inom ramen för det nationella handlingsutrymme som den allmänna dataskyddsförordningen medger. (Se avsnitt 10.2.1 Dataskydd och offentlighet.)

Enligt grundlagsutskottets utlåtandepraxis ska behovet av nationell speciallagstiftning i enlighet med det riskbaserade synsätt som också krävs i dataskyddsförordningen bedömas utifrån de hot och risker som behandlingen av personuppgifter orsakar. Ju större risk fysiska personers rättigheter och friheter utsätts för på grund av behandlingen, desto mer motiverat är det med mer detaljerade bestämmelser. (Se avsnitt 10.2.1 Dataskydd och offentlighet.)

4.1.2.2 Artikel 88 i den allmänna dataskyddsförordningen

Arbetsgivarens behandling av arbetstagares personuppgifter är berättigad, om behandlingen baserar sig på artikel 88 i den allmänna dataskyddsförordningen och den nationella lagstiftningen som utfärdats med stöd av det nationella handlingsutrymmet enligt artikel 88. (Även artikel 6 finns i bakgrunden.)

I artikel 88 föreskrivs om behandling av personuppgifter i anställningsförhållanden. Artikel 88.1 gör det möjligt för medlemsstaterna att utfärda närmare bestämmelser om behandlingen av arbetstagares personuppgifter i anslutning till anställningsförhållandet för att säkerställa skyddet för fri- och rättigheter. Syftet med behandlingen av personuppgifter i anslutning till anställningsförhållande kan bland annat vara fullgörande av lagstadgade skyldigheter samt företagshälsovård och arbetarskydd. Enligt artikel 88.2 ska dessa regler innehålla lämpliga och specifika åtgärder för att skydda den registrerades mänskliga värdighet, berättigade intressen och grundläggande rättigheter, varvid hänsyn särskilt ska tas till bland annat insyn i behandlingen.

Enligt 30 § i dataskyddslagen finns bestämmelser om behandling av anställdas personuppgifter i lagen om integritetsskydd i arbetslivet (759/2004).

Lagen om integritetsskydd i arbetslivet baserar sig på nationellt handlingsutrymme enligt artikel 88 i den allmänna dataskyddsförordningen. Enligt 3 § 1 mom. i lagen om integritetsskydd i arbetslivet får arbetsgivaren behandla endast sådana personuppgifter som har direkt relevans för arbetstagarens arbetsavtalsförhållande och som har att göra med bland annat hanteringen av rättigheter och skyldigheter för parterna i arbetsavtalsförhållandet. Enligt 4 § 1 mom. i lagen om integritetsskydd i arbetslivet ska arbetsgivaren samla in personuppgifter om en arbetstagare i första hand hos arbetstagaren själv.

4.1.2.3 Artikel 86 i den allmänna dataskyddsförordningen

Enligt den allmänna dataskyddsförordningens artikel 86 får personuppgifter i allmänna handlingar som förvaras av en myndighet eller ett offentligt organ eller ett privat organ för utförande av en uppgift av allmänt intresse lämnas ut av myndigheten eller organet i enlighet med den unionsrätt eller den medlemsstats nationella rätt som myndigheten eller det offentliga organet omfattas av, för att jämka samman allmänhetens rätt att få tillgång till allmänna handlingar med rätten till skydd för personuppgifter i enlighet med förordningen.

Enligt 28 § i dataskyddslagen tillämpas på rätten att få uppgifter ur myndigheternas personregister och på annat utlämnande av personuppgifter ur dessa personregister vad som föreskrivs om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Om offentlighet i myndigheternas verksamhet föreskrivs i offentlighetslagen.

Enligt 1 § i offentlighetslagen är myndighetshandlingar offentliga, om inte något annat föreskrivs särskilt i offentlighetslagen eller i någon annan lag. Enligt 4 § 2 mom. i offentlighetslagen gäller det som sägs om en myndighet även sammanslutningar som utövar offentlig makt och som med stöd av en lag utför ett offentligt uppdrag.

4.1.2.4 Bestämmelser om arbetsgivarens behandling av arbetstagares personuppgifter i den föreslagna lagen

I den föreslagna lagen om registrering av samarbetspersoner inom arbetarskyddet finns nationell reglering utfärdad inom ramen för det handlingsutrymme som artikel 88 i den allmänna dataskyddsförordningen möjliggör, vilket ger arbetsgivaren rätt att behandla arbetstagares personuppgifter. Till följd av främjandet av arbetarskyddet är den föreslagna lagen en nödvändig speciallag med mer detaljerade bestämmelser som skiljer sig från lagen om integritetsskydd i arbetslivet.

Enligt den föreslagna lagen är arbetsgivaren under vissa förutsättningar skyldig att anmäla uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet på arbetsplatsen till registret över samarbetspersoner inom arbetarskyddet. Lagen innehåller också bestämmelser som möjliggör frivillig anmälan av uppgifter. En del av de uppgifter som ska anmälas är arbetstagares personuppgifter.

Enligt den föreslagna lagen är syftet med arbetsgivarens behandling av arbetstagares personuppgifter att fullgöra arbetsgivarens lagstadgade skyldighet på det sätt som artikel 88 möjliggör och särskilt arbetshälsan och arbetarskyddet, eftersom syftet med registrering och utlämnande av uppgifter enligt 1 § i den föreslagna lagen är att främja arbetarskyddet.

Behandlingen av arbetstagares personuppgifter är transparent, eftersom det av lagen framgår de begränsade uppgifter som ska anmälas till registret och lagen föreskriver för vilka ändamål uppgifter får lämnas ut ur registret. I 5 och 6 § i lagen föreskrivs också att vissa personer ska ge sitt samtycke innan arbetsgivaren kan anmäla uppgifter om dem till registret. Samtycke är en skyddsåtgärd för att skydda personuppgifter. (Inte arbetsgivarens rättsliga grund för behandling av personuppgifter.)

4.1.2.5 Behandling av personuppgifter som skötseln av den offentliga förvaltningsuppgiften förutsätter och begränsning av allmänhetens tillgång till registret enligt den föreslagna lagen

Behandlingen av personuppgifter är berättigad, om behandlingen baserar sig på artikel 6.1 c i den allmänna dataskyddsförordningen och den nationella lagstiftning som utfärdats med stöd av det nationella handlingsutrymmet enligt artikel 6. Enligt artikel 6.1 c är behandlingen laglig om behandlingen är nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige.

I och med den föreslagna lagen får Arbetarskyddscentralen i uppdrag att registrera och lämna ut uppgifter (se lagens 3 §). Arbetarskyddscentralens rättsliga grund för registrering och utlämnande av personuppgifter som skötseln av den offentliga förvaltningsuppgiften förutsätter är artikel 6.1 c. Arbetarskyddscentralen blir personuppgiftsansvarig som avses i artikel 4.7 § i den allmänna dataskyddsförordningen.

I den föreslagna lagen finns nationell reglering som utfärdats inom ramen för det handlingsutrymme som avses i artikel 6 (punkt 3) och som ålägger Arbetarskyddscentralen att behandla personuppgifter i sin offentliga förvaltningsuppgift.

Enligt artikel 5.1 b i den allmänna dataskyddsförordningen ska personuppgifter samlas in för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål. Enligt artikel 6.3 i den allmänna dataskyddsförordningen fastställs syftet med handläggningen i den rättsliga grunden för behandlingen. Av 1 § i den föreslagna lagen framgår syftet med behandlingen av

personuppgifter som avses i lagen, dvs. främjande av arbetarskyddet. I 12 § i den föreslagna lagen föreskrivs dessutom för vilka ändamål uppgifter i registret kan lämnas ut.

Enligt artikel 5.1 c i den allmänna dataskyddsförordningen ska personuppgifterna vara adekvata, relevanta och inte för omfattande i förhållande till de ändamål för vilka de behandlas ("uppgiftsminimering"). Enligt artikel 6.3 i dataskyddsförordningen kan den rättsliga grunden för behandlingen innehålla bestämmelser om vilka uppgifter som ska behandlas. De uppgifter som behandlas enligt den föreslagna lagen framgår av lagen, och uppgifterna har minimerats. Ändå kan de samhälleliga konsekvenser som syftar till att främja arbetarskyddet uppnås genom den föreslagna lagen. Med stöd av den föreslagna lagen kommer personuppgifter som tillhör särskilda kategorier av personuppgifter som avses i artikel 9 i den allmänna dataskyddsförordningen och andra personuppgifter som enligt grundlagen anses vara känsliga inte att behandlas. Med stöd av den föreslagna lagen kommer inte heller uppgifter som enligt offentlighetslagen eller annan lag är sekretessbelagda att behandlas. (Enskilda uppgifters offentliga karaktär beskrivs i avsnitt 2.2.3 Lagen om personregister för arbetarskyddet och offentlighet.) Enligt artikel 6.3 i dataskyddsförordningen kan den rättsliga grunden för behandlingen även innehålla bestämmelser om registrerade. Det framgår av den föreslagna lagen vilka de registrerade personerna kan vara.

Enligt artikel 6.3 i dataskyddsförordningen kan den rättsliga grunden för behandlingen även innehålla bestämmelser om bevaringstider. I 10 § i den föreslagna lagen föreskrivs om fastställande av bevaringstiden för uppgifter, även om känsliga uppgifter inte behandlas vid verkställandet av lagen. Föreslagna 10 § är dock en relevant bestämmelse som den privata föreningen Arbetarskyddscentralen ska tillämpa vid fastställandet av bevaringstiden för uppgifter enligt 21 § i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen. (Se motiveringen till föreslagna 10 §.) Av regeringens proposition med förslag till lag om informationshantering inom den offentliga förvaltningen RP 284/2018 rd. (s. 103) framgår att grunderna för fastställandet av bevaringstiden enligt 21 § i lagen utgår från uppfyllandet av individens intressen, rättigheter och skyldigheter, myndigheternas rättigheter och skyldigheter samt konstaterandet av tjänsteansvaret enligt grundlagens 118 § genom myndighetshandlingar. Fastställande av bevaringstider har betydelse med tanke på rättsskyddet enligt 21 § i grundlagen och konstaterandet av tjänsteansvaret enligt 118 § i grundlagen. I 9 § i den föreslagna lagen föreskrivs också att de uppgifter som arbetsgivaren anmält enligt anmälningsskyldigheten ska i sin helhet anmälas på nytt minst vart åttonde år och enskilda ändringar redan tidigare. Fastställandet av bevaringstiden för de aktuella uppgifterna påverkas således av 9 §.

Med stöd av 4 § 2 mom. i offentlighetslagen är offentlighetslagen inte tillämplig på alla uppgifter som ingår i Arbetarskyddscentralens offentliga förvaltningsuppgift. För att trygga offentligheten föreskriver 11 § i den föreslagna lagen om offentlighetslagens tillämpning på Arbetarskyddscentralens (hela) uppdrag i fråga om registrering och utlämnande av uppgifter.

Enligt 9 § i offentlighetslagen har var och en rätt att ta del av en offentlig myndighetshandling (rätt till information). I 16 § i offentlighetslagen föreskrivs om hur handlingar ska lämnas ut. I regel lämnas uppgifter ut ur en myndighetshandling muntligen eller så att handlingen läggs fram för påseende och kopiering eller får avlyssnas hos myndigheten eller så att en kopia eller en utskrift av den lämnas ut.

Enligt 16.3 § i offentlighetslagen får personuppgifter ur en myndighets personregister, om inte något annat särskilt bestäms i lag, lämnas ut i form av en kopia eller en utskrift eller i elektronisk form om mottagaren enligt bestämmelserna om skydd för personuppgifter har rätt att registrera och använda sådana personuppgifter. För direktmarknadsföring och för opinions- eller marknadsundersökningar får personuppgifter dock lämnas ut endast om det särskilt föreskrivs

eller om den registrerade har samtyckt till detta. (Begränsning av utlämnande för att skydda personuppgifter.)

De uppgifter som behandlas i Arbetarskyddscentralens registrerings- och utlämningsuppgift är offentliga till sin art, och Arbetarskyddscentralens register är jämförbart med myndigheters (person)register. Därför bör uppgifterna i registret i princip lämnas ut relativt allmänt med stöd av 9 och 16 § och särskilt 16 § 3 mom. i offentlighetslagen. Målet för registrering och utlämnande av uppgifter är enligt den föreslagna lagen dock endast att främja arbetarskyddet. Registret finns därför till endast för detta ändamål. Således är det motiverat att begränsa allas rätt till uppgifter med stöd av offentlighetslagen i fråga om de uppgifter som lagras i Arbetarskyddscentralens register. Annan behandling av personuppgifter är onödig.

Enligt artikel 6.3 i den allmänna dataskyddsförordningen kan den rättsliga grunden för behandlingen innehålla bestämmelser om de enheter till vilka personuppgifterna får lämnas ut och för vilka ändamål samt bestämmelser om ändamålsbegränsningar. I 12 § i den föreslagna lagen föreskrivs om utlämnande av uppgifter ur registret. I 12 § är det samtidigt fråga om begränsning av rätten till information.

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 9 och 16 § i offentlighetslagen om rätten att ta del av uppgifter och om hur en handling ska lämnas ut, lämnas uppgifter ur Arbetarskyddscentralens register över samarbetspersoner inom arbetarskyddet enligt 12 § i den föreslagna lagen endast för vissa arbetarskyddsfrämjande ändamål. Dessutom förutsätts det att mottagaren enligt bestämmelserna om skydd för personuppgifter har rätt att behandla personuppgifter som han eller hon begärt ur registret över samarbetspersoner inom arbetarskyddet. Mottagaren har rätt att få uppgifterna elektroniskt.

Föreslagna 12 § avser utlämnande av uppgifter till Arbetarskyddscentralen själv, när Arbetarskyddscentralen vill använda uppgifter i registret för ändamål som avses i 12 §, dvs. andra ändamål än den offentliga förvaltningsuppgiften. Dessutom gäller föreslagna 12 § andra som begär information.

Föreslagna 12 § avviker endast från 9 och 16 § i offentlighetslagen. Uppgifter kan dock lämnas ut ur registret om den som begär information åberopar en parts rätt att ta del av en handling som avses i 11 § i offentlighetslagen eller rätten att ta del av en handling som gäller en själv som avses i 12 § i offentlighetslagen. Det bör också noteras att 12 §, som begränsar rätten till information, endast gäller uppgifter i registret. När det gäller andra handlingar som eventuellt upprättas vid eller lämnas till Arbetarskyddscentralen och som anknyter till skötseln av den offentliga förvaltningsuppgiften tillämpas bestämmelsen om vars och ens rätt till information enligt 9 § i offentlighetslagen på dem. Detta ger var och en rätt att övervaka skötseln av den offentliga förvaltningsuppgiften. (Information kan till exempel begäras om en anteckning i ett mötesprotokoll om föreningens styrelsemöte som kan avse någon omständighet som ingår i den offentliga förvaltningsuppgiften).

Enligt 13 § 2 mom. i offentlighetslagen ska, när begäran avser en uppgift ur ett personregister som förs av en myndighet, om inte något annat särskilt bestäms, den som begär att få ta del av en handling meddela för vilket ändamål uppgifterna ska användas och lämna upplysningar om övriga omständigheter som behövs för att utreda förutsättningarna för utlämnande av uppgifter samt vid behov meddela hur uppgifterna kommer att skyddas.

I föreslagna 12 § förutsätts att mottagaren enligt bestämmelserna om skydd för personuppgifter har rätt att behandla personuppgifter som han eller hon begärt ur registret över samarbetspersoner inom arbetarskyddet. Den som begär information ska säkerställa att den har

en rättslig grund för behandling av de uppgifter som lämnas ut ur registret. Även Arbetarskyddscentralen ska dock bedöma om den som begär information har en rättslig grund för behandlingen.

Om laglig behandling av personuppgifter och den rättsliga grunden för behandlingen föreskrivs i artikel 6.1 i den allmänna dataskyddsförordningen. Behandling av personuppgifter förutsätter en rättslig grund som avses i punkten.

När det gäller myndigheter kan behandlingen av personuppgifter bland annat basera sig på artikel 6.1 c (en rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige). Behandlingen av personuppgifter kan också basera sig på till exempel punkt e (behandlingen är nödvändig för att bland annat utföra en uppgift av allmänt intresse). (Se skäl 45 i den allmänna dataskyddsförordningen.)

När den rättsliga grunden för behandlingen är artikel 6.1 e är det möjligt att i vissa situationer basera behandlingen av personuppgifter direkt på 4 § i dataskyddslagen. Enligt regeringens proposition med förslag till dataskyddslag RP 9/2018 rd. (s. 80) preciserar 4 § lagenligheten för behandling av personuppgifter inom ramen för det nationella spelrum som möjliggörs av den allmänna dataskyddsförordningen i situationer enligt artikel 6.1 e där behandlingen av personuppgifter behövs för att utföra en uppgift av allmänt intresse. (Se avsnitt 4.1.2.1 Artikel 6 i dataskyddsförordningen och 4 § i dataskyddslagen när det gäller situationer som avses i 4 § i dataskyddslagen. Situationer där 4 § i dataskyddslagen är aktuell beskrivs närmare i regeringens proposition RP 9/2018 rd. från s. 78 framåt. Läs också om uppgifter som beskriver personers ställning, uppgifter och skötseln av dem i ett offentligt samfund eller näringslivet i regeringens proposition om den upphävda personuppgiftslagen RP 96/1998 (s. 40).

Andra rättsliga grunder som blir tillämpliga särskilt vid privata parter behandling av personuppgifter är till exempel samtycke enligt artikel 6.1 a eller berättigat intresse enligt 6.1 f i dataskyddsförordningen. (Se skäl 47 om direktmarknadsföring i underpunkt f den allmänna dataskyddsförordningen.)

Uppgiftsbegärarens grunder för behandling av personuppgifter bör bedömas med beaktande av till exempel om syftet med behandlingen av personuppgifter anknyter till syftet med den föreslagna lagen och registret avseende främjande av arbetarskyddet.

De ändamål som räknas upp i föreslagna 12 §, för vilka uppgifter kan lämnas ut, konkretiserar lagens syfte att främja arbetarskyddet i 1 §. Det ursprungliga användningsändamålet för insamlande av personuppgifter och användningsändamålen för informationsförfrågningar stämmer i princip således väl överens med varandra. Detta underlättar Arbetarskyddscentralens arbete när den behandlar informationsförfrågningar och säkerställer överensstämmelsen mellan den ursprungliga och efterföljande behandlingen på ett sätt som avses i artikel 6.4 i den allmänna dataskyddsförordningen.

En part som får uppgifter från Arbetarskyddscentralen ansvarar i sista hand som (ny) personuppgiftsansvarig för att den behandling av personuppgifter som utförs av den är förenlig med dataskyddsförordningen och dataskyddslagen. Arbetarskyddscentralen är till exempel inte skyldig att kontrollera att grunden för behandling av personuppgifter i alla avseenden är tillämplig på den faktiska verksamheten hos mottagaren av uppgifterna. Eftersom registret endast innehåller offentliga uppgifter och sedvanliga personuppgifter samt begränsade uppgifter, minskar dock risken för att personuppgifter skulle hamna i ”ogrundade händer”. Till exempel finns namn och arbetsrelaterade e-postadresser på det offentliga informationsnätet. Dataombudsmannen övervakar behandlingen av personuppgifter.

Enligt föreslagna 12 § har mottagaren rätt att få uppgifterna elektroniskt från Arbetarskyddscentralens register. Elektroniskt utlämnande innebär till exempel e-post som är skyddad med tillräckligt tekniskt skydd. Bestämmelser om utlämnande av uppgifter via ett tekniskt gränssnitt finns i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen. Enligt 16 § i offentlighetslagen ges handlingar även på mer konventionella sätt, till exempel muntligt eller som kopia. Syftet med föreslagna 12 § är inte att hindra dessa sätt att lämna ut uppgifter, men i praktiken förbli de mer sällsynta på grund av registeruppgifternas karaktär.

Enligt föreslagna 12 § har en part även rätt att få uppgifter ur Arbetarskyddscentralens register för samarbetspersoner inom arbetarskyddet om mottagarens syfte är att bedriva direktmarknadsföring av avgiftsbelagda utbildningar, produkter eller tjänster som främjar arbetarskyddet.

Den rättsliga grunden för behandling av personuppgifter har betydelse med tanke på registrerades rättigheter. Alla rättsliga grunder är inte relaterade till alla registrerades rättigheter som avses i den allmänna dataskyddsförordningen. Eftersom Arbetarskyddscentralens rättsliga grund för behandling av personuppgifter som krävs för skötseln av den offentliga förvaltningsuppgiften, dvs. registrering och utlämnande, är artikel 6.1 c, har en person som registrerats i Arbetarskyddscentralen register inte rätt att invända mot behandlingen av deras personuppgifter, inte ens mot utlämnande av deras personuppgifter för direktmarknadsföring enligt artikel 21 i den allmänna dataskyddsförordningen.

Avsikten med den föreslagna lagen är dock att göra det möjligt för registrerade att förhindra att deras personuppgifter används för direktmarknadsföring. Således föreskrivs inom ramen för det nationella handlingsutrymmet enligt artikel 6.3 i den allmänna dataskyddsförordningen i föreslagna 12 § att registrerade har rätt att förbjuda att deras personuppgifter lämnas ut för direktmarknadsföring. Denna rättighet är en skyddsåtgärd för att skydda personuppgifter. Enligt föreslagna 12 § har en person vars personuppgifter lämnas in till registret över samarbetspersoner inom arbetarskyddet rätt att förbjuda att hans eller hennes personuppgifter lämnas ut för avgiftsbelagd direktmarknadsföring av utbildningar, produkter eller tjänster som främjar arbetarskyddet genom att underrätta Arbetarskyddscentralen om detta förbud.

I föreslagna 12 § finns också en informativ hänvisning. I den hänvisas till bestämmelser om förutsättningarna för tillåtande av direktmarknadsföring, där det särskilt föreskrivs om huruvida direktmarknadsföring kräver förhandssamtycke av föremålet för direktmarknadsföring eller inte. (Se motiveringen till föreslagna 12 § i lagen.)

4.1.2.6 Mängd uppgifter som lämnas med stöd av den föreslagna lagen

Informationsförfrågningarna till Arbetarskyddscentralen ska göras enligt bestämmelserna om förfaranden i offentlighetslagen, och på motsvarande sätt ska Arbetarskyddscentralen behandla informationsförfrågningarna enligt bestämmelserna om förfaranden i offentlighetslagen. (Den föreslagna lagen innehåller dock särskilda bestämmelser om avgifter för utlämnande av uppgifter.)

Om Arbetarskyddscentralen själv eller andra informationssökande vill ha information från registret över samarbetspersoner inom arbetarskyddet enligt 12 § i den föreslagna lagen, kan de på en gång få en stor datamängd i enlighet med de sökkriterier de valt. Sökkriteriet skulle oftast vara de uppgifter om arbetsplatser som anmälts enligt föreslagna 4 §. (Den kommun eller de kommuner där arbetsplatsen är förlagd, näringsgrensgrupp eller näringsgrensgrupper och antalet personer som omfattas av arbetarskyddssamarbetet angivna enligt storleksklass vid tidpunkten för lämnandet av uppgifterna på det sätt Arbetarskyddscentralen bestämmer.)

Sökresultatet innehåller information om arbetsplatser och samarbetspersoner inom arbetarskyddet på arbetsplatser, där den viktigaste informationen är personernas e-postadresser till arbetet. Mängden uppgifter som lämnas ut utgör dock inte någon risk när det gäller skyddet för personuppgifter.

Med stöd av 9 och 16.3 § i offentlighetslagen kan personuppgifter lämnas ut som ”massöverlåtelse” eller i ”omfattande skala”. Detta framgår av lagens förarbeten. (Se regeringens proposition om den upphävda personuppgiftslagen RD 96/1998 rd. s. 41 och regeringens proposition om offentlighetslagen RP 30/1998 rd. s. 74 samt justitieombudsmannens avgörande 18.9.2017 EOAK/1473/2016.) I 16.3 § i offentlighetslagen förutsätts att den som begär information har en rättslig grund för behandling av personuppgifter, vilket har ansetts vara tillräckligt med tanke på integritetsskyddet och skyddet för personuppgifter.

Den föreslagna lagens 12 § avviker från 9 och 16 § i offentlighetslagen. Trots detta kan uppgifter enligt 12 § i den föreslagna lagen lämnas ut som ”massöverlåtelse” eller i ”omfattande skala”. En snävare mängd vore inte ändamålsenlig med hänsyn till lagens syfte att främja arbetarskyddet.

Den allmänna dataskyddsförordningen begränsar dock mängden personuppgifter som får lämnas ut enligt 12 § i den föreslagna lagen. Enligt artikel 5.1 c i den allmänna dataskyddsförordningen ska personuppgifterna vara adekvata, relevanta och inte för omfattande i förhållande till de ändamål för vilka de behandlas (”uppgiftsminimering”). Med andra ord ska den som begär information minimera de uppgifter som begärs så att de endast omfattar uppgifter som är nödvändiga för det egna användningsändamålet.

”Massöverlåtelser” eller ”omfattande överlåtelser” men samtidigt minimerat utlämnande av uppgifter utgör inte någon risk när det gäller skyddet för personuppgifter, eftersom de uppgifter som lämnas ut är offentliga uppgifter och sedvanliga personuppgifter, vars innehåll är begränsat. När det gäller enskilda fysiska personer har i allmänhet namn, uppdrag inom arbetarskyddssamarbetet och e-postadress till arbetet anmälts till registret. Om den anmälade arbetsgivaren undantagsvis är en fysisk person anmäls utöver namn och e-postadress till arbetet även företags- och organisationsnummer eller, om det saknas, födelsedatum, postadress till arbetet, samt kommun och näringsgrensgrupp för arbetsgivarens ”arbetsplats”. Till exempel finns personers namn och e-postadresser till arbetet på det offentliga informationsnätet. I den föreslagna lagen är det inte heller fråga om ett register på ett allmänt informationsnät eller en allmän informationstjänst. Den som begär information ska i stället göra en sedvanlig informationsförfrågan till Arbetarskyddscentralen, varefter Arbetarskyddscentralen beslutar om utlämnande av uppgifterna.

4.1.2.7 Slutsatser

Sammantaget uppfyller den föreslagna lagen om registrering av samarbetspersonal inom arbetarskyddet målet av allmänt intresse – målet att främja arbetarskyddet – på ett sätt som avses i artikel 6.3 i den allmänna dataskyddsförordningen, och som helhet sedd är lagen proportionell till det berättigade mål som eftersträvas.

4.1.3 Bestämmelserna om avgifter för utlämnande av uppgifter i den föreslagna lagen

Enligt propositionen utlämnas uppgifter ur registret över samarbetspersoner inom arbetarskyddet endast för ändamål som främjar arbetarskyddet till Arbetarskyddscentralen och

andra som begär uppgifter. Dessutom tryggar offentlighetslagen parter rätt till information och vars och ens rätt att få uppgifter om sig själv från registret.

I 13 § i den föreslagna lagen föreskrivs om huvudregeln för avgifter för utlämnande av uppgifter ur registret. För uppgifterna tas ut en avgift som bestäms av Arbetarskyddscentralen och som motsvarar de totala kostnaderna för registrering och framtagande av uppgifterna dvs. självkostnadsvärdet. Enligt 13 § i den föreslagna lagen tas avgift dock inte ut om uppgifter lämnas ut till Arbetarskyddscentralen för något annat syfte än för skötseln av uppdraget att registrera och lämna ut uppgifter, eller till en arbetsgivarförening, till en förening för andra företagare eller till en arbetstagarförening eller till en myndighet. Avgift tas inte heller ut om uppgifter lämnas ut till Olycksfallsförsäkringscentralen eller Arbetshälsoinstitutet för skötseln av deras lagstadgade uppgifter. Om mottagaren dock utnyttjar en parts rätt att ta del av en handling eller vars och ens rätt att ta del av en handling som gäller en själv, tillämpas vad som i 34 § i offentlighetslagen föreskrivs om avgifter. Nedan granskas bestämmelserna om avgifter i den föreslagna lagen när det gäller andra aspekter än en parts eller vars och ens rätt till information.

De varierande avgifterna för olika informationsmottagare kan väcka frågor om opartiskhet och likabehandling. Alla informationsmottagares rätt att få information avgiftsfritt eller allas skyldighet att betala avgift vore en lösning i enlighet med principen om opartiskhet och likabehandling som hör till förvaltningens rättsliga principer.

Myndighetshandlingars offentlighet och främjande av arbetarskyddet talar för fullständigt avgiftsfritt utlämnande av uppgifter. Detta föreslås dock inte i propositionen, eftersom avgiftsintäkterna är avsedda för att finansiera en del av Arbetarskyddscentralens kostnader för registrering och utlämnande av uppgifter. Avgifterna täcker inte i sig dessa kostnader, men de är en viktig finansieringskälla. Avgifterna minskar också den administrativa bördan som orsakas av ogrundade informationsförfrågningar.

I propositionen föreslås inte heller avgifter för alla informationsmottagare. Arbetarskyddscentralen befrias från avgiften, eftersom den offentliga förvaltningsuppgiften tilldelas Arbetarskyddscentralen utan anslag för detta i statsbudgeten. Arbetarskyddscentralen kommer att finansiera sin offentliga förvaltningsuppgift huvudsakligen med de medel som den får för sin allmännyttiga verksamhet via Arbetarskyddsfonden som står utanför statsbudgeten. Den finansiering som används för den offentliga förvaltningsuppgiften minskar de facto de medel som finns för Arbetarskyddscentralens övriga allmännyttiga verksamhet.

Även arbetsgivar- och arbetstagarföreningarna befrias från avgiften, eftersom de i regel deltar i Arbetarskyddscentralens verksamhet via sina centralorganisationer. I praktiken kan det ibland vara svårt att urskilja om till exempel en informationskampanj som främjar arbetarskyddet endast sköts av Arbetarskyddscentralen eller om vissa föreningar också deltar i den. Företagarna i Finland är inte medlem i Arbetarskyddscentralen rf. Med tanke på en opartisk och lika behandling av föreningarna och möjligheterna att främja arbetarskyddet erbjuds dock även företagarföreningar som inte är arbetsgivarföreningar tillgång till information avgiftsfritt.

Myndigheterna befrias från avgiften, eftersom det är fråga om en offentlig förvaltningsuppgift som ursprungligen hör till arbetarskyddsförvaltningen. Avgiftsfriheten underlättar myndigheternas verksamhet. Arbetarskyddscentralen har inte heller under giltighetstiden för lagen om personregister för arbetarskyddet tagit ut avgifter för utlämnande av uppgifter av myndigheterna. Dessutom jämföras Olycksfallsförsäkringscentralen och Arbetshälsoinstitutet med myndigheter i fråga om deras lagstadgade uppgifter. Olycksfallsförsäkringscentralen är en offentligrättslig förening. Den är ett samordnande organ med uppgift att genomföra och utveckla

försäkringsverksamheten enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Arbetshälsoinstitutet är ett självständigt offentligrättsligt samfund. Enligt lagen om arbetshälsoinstitutets verksamhet och finansiering (159/1978) är Arbetshälsoinstitutet ett självständigt offentligrättsligt samfund för forsknings- och serviceverksamhet på arbetarskyddets och arbetshygienens område. Om till exempel Arbetshälsoinstitutet behöver uppgifter ur registret för näringsverksamhet som främjar arbetarskyddet och inte för lagstadgade uppgifter som kan jämföras med myndighetsuppgifter, tas dock en avgift ut för uppgifterna. (I avsnitt 10.3 Bestämmelser om avgifter för utlämnande av uppgifter bedöms avvikande avgiftsförfaranden ur grundlagens perspektiv.)

Det är således möjligt för Arbetarskyddscentralen och andra informationsmottagare att använda uppgifter i arbetarskyddsfrämjande allmännyttig verksamhet och dessutom i näringsverksamhet som främjar arbetarskyddet. Detta kan väcka frågor om det avvikande avgiftsförfarandet kan leda till en situation där till exempel Arbetarskyddscentralen får en mer gynnsam ställning än andra aktörer i sin ekonomiska verksamhet till följd av att information som samlats in vid skötseln av den offentliga förvaltningsuppgiften är avgiftsfritt tillgänglig. Detta kan ha betydelse med tanke på statsunderstöds- och konkurrenslagstiftningen.

Arbetarskyddscentralen kommer att finansiera sin offentliga förvaltningsuppgift huvudsakligen med de medel som den får Arbetarskyddsfonden. Arbetsskyddsfondens medel härstammar från lagstadgade försäkringspremier för arbetsolycksfall och yrkessjukdomar som betalas av arbetsgivare.

Kommissionen har meddelat ett tillkännagivande om begreppet statligt stöd (2016/C 262/01). (Kommissionens tillkännagivande om begreppet statligt stöd som avses i artikel 107.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.) I tillkännagivandet behandlas aspekter hos begreppet statligt stöd, inklusive "statliga medel". Enligt tillkännagivandet (punkt 47) kan endast fördelar som beviljas direkt eller indirekt genom statliga medel utgöra statligt stöd i den mening som avses i artikel 107.1 i fördraget. I tillkännagivandet (punkt 57) konstateras att medlens ursprung inte är relevant under förutsättning att de, innan de direkt eller indirekt överförs till stödmottagarna, kommer under offentlig tillsyn och därför är tillgängliga för de nationella myndigheterna, även om medlen inte blir den offentliga myndighetens egendom. I tillkännagivandet (punkt 58) konstateras också att stöd som finansierats genom skattelikhande avgifter eller obligatoriska bidrag som ålagts av staten och som förvaltas och fördelas i enlighet med lagstiftningen innebär en överföring av statliga medel, även om de inte administreras av de offentliga myndigheterna. Enbart det faktum att stöden delvis finansieras genom frivilliga privata bidrag är dessutom inte tillräckligt för att utesluta förekomsten av statliga medel, eftersom den relevanta omständigheten inte är medlens ursprung utan i vilken grad den offentliga myndigheten medverkar till att avgränsa åtgärden och dess finansieringsmetod. Överföring av statliga medel kan endast uteslutas i mycket specifika fall (därefter följer ett exempel i tillkännagivandet).

I Finland har det diskuterats huruvida den premie för arbetsolycksfalls- och yrkessjukdomsförsäkring som arbetsgivare betalar ska anses vara en "avgift av skattenatur" ur ett statsförfattningsrättsligt perspektiv. Grundlagsutskottet har inte uttalat sig i frågan. Det finns utlåtanden om vissa andra socialförsäkringsavgifter för arbetsgivare. Utifrån social- och hälsovårdsministeriets sakkunskap kan det konstateras att premien för arbetsolycksfalls- och yrkessjukdomsförsäkring inte bör anses vara en "avgift av skattenatur" ur ett statsförfattningsrättsligt perspektiv. Den kan jämföras med arbetspensionsförsäkringsavgiften, som enligt grundlagsutskottet inte är en "avgift av skattenatur". Grundlagsutskottet har behandlat arbetspensionsförsäkringsavgiftens karaktär i synnerhet i sitt utlåtande GrUU 30/2005, där fokus låg på 81 och 80 § i grundlagen. När det gäller

arbetspensionsförsäkringsavgiften konstaterade grundlagsutskottet bland annat att det handlar om en kombination av partiella vederlag för i princip privaträttsliga försäkringsavgifter och arbete och de medel som pensionsanstalterna tjänar in på dem redovisas i sista hand till de försäkrade i form av intjänade pensioner. Utifrån social- och hälsovårdsministeriets sakkunskap kan det konstateras att de nämnda kriterierna beträffande arbetspensionsförsäkringsavgiftens icke-skattemässiga karaktär även gäller för premien för arbetsolycksfalls- och yrkessjukdomsförsäkring. Dessutom bestäms grunden för arbetsolycksfalls- och yrkessjukdomsförsäkringspremien inom det privata olycksfallsförsäkringsbolaget/olycksfallsförsäkringssystemet.

När kommissionen bedömer förekomsten av eventuellt statligt stöd och ”statliga medel” gör kommissionen sin bedömning självständigt och inte nödvändigtvis på samma grund som i finsk statsförfattningsrätt. (Ett exempel på svårigheten att bedöma ”statliga medel” är EU-domstolens dom av den 24 januari 2024 i målet T-409/21.)

I kommissionens tillkännagivande behandlas också en annan aspekt av begreppet statligt stöd, nämligen för att vara statligt stöd ska offentligt stöd till företag påverka ”handeln mellan medlemsstaterna”. Enligt tillkännagivandet (punkt 192) utesluter det förhållandet att ett stöd är av relativt ringa storlek inte i sig att handeln mellan medlemsstaterna kan påverkas. I tillkännagivandet (punkt 196) konstateras dock att kommissionen har i ett antal beslut, med hänsyn till de särskilda omständigheterna i de berörda ärendena, ansett att åtgärden haft en rent lokal verkan och därför inte påverkat handeln mellan medlemsstaterna. I dessa ärenden har kommissionen särskilt konstaterat att mottagaren levererade varor eller tjänster till ett begränsat område inom en medlemsstat och sannolikt inte lockade kunder från andra medlemsstater, och att det inte kunde förutses att åtgärden skulle ha mer än en marginell verkan på villkoren för gränsöverskridande investeringar eller etableringar. Enligt tillkännagivandet (punkt 197) har offentligt stöd inte varit ägnat att ”påverka handeln mellan medlemsstaterna” till exempel i ett ärende som gällde nyhetsmedier och/eller kulturprodukter som, av språkliga och geografiska skäl, har en lokalt begränsad publik.

Sammantaget förefaller det osannolikt att till exempel den avvikande behandling som Arbetarskyddscentralen åtnjuter i fråga om avgifter skulle tolkas så att Arbetarskyddscentralen får statligt stöd jämfört med andra betalningsskyldiga informationsmottagare.

Den avvikande behandlingen av Arbetarskyddscentralen i fråga om avgifter kan också bedömas utifrån konkurrenslagstiftningen. I 4 a kap. i konkurrenslagen (948/2011) föreskrivs om tryggnad av en jämlig konkurrens mellan offentlig och privat näringsverksamhet. Enligt 30 a § i konkurrenslagen ska Konkurrens- och konsumentverket i första hand förhandlingsvägen försöka undanröja ett förfarande eller en verksamhetsstruktur som tillämpas i den ekonomiska verksamhet som bedrivs av en kommun, en samkommun, ett välfärdsområde, en välfärdssammanslutning eller staten, eller av en enhet som de har bestämmande inflytande över och som när varor eller tjänster erbjuds och bland annat snedvrider eller kan bidra till att snedvrider förutsättningarna för en sund och fungerande konkurrens på marknaden. I 30 d § i konkurrenslagen föreskrivs dessutom om skyldigheten till separat redovisning. Enligt 2 § i konkurrenslagen tillämpas konkurrenslagen dock inte på ”avtal och arrangemang som gäller arbetsmarknaden”.

Till följd av propositionen tilldelas Arbetarskyddscentralen en offentlig förvaltningsuppgift som ursprungligen tillhör arbetarskyddsförvaltningen. Med stöd av 30 a § i konkurrenslagen kan det dock konstateras att Konkurrens- och konsumentverket inte har behörighet att övervaka Arbetarskyddscentralens ekonomiska verksamhet på marknaden. Arbetarskyddscentralen är inte ett offentligrättsligt samfund som avses i 30 a § i konkurrenslagen. Därför är det inte

motiverat att föreslå att Arbetarskyddscentralen också ska betala en avgift för den information som den använder på grund av konkurrenslagen.

Det föreslagna avgiftsarrangemanget kan dock kritiseras när det bedöms utifrån en rättvis konkurrens mellan privata näringsidkare. En avgift som Arbetarskyddscentralen av denna anledning eventuellt skulle betala till sig själv innebär i praktiken en överföring av medel från näringsverksamhetens medel till den allmännyttiga verksamhetens medel, dvs. överföring av pengar ”från en ficka till en annan”. Rent tekniskt kan överföringen genomföras, men det är antagligen inte möjligt för Arbetarskyddscentralen att fatta ett bindande förvaltningsbeslut om en avgift till sig själv. Den grundläggande orsaken till den föreslagna avgiftsregleringen är dock att den offentliga förvaltningsuppgiften tilldelas Arbetarskyddscentralen utan anslag från statsbudgeten.

I vilket fall som helst är till exempel den ekonomiska nytta som Arbetarskyddscentralen skulle få av avgiftsfri information för sin arbetarskyddsfrämjande näringsverksamhet vara mycket begränsad jämfört med de informationsmottagare som är skyldiga att betala avgiften. Betalningsskyldiga måste endast betala en måttlig avgift som baserar sig på självkostnadsvärdet.

4.2 Ändring av begränsningen av tillämpningsområdena för lagen om laddare och ändringssökande

I propositionen föreslås att begränsningen av tillämpningsområdet för lagen om laddare i 1 § i lagen om laddare ska ändras. Det föreslås att Försvarsmaktens och Gränsbevakningsväsendets tjänsteuppdrag ska strykas från tillämpningsområdet för lagen om laddare. Till begränsningen av tillämpningsområdet för lagen om laddare fogas dessutom ett omnämnande av personer som med stöd av lagen om frivilligt försvar deltar i frivilliga övningar som ordnas av Försvarsmakten eller Gränsbevakningsväsendet. Ändringarna motsvarar Försvarsmaktens och Gränsbevakningsväsendets behov samt även det tidigare rättsliga läget i fråga om Försvarsmaktens och Gränsbevakningsväsendets tjänsteuppdrag.

I propositionen föreslås också en ändring av 24 § i lagen om laddare som gäller ändringssökande så att den stämmer överens med lagen om rättegång i förvaltningsärenden. Även tekniska, förtydligande ändringar föreslås i lagen om laddare.

4.3 De huvudsakliga konsekvenserna

4.3.1 Lagen om registrering av samarbetspersoner inom arbetarskyddet

Konsekvenserna av den föreslagna lagen har bedömts vid Social- och hälsovårdsministeriet tillsammans med Arbetarskyddscentralen. I bedömningen av konsekvenserna för företagen deltog också arbets- och näringsministeriet, som tillämpade sin räknare för beräkning av regleringsbördan i bedömningen.

4.3.1.1 Konsekvenser för de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna

Till följd av den föreslagna lagen tilldelas Arbetarskyddscentralen en offentlig förvaltningsuppgift. Detta äventyrar inte de grundläggande och mänskliga rättigheterna, eftersom de tryggas i den föreslagna lagen och annan tillämplig lagstiftning. Den föreslagna lagen utvidgar bland annat offentligheten för Arbetarskyddscentralens verksamhet så att offentlighetslagen tillämpas på alla deluppgifter som ingår i Arbetarskyddscentralens offentliga förvaltningsuppgift. Detta har en positiv inverkan på offentligheten. Uppgifter ur registret

lämnas dock endast ut för arbetarskyddsfrämjande ändamål, eftersom syftet med lagen endast är att främja arbetarskyddet. Begränsningen medför negativa konsekvenser för offentligheten men positiva konsekvenser för skyddet för personuppgifter. Eftersom den föreslagna lagen inte förutsätter behandling av uppgifter om medlemskap i fackförbund och de behandlade uppgifterna minimeras, medför lagen positiva konsekvenser för skyddet för personuppgifter även i detta avseende. Å andra sidan är ett syfte med den föreslagna lagen att uppgifter i registret mer effektivt ska lämnas ut för att främja arbetarskyddet. (Se exempel på användning av anmälda uppgifter i motiveringen till 4–8 § i lagen.) Således medför lagen positiva konsekvenser för skyddet av arbetskraften.

4.3.1.2 Konsekvenser för företag

Statistik från Statistikcentralen som bakgrund

Statistikcentralens [Struktur- och bokslutsstatistik över företag](#) ger en bild av företagens storlek enligt antal anställda 2022. Enligt Statistikcentralen rör det sig om aktiva företag (juridiska personer) som verkar på marknadsvillkor.

Rad 1 personalens storleksklass

Rad 2 antal företag

Rad 3 antal företag, procent

Rad 4 antal anställda, årsverken

Rad 5 antal anställda, årsverken, procent

0-4	5-9	10-19	20-49	50-99	100-249	250-499	500-999	1000–	Tot.
533 996	17 744	10 045	6 420	2 146	1 049	391	180	126	572 097
93,3 %	3,1 %	1,8 %	1,1 %	0,4 %	0,2 %	0,1 %	0,0 %	0,0 %	100 %
219 338	114 857	134 583	192 699	148 733	159 158	133 994	126 832	267 955	1498 150
14,6 %	7,7 %	9,0 %	12,9 %	9,9 %	10,6 %	8,9 %	8,5 %	17,9 %	100 %

På begäran av social- och hälsovårdsministeriet har Statistikcentralen tagit bort företag med 0 anställda från den offentliga statistiken. Efter borttagandet av företag med 0 anställda fanns det 229 810 företag kvar på den andra raden i den första kolumnen i statistiken. (Omvänt fanns det alltså 304 186 företag med 0 anställda.)

0<-4	5-9	10-19	20-49	50-99	100-249	250-499	500-999	1000–	Tot.
229 810	17 744	10 045	6 420	2 146	1 049	391	180	126	267 911
85,78 %	6,62 %	3,75 %	2,40 %	0,80 %	0,39 %	0,15 %	0,07 %	0,05 %	100 %
219 338	114 857	134 583	192 699	148 733	159 158	133 994	126 832	267 955	1498 150
14,6 %	7,7 %	9,0 %	12,9 %	9,9 %	10,6 %	8,9 %	8,5 %	17,9 %	100 %

Utifrån statistiken kan det konstateras att år 2022 hade största delen (mer än 92 %) av de aktiva företag med anställda som var verksamma på marknadsvillkor 0<-4 eller 5–9 anställda. Å andra sidan fanns det totalt 20 357 aktiva företag som hade minst 10 anställda och var verksamma på marknadsvillkor, dvs. cirka 20 000 företag.

Statistikcentralen för en [Kommunspecifik statistik över verksamhetsställen](#) som innehåller information om företagens verksamhet på kommunnivå. Arbets- och näringsministeriet har hämtat antalet verksamhetsställen för företag med fler än nio anställda från den kommunspecifika statistiken över verksamhetsställen. Företag med fler än nio anställda hade totalt 52 000 verksamhetsställen 2022.

Enligt de uppgifter som arbets- och näringsministeriet inhämtat arbetade i genomsnitt 22 personer per verksamhetsställe i företag som sysselsatte fler än nio personer. Alla verksamhetsställen sysselsatte dock inte fler än nio personer.

Arbets- och näringsministeriet har också baserat på antalet verksamhetsställen för företag i olika personalstorlekskategorier respektive antalet anställda i dessa företag grovt uppskattat att de cirka 20 000 företag som verkar på marknadsvillkor och som nämns ovan hade totalt 30 000–40 000 verksamhetsställen med fler än nio anställda år 2022.

Statistikcentralens [*Struktur- och bokslutsstatistik över företag*](#) ger också en bild av icke-vinstsyftande organisationer 2022. Enligt Statistikcentralen rör det sig om icke-vinstsyftande organisationer (juridiska personer) som betjänar hushåll.

År 2022 fanns det totalt 13 859 icke-vinstsyftande organisationer som betjänade hushåll. De stod för totalt 85 589 årsverken (åv) och en organisation i genomsnitt för 6 åv.

Av statistiken framgår också näringsgrensspecifika genomsnittliga data. Till exempel näringsgren 87 Vård och omsorg med boende stod för 40 åv i genomsnitt och näringsgren P Utbildning (85) för 34 åv i genomsnitt när det gäller icke-vinstsyftande organisationer. Inom de flesta näringsgrenar var dock genomsnittet klart mindre än 10 åv för icke-vinstsyftande organisationer.

Statistikcentralen för också [*statistik över regional företagsverksamhet*](#) som ger en bild av offentligrättsliga samfunds verksamhetsställen enligt typ av offentligrättsligt samfund 2022. Det är inte fråga om information på en nivå för juridiska personer (såsom stat eller kommun).

År 2022 hade offentligrättsliga samfund sammanlagt 20 743 verksamhetsställen. De stod för totalt 581 596 årsverken (åv) och ett verksamhetsställe i genomsnitt för 28 åv.

Till exempel statliga ämbetsverk hade sammanlagt 2 107 verksamhetsställen. De stod för totalt 113 753 årsverken (åv) och ett verksamhetsställe i genomsnitt för 54 åv. Kommunerna hade i sin tur sammanlagt 14 712 verksamhetsställen. De stod för totalt 276 867 årsverken (åv) och ett verksamhetsställe i genomsnitt för 18,8 åv.

Av statistiken över offentligrättsliga samfunds verksamhetsställen framgår också näringsgrensspecifika genomsnittliga data. Statistiken visar att offentligrättsliga samfund inom olika branscher hade ett mycket varierande genomsnittligt antal åv på sina verksamhetsställen, även om ett offentligrättsligt samfunds verksamhetsställe i genomsnitt hade 28 åv.

Enligt Statistikcentralen omfattar statistiken inte internationella organisationer och företag som inte verkar på marknadsvillkor (till exempel bostadsaktiebolag och konkursbon) samt organisationer som inte var aktiva under statistikåret (de hade noll personal).

Antalet anmälningsskyldiga arbetsgivare enligt Statistikcentralens statistik

Enligt den föreslagna lagens 4 §, som är den viktigaste av de paragrafer som gäller anmälan av uppgifterna, ska arbetsgivaren till Arbetarskyddscentralen anmäla uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet på arbetsplatsen, om arbetsplatsen uppfyller tre förutsättningar.

Enligt den första förutsättningen ska arbetsplatsen ha en arbetarskyddsfullmäktig som valts med stöd av 29 eller 42 § i tillsynslagen eller på basis av ett samarbetsavtal inom arbetarskyddet som ingåtts med stöd av 23 § 1 eller 2 mom. i den lagen. Enligt den andra förutsättningen ska arbetsgivaren låta personal utföra arbete på arbetsplatsen under mer än 50 kalenderdagar. Enligt den tredje förutsättningen ska personalen på arbetsplatsen bestå av minst tio personer. Arbetsgivaren är anmälningsskyldig för en viss arbetsplats om alla förutsättningar uppfylls på arbetsplatsen.

En definition av arbetsplats, dvs. en ändamålsenlig helhet med tanke på samarbetet inom arbetarskyddet, finns i 2 § i den föreslagna lagen. Ur arbetarskyddssamarbetets perspektiv är ett företag eller en organisation inte nödvändigtvis en arbetsplats, även om det ofta är fallet. (Se motiveringen till 2 §.)

I praktiken kommer den föreslagna lagen att tillämpas i situationer där arbete utförs i anställnings- eller tjänsteförhållande eller i ett därmed jämförbart offentligrättsligt tjänsteförhållande (se motiveringen till 1 § som gäller lagens tillämpningsområde). Om det antas att en arbetarskyddsfullmäktig i allmänhet väljs åtminstone på större arbetsplatser, skulle de anmälningsskyldiga arbetsgivarna i princip vara alla arbetsgivare vars personal på arbetsplatsen består av minst tio personer.

I princip kan det finnas cirka tjugo tusen eller högst några tiotusen anmälningsskyldiga arbetsgivare. Uppskattningen av antalet anmälningsskyldiga baserar sig på Statistikcentralens statistik 2022 ovan.

- Det fanns $(229\,810 + 17\,744 =)$ 247 554 aktiva företag som hade 0–4 anställda + 5–9 anställda och som verkade på marknadsvillkor.
- Det fanns $(267\,911 - 247\,554 =)$ 20 357 aktiva företag som hade minst 10 anställda och som var verkade på marknadsvillkor.

Arbets- och näringsministeriet har också baserat på antalet verksamhetsställen för företag i olika personalstorlekskategorier respektive antalet anställda i dessa företag grovt uppskattat att de cirka 20 000 företag som verkar på marknadsvillkor och som nämns ovan hade totalt 30 000–40 000 verksamhetsställen med fler än nio anställda år 2022.

- Det fanns 13 859 icke-vinstsyftande organisationer som betjänade hushåll.
- De icke-vinstsyftande organisationerna som betjänade hushåll presterade 6 av i genomsnitt. Inom de flesta näringsgrenar var genomsnittet klart mindre än 10 av för icke-vinstsyftande organisationer.
- De offentligrättsliga samfunden hade 20 743 verksamhetsställen. Det är inte fråga om juridiska personer. Det förblir till exempel oklart hur vanligt det är att parter som anses vara separata offentliga samfunds arbetsgivare ”inom” en juridisk person (såsom staten) har flera verksamhetsställen.
- Ett offentligrättsligt samfunds verksamhetsställe presterade 28 av i genomsnitt.
- Vissa parter lämnades utanför statistiken.

Den föreslagna lagen kan även bli tillämplig på verksamhet som bedrivs av arbetsgivare etablerade i utlandet – enligt huvudregeln om anställda utför arbete i Finland (se avsnitt 4.1.1.4 Arbetarskyddscentralens riksomfattande regionala behörighet). Av Statistikcentralens statistik ovan framgår inte hur många dessa arbetsgivare är eller antalet anställda.

Osäkerheten angående antalet anmälningsskyldiga arbetsgivare är dock inget problem, eftersom en liknande situation redan råder under den gällande lagen. Den gällande lagen har traditionellt åtminstone av Arbetarskyddscentrale tolkats på så sätt att anmälningsskyldigheten endast har ansetts gälla arbetsgivare med minst tio anställda på deras arbetsplats. I vilket fall som helst minskar den föreslagna lagen antalet anmälningsskyldiga arbetsgivare jämfört med nuläget.

Enligt 4 § i den föreslagna lagen undantas en del av de arbetsgivare som i princip är anmälningsskyldiga helt från anmälningsskyldigheten. Detta är fallet om arbetsgivaren sysselsätter personalen på sin enda arbetsplats eller på var och en av sina olika arbetsplatser (alla separat) i högst 50 kalenderdagar. Arbetsgivaren är dock anmälningsskyldig om någon eller några av arbetsgivarens olika arbetsplatser uppfyller kravet på mer än 50 kalenderdagar.

Hur mycket antalet anmälningsskyldiga arbetsgivare skulle minska framgår inte av statistiken. Varje arbetsgivare har bestämmanderätt när det gäller hur arbetsplatsen, dvs. en ändamålsenlig helhet med tanke på samarbetet inom arbetarskyddet, i praktiken definieras (se 2 § i den föreslagna lagen). Likaså bestämmer varje arbetsgivare hur länge arbete utförs på arbetsplatsen.

Antal "arbetsplatser" som omfattas av anmälningsskyldigheten enligt arbets- och näringsministeriets uppskattning

Arbets- och näringsministeriet har uppskattat antalet "arbetsplatser" (helheter som är ändamålsenliga med tanke på samarbetet inom arbetarskyddet) som omfattas av anmälningsskyldigheten för arbetsgivare.

Enligt arbets- och näringsministeriet hade de ovan nämnda cirka 20 000 företagen som verkar på marknadsvillkor år 2022 totalt 30 000–40 000 verksamhetsställen med fler än nio anställda. Således kan dessa företag ha cirka 30 000–40 000 "arbetsplatser" som omfattas av anmälningsskyldigheten. Inom den offentliga sektorn finns uppskattningsvis cirka 15 000 "arbetsplatser" som omfattas av anmälningsskyldigheten och inom icke-vinstsyftande organisationer cirka 5 000.

Den grova uppskattningen baserar sig på den ovan nämnda statistiken, utifrån vilken Arbets- och näringsministeriet har uppskattat hur många verksamhetsställen arbetsgivarorganisationer i olika storlekskategorier (personalstorlekskategorier) har och hur många anställda (personalstorlekskategorier) det i genomsnitt finns på ett verksamhetsställe. Antalet anställda på verksamhetsställena framgår inte direkt av statistiken, men det är möjligt att indirekt estimeras siffran. Det gäller ändå att notera att ett "verksamhetsställe" i statistiken inte nödvändigtvis är detsamma som den "arbetsplats" som definieras av varje arbetsgivare inom ramen för lagstiftningen (en ändamålsenlig helhet med tanke på arbetarskyddssamarbete).

Minskad administrativ börda för företag till följd av mängden uppgifter som ska anmälas samt anmälningssättet och -tidpunkten

Enligt 4 § i den föreslagna lagen ska anmälningsskyldiga arbetsgivare anmäla vissa identifierings- och kontaktuppgifter om sig själva samt vissa uppgifter om arbetsplatsen och samarbetspersoner inom arbetarskyddet på arbetsplatsen. Den föreslagna lagen minskar mängden uppgifter som ska anmälas. Till exempel slopandet av uppgifter om arbetsplatsens adress, företagshälsovård och personers utbildning påskyndar anmälan.

Anmälningsskyldiga arbetsgivare anmäler uppgifter till Arbetarskyddscentralens register (informationssystem) i allmänhet via en elektronisk anmälningstjänst. I och med den föreslagna

lagen kommer Arbetarskyddscentralen att ändra sitt informationssystem. Syftet är att arbetsgivaren ska kunna anmäla flera arbetsplatser med en inloggning. Arbetarskyddscentralen strävar också efter att skapa ett gränssnitt till företags- och organisationsdatasystemet. Syftet är att betjäna arbetsgivarna på ett sådant sätt att man via företags- och organisationsdatasystemet kan hämta till exempel näringsgrensgrupper för anmälningsskyldiga arbetsgivare, såsom företag och organisationer, till Arbetarskyddscentralens informationssystem. Således kan arbetsgivarna smidigt nämna dem när de anmäler uppgifter om respektive arbetsplats. Det är också möjligt att informationssystemet kommer att ha en färdig meny från vilken arbetsgivaren kan välja rätt storlekskategori för antalet personer på arbetsplatsen samt en meny från vilken den kan välja ett relevant uppdrag inom arbetarskyddssamarbetet för varje anmäld person.

Enligt 9 § i den föreslagna lagen ska de i 4 § 3 mom. i lagen avsedda uppgifterna lämnas till registret över samarbetspersoner inom arbetarskyddet när mandattiden för arbetarskyddssamarbetet börjar. De uppgifter som har anmälts till registret ska i sin helhet anmälas på nytt minst vart åttonde år. Ändringar i enskilda uppgifter ska dock anmälas till registret omedelbart efter att ändringarna har gjorts, så att uppgifterna i registret förblir korrekta. Detta är viktigt särskilt när det gäller skyddet för personuppgifter. Uppgifterna ändras ofta när mandattiden för arbetarskyddssamarbetet byts (mandattiden ändras i allmänhet endast en gång vartannat år) eller till exempel när personer byts ut av annan anledning. (Se också övergångsbestämmelserna i 19 § i den föreslagna lagen.)

Eftersom anmälan i praktiken oftast görs av arbetsplatsens arbetarskyddschef, frigör den föreslagna lagen hans eller hennes arbetstid och lönekostnader för annat bruk. På ett allmänt plan minskar den administrativa bördan för anmälningsskyldiga arbetsgivare till följd av den föreslagna lagen jämfört med lagen om personregister för arbetarskyddet.

Arbets- och näringsministeriet har uppskattat hur mycket den administrativa bördan för företagen kan minska när den arbetsbördan som anmälningsskyldigheten orsakar minskar. Uppskattningen är endast riktgivande, eftersom antalet anmälningsskyldiga arbetsgivare och antalet "arbetsplatser" som omfattas av anmälningsskyldigheten (och som påverkar i backrunden på uppskattningen) endast kan uppskattas på en mycket grov nivå. Uppskattningen utgår från det kalkylmässiga antagandet om 35 000 "arbetsplatser".

Tack vare den minskade mängden uppgifter som ska anmälas och den smidigare digitala rapporteringen kan man grovt uppskatta att anmälan kommer att kräva 15 minuter mindre arbetstid framöver. (10 minuter för att mängden uppgifter minskar och 5 minuter för att den digitala rapporteringen blir smidigare.)

I uppskattningen antas också att uppgifter i genomsnitt måste anmälas oftare än vart åttonde år. Enligt antagandet görs en ny anmälan i genomsnitt vart fjärde år. Enligt uppskattningen rapporteras uppgifterna i allmänhet av en företagare som sköter arbetarskyddschefens uppdrag eller en personalchef, vilket påverkar de besparingar som uppstår genom personens lönenivå.

Enligt arbets- och näringsministeriets räknare för beräkning av regleringsbördan minskar den nya lagen företagens administrativa börda med totalt cirka 150 000 euro per år. (Räknaren finns i den offentliga tjänsten på <https://stm.fi/hankkeet> med koden [STM002:00/2020](https://stm.fi/hankkeet).)

(Med hjälp av räknaren kan man också grovt uppskatta att den nya lagen minskar den administrativa bördan för offentliga aktörer med cirka 70 000 euro per år. Dessutom har arbets- och näringsministeriet separat uppskattat att den nya lagen sparar totalt cirka 300 arbetstimmar per år för icke-vinstsyftande aktörer. Det motsvarar knappt två månaders arbete för en anställd.)

Utlämnande av uppgifter som anmäls

De uppgifter som ska anmälas enligt 4 § i den föreslagna lagen väljs ut på ett sådant sätt att de kan användas för att främja arbetarskyddet (se exemplet i motiveringen till 4 § i lagen), men samtidigt beaktas den administrativa bördan för de anmälningsskyldiga. I 12 § i lagen anges också mer omfattande och tydligare än i den gällande lagen för vilka arbetarskyddsfrämjande ändamål uppgifter kan lämnas ut.

Utifrån Statistikcentralens statistik kan man dra en riktgivande slutsats att även om få arbetsgivare var anmälningsskyldiga och ett stort antal arbetsgivare undantogs från anmälningsskyldigheten, skulle dock de flesta anställda vara anställda av arbetsgivare som är anmälningsskyldiga. Den arbetarskyddsinformation som skickas till samarbetspersoner inom arbetarskyddet kan således främja arbetarskyddet för en rätt stor grupp.

Genom främjandet av arbetarskyddet medför lagen positiva konsekvenser för olycksfall i arbetet, sjukfrånvaro och arbetsoförmåga och därmed för ekonomin för arbetsgivare, såsom företag och organisationer, men dessa konsekvenser kan inte bedömas exakt.

Frivilligt lämnande av uppgifter

I den föreslagna lagens 5 § föreskrivs om en möjlighet för i lagens 4 § avsedda anmälningsskyldiga arbetsgivare att frivilligt anmäla uppgifter om vissa andra samarbetspersoner inom arbetarskyddet på arbetsplatsen än de som avses i 4 §, till exempel arbetarskyddsombud eller företagshälsovårdare. Med stöd av föreslagna 5 § får även dessa personer åtkomst till registret och kan få information som främjar arbetarskyddet.

I 6 § i den föreslagna lagen föreskrivs om vissa arbetsgivarens möjlighet att frivilligt lämna uppgifter om arbetsplatsens samarbetspersoner inom arbetarskyddet. Med stöd av föreslagna 6 § får arbetsgivare frivilligt lämna uppgifter som avses i 4 och 5 § i lagen även från en arbetsplats som inte uppfyller förutsättningarna för anmälningsskyldighet enligt 4 §. I praktiken innebär det att uppgifter även kan lämnas från en arbetsplats med mindre än tio anställda. Anmälan kan också göras även om anställda inte har beslutat att välja en arbetarskyddsfullmäktig. Syftet med paragrafen är att ge tillgång till registret och uppgifter som främjar arbetarskyddet även för sådana personer som med stöd av 4 § om anmälningsskyldighet samt 5 § inte har åtkomst till registret. Med beaktande av den statistik som nämns ovan kan 6 § i lagen avsevärt öka antalet arbetsgivare som anmäler uppgifter, och den arbetarskyddsinformation som skickas till samarbetspersoner inom arbetarskyddet av de parter som får uppgifter från registret kan därmed främja arbetarskyddet för en ännu bredare grupp. Å andra sidan har en del små arbetsplatsers arbetsgivare redan i dag frivilligt anmält uppgifter till registret.

I 7 § i den föreslagna lagen möjliggörs anmälan av uppgifter om gemensamma samarbetspersoner inom arbetarskyddet på en gemensam arbetsplats, och i 8 § i lagen möjliggörs anmälan av uppgifter i situationer där avvärijande av gemensamma risker på arbetsplatser ska bedrivas. Dessa mer sällsynta fall har inte beaktats i lagen om personregister för arbetarskyddet. Åtminstone gemensamma arbetsplatser kan dock redan ha anmält dessa uppgifter. Den föreslagna lagens 7 och 8 § minskar den administrativa börda som kan ha föranletts av den på denna punkt oklara gällande lagen.

Det är möjligt att personer som inte redan har en roll som samarbetsperson inom arbetarskyddet på en "vanlig" arbetsplats med minst tio anställda, sköter uppgifterna som gemensamma

samarbetspersoner inom arbetarskyddet på en gemensam arbetsplats och i avvärjande av gemensamma risker på arbetsplatser. Med stöd av 7 och 8 § i lagen kan även de införas i registret och få information som främjar arbetarskyddet, eventuellt i skraddarsydd form. Samtidigt beaktar anmälans frivillighet den administrativa bördan för anmälarna.

Genom främjandet av arbetarskyddet medför den föreslagna lagen positiva konsekvenser för olycksfall i arbetet, sjukfrånvaro och arbetsoförmåga och därmed för ekonomin för arbetsgivare, såsom företag och organisationer, men dessa konsekvenser kan inte bedömas exakt.

4.3.1.3 Ekonomiska konsekvenser

De offentliga finanserna

Den föreslagna lagen medför inte konsekvenser för statsbudgeten. Den föreslagna lagen medför inte heller konsekvenser för Arbetarskyddsfonden som står utanför statsbudgeten och från vilken Arbetarskyddscentralen får finansiering. Genom främjandet av arbetarskyddet medför propositionen positiva konsekvenser för olycksfall i arbetet, sjukfrånvaro och arbetsoförmåga och därmed för de offentliga finanserna, men dessa konsekvenser kan inte bedömas exakt.

Arbetarskyddscentralens verksamhetsutgifter

Den föreslagna lagen medför tilläggskostnader på cirka 130 000 euro för Arbetarskyddscentralen, eftersom registret (informationssystemet) över samarbetspersoner inom arbetarskyddet bör revideras och ändras. Dessutom har Arbetarskyddscentralen uppskattat att den nya lagen kan aktivera anmälningsskyldiga arbetsgivare och särskilt arbetsgivare som anmäler frivilligt jämfört med det rådande läget, och därmed kan den administrativa arbetsbördan för Arbetarskyddscentralen öka med uppskattningsvis 1 av. Detta orsakar tilläggskostnader på cirka 100 000 euro. Det administrativa arbetet förväntas främst bestå av rådgivning för arbetsgivare som anmäler frivilligt. Rådgivningsbehovet minskar däremot av råden för arbetsgivare på Arbetarskyddscentralens webbplats och informationssystem. Avsikten är att täcka de tilläggskostnader som den föreslagna lagen medför med medel som Arbetarskyddscentralen årligen erhåller från Arbetarskyddsfonden. (Se avsnitt 4.1.1.1 Arbetarskyddscentralens uppgifter och finansiering.)

4.3.1.4 Konsekvenser för myndigheterna och Arbetarskyddscentralen

Konsekvenser för verksamheten

Till följd av den föreslagna lagen överförs uppgiften att registrera och lämna ut uppgifter från ministeriet till Arbetarskyddscentralen. Ministeriet ansvarar fortfarande för styrningen av och tillsynen över Arbetarskyddscentralen. (Se också övergångsbestämmelserna i 19 §.)

Arbetarskyddscentralen har i praktiken skött registreringen och utlämnandet av uppgifter men skulle framöver få en självständig och ännu tydligare ställning. Till exempel får Arbetarskyddscentral besluta om utlämnande av uppgifter och om begäranden om omprövning av avgifter samt blir skadeståndsskyldig för sin verksamhet i sin offentliga förvaltningsuppgift. Till följd av den föreslagna lagen blir Arbetarskyddscentralens ledning aktivt delaktig och medveten om den löpande ledningen av den offentliga förvaltningsuppgiften. Arbetarskyddscentralens nya ställning förutsätter utbildning av personalen i åtminstone några av de allmänna förvaltningslagarna och processen för begäran om omprövning av avgifter. Å andra sidan underlättar den tydligare lagen Arbetarskyddscentralens rådgivningsarbete

beträffande lagens innehåll. Arbetarskyddscentralen ska också ge information om den föreslagna lagen, men denna uppgift kräver inte ytterligare resurser. Det sker som en del av den dagliga kommunikationen.

Den föreslagna lagen berör regionförvaltningsverken i egenskap av arbetarskyddsmyndigheter på så sätt att de ärenden som granskas i arbetarskyddsinspektioner i fråga om arbetsgivares anmälningsskyldighet bör uppdateras för att överensstämja med den föreslagna lagen. Regionförvaltningsverken deltar också i informationen om lagen. Dessutom kan regionförvaltningsverken öka utnyttjandet av anmälda uppgifter i den egna verksamheten.

Konsekvenser för informationshanteringen och dataskyddet

Enligt övergångsbestämmelserna (19 §) i den föreslagna lagen tillämpas på uppgifter som har lämnats in i enlighet med lagen om personregister för arbetarskyddet och på ärenden som gäller dessa uppgifter de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av lagen. Ministeriet ska dock förstöra de uppgifter och blanketter som lämnats in i enlighet med lagen om personregister för arbetarskyddet när fyra år har förflutit från ikraftträdandet av den föreslagna lagen. Således ansvarar ministeriet för de uppgifter på vilka lagen om personregister för arbetarskyddet tillämpas. Efter övergångstiden slopas dock från ministeriets informationshanteringsmodell som avses i 5 § i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen eventuella omnämmanden som hänvisar till lagen om personregister för arbetarskyddet.

Den föreslagna lagen medför konsekvenser för Arbetarskyddscentralens informationsmaterial och informationssystem. Därför ska ministeriet enligt skyldigheten i 8.2 § i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen bedöma konsekvenserna av den föreslagna lagen för Arbetarskyddscentralens informationshantering. I 5.3 § i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen finns närmare bestämmelser om bedömningen. Lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen blir dock endast delvis tillämplig på Arbetarskyddscentralen. Enligt 3 §, som gäller lagens tillämpningsområde, ska Arbetarskyddscentralen tillämpa till exempel lagens 4 § som gäller ansvaret för en informationshanteringsenhetens ledning, men Arbetarskyddscentralen behöver inte till exempel ha en informationshanteringsmodell som avses i 5 § i lagen. Konsekvenserna för Arbetarskyddscentralens informationshantering kan dock bedömas.

Till följd av den föreslagna lagen bildas informationsmaterial vid Arbetarskyddscentralen med endast en minimerad mängd information som består av sedvanliga personuppgifter och offentlig information. Arbetarskyddscentralen definierar förvaringstiderna för informationsmaterialet enligt 21 § i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen. Uppgifter lämnas ut för ändamål som främjar arbetarskyddet. En person vars personuppgifter lämnas in till registret har rätt att förbjuda att hans eller hennes personuppgifter lämnas ut för avgiftsbelagd direktmarknadsföring av utbildningar, produkter eller tjänster som främjar arbetarskyddet. På grund av informationsmaterialets innehåll behöver informationsmaterialets informationssäkerhet och informationssäkerheten för det informationssystem som används för att behandla uppgifter inte längre dimensioneras till den nivå som krävs för sekretessbelagda uppgifter eller personuppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter. Informationssäkerheten försvagas dock inte.

Den föreslagna lagen orsakar Arbetarskyddscentralen revisions- och utvecklingskostnader relaterade till informationssystem på cirka 130 000 euro. Inga andra ekonomiska konsekvenser för informationshanteringen uppstår. Till exempel definitionerna av förvaringstider för uppgifter och utlämnande av uppgifter sker som en del av det dagliga arbetet på samma sätt som

under den gällande lagen. Kostnaderna för informationssystemen förblir måttliga, eftersom den föreslagna lagen gör det möjligt att förenkla innehållet i informationssystemen, åtminstone när det gäller uppgifter som ska anmälas. Å andra sidan är det i allmänhet ändamålsenligt att utveckla olika sektioner i informationssystemet för uppgifter som anmäls enligt olika bestämmelser, så att olika anmälningar förblir åtskilda och det blir lättare att göra sökningar i olika situationer. Vid ändringar av informationssystemet ska Arbetarskyddscentralen ta hänsyn till lagen om tillhandahållande av digitala tjänster. Informationssystemet har sedan tidigare ett gränssnitt mot regionförvaltningsverkens tillsynssystem och dessutom planeras ett gränssnitt mot företags- och organisationsdatasystemet.

Den föreslagna lagens konsekvenser för skyddet för personuppgifter är små vid Arbetarskyddscentralen. Arbetarskyddscentralen har sedan länge behandlat uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet i rollen som personuppgiftsbiträde, och i och med den föreslagna lagen blir centralen personuppgiftsansvarig. Arbetarskyddscentralen har erfarenhet av rollen som personuppgiftsansvarig för andra register. Arbetarskyddscentralen har till exempel ett register över cirka 800 000 personer som har ett giltigt arbetssäkerhetskort som beviljats efter utbildning som anordnas av Arbetarskyddscentralen. I och med den föreslagna lagen blir Arbetarskyddscentralens ledning aktivt delaktig och medveten om den löpande ledningen av den offentliga förvaltningsuppgiften även ur den personuppgiftsansvariges perspektiv. Enligt den föreslagna lagen utlämnas uppgifter ur registret endast för ändamål som främjar arbetarskyddet. Uppgiftsmottagare bör också ha rätt att behandla personuppgifter som fås från registret. På denna punkt bör Arbetarskyddscentralen kartlägga om personalen behöver fortbildning. Arbetarskyddscentralen kommer också att uppdatera information om behandling av personuppgifter för registrerade användare på sin webbplats enligt den föreslagna lagen (artiklarna 13 och 14 i den allmänna dataskyddsförordningen samt artikel 30 om organisationens interna redogörelse).

4.3.2 Ändring av begränsningen av tillämpningsområdena för lagen om laddare och ändringssökande

Konsekvenserna av de föreslagna ändringarna har bedömts vid social- och hälsovårdsministeriet tillsammans med försvarsministeriet och inrikesministeriet.

4.3.2.1 Konsekvenser för de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna

I propositionen föreslås att begränsningen av tillämpningsområdet för lagen om laddare i 1 § i lagen om laddare ska ändras. Det föreslås att bland annat Försvarsmaktens och Gränsbevakningsväsendets tjänsteuppdrag ska strykas från tillämpningsområdet för lagen om laddare. Lagen om laddare utgår från det allmänna skyldighet att sörja för skyddet av arbetskraften och allas rätt till personlig säkerhet. Dessa grundläggande rättigheter har också betydelse när det gäller de uppdrag och personer som stryks från tillämpningsområdet för lagen om laddare. Propositionen äventyrar dock inte tillgodeendet av dessa grundläggande rättigheter (se motiveringen till 1 § i den föreslagna lagen om laddare).

I propositionen föreslås också en ändring av 24 § i lagen om laddare som gäller ändringssökande så att den stämmer överens med lagen om rättegång i förvaltningsärenden. Föreslagna 24 § innebär att framöver kommer även sökande av ändring i förvaltningsdomstolens beslut vid återkallande eller temporärt återkallande av kompetensbrev, eller anmärkning att förutsätta att högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd. Ändringen kan anses minska laddares rätt till rättsskydd jämfört med gällande 24 § i lagen om laddare.

Enligt lagen om rättegång i förvaltningsärenden är huvudregeln att ett beslut som en förvaltningsdomstol har fattat får överklagas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen, om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd. I regeringens proposition RP 29/2018 rd om lagen om rättegång i förvaltningsärenden bedöms konsekvenserna av lagen. I regeringens proposition konstateras bland annat (s. 63) att en utvidgning av högsta förvaltningsdomstolens besvärstillståndssystem och ett effektivare rättegångsförfarande kan bidra till att snabba upp erhållandet av ett lagakraftvunnet beslut i förvaltningsärenden och således förbättra parternas rättsskydd.

I regeringens proposition RP 29/2018 rd konstateras också (s. 63) att besvärstillståndssystemet inte begränsar rätten att anföra besvär över beslut hos högsta förvaltningsdomstolen, utan det är fråga om i vilken omfattning besvären prövas av högsta förvaltningsdomstolen. Om ett besvärssärende omfattas av besvärstillståndssystemet ska högsta förvaltningsdomstolen pröva om det någon av grunderna för besvärstillstånd föreligger. I förvaltningsprocessen omfattar grunderna för besvärstillstånd förutom prejudikatsgrunden även uppenbara fel och andra vägande skäl. Beviljande av besvärstillstånd i högsta förvaltningsdomstolen är inte beroende av prövning, utan högsta förvaltningsdomstolen måste bevilja besvärstillstånd om det finns någon grund för det. Genom grunderna för besvärstillstånd säkerställs parternas rättsskydd när det behövs ett avgörande från den högsta rättsinstansen.

Således är konsekvenserna av föreslagna 24 § i lagen om laddare ringa och förenliga med regleringslösningen i den allmänna lagen. (Se också avsnitt 10.4 Ändring av begränsningen av tillämpningsområdena för lagen om laddare och ändringssökande.)

4.3.2.2 Konsekvenser för Försvarsmaktens och Gränsbevakningsväsendets verksamhet

På grund av ändringen av 1 § lagen om laddare förutsätter inte Försvarsmaktens och Gränsbevakningsväsendets tjänsteuppdrag längre kompetensbrev som avses i lagen om laddare. Propositionen minskar överlappande reglering och förtydligar delvis motstridig reglering.

Laddning i civil respektive militär verksamhet har olika målsättningar och sker i olika förhållande, och även sprängämnen avviker delvis från varandra. Utbildningen för laddare ersätter inte Försvarsmaktens utbildning och ger inte mer omfattande kompetens än Försvarsmaktens utbildning. Vissa sprängningsrelaterade examina inom Försvarsmakten, såsom röjningsbehörighet, kräver tvärtom tidigare examen för sprängare eller yngre laddare.

Kompetensbrev för laddare ger heller inte behörighet att hantera militära sprängämnen. Enligt till exempel Gränsbevakningsväsendets föreskrifter ska även sprängämnen som skaffats från civil verksamhet behandlas som militära sprängämnen från det att de förvaras hos Gränsbevakningsväsendet. Således tillämpas Försvarsmaktens föreskrifter även när civila sprängämnen tas i bruk från lager. Enligt propositionen behöver man till exempel i Gränsbevakningsväsendets tjänsteuppdrag inte längre iaktta två olika föreskrifter utan Försvarsmaktens närmare föreskrifter ska iakttas.

Strykandet av Försvarsmaktens och Gränsbevakningsväsendets tjänsteuppdrag från tillämpningsområdet för lagen för laddare ska beaktas när bestämmelser i annan lagstiftning tillämpas på Försvarsmaktens och Gränsbevakningsväsendets tjänsteuppdrag som kräver kompetensbrev som avses i lagen om laddare. Åtminstone i statsrådets förordning om säkerheten vid sprängnings- och brytningsarbeten (644/2011) som utfärdats med stöd av arbetarskyddslagen finns bestämmelser som förutsätter kompetensbrev enligt lagen om laddare. I detta exempel skulle lagen om laddare åsidosätta bestämmelserna i förordningen.

Hittills har endast enstaka personer inom Försvarsmakten och Gränsbevakningsväsendet haft kompetensbrev som avses i lagen om laddare. Avsaknaden av kompetensbrev har gjort det svårare för Försvarsmakten och Gränsbevakningsväsendet att utföra tjänsteuppdrag, men i praktiken har de varit tvungna att även utföra uppdrag som involverar sprängämnen. Således har Försvarsmakten och Gränsbevakningsväsendet ibland hamnat i besvärliga situationer med olika lösningsalternativ. Det kan till exempel ha förekommit situationer där det gäller att bedöma om en tjänsteman med laddarkompetens kan nås, om man måste begära handräckning från en annan myndighet, om tjänsteuppdraget kan utföras på något annat sätt eller om det på grund av tjänsteuppdragets art och skyndsamhet är nödvändigt att anlita en person som har erhållit sin behörighet på annat sätt. I dessa situationer har det varit känt att det vid stiftandet av den gällande lagen om laddare antagligen skett ett fel i begränsningen av lagens tillämpningsområde som kommer att korrigeras genom en ändring av lagen. Propositionen påverkar Försvarsmaktens och Gränsbevakningsväsendets verksamhet på ett sådant sätt att den tydliggör Försvarsmaktens och Gränsbevakningsväsendets handlingsmöjligheter och främjar ett effektivt utförande av tjänsteuppdrag.

Syftet med de övriga föreslagna ändringarna av 1 § i lagen om laddare är främst att förtydliga bestämmelserna och rättsläget.

5 Andra alternativa handlingsvägar inklusive konsekvenser

5.1 Nedläggning av registret över samarbetspersoner inom arbetarskyddet

I ett tidigt skede av beredningen av propositionen diskuterades möjligheten att lägga ner registret över samarbetspersoner inom arbetarskyddet. Detta alternativ övergavs dock. Motiveringen var att registrering och utlämnande av uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet kan anses höra till arbetarskyddsförvaltningens uppgifter (se avsnitt 2.2.1.1 Allmänt om arbetarskyddsförvaltningens uppgifter). En annan motivering var uppgiftens samhällseliga betydelse (se avsnitt 2.2.1.2).

5.2 Regionförvaltningsverken som ansvarig instans för registrering och utlämnande av uppgifter

Vid beredningen av propositionen diskuterades om regionförvaltningsverken kunde vara personuppgiftsansvariga enligt lagen om registrering av samarbetspersoner inom arbetarskyddet, dvs. ansvariga för uppgiften att registrera och lämna ut uppgifter. Regionförvaltningsverken är operativa aktörer inom arbetarskyddsförvaltningen.

Regionförvaltningsverken får information om arbetsplatser och samarbetspersoner inom arbetarskyddet redan i samband med sin tillsyn över arbetarskyddet. Utifrån den anmälningsskyldighet för arbetsgivare som avses i lagen om personregister för arbetarskyddet (och den föreslagna lagen) uppstår dock ett mer omfattande och aktuellt separat informationsmaterial.

Regionförvaltningsverken kan använda informationsmaterialet för att kontrollera att den grundläggande information som behövs för tillsynen är riktig och aktuell. Dessutom kan regionförvaltningsverken använda informationsmaterialet vid förmedling av arbetarskyddsfrämjande information till arbetsplatser och vid anordnande av informations- och utbildningsevenemang.

Alternativet att göra regionförvaltningsverken ansvariga för registrering och utlämnande av uppgifter övergavs i ett tidigt skede av beredningen. Överföring av uppgiften till

regionförvaltningsverken är inte det lämpligaste alternativet. Regionförvaltningsverken har varken finansiering, personal eller informationssystem för uppgiften, eftersom den i praktiken har skötts av Arbetarskyddscentralen sedan 1970-talet. Dessutom skulle valet av ansvarig för uppgiften mellan regionförvaltningsverken öka det administrativa arbetet. En reform av statens regionförvaltning bereds dock för närvarande.

5.3 Alla arbetsgivares anmälningsskyldighet

I 2 § i lagen om personregister för arbetarskyddet avgränsas inte anmälningsskyldiga arbetsgivare. Lagen har dock i årtionden, åtminstone av Arbetarskyddscentralen, tolkats på så sätt att anmälningsskyldigheten endast gäller de arbetsgivare på vars arbetsplats det finns minst tio anställda. Andra arbetsgivare har kunnat göra anmälan frivilligt.

Under beredningen av propositionen övervägdes huruvida den anmälningsskyldighet som avses i 4 § i den föreslagna lagen om registrering av samarbetspersoner inom arbetarskyddet framöver borde gälla alla arbetsgivare oavsett antalet anställda på arbetsplatsen. Då skulle uppgifter till registret också fås från små arbetsplatser, åtminstone uppgifter om arbetarskyddschefer, och arbetsmiljöfrämjande uppgifter skickas till dem. Små arbetsplatser gynnas ofta mest av arbetarskyddsinformation som skraddarsyfts efter praktiska behov. Genom detta hade det varit möjligt att utveckla arbetarskyddet på arbetsplatserna på en betydligt mer omfattande nivå än enligt denna proposition. (Se statistik i avsnitt 4.3.1.2 Konsekvenser för företag.) Detta alternativ övergavs dock.

Arbetarskyddscentralen ansåg att det skulle behövas betydligt mer resurser för uppgiften att registrera och lämna ut uppgifter om anmälningsskyldigheten hade utvidgats till att omfatta arbetsgivare vars arbetsplatspersonal omfattar färre än tio personer. Arbetarskyddscentralen uppskattade att om denna grupp hade samma anmälningsaktivitet som arbetsgivare vars arbetsplatspersonal omfattar minst tio personer, skulle den administrativa bördan för Arbetarskyddscentralen öka med uppskattningsvis 10–12 åv. Detta orsakar tilläggskostnader på cirka 1 miljon euro. Om anmälningsaktiviteten däremot endast var hälften av anmälarnas nuvarande anmälningsaktivitet skulle den administrativa bördan öka med cirka 5–6 åv. Detta orsakar tilläggskostnader på cirka 500 000 euro. Den totala storleken på Arbetarskyddscentralens organisation är 36 åv. Det administrativa arbetet förväntas främst bestå av rådgivning för arbetsgivare. Rådgivningsbehovet minskar däremot av råden för arbetsgivare på Arbetarskyddscentralens webbplats och informationssystem.

Arbetarskyddscentralen får finansiering för sin allmännyttiga verksamhet från Arbetarskyddsfonden, men det ansågs inte vara möjligt att använda så mycket mer av denna finansiering till uppgiften att registrera och lämna ut uppgifter som avses i den föreslagna lagen. Det är möjligt att ompröva en utvidgning av anmälningsskyldigheten senare om resursläget förändras.

5.4 Möjlighet till frivillig anmälan för vissa parter

Under beredningen av propositionen övervägdes huruvida även vissa andra parter än arbetsgivare kunde göra en anmälan till Arbetarskyddscentralens register.

Den frivilliga anmälningsmöjligheten skulle ha gällt personer som av arbetsgivaren hade utsetts eller förordnats eller som av personalen valts för att sköta ett visst uppdrag som är av betydelse för samarbetet inom arbetarskyddet på arbetsplatsen, på en gemensam arbetsplats eller vid avvärrande av gemensamma risker på arbetsplatser. En förutsättningen för anmälan hade varit att uppgifterna om dessa personer inte redan hade anmälts till Arbetarskyddscentralen med stöd

av arbetsgivarens anmälningsskyldighet eller den frivilliga anmälningsskyldigheten samt inte heller med stöd av bestämmelserna om frivillig anmälan av uppgifter från en gemensam arbetsplats och avvärjande av gemensamma risker på arbetsplatser.

I praktiken kan vissa arbetsgivare förbli passiva när det gäller den anmälan som avses i den föreslagna lagen, eftersom arbetsgivarnas medvetenhet om lagstiftningen, resurser och motivation varierar. Den frivilliga anmälningsskyldigheten hade i dessa fall varit relevant för sådana personer som själva är aktiva och gärna vill få information som främjar arbetarskyddet med hjälp av registret.

Den frivilliga anmälningsskyldigheten skulle även ha omfattat egenföretagare. Om även de hade införts i registret kunde också de kunna få information som främjar arbetarskyddet. Information som främjar arbetarskyddet och därigenom en hög arbetarskyddskompetens minskar också arbetsolyckor, sjukfrånvaro och arbetsoförmåga för egenföretagare genom förebyggande åtgärder.

Dessa anmälningsskyldigheter övergavs dock under den fortsatta beredningen av propositionen, eftersom en del intressenter motsatte sig dem. Detta motiverades åtminstone med Arbetarskyddscentralens begränsade resurser och orsaker relaterade till informationssystemet samt med bevarandet av anmälningsskyldigheten för arbetsgivare. Man ansåg också att det är möjligt att få information som främjar arbetarskyddet även utan registrering, till exempel från Arbetarskyddscentralen.

6 Remissvar

Sammanlagt gavs 27 remissvar under remissförfarandet, varav sex remissinstanser meddelade att de inte hade något att yttra sig om. (Remissvaren och en sammanfattning av dem finns offentligt tillgängliga, se avsnitt 1 Bakgrund och beredning. Remissinstanserna räknas upp i sammanfattningen av remissvaren.) Remissinstanserna förhöll sig i allmänhet positivt till propositionen. Alla eller nästan alla remissinstanser ställde sig bakom propositionens mål att främja arbetarskyddet, registreringens samhälleliga betydelse och överföringen av den offentliga förvaltningsuppgiften till Arbetarskyddscentralen. En reform av lagen om personregister för arbetarskyddet ansågs vara motiverad. Ändringarna av lagen om laddare ansågs vara motiverade.

Många remissinstanser kom dock med vissa kommentarer eller rättelser till den föreslagna lagen om registrering av samarbetspersoner inom arbetarskyddet. Så många aspekter som möjligt i remissvaren har beaktats i den fortsatta beredningen. Propositionen har ändrats särskilt till följd av remissvaren av justitieministeriet och dataombudsmannens byrå i samråd med justitieministeriet så att propositionen enligt dess målsättning är förenlig med den allmänna lagstiftningen om information och uppfyller de krav som ställs på lagstiftning. I jämförelse med det propositionsutkast som var på remiss har den grundläggande lösningen i propositionen ändrats betydligt när det gäller förhållandet mellan offentlighetslagens och den föreslagna lagens bestämmelser om utlämnande av uppgifter. Registeruppgifternas offentlighet har begränsats till syften som främjar arbetarskyddet (se 12 § 1 mom.). Artikel 6.1 c i den allmänna dataskyddsförordningen utgör Arbetarskyddscentralens, dvs. den personuppgiftsansvariges, rättsliga grund för registrering och utlämnande av uppgifter. Dessutom bör mottagaren enligt bestämmelserna om skydd för personuppgifter ha en (särskild) rättslig grund för behandling av uppgifter som han eller hon begärt ur registret. De nya lösningar som har tagits med i propositionen har också lett till att det i propositionen nu ingår en bestämmelse om registrerades rätt att förbjuda att deras personuppgifter lämnas ut för direktmarknadsföring. Rätten att förbjuda utlämnande av uppgifter är en skyddsåtgärd för att skydda personuppgifter, och den

har fastställts inom ramen för det nationella handlingsutrymmet. (Se närmare avsnitt 4.1.2 Den föreslagna lagen med tanke på dataskydd och offentlighet.)

Med anledning av remissvaren redigerades också förutsättningarna för arbetsgivarens anmälningsskyldighet med beaktande av att anställda på arbetsplatser av alla storlekar å ena sidan har rätt att välja en arbetarskyddsfullmäktig, och å andra sidan bevarades perspektivet på den administrativa bördan.

Några remissinstanser ansåg att propositionen inte uppfyller målet att främja arbetarskyddet på grund av sitt innehåll. Alla samarbetspersoner inom arbetarskyddet införs inte i registret. I den fortsatta beredningen har det dock inte varit möjligt att ta hänsyn till bland annat förslaget att arbetsgivaren alltid ska vara anmälningsskyldig oavsett antalet anställda på "arbetsplatsen". Arbetarskyddscentralens begränsade resurser möjliggör inte detta. (Se avsnitt 5.3.) I den fortsatta beredningen ströks dessutom bestämmelser om frivillig anmälmöjlighet för vissa parter (se avsnitt 5.4). På justitieministeriets initiativ kompletterades propositionen vid den fortsatta beredningen med ett förslag till en mer omfattande ändring av 24 § i lagen om laddare och ett förslag till ändring av 28 § samtidigt som förslaget till en teknisk ändring av 6 § i arbetarskyddslagen slopades.

7 Specialmotivering

7.1 Lagen om registrering av samarbetspersoner inom arbetarskyddet

1 §. Lagens tillämpningsområde. Paragrafen föreskriver om tillämpningsområdet för den föreslagna lagen om registrering av samarbetspersoner inom arbetarskyddet. Enligt den föreslagna *paragrafen* innehåller den föreslagna lagen bestämmelser om registrering och utlämnande, i syfte att främja arbetarskyddet, av uppgifter om dels de samarbetspersoner inom arbetarskyddet som avses i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen (44/2006), nedan *tillsynslagen*, och i de samarbetsavtal om arbetarskyddet som ingåtts med stöd av den lagen, dels vissa andra samarbetspersoner inom arbetarskyddet.

Om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatser föreskrivs på en allmän nivå i 17 § i arbetarskyddslagen och närmare i kap. 5 och 5 a i tillsynslagen. I 5 kap. i tillsynslagen finns bestämmelser om arbetarskyddssamarbete på "arbetsplatsen". I 5 a kap. i tillsynslagen finns bestämmelser om arbetarskyddssamarbete på en "gemensam arbetsplats" och om arbetarskyddssamarbete beträffande "avvärjande av gemensamma risker på arbetsplatser". I avsnitt 2.2.1.2 Den samhälleliga betydelsen av registrering och utlämnande av uppgifter beskrivs central reglering i 5 och 5 a kap. i tillsynslagen med tanke på denna proposition.

I avsnitt 2.2.1.2 konstateras bland annat att det i 5 kap. i tillsynslagen finns bestämmelser som gäller arbetarskyddschefer, arbetarskyddsfullmäktige och ersättare samt arbetarskyddskommissioner. I avsnittet beskrivs dessutom bestämmelser i 5 a kap. i tillsynslagen och personer som deltar i arbetarskyddssamarbete på en gemensam arbetsplats och i avvärjande av gemensamma risker på arbetsplatser. I avsnitt 2.2.1.2 konstateras också att tillsynslagen gör det möjligt att ordna arbetarskyddssamarbetet på något annat sätt än vad som föreskrivs i tillsynslagen.

I arbetarskyddsavtalen mellan arbetsmarknadsorganisationerna kan parterna även komma överens om andra personer som deltar i arbetarskyddssamarbetet än de om vilka föreskrivs i tillsynslagen. Personalen kan till exempel representeras av arbetarskyddsombud eller kontaktpersoner inom arbetarskyddet. Dessutom kan det finnas andra personer på arbetsplatser

som sköter uppgifter som är relevanta för arbetarskyddssamarbetet på arbetsplatsen. I regeringens proposition med förslag till lag om personregister för arbetarskyddet RP 106/2001 rd (s. 6) avses med anställda i huvudsyssla inom arbetarskyddet arbetarskyddsingenjörer, -tekniker, -inspektörer och -planerare samt arbetshälsopersonal i arbetsgivarens tjänst, såsom företagshälsovårdsläkare, arbetspsykologer, företagshälsovårdare och fysioterapeuter inom företagshälsovården. I den föreslagna lagen föreskrivs om registrering och utlämnande av uppgifter om ovan nämnda samarbetspersoner inom arbetarskyddet.

Uppgifter registreras och lämnas ut för att främja arbetarskyddet. Skyldigheten och möjligheten att anmäla uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet till registret enligt den föreslagna lagen sporrar arbetsgivare och arbetstagare till att utse och välja personer för arbetarskyddssamarbetet och att samarbeta. Utlämnandet av uppgifter ur registret gör i sin tur det möjligt för mottagaren av informationen att förmedla information som ökar arbetarskyddskompetensen hos samarbetspersoner inom arbetarskyddet. På så sätt blir det möjligt att utveckla nivån på arbetarskyddet på arbetsplatserna och främja arbetarskyddet.

Registreringen av uppgifter enligt den föreslagna lagen gäller inte alla situationer där arbete utförs och där arbetarskyddssamarbete kan eller bör bedrivas. Med tanke på tillämpningsområdet för den föreslagna lagen har det betydelse hur tillämpningsområdet för tillsynslagens 5 och 5 a kap., som gäller arbetarskyddssamarbete, avgränsas, dvs. hurdana arbetssituationer bestämmelserna om arbetarskyddssamarbete i 5 och 5 a kap. gäller.

Enligt regeringens proposition om tillsynslagen RP 94/2005 rd (s. 32) gäller bestämmelserna (i tillsynslagens 5 kap.) endast arbete som utförs i arbetsavtalsförhållande eller tjänsteförhållande eller annat offentligrättsligt anställningsförhållande. Även i den föreslagna lagen gäller registrering av uppgifter således endast situationer där arbete utförs i arbetsavtalsförhållande eller tjänsteförhållande eller jämförbart offentligrättsligt anställningsförhållande.

Enligt regeringens proposition om tillsynslagen RP 94/2005 rd (s. 32) faller utanför lagens tillämpningsområde i fråga om kapitel 5 elevers och studerandes arbete i samband med utbildningen, arbete som utförs av personer som deltar i arbetskraftspolitiska åtgärder, arbete som utförs av personer som rehabiliteras och som utför arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, arbete som utförs av personer som avtjänar straff, arbete som utförs av personer som förvaras på vårdinrättningar, arbete som utförs av dem som fullgör militärtjänst och civiltjänst samt arbete som utförs av personer som frivilligt deltar i räddningsverksamhet som ankommer på avtalsbrandkårer och vilka avses i 4 § i arbetarskyddslagen. I regeringens proposition RP 94/2005 rd lyfts också fram (den upphävda) förordningen om tillsynen över arbetarskyddet beträffande personer, vilka inte står i tjänste- eller arbetsavtalsförhållande (324/1978), med stöd av vilken ministeriet tidigare fastställde förfaranden och behörigheter för samarbete. I regeringens proposition om tillsynslagen konstateras att förordningen hade mist sin betydelse som grund för samarbetet (vid stiftandet av tillsynslagen). Enligt regeringens proposition ska bestämmelserna (i 5 kap. i tillsynslagen) inte tillämpas på samarbete mellan dem som utför arbete utan att vara i tjänste- eller arbetsavtalsförhållande och den som låter utföra arbete. Tillräckliga bestämmelser för dessa finns i 17 § i arbetarskyddslagen. Vad som i 17 § i arbetarskyddslagen bestäms om arbetsgivare och arbetstagare, tillämpas på motsvarande sätt på ovan nämnda parter.

Ansvar för hyrda arbetstagares arbetarskydd fördelas mellan det uthyrande företaget (arbetsgivaren) och det anlitande företaget (se 3 § i arbetarskyddslagen). Av regeringens proposition RP 94/2005 rd om tillsynslagen framgår inte om hyrda arbetstagare omfattas av tillämpningsområdet för samarbetsbestämmelserna i 5 kap. när de arbetar för ett anlitande företag eller om de endast omfattas av 17 § i arbetarskyddslagen på samma sätt som till exempel

studerande som arbetar vid sidan av studierna. Hyrda arbetstagare arbetar i anställningsförhållande, vilket är en förutsättning för tillämpningen av 5 kap. i tillsynslagen, men anställningsförhållandet råder mellan den hyrda arbetstagaren och det uthyrande företaget. Det är möjligt att detta tas upp i rättslitteraturen.

Tillämpningen av 5 a kap. i tillsynslagen har i sin tur en koppling till tillämpningen av 5 kap. i tillsynslagen, eftersom även bestämmelserna i 5 kap. ofta blir tillämpliga vid tillämpningen av 5 a kap. till följd av hänvisningstekniken i tillsynslagen.

2 §. Definitioner. I paragrafen definieras de begrepp som används i den föreslagna lagen. Den föreslagna lagen har en direkt koppling till arbetarskyddssamarbete. Därför definieras begreppen på samma sätt som i arbetarskyddssamarbetet.

Enligt föreslagna 2 § 1 *punkten* avses med arbetsplats en med tanke på samarbetet inom arbetarskyddet ändamålsenlig helhet som avses i 25 § i tillsynslagen eller i ett samarbetsavtal inom arbetarskyddet som ingåtts med stöd av 23 § i den lagen.

I 5 kap. i tillsynslagen finns bestämmelser om arbetarskyddssamarbete på "arbetsplatsen". I 5 kap. 25 § i tillsynslagen definieras "arbetsplats". Enligt 25 § i tillsynslagen avses med arbetsplats en med hänsyn till verksamhetens art och omfattning samt antalet arbetstagare på verksamhetsstället eller i verksamhetsenheten och med tanke på regionen och verksamheten ändamålsenlig helhet som bildas av ett eller flera verksamhetsställen eller verksamhetsenheter. (Obs! Se den finska textversionen.) Mer koncist uttryckt är en "arbetsplats" enligt 5 kap. i tillsynslagen en med tanke på arbetarskyddssamarbetet ändamålsenlig helhet som bildas av ett eller flera verksamhetsställen eller verksamhetsenheter.

Tillsynslagens 5 kap. 23 § gör det möjligt för arbetsgivarnas och arbetstagarnas riksomfattande föreningar att komma överens om att ordna det samarbete som avses i 5 kap. i tillsynslagen på något annat sätt och även lokalt på arbetsplatsen. I regeringens proposition RP 94/2005 rd om tillsynslagen hänvisas också till alternativet att i avtal om samarbete inom arbetarskyddet som ingåtts med stöd av 23 § i tillsynslagen definiera begreppet arbetsplats på något annat sätt än i 25 § i tillsynslagen.

I regeringens proposition RP 94/2005 rd (s. 9) konstateras i beskrivningen av nuläget (före stiftandet av tillsynslagen) att arbetsgivaren och arbetstagarna kan komma överens om samarbetet i fråga om en viss arbetsplats ("yhteistoimintatyöpaikka" i den finska versionen) lokalt eller i enlighet med de avtal som avses i 8 § i (den upphävda) tillsynslagen. I regeringens proposition RP 94/2005 rd (s. 31 och 32) konstateras dessutom i fråga om motiveringen till begreppet arbetsplats i 25 § att begreppet arbetsplats definieras i paragrafen när det gäller arbetarskyddssamarbete. I paragrafen nämns både verksamhetsenhet och verksamhetsställe i enlighet med de benämningar som används inom den privata och den offentliga sektorn. Avsikten är att definitionen på ett omfattande sätt ska täcka sådana omständigheter som gäller verksamhetens art och att samarbetet ska kunna ordnas på ett sätt som är ändamålsenligt för både arbetsgivare och arbetstagare. Utgående från definitionen görs en helhetsbedömning av hur förutsättningarna för samarbetet bäst kan tryggas. Målet är att vid tillämpningen av lagen definiera begreppet arbetsplats så att parterna i samarbetet har faktiska möjligheter att sköta sina uppgifter. Definitionen inverkar direkt på de arbetsplatser där ett i 23 § avsett avtal inte har ingåtts.

I praktiken avgör arbetsgivaren hur "arbetsplats" (en med tanke på samarbetet inom arbetarskyddet ändamålsenlig helhet) definieras i varje enskilt fall enligt 25 § i tillsynslagen eller inom ramen för det avtal om samarbete inom arbetarskyddet som ingåtts enligt 23 § i

tillsynslagen. Det framgår av rättslitteraturen att även samma arbetsgivares verksamhetsenheter eller verksamhetsställen som är belägna på olika orter kan tillhöra samma "arbetsplats" (Siiki, Pertti: Uusi työsuojelun yhteistoiminta ja työturvallisuus. Edita. Helsinki 2006. S. 6).

Ur arbetarskyddssamarbetets perspektiv är ett företag eller en organisation inte nödvändigtvis en arbetsplats, även om det ofta är fallet. Ett företag eller en organisation kan ha flera arbetsplatser för arbetarskyddssamarbetet. Särskilt i stora företag eller organisationer, såsom kommuner, är detta ofta fallet. Då är varje helhet inom arbetarskyddssamarbetet lättare att hantera med tanke på de personer som deltar i det.

I den juridiska litteraturen har det också föreslagits att även om en arbetsplats i grunden avser arbetsplatsen för en arbetsgivares anställda kan den helhet som lämpar sig för samarbete också bestå av flera arbetsgivares verksamhetsställen eller -enheter (Työterveyslaitoksen julkaisu. Flera författare: Työsuojelun valvonta – ohjeita ja neuvoja työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoinnista annetun lain 44/2006 soveltamisesta. 13., korjattu painos. Grano Oy. Kuopio 2016. S. 58). Denna breda tolkning har i praktiken antagits i vissa koncerner. (En koncern har flera juridiska personer som är separata från varandra i egenskap av arbetsgivare.)

Det påpekas dock i rättslitteraturen att en samarbetsarbetsplats inte bör bildas på ett sådant sätt att till exempel långa avstånd mellan olika verksamhetsställen, ett stort antal anställda eller mycket varierande arbetsförhållanden på olika verksamhetsställen begränsar arbetarskyddsfullmäktiges förmåga att sköta sina uppgifter. Det väsentliga är att den arbetsplats som utgör grunden för samarbetet definieras och avgränsas på ett sådant sätt att samarbetet kan genomföras på ett effektivt och ändamålsenligt sätt ur arbetsgivarens och arbetstagarnas perspektiv. (Siiki, Pertti: Uusi työsuojelun yhteistoiminta ja työturvallisuus. Edita. Helsinki 2006. Sida 6.)

Enligt 2 § 2 *punkten* i den föreslagna lagen avses med gemensam arbetsplats en sådan gemensam arbetsplats som avses i 49 § i arbetarskyddslagen (738/2002).

Enligt 2 § 3 *punkten* i den föreslagna lagen avses med avvärjande av gemensamma risker på arbetsplatser sådant avvärjande av gemensamma risker som utförs av arbetsgivare och egenföretagare som är verksamma i en sådan industri- eller affärshall eller motsvarande gemensam lokal som avses i 54 § i arbetarskyddslagen.

I 5 a kap. i tillsynslagen finns bestämmelser om arbetarskyddssamarbete på en "gemensam arbetsplats" och om arbetarskyddssamarbete beträffande "avvärjande av gemensamma risker på arbetsplatser". I 5 a kap. i tillsynslagen finns ingen egen definition av gemensam arbetsplats och ingen definition av när det är fråga om en situation där avvärjande av gemensamma risker på arbetsplatser ska bedrivas.

När det gäller definitionen av "gemensam arbetsplats" hänvisar 43 a § i kap. 5 a i tillsynslagen till 49 § i arbetarskyddslagen. Enligt 49 § i arbetarskyddslagen är en gemensam arbetsplats en arbetsplats där en arbetsgivare utövar den huvudsakliga bestämmanderätten och där samtidigt eller efter varandra flera än en arbetsgivare eller egenföretagare som arbetar mot ersättning är verksamma på sådant sätt att arbetet kan inverka på andra arbetstagares säkerhet eller hälsa.

När en byggarbetsplats är en gemensam arbetsplats används ofta begreppet gemensam byggarbetsplats. Begreppet gemensam byggarbetsplats förekommer åtminstone i 43 e § 2 mom. i 5 a kap. tillsynslagen och i arbetarskyddslagen.

Till skillnad från begreppet arbetsplats som avses i 25 § tillsynslagen kan begreppet gemensam arbetsplats inte definieras annorlunda i avtal om arbetarskydd som ingåtts enligt tillsynslagen. Om detta föreskrivs i 43 b § 3 mom. i 5 a kap. i tillsynslagen.

Enligt regeringens proposition om ändring av tillsynslagen RP 43/2006 rd (s. 12) föreslås i 3 mom. (43 b § om avtalsrätt i 5 a kap.) för tydlighetens skull en bestämmelse om att man inte genom avtal ska kunna avvika från de definitioner av en gemensam arbetsplats som anges i arbetarskyddslagen. Begreppet gemensam arbetsplats definieras i arbetarskyddslagens 49 §. När det rör sig om en gemensam arbetsplats inom byggnadsbranschen ska denna plats dock benämnas gemensam byggarbetsplats. I 52 § i arbetarskyddslagen föreskrivs om olika aktörers skyldigheter och om fördelningen av dessa skyldigheter på en gemensam byggarbetsplats. Genom bestämmelsen eftersträvas en enhetlig tillämpning av bestämmelserna på likartade gemensamma arbetsplatser.

Utöver ”gemensamma arbetsplatser” förekommer det situationer där arbetsgivarna och egenföretagarna ska bedriva ”avvärjande av gemensamma risker på arbetsplatser”. När det gäller ”avvärjande av gemensamma risker på arbetsplatser” hänvisar 43 h § i tillsynslagen till 54 § i arbetarskyddslagen.

I 54 § i arbetarskyddslagen föreskrivs att om arbete som utförs av en eller flera arbetsgivare och egenföretagare som är verksamma i en industri- eller affärshall eller i en motsvarande gemensam lokal eller deras gemensamma verksamhet i andra situationer än sådana som avses i 49 § (på en gemensam arbetsplats) medför olägenheter eller risker för arbetstagarnas säkerhet eller hälsa, ska arbetsgivarna och egenföretagarna genom tillräckligt samarbete sträva efter att informera varandra om olägenheter och risker som de upptäckt och om åtgärder för att avlägsna dem samt om nödvändig samordning av verksamheten.

I en industri- eller affärshall eller i en motsvarande gemensam lokal kan det finnas olika arbetsgivares och egenföretagares arbetsplatser, och arbetsgivare och egenföretagare kan avvärja gemensamma risker genom arbetarskyddssamarbete.

3 §. Arbetarskyddscentralens uppdrag. I paragrafen föreskrivs om Arbetarskyddscentralens offentliga förvaltningsuppgift. Eftersom begreppet offentlig förvaltningsuppgift får sitt innehåll från grundlagen, har avsikten varit att undvika att direkt definiera olika uppgifter som offentliga förvaltningsuppgifter på en vanlig lags nivå. Den föreslagna *paragrafen* föreskriver därför endast att Arbetarskyddscentralen sköter uppdraget att registrera och lämna ut uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet.

I avsnitt 10.1.1 Offentlig förvaltningsuppgift beskrivs vad som enligt 124 § i grundlagen avses med en offentlig förvaltningsuppgift och konstateras att registrering och utlämnande av uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet är en offentlig förvaltningsuppgift. Närmare motiveringar finns i avsnitt 4.1.1.2 Registrering och utlämnande av uppgifter som en offentlig förvaltningsuppgift.

Enligt lagen om personregister för arbetarskyddet ansvarar ministeriet för registrering och utlämnande av uppgifter inom arbetarskyddsförvaltningen. I avsnitt 2.2.2.1 Personuppgiftsansvarig motiveras varför uppgiften inte anses vara lämplig för ministeriet. I avsnitt 5.2 Regionförvaltningsverken som ansvarig för registrering och utlämnande av uppgifter motiveras i sin tur varför det inte är ändamålsenligt att överföra uppgiften till regionförvaltningsverken. Därför föreslås att uppgiften att registrera och lämna ut uppgifter tilldelas Arbetarskyddscentralen som en offentlig förvaltningsuppgift som avses i 124 § i grundlagen.

I avsnitt 4.1.1.3 Iakttagande av förutsättningar och begränsningar för överföring av offentliga förvaltningsuppgifter motiveras varför uppgiften kan överföras till Arbetarskyddscentralen inom ramen för de rättsliga förutsättningarna och begränsningarna enligt 124 § i grundlagen. I avsnitt 4.1.1.4 konstateras i sin tur Arbetarskyddscentralens riksomfattande regionala behörighet.

I föreslagna 3 § föreskrivs också att Arbetarskyddscentralen för ett register över samarbetspersoner inom arbetarskyddet, dvs. att Arbetarskyddscentralen är personuppgiftsansvarig för registret. Detta är i och för sig uppenbart redan utifrån tilldelningen av den offentliga förvaltningsuppgiften och den allmänna dataskyddsförordningen, och således är det endast fråga om en förtydligande bestämmelse.

4 §. Arbetsgivarens skyldighet att anmäla uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet på arbetsplatsen. I paragrafen föreskrivs om arbetsgivarens skyldighet att lämna uppgifter om arbetsplatsens samarbetspersoner inom arbetarskyddet. Enligt det *inledande stycket* i 4 § 1 mom. ska arbetsgivaren anmäla i 3 mom. avsedda uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet på arbetsplatsen till Arbetarskyddscentralen, om arbetsplatsen uppfyller tre förutsättningar.

Anmälningsskyldigheten begränsas därmed till endast en del arbetsgivare, och ett stort antal arbetsgivare undantas från anmälningsskyldigheten. (En definition av arbetsplats, dvs. en ändamålsenlig helhet med tanke på samarbetet inom arbetarskyddet, finns i 2 § i den föreslagna lagen.)

Enligt föreslagna 4 § 1 mom. *I punkten* är den första förutsättningen för anmälningsskyldigheten att en arbetarskyddsfullmäktig har valts på arbetsplatsen med stöd av 29 eller 42 § i tillsynslagen, eller på basis av ett samarbetsavtal inom arbetarskyddet som ingåtts med stöd av 23 § 1 eller 2 mom. i den lagen. Om en arbetarskyddsfullmäktig har valts förs uppgifter om flera personer in i registret samtidigt. En del arbetsgivare kan dock helt undantas från anmälningsskyldigheten om arbetstagarna inte har beslutat att välja en arbetarskyddsfullmäktig.

I 5 kap. 29 § i tillsynslagen föreskrivs om valet av arbetarskyddsfullmäktig och ersättare. I 42 § i tillsynslagen föreskrivs dessutom om valet av arbetarskyddsfullmäktig och ersättare på ett finskt fartyg. I rättslitteraturen förklaras ordalydelsen i 29 § i tillsynslagen. Enligt lagen ska arbetstagarna på en arbetsplats där regelbundet minst tio arbetstagare arbetar bland sig utse en arbetarskyddsfullmäktig och två ersättare för arbetarskyddsfullmäktigen. Ordalydelsen ”ska utse” är direkt från lagen och lyder på samma sätt som i den tidigare lagen. Det är dock inte fråga om en laglig skyldighet att utse arbetarskyddsfullmäktig utan om arbetstagarnas rätt att utse en arbetarskyddsfullmäktig. Även arbetstagare i tjänstemannaställning på en arbetsplats har rätt att bland sig utse en arbetarskyddsfullmäktig och två ersättare. Valet av arbetarskyddsfullmäktig och ersättare är en rättighet för arbetstagare på alla arbetsplatser oavsett antal anställda. (Siiki, Pertti: Uusi työsuojelun yhteistoiminta ja työturvallisuus. Edita. Helsinki 2006. S. 15.)

Tillsynslagens 24 § möjliggör även att i ett avtal om arbetarskyddssamarbete som ingåtts med stöd av 23 § 1 eller 2 mom. i tillsynslagen, dvs. i ett avtal av parter på nationell nivå, avtalas på något annat sätt om rätten att utse arbetarskyddsfullmäktig och ersättare. I regeringens proposition med förslag till tillsynslag RP 94/2005 rd (s. 31) konstateras att i (tillsynslagens 24 §) 2 mom. räknas upp de rättigheter som inte kan begränsas genom avtal på arbetsplatsnivå som avses i 23 § 3 mom. Enligt regeringens proposition utgörs sådana rättigheter av bland annat arbetstagarnas rätt att utse arbetarskyddsfullmäktig och ersättare enligt 29 §. Omvänt är det

därför möjligt att rätten att utse arbetarskyddsfullmäktig enligt 29 § i tillsynslagen kunde avtalas på annat sätt genom ett avtal mellan arbetsgivarnas och arbetstagarnas riksomfattande föreningar som avses i 23 § 1 mom. eller motsvarande parter som avses i 23 § 2 mom.

Enligt föreslagna 4 § 1 mom. 2 *punkten* är den andra förutsättningen för anmälningsskyldigheten att arbetsgivaren låter personal utföra arbete på arbetsplatsen under mer än 50 kalenderdagar. Vissa arbetsgivare kan helt hamna utanför anmälningsskyldigheten på grund av denna förutsättning. Detta är fallet om kravet på mer än 50 kalenderdagar inte uppfylls på arbetsgivarens enda arbetsplats eller på någon av arbetsgivarens olika arbetsplatser. Arbetsgivaren kan dock vara anmälningsskyldig om någon eller några av arbetsgivarens olika arbetsplatser uppfyller kravet på mer än 50 kalenderdagar.

Vid beräkning av kravet på mer än 50 kalenderdagar är det väsentligt hur arbetsgivaren i praktiken har definierat respektive "arbetsplats" (en ändamålsenlig helhet med tanke på samarbetet inom arbetarskyddet), dvs. hur "arbetsplatsen" avgränsas (till exempel en konkret byggarbetsplats/verksamhetsställe eller en grupp bestående av vissa personer/en verksamhetsenhet).

När gränserna för "arbetsplatsen" är kända kan det fastställas vilken kalenderdag arbetsgivaren/företagaren inte längre har varit ensam på "arbetsplatsen" (räkningen börjar) eller när arbetsgivaren/företagaren är ensam igen (räkningen slutar). Enligt 22 § i tillsynslagen är målet för samarbete nämligen att främja växelverkan mellan arbetsgivare och arbetstagare och att göra det möjligt för arbetstagarna att delta i och påverka behandlingen av ärenden som gäller säkerheten och hälsan på arbetsplatsen. Sådant samarbete är varken motiverat eller möjligt om det endast finns en arbetsgivare/företagare (inga arbetstagare) på "arbetsplatsen".

För tydlighetens skull räknas i de mer än 50 kalenderdagar som avses i föreslagna 4 § 1 mom. 2 punkten varje kalenderdag då även en av arbetsplatsens arbetstagare har arbetat på arbetsplatsen ens en kort tid. (Beräkningen baserar sig till exempel på en arbetsskiftslista eller arbetstidsredovisning.) Arbetsprestationer insamlas därför inte nödvändigtvis varje kalenderdag (observera å ena sidan t.ex. helgdagar och å andra sidan endast deltidsarbete). Antalet personer som utfört arbete eller antalet arbetstimmar per kalenderdag följs inte upp.

Med de personer som tillhör arbetsplatsens personal avses personer i arbets- och tjänsteförhållande och i därmed jämförbart offentligrättsligt anställningsförhållande enligt tillämpningsområdet för 5 kap. i tillsynslagen som ligger bakom tillämpningsområdet för den föreslagna lagen (se motiveringen till 1 §). Till exempel är deltidsanställda och anställda med ett så kallat nolltimmarsavtal anställda av arbetsgivaren och tillhör "arbetsplatsens" personal. Även personer som arbetar inom plattformsekonomi är anställda av arbetsgivaren och tillhör personalen på "arbetsplatsen" om de tolkas vara anställda och inte företagare. (Till exempel kan företaget eller organisationen bakom plattformen eller företaget, organisationen eller den fysiska personen som köper tjänster via plattformen betraktas som arbetsgivare för den person som levereras tjänsterna via plattformen – beroende på situationens särskilda drag.) Se motiveringen till 1 § när det gäller hyrda arbetstagare som arbetar i det anlitaende företaget.

I projektbaserat eller geografiskt rörligt arbete kan personer vara anställda av arbetsgivaren och tillhöra "arbetsplatsens" personal. Vid bedömningen av om en "arbetsplats" uppfyller kravet på mer än 50 kalenderdagar i projektarbete eller mobilt arbete på uppdrag av arbetsgivaren är det väsentligt hur arbetsgivaren har bildat "arbetsplatsen" med tanke på arbetarskyddssamarbetet. Enligt definitionen i 25 § i tillsynslagen kan en arbetsplats bildas av till exempel en verksamhetsenhet. Det kan till exempel vara fråga om arbetstagare som är anställda tills vidare och för viss tid som alltid arbetar kort tid i taget på geografiskt varierande ställen men som ändå

tillhör en och samma verksamhetsenhet hos sin arbetsgivare samtidigt, dvs. ”arbetsplatsen”. (På en sådan arbetsplats kan fortlöpande arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen bedrivas.) I exemplet uppfylls kravet på mer än 50 kalenderdagar lätt.

I lagen om personregister för arbetarskyddet finns inte en förutsättning om mer än 50 kalenderdagar som begränsar anmälningsskyldigheten. Syftet med förutsättningen är att förhindra att uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet som snabbt blir inaktuella förs in i registret och att minska Arbetarskyddscentralens och arbetsgivarens administrativa börda.

Enligt föreslagna 4 § 1 mom. 3 *punkten* är den tredje förutsättningen för anmälningsskyldigheten att personalen på arbetsplatsen består av minst tio personer. I praktiken utesluts ett stort antal arbetsgivare helt från anmälningsskyldigheten till följd av denna förutsättning. I lagen om personregister för arbetarskyddet finns inte någon förutsättning som begränsar anmälningsskyldigheten till följd av personalstorleken. Lagen har traditionellt åtminstone av Arbetarskyddscentralen tolkats på så sätt att anmälningsskyldigheten endast har ansetts gälla arbetsgivare med minst tio anställda på deras arbetsplats. Syftet med förutsättningen om antalet anställda i föreslagna 4 § är att även framöver begränsa mängden administrativt arbete och merkostnader för Arbetarskyddscentralen (se avsnitt 5.3 Alla arbetsgivares anmälningsskyldighet), men även arbetsgivarens administrativa börda. Förutsättningen baserar sig således på Arbetarskyddscentralens begränsade resurser.

I föreslagna 4 § 2 *mom.* föreskrivs att om en arbetsgivare har flera arbetsplatser, ska arbetsgivaren anmäla i 3 mom. avsedda uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet på arbetsplatsen för varje arbetsplats där de i 1 mom. angivna villkoren uppfylls. Ett företag eller en organisation är inte nödvändigtvis endast en arbetsplats, även om det ofta är fallet. Arbetsplatsspecifika uppgifter behövs, eftersom arbetsgivarens olika ”arbetsplatser” i allmänhet har åtminstone delvis olika personer i arbetarskyddssamarbetets uppgifter.

I föreslagna 4 § 3 *mom.* uppräknas de uppgifter som arbetsgivaren ska anmäla till Arbetarskyddscentralen. Enligt föreslagna 4 § 3 mom. 1 *punkten* ska arbetsgivaren anmäla följande uppgifter beträffande arbetsgivaren:

- namn (*underpunkt a*),
- företags- eller organisationsnummer eller motsvarande utländska organisationsnummer eller, om sådana saknas, födelsedatum (*underpunkt b*),
- e-postadress till arbetet och postadress till arbetet (*underpunkt c*).

De uppgifter som avses i föreslagna 4 § 3 mom. 1 *punkten* är i allmänhet uppgifter om arbetsgivaren som juridisk person, till exempel Företag A Ab. Det är dock möjligt att arbetsgivaren inte är en juridisk person utan en fysisk person. När det gäller en stor arbetsgivare skulle postadressen till arbetet vara den juridiska personens huvudsakliga postadress, till exempel i en kommun kan det vara postadressen till registratörskontoret. Uppgifterna i föreslagna 4 § 3 mom. 1 *punkten* är relevanta särskilt för arbetarskyddsmyndighetens arbetarskyddstillsyn. Arbetarskyddsmyndigheten ska övervaka att arbetsgivaren följer den anmälningsskyldighet om vilken föreskrivs i föreslagna 4 § (se föreslagna 17 §).

I föreslagna 4 § 3 mom. 2 *punkten* föreskrivs om uppgifter som anmälas om arbetsplatsen, dvs. den med tanke på arbetarskyddssamarbetet ändamålsenliga helheten. Enligt föreslagna 4 § 3 mom. 2 *punkten* ska arbetsgivaren i anmälan ange följande uppgifter om arbetsplatsen:

- den kommun eller de kommuner där arbetsplatsen är förlagd (*underpunkt a*),
- näringsgrensgrupp eller näringsgrensgrupper (*underpunkt b*),

- antalet personer som vid tidpunkten för anmälan omfattas av arbetarskyddssamarbetet angivna enligt storleksklass på det sätt Arbetarskyddscentralen bestämmer (*underpunkt c*),
- namnet på den person som sköter arbetarskyddschefens uppgifter, uppdrag inom arbetarskyddssamarbetet och e-postadress till arbetet (*underpunkt d*),
- namnen på arbetarskyddsfullmäktigen och dennes ersättare, deras uppdrag inom arbetarskyddssamarbetet och e-postadresser till arbetet (*underpunkt e*).

Anmälan av den eller de kommuner där arbetsplatsen är förlagd (i stället för mer exakta adressuppgifter) vore tillräckligt med tanke på skickandet information som främjar arbetarskyddet och särskilt den administrativa bördan för stora arbetsgivare. När arbetarskyddsmyndigheten (som en särskild tillsynsuppgift) övervakar genomförandet av det arbetarskyddssamarbete som föreskrivs i 5 kap. i tillsynslagen, kan arbetarskyddsmyndigheten separata reda på den exakta adressen till arbetsplatsen genom att kontakta arbetsgivaren.

Med personer som omfattas av arbetarskyddssamarbetet på arbetsplatsen avses arbetsplatsens personal (se motiveringen till 4 § 1 mom.). Vid anmälan av uppgifterna väljer arbetsgivaren personalens storlekskategori i Arbetarskyddscentralens register (informationssystem).

Som en del av arbetsplatsinformationen ska arbetsgivaren även ange namnet på den som sköter arbetarskyddschefens uppgifter, uppdraget i arbetarskyddssamarbetet samt e-postadressen till arbetet. Enligt 5 kap. 28 § i tillsynslagen ska arbetsgivaren utse en företrädare (*arbetarskyddschef*) för i kapitel 5 avsett samarbete, om arbetsgivaren inte själv sköter denna uppgift. Således finns det alltid en person på arbetsplatsen i rollen som arbetarskyddschef.

Om arbetsgivaren själv sköter uppgiften som arbetarskyddschef, ska uppgifter om arbetsgivaren som fysisk person anges som uppgifter om arbetarskyddschefen som avses i föreslagna 4 § 3 mom. 2 punkten. Till exempel Matti Meikäläinen, arbetarskyddschef, matti.meikalainen@tyosahkoposti.fi. De uppgifter som avses i föreslagna 4 § 3 mom. 1 punkten är däremot i allmänhet uppgifter om arbetsgivaren som juridisk person.

Som en del av arbetsplatsinformationen ska arbetsgivaren även anmäla namnen på arbetarskyddsfullmäktigen och dennes ersättare, deras uppdrag inom arbetarskyddssamarbetet och e-postadresser till arbetet. (Se motiveringen till 4 § 1 mom. om rätten att välja arbetarskyddsfullmäktig.)

I föreslagna 4 § 3 mom. 3 *punkten* föreskrivs att om det på arbetsplatsen har utsetts en arbetarskyddskommission, ska arbetsgivaren anmäla namnen på dem som är medlemmar i kommissionen, deras uppdrag inom arbetarskyddssamarbetet och e-postadresser till arbetet, eller, om något annat organ sköter arbetarskyddskommissionens uppdrag, motsvarande uppgifter beträffande de medlemmar i det organet som har uppdrag inom arbetarskyddssamarbetet.

I 5 kap. 38 § i tillsynslagen föreskrivs att på en arbetsplats där minst 20 arbetstagare regelbundet arbetar ska för två år i sänder inrättas en arbetarskyddskommission. I arbetarskyddskommissionen är både arbetsgivare och arbetsplatsens arbetstagare företrädade. I 39 § i tillsynslagen föreskrivs om valet av arbetarskyddskommission samt dess sammansättning. I 39 § i tillsynslagen föreskrivs bland annat att arbetarskyddschefen deltar i kommissionens sammanträden även om han eller hon inte är medlem och att arbetarskyddsfullmäktige är medlemmar i arbetarskyddskommissionen. Föreslagna 4 § 3 mom. 3 punkten anknyter också till 5 kap. 42 § i tillsynslagen. Enligt den ska på fartyg där fartygspersonalen omfattar minst fem personer en arbetarskyddskommission inrättas.

De personer som deltar i arbetarskyddssamarbetet, såsom arbetarskyddsfullmäktig, har inte alltid en egen e-postadress till arbetet för sina arbetsuppgifter. Då kan arbetsgivaren ange en e-postadress via vilken personen i fråga kan läsa e-postmeddelanden om arbetarskyddet eller personen kan få information om de e-postmeddelanden som skickas till exempel av arbetsgivaren.

De uppgifter om arbetsplatsen och de personer som deltar i arbetarskyddssamarbetet som avses i föreslagna 4 § är relevanta särskilt för Arbetarskyddscentralen och arbetarskyddsmyndigheten och andra parter som begär anmälda uppgifter i syfte att främja arbetarskyddet.

I informationsförfrågan väljer den informationssökande själv sökkriterierna. Som sökkriterier används i allmänhet särskilt information om arbetsplatser. Den som begär information kan till exempel ha för avsikt att skicka information som främjar arbetarskyddet till arbetsplatser inom vissa branscher i landskapet Lappland och som behövs i arbete i kyliga förhållanden.

Sökkriterier för arbetsplatser i exemplet:

- Kommuner: "Alla kommuner i landskapet Lappland." (Lista över kommuner.)
- Näringsgrensgrupper: "Näringsgrenar där arbete även utförs i kyliga förhållanden." (Lista över näringsgrensgrupper med relevant exakthet, i exemplet 021 Skogshushållning och skogsskötsel samt 022 Drivning.)
- Antalet personer som vid tidpunkten för anmälan omfattas av arbetarskyddssamarbetet angivna enligt storleksklass på det sätt Arbetarskyddscentralen bestämmer: "Inkludera anmälningsskyldiga arbetsgivares alla arbetsplatser (dvs. arbetsplatser med minst tio personer) i sökresultaten." (Den som begär information väljer storlekskategorier för personer baserat på vilka storlekskategorier som finns i Arbetarskyddscentralens register (informationssystem).)

I exemplet består sökresultatet av en lista över arbetsplatser av olika storlek (minst tio personer) inom näringsgrenarna 021 Skogshushållning och skogsskötsel samt 022 Drivning i kommuner i landskapet Lappland. Sökresultatet innehåller åtminstone namnen på arbetsplatsens arbetarskyddschef, arbetarskyddsfullmäktig och ersättare, uppdrag i arbetarskyddssamarbetet och e-postadresser till arbetet för varje arbetsplats. Det kan också innehålla namnen på medlemmarna i arbetarskyddskommissionen på arbetsplatsen eller vissa ledamöter i andra organ, deras uppdrag i arbetarskyddssamarbetet och e-postadresser till arbetet.

Om den informationssökande utöver de uppgifter som ska anmälas enligt 4 § hade begärt uppgifter som ska lämnas från arbetsplatsen enligt föreslagna 5 §, kan sökresultaten även innehålla namn och e-postadresser till arbetet för andra personer på arbetsplatsen som arbetsgivaren utsett eller förordnat eller som av personalen har valts att sköta ett visst uppdrag som är av betydelse för samarbetet inom arbetarskyddet på arbetsplatsen (se motiveringen till 5 §).

Efter att ha mottagit informationen kan den informationssökande särskilt skicka arbetarskyddsfrämjande information som behövs för arbete i kyliga förhållanden inom näringsgrenarna 021 Skogshushållning och skogsskötsel samt 022 Drivning till de personer som deltar i arbetarskyddssamarbetet på dessa arbetsplatser. Ju större arbetsplatser information ska sändas till, desto effektivare kan informationsöverföringen av engångsnatur vara.

Statistik kan också sammanställas utifrån de uppgifter som anmäls enligt föreslagna 4 och 5 §. Av den framgår till exempel antalet personer som omfattas av arbetarskyddssamarbetet på arbetsplatser (med minst tio personer) inom olika näringsgrenar enligt storlekskategori. Av statistiken framgår också om det är vanligt att till exempel arbetsplatser med fler än tio personer har andra personer som deltar i arbetarskyddssamarbete utöver arbetarskyddschefen och

arbetarskyddsfullmäktigen och ersättarna. Statistiken kan vara till nytta till exempel för Arbetarskyddscentralen, som främjar och förstärker arbetarskyddssamarbetet på arbetsplatserna i enlighet med sina allmännyttiga uppgifter. Statistiken kan också vara användbar inom arbetarskyddstillsynen, när man överväger en hurdan arbetsplats personal redan är så stort att det inte längre gör det möjligt för parterna i samarbetet på arbetsplatsen att de facto sköta uppgifterna i arbetarskyddssamarbetet.

5 §. *Anmälan av uppgifter om vissa samarbetspersoner inom arbetarskyddet på arbetsplatsen.* I paragrafen föreskrivs om möjligheten för anmälningsskyldiga arbetsgivare som avses i 4 § 1 mom. att frivilligt anmäla uppgifter om vissa samarbetspersoner inom arbetarskyddet på arbetsplatsen. Med stöd av föreslagna 5 § får även personer som avses i 5 § åtkomst till registret och kan få information som främjar arbetarskyddet.

Enligt föreslagna 5 § 1 mom. får arbetsgivare som avses i 4 § 1 mom. ovan, utöver de uppgifter som avses i 3 mom. i den paragrafen, till Arbetarskyddscentralen anmäla namn och e-postadresser till arbetet beträffande andra personer som arbetsgivaren utsett eller förordnat eller som av personalen har valts att sköta ett visst uppdrag som är av betydelse för samarbetet inom arbetarskyddet på arbetsplatsen, om dessa personer ger sitt samtycke till detta.

Utöver de personer som avses i föreslagna 4 § ovan kan det finnas andra personer på arbetsplatsen som har en uppgift av betydelse för arbetsplatsens arbetarskyddssamarbete. Till exempel kan arbetsmarknadsorganisationer avtala om andra personer som deltar i arbetarskyddssamarbete genom avtal om arbetarskyddssamarbete som ingåtts enligt 23 § i tillsynslagen. Till exempel arbetarskyddsombud eller kontaktperson inom arbetarskyddet som representerar en viss begränsad personalgrupp, såsom ett verksamhetsställe, en avdelning eller en yrkesgrupp. Vissa arbetsgivare kan dessutom ha arbetarskyddspersonal i huvudsyssla eller arbetshälsopersonal vars deltagande i arbetarskyddssamarbetet är påkallat. (Se exemplet på dessa personer i motiveringen till 1 §.) (Se exemplet på utnyttjande av uppgifter som anmäls med stöd av 5 § i motiveringen till 4 §.)

Enligt föreslagna 5 § 1 mom. bör arbetsgivaren inte meddela personens uppdrag. För att främja arbetarskyddet räcker det med att ange namn och e-postadress till arbetet. Uppdraget utelämnas, eftersom den indirekt kan avslöja personens medlemskap i fackförbund. Ätminstone uppdraget som arbetarskyddsombud eller kontaktpersonen inom arbetarskyddet kan vara sådan information. Enligt artikel 9 i den allmänna dataskyddsförordningen är medlemskap i fackförbund en uppgift som hör till särskilda kategorier av personuppgifter och enligt 24 § 1 mom. 32 punkten i offentlighetslagen en sekretessbelagd uppgift. När uppgifter om olika personer som arbetsgivaren utsett eller förordnat eller som av personalen har valts att sköta ett visst uppdrag som är av betydelse för samarbetet inom arbetarskyddet på arbetsplatsen får anmälas till Arbetarskyddscentralen enligt föreslagna 5 § 1 mom. blir medlemmarna i fackförbund en del av en större grupp där medlemskap i fackförbund inte blir framträdande.

Enligt föreslagna 5 mom. 1 mom. får arbetsgivaren lämna uppgifter endast med personens samtycke. Eftersom personen inte är arbetarskyddschef, arbetarskyddsfullmäktig, ersättare för den eller medlem i arbetarskyddskommissionen eller ett motsvarande organ, kunde det i ett sådant fall komma som en överraskning för personen att även dennes uppgifter lämnas till registret. Den föreslagna lagen gör det således möjligt för arbetsgivaren att behandla personens personuppgifter, dvs. anmäla dem, men kravet på samtycke är en skyddsåtgärd baserad på nationell lagstiftning när det gäller dataskyddet för en person som registreras.

I föreslagna 5 § 2 och 3 mom. finns bestämmelser om givande och återkallande av samtycke. Bestämmelserna baserar sig på grundlagsutskottets ställningstagande (GrUU 20/2020 rd), i

vilket det förutsätts exakta bestämmelser om samtycke som en skyddsåtgärd. (Se om samtycke som skyddsåtgärd också i till exempel RP 160/2022 rd s. 18–19 och 40.) I praktiken kan samtycke ges skriftligt till exempel per e-post, och handlingen kan eventuellt lagras i Arbetsskyddscentralens register.

Enligt föreslagna 5 § 2 mom. ska det av samtycket framgå att samtycket har getts frivilligt och uttryckligen för registrering och utlämnande av uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet på arbetsplatsen (*1 punkten*). Av samtycket ska också framgå att personen känner till de i föreslagna 10 § avsedda grunder för fastställandet av bevaringstiden för uppgifterna samt de i föreslagna 12 § avsedda ändamålen för vilka uppgifterna lämnas ut (*2 punkten*).

Enligt föreslagna 5 § 3 mom. kan en person när som helst återkalla sitt samtycke genom att underrätta Arbetarskyddscentralen om detta. När personen har återkallat sitt samtycke upphör den bevaringstid som Arbetarskyddscentralen fastställt för uppgifter om personen i fråga (enligt 10 §) omedelbart och uppgifterna ska utan dröjsmål förstöras på det sätt som avses i 10 § 2 mom.

6 §. Arbetsgivarens möjlighet att anmäla uppgifter om samarbetspersonerna inom arbetarskyddet på arbetsplatsen. I paragrafen föreskrivs om vissa arbetsgivares möjlighet att frivilligt lämna uppgifter om arbetsplatsens samarbetspersoner inom arbetarskyddet. Syftet med paragrafen är att ge tillgång till registret och uppgifter som främjar arbetarskyddet även för sådana personer som med stöd av 4 och 5 § inte har åtkomst till registret.

Enligt föreslagna 6 § 1 mom. får andra än i 4 § 1 mom. avsedda arbetsgivare till Arbetarskyddscentralen anmäla de uppgifter som avses i 3 mom. i den paragrafen.

Enligt föreslagna 6 § 2 mom. får andra än i 4 § 1 mom. avsedda arbetsgivare också till Arbetarskyddscentralen anmäla de uppgifter som avses i 5 § 1 mom., om de personer som uppgifterna gäller ger sitt samtycke till detta. På samtycke och återkallande av det tillämpas vad som föreskrivs i 5 § 2 och 3 mom.

Enligt föreslagna 6 § får arbetsgivaren således anmäla uppgifter till registret även från en arbetsplats som inte uppfyller förutsättningarna för anmälningsskyldighet enligt 4 §. I praktiken innebär det att uppgifter även kan lämnas från en arbetsplats med mindre än tio anställda. Anmälan kan också göras även om anställda inte har beslutat att välja en arbetarskyddsfullmäktig. Orsaken till anmälan kan då vara att arbetarskyddschefen vill få information som främjar arbetarskyddet.

Största delen av arbetsgivarna har endast 0–9 anställda (se avsnitt 4.3.1.2 Konsekvenser för företag). Föreslagna 6 § kan avsevärt öka antalet arbetsgivare som anmäler uppgifter, och den arbetarskyddsinformation som skickas till samarbetspersoner inom arbetarskyddet av de parter som får uppgifter från registret kan därmed främja arbetarskyddet för en ännu bredare grupp. Å andra sidan har en del små arbetsplatsers arbetsgivare redan i dag frivilligt anmält uppgifter till registret. (Läs mer om bakgrunden till frivillig anmälan enligt 6 § i avsnitt 5.3 Alla arbetsgivares anmälningsskyldighet.)

De uppgifter om arbetsplatsen som avses i föreslagna 6 § är relevanta särskilt för Arbetarskyddscentralen och arbetarskyddsmyndigheten och andra parter som begär anmälda uppgifter i syfte att främja arbetarskyddet.

I motiveringen till föreslagna 4 § finns ett exempel på användning av de uppgifter som anmäls med stöd av 4 och 5 §. I exemplet vill den informationssökande skicka arbetarskyddsfrämjande

information som behövs för arbete i kyliga förhållande till arbetsplatser inom näringsgrenarna 21 Skogshushållning och skogsskötsel samt 022 Drivning i landskapet Lappland. I exemplet kan den informationssökande begära uppgifter som anmälts med stöd av 6 § utöver de uppgifter som anmälts med stöd av 4 och 5 §. I exemplet används samma sökkriterier som användes för att få den information som anmäls med stöd av 4 och 5 §. Sökningen kan dock också riktas mot uppgifter om arbetsplatser (som anmälts med stöd av 6 §) med färre än tio anställda eller där de anställda inte har beslutat att välja en arbetarskyddsfullmäktig.

I exemplet består sökresultatet av en lista över arbetsplatser av olika storlek (även små) inom näringsgrenarna 021 Skogshushållning och skogsskötsel samt 022 Drivning i kommuner i landskapet Lappland. Sökresultaten innehåller den mest uttömmande informationen om arbetsplatser som anmälts med stöd av 4 § i lagen och kan även omfatta uppgifter som anmälts med stöd av 5 §. När det gäller arbetsplatser som anmälts med stöd av föreslagna 6 § innehåller sökresultaten åtminstone uppgifter om arbetsplatsens arbetarskyddschef. När den informationssökande har mottagit informationen i exemplet kan den informationssökande skicka arbetarskyddsfrämjande information som behövs för arbete i kyliga förhållanden inom näringsgrenarna 021 Skogshushållning och skogsskötsel samt 022 Drivning till de personer som deltar i arbetarskyddssamarbetet på arbetsplatser.

7 §. Möjlighet att anmäla uppgifter om gemensamma samarbetspersoner inom arbetarskyddet på en gemensam arbetsplats. I paragrafen föreskrivs om frivillig anmälan av uppgifter om gemensamma samarbetspersoner inom arbetarskyddet på en gemensam arbetsplats (se motiveringen till 2 §).

Enligt det *inledande stycket* i föreslagna 7 § får den arbetsgivare som utövar den huvudsakliga bestämmanderätten på en gemensam arbetsplats till Arbetarskyddscentralen anmäla uppgifter om gemensamma samarbetspersoner inom arbetarskyddet på en gemensam arbetsplats.

Enligt föreslagna 7 § *1 punkten* får den arbetsgivare som utövar den huvudsakliga bestämmanderätten lämna följande uppgifter beträffande arbetsgivaren:

- namn (*underpunkt a*),
- företags eller organisationsnummer eller motsvarande utländska organisationsnummer eller, om sådana saknas, födelsedatum (*underpunkt b*),
- e-postadress till arbetet (*underpunkt c*).

De uppgifter som avses i föreslagna 7 § *1 punkten* är däremot i allmänhet uppgifter om arbetsgivaren som utövar den huvudsakliga bestämmanderätten i egenskap av juridisk person. Det är dock möjligt att arbetsgivaren som utövar den huvudsakliga bestämmanderätten inte är en juridisk person utan en fysisk person.

I föreslagna 7 § *2 och 3 punkten* föreskrivs om uppgifter som får anmälas om en gemensam arbetsplats (helhet inom arbetarskyddssamarbetet). I föreslagna 7 § *2 punkten* föreskrivs om uppgifter som anmäls om en gemensam byggarbetsplats och i *3 punkten* om uppgifter som anmäls om någon annan gemensam arbetsplats.

Enligt föreslagna 7 § *2 punkten* får den arbetsgivare som utövar den huvudsakliga bestämmanderätten anmäla följande uppgifter om en gemensam byggarbetsplats:

- den kommun där byggarbetsplatsen är förlagd (*underpunkt a*),
- arbetsgivarnas och egenföretagarnas viktigaste näringsgrensgrupper (*underpunkt b*),
- antalet personer som vid tidpunkten för anmälan omfattas av arbetarskyddssamarbetet angivna enligt storleksklass på det sätt Arbetarskyddscentralen bestämmer (*underpunkt c*),

- namn, uppdrag inom arbetarskyddssamarbetet och e-postadress till arbetet beträffande den som sköter uppgifterna som gemensam arbetarskyddschef enligt 43 d § i tillsynslagen (*underpunkt d*).
- namn, uppdrag inom arbetarskyddssamarbetet och e-postadress till arbetet beträffande den i 43 c § i tillsynslagen avsedda gemensamma arbetarskyddsfullmäktigen för en byggarbetsplats och dennes ersättare (*underpunkt e*).

Enligt föreslagna 7 § 3 punkten får den arbetsgivare som utövar den huvudsakliga bestämmanderätten anmäla följande uppgifter om en annan gemensam arbetsplats:

- den kommun eller de kommuner där arbetsplatsen är förlagd (*underpunkt a*),
- arbetsgivarnas och egenföretagarnas viktigaste näringsgrensgrupper (*underpunkt b*),
- antalet personer som vid tidpunkten för anmälan omfattas av arbetarskyddssamarbetet angivna enligt storleksklass på det sätt Arbetarskyddscentralen bestämmer (*underpunkt c*),
- namn, uppdrag inom arbetarskyddssamarbetet och e-postadress till arbetet beträffande den som sköter uppgifterna som gemensam arbetarskyddschef enligt 43 d § i tillsynslagen (*underpunkt d*).

Anmälan av den eller de kommuner där den gemensamma byggarbetsplatsen eller någon annan gemensam arbetsplats är förlagd (i stället för mer exakta adressuppgifter) vore tillräckligt med tanke på skickandet information som främjar arbetarskyddet och särskilt med tanke på den administrativa bördan för den arbetsgivare som utövar den huvudsakliga bestämmanderätten. När arbetarskyddsmyndigheten (som en särskild tillsynsuppgift) övervakar genomförandet av det arbetarskyddssamarbete som föreskrivs i 5 a kap. i tillsynslagen, kan arbetarskyddsmyndigheten separat ta reda på den exakta adressen eller adresserna till den gemensamma byggarbetsplatsen eller en annan gemensam arbetsplats genom att kontakta den arbetsgivare som utövar den huvudsakliga bestämmanderätten.

Med personer som omfattas av arbetarskyddssamarbetet avses anställda hos olika arbetsgivare och egenföretagare som arbetar på en gemensam byggarbetsplats eller annan gemensam arbetsplats. Vid anmälan av uppgifterna väljer den arbetsgivare som utövar den huvudsakliga bestämmanderätten personalens storlekskategori i Arbetarskyddscentralens register (informationssystem).

Med stöd av föreslagna 7 § 2 och 3 punkten anmäls namn, uppdrag inom arbetarskyddssamarbetet och e-postadress till arbetet beträffande den som sköter uppgifterna som gemensam arbetarskyddschef enligt 43 d § i tillsynslagen som en del av uppgifterna om den gemensamma byggarbetsplatsen eller någon annan gemensam arbetsplats. Enligt 5 a kap. 43 d § i tillsynslagen ska de uppgifter som enligt 28 § ankommer på arbetarskyddschefen skötas av den arbetsgivare som utövar den huvudsakliga bestämmanderätten på den gemensamma arbetsplatsen eller som är huvudentreprenör, om arbetsgivarna inte har utsett en gemensam arbetarskyddschef.

Om till exempel den arbetsgivare som utövar den huvudsakliga bestämmanderätten själv sköter den gemensamma arbetarskyddschefens uppgifter, består de uppgifter som avses i 2 och 3 punkten i föreslagna 7 § av uppgifterna om den arbetsgivare som utövar den huvudsakliga bestämmanderätten som fysisk person. Till exempel Matti Meikäläinen, gemensam arbetarskyddschef (som avses i 43 d § i tillsynslagen), matti.meikalainen@tyosahkoposti.fi. De uppgifter som avses i föreslagna 7 §. 1 punkten är däremot i allmänhet uppgifter om arbetsgivaren som utövar den huvudsakliga bestämmanderätten i egenskap av juridisk person.

Med stöd av föreslagna 7 § 2 punkten anmäls utöver namn, uppdrag inom arbetarskyddssamarbetet och e-postadress till arbetet beträffande den i 43 c § i tillsynslagen

avsedda gemensamma arbetarskyddsfullmäktige för en byggarbetsplats och dennes ersättare som en del av uppgifterna om den gemensamma byggarbetsplatsen. I 5 a kap. 43 c § 2 mom. i tillsynslagen föreskrivs att om en gemensam arbetsplats är en byggarbetsplats, har arbetstagare som är anställda hos olika arbetsgivare och som arbetar på arbetsplatsen rätt att särskilt för byggarbetsplatsen välja en gemensam arbetarskyddsfullmäktig jämte två ersättare att företräda dem vid arbetarskyddssamarbetet med samtliga arbetsgivare och egenföretagare på byggarbetsplatsen samt i förhållande till arbetarskyddsmyndigheterna. Om en gemensam byggarbetsplatsspecifik arbetarskyddsfullmäktig och ersättare inte har valts finns det inte något att anmäla till registret i detta avseende.

I lagen om personregister för arbetarskyddet finns inte någon motsvarande bestämmelse som föreslagna 7 §. De uppgifter om gemensamma arbetsplatser och gemensamma samarbetspersoner inom arbetarskyddet som avses i föreslagna 7 § är relevanta särskilt för Arbetarskyddscentralen och arbetarskyddsmyndigheten och andra parter som begär anmälda uppgifter i syfte att främja arbetarskyddet.

Det är möjligt att personer som har en roll som gemensam arbetarskyddschef eller gemensam arbetarskyddsfullmäktig för en byggarbetsplats och dennes ersättare inte har en roll som samarbetsperson inom arbetarskyddet på en ”vanlig” arbetsplats (med minst tio anställda). Med stöd av föreslagna 7 § får även de åtkomst till registret och kan få information som främjar arbetarskyddet. Dessutom kan information som uttryckligen riktar sig till den gemensamma arbetsplatsen och som är relevant för vissa branscher skickas till gemensamma samarbetspersoner inom arbetarskyddet på den gemensamma arbetsplatsen. Utifrån uppgifterna i föreslagna 7 § är det också möjligt att upprätta statistik, men frivilligheten minskar deras omfattning.

8 §. Möjlighet att anmäla uppgifter i samband med avvärjande av gemensamma risker på arbetsplatser. I paragrafen föreskrivs om frivillig anmälan av uppgifter i situationer där arbetarskyddssamarbete bedrivs för att avvärja gemensamma risker på arbetsplatser (se motivering till föreslagna 2 §).

I det *inledande stycket* i föreslagna 8 § föreskrivs att om en sådan gemensam arbetarskyddschef som avses i 43 h § i tillsynslagen har utsetts för arbetarskyddssamarbete som föranleds av avvärjandet av gemensamma risker på arbetsplatser, får dennes arbetsgivare anmäla uppgifter till Arbetarskyddscentralen.

Enligt föreslagna 8 § 1 *punkten* får arbetsgivaren lämna följande uppgifter beträffande arbetsgivaren:

- namn (*underpunkt a*),
- företags eller organisationsnummer eller motsvarande utländska organisationsnummer eller, om sådana saknas, födelsedatum (*underpunkt b*),
- e-postadress till arbetet (*underpunkt c*).

De uppgifter som avses i föreslagna 8 § 1 *punkten* är däremot i allmänhet uppgifter om den gemensamma arbetarskyddschefens arbetsgivare som juridisk person. Det är dock möjligt att arbetsgivaren inte är en juridisk person utan en fysisk person.

I föreslagna 8 § 2 *punkten* föreskrivs om uppgifter som får lämnas om en industri- eller affärshall eller motsvarande gemensamma lokal (helhet i arbetarskyddssamarbetet). Den gemensamma arbetarskyddschefens arbetsgivare får anmäla följande uppgifter om en gemensam lokal:

- den kommun där lokalen är förlagd (*underpunkt a*),
- arbetsgivarnas och egenföretagarnas viktigaste näringsgrensgrupper (*underpunkt b*),

- antalet personer som vid tidpunkten för anmälan omfattas av arbetarskyddssamarbete som föranleds av avvärjandet av gemensamma risker på arbetsplatserna angivna enligt storleksklass på det sätt Arbetarskyddscentralen bestämmer (*underpunkt c*),
- namn, uppdrag inom arbetarskyddssamarbetet och e-postadress till arbetet beträffande den gemensamma arbetarskyddschef som avses i 43 h § i tillsynslagen (*underpunkt d*).

Anmälan av den kommun där en industri- eller affärshall eller motsvarande gemensamma lokal är förlagd (i stället för mer exakta adressuppgifter) vore tillräckligt med tanke på skickandet information som främjar arbetarskyddet och särskilt med tanke på den administrativa bördan för arbetsgivaren. När arbetarskyddsmyndigheten (som en särskild tillsynsuppgift) övervakar genomförandet av det arbetarskyddssamarbete som föreskrivs i 5 a kap. i tillsynslagen, kan arbetarskyddsmyndigheten separat ta reda den exakta adressen till industri- eller affärshallen eller en motsvarande gemensam lokal genom att kontakta arbetsgivaren.

Med personer som omfattas av arbetarskyddssamarbete relaterat till avvärjande av gemensamma risker på arbetsplatser avses olika arbetsgivares personal och egenföretagare som arbetar i en industri- eller affärshall eller motsvarande gemensam lokal. Vid anmälan av uppgifterna väljer arbetsgivaren personalens storlekskategori i Arbetarskyddscentralens register (informationssystem).

Med stöd av föreslagna 8 § 2 punkten anmäls namn, uppdrag inom arbetarskyddssamarbetet och e-postadress till arbetet beträffande den gemensamma arbetarskyddschef som avses i 43 h § i tillsynslagen som en del av uppgifterna om en industri- eller affärshall eller en motsvarande gemensam lokal. Enligt 5 a kap. 43 h § 2 mom. har arbetsgivare som är verksamma på sådana arbetsplatser som avses i 54 § i arbetarskyddslagen rätt att avtala om att utse en gemensam arbetarskyddschef.

Om den arbetsgivare som anmäler uppgifterna själv har utsetts till gemensam arbetarskyddschef som avses i 43 h § i tillsynslagen, anmäls som uppgifter som avses i föreslagna 8 § 2 punkten uppgifter om arbetsgivaren som fysisk person, till exempel Matti Meikäläinen, gemensam arbetarskyddschef (som avses i 43 h § i tillsynslagen), matti.meikalainen@tyosahkoposti.fi. De uppgifter som avses i föreslagna 8 § 1 punkten är däremot i allmänhet uppgifter om arbetsgivaren i egenskap av juridisk person.

I lagen om personregister för arbetarskyddet finns inte någon motsvarande bestämmelse som föreslagna 8 §. De uppgifter om industri- eller affärshallar eller motsvarande gemensamma lokaler och om gemensamma arbetarskyddschef som avses i föreslagna 8 § är relevanta särskilt för Arbetarskyddscentralen och arbetarskyddsmyndigheten och andra parter som begär anmälda uppgifter i syfte att främja arbetarskyddet.

Det är möjligt att personer som har en roll som gemensam arbetarskyddschef för en industri- eller affärshall eller en motsvarande gemensam lokal inte har en roll som samarbetsperson inom arbetarskyddet på en ”vanlig” arbetsplats (med minst tio anställda). Med stöd av föreslagna 8 § får även de åtkomst till registret och kan få information som främjar arbetarskyddet. Till gemensamma arbetarskyddschefer för industri- eller affärshallar eller motsvarande gemensamma lokaler kan dessutom skickas information som uttryckligen skräddarsyts för avvärjande av gemensamma risker – till den del som den existerar – och information som är relevant för vissa branscher. Utifrån uppgifterna i föreslagna 8 § är det också möjligt att upprätta statistik, men frivilligheten minskar deras omfattning.

9 §. Tidpunkt för anmälan. I paragrafen föreskrivs om tidpunkten för inlämnande av uppgifter. Enligt föreslagna 9 § 1 mom. ska de uppgifter som avses i 4 § 3 mom. anmälas till

Arbetskyddscentralens register över samarbetspersoner inom arbetskyddet när mandattiden för arbetskyddssamarbetet börjar. När mandattiden för arbetskyddssamarbetet börjar är de uppgifter som avses i 4 § 3 mom. kända. Det föreskrivs inte om anmälningstiden för de uppgifter som anmäls frivilligt enligt föreslagna 5–8 §, men det är mest ändamålsenligt att även anmäla dem när mandattiden för arbetskyddssamarbetet börjar.

Enligt föreslagna 9 § 2 mom. ska de i 4 § 3 mom. avsedda uppgifter som har anmälts till registret i sin helhet anmälas på nytt minst vart åttonde år. Ändringar i enskilda uppgifter ska dock anmälas till registret omedelbart efter att ändringarna har gjorts. Den långa åttaårsperioden i föreslagna 2 mom. minskar den administrativa bördan för anmälningsskyldiga. Med tanke på främjandet av arbetskyddet och särskilt skyddet för personuppgifter är det dock mycket viktigt att registret inte innehåller inaktuella personuppgifter.

Av samma orsak är det viktigt att även de uppgifter som frivilligt anmäls till registret regelbundet uppdateras. På grund av frivilligheten regleras detta dock inte. I sista hand raderar Arbetskyddscentralen även frivilligt anmälda uppgifter från registret och förstör dem när den bevaringstid som Arbetskyddscentralen fastställt för dem löper ut. Bevaringstiderna kan anges i Arbetskyddscentralens informationssystem och i det allmänna informationsnätverket på Arbetskyddscentralens webbplats.

10 §. Fastställande av bevaringstiden för uppgifter. I paragrafen föreskrivs om fastställande av bevaringstiden för de uppgifter som behandlas i Arbetskyddscentralens offentliga förvaltningsuppgift. Enligt paragrafens 1 mom. ska på fastställandet av bevaringstiden för sådana uppgifter som ingår i Arbetskyddscentralens uppdrag att registrera och lämna ut de uppgifter som avses i 4–8 §, tillämpas bestämmelserna om förvaringstider i 21 § i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019). Lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen är en allmän förvaltningslag. I 21 § i lagen föreskrivs om definitionen av behovet att förvara informationsmaterial.

Enligt 3 § i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen blir lagen inte tillämplig i sin helhet när privaträttsliga sammanslutningar sköter offentliga förvaltningsuppgifter. Lagens 21 § är en av de bestämmelser som inte behöver tillämpas. Bestämmelsen i den föreslagna 10 § 1 mom. behövs således för att Arbetskyddscentralen ska tillämpa 21 § i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen på fastställandet av bevaringstiden för uppgifter som behandlas inom ramen för den offentliga förvaltningsuppgiften. Föreslagna 10 § 1 mom. har betydelse med tanke på rättsskyddet enligt 21 § i grundlagen och konstaterandet av tjänsteansvaret enligt 118 § i grundlagen.

Enligt regeringens proposition med förslag till lag om informationshantering inom den offentliga förvaltningen RP 284/2018 rd (s. 108) innehåller 21 § bestämmelser om på vilka grunder behovet att förvara informationsmaterial ska definieras i fråga om informationsmaterial eller handlingar vilkas förvaringstider inte bestäms i lag. Avsikten med lagens 21 § är att förenhetliga grunderna för definition av förvaringstiderna för handlingar och andra informationsmaterial. Enligt regeringens proposition (s. 108) är det i fortsättningen skäl att i lag särskilt föreskriva om förvaringstiderna för informationsmaterial och handlingar, inklusive personuppgifter, endast om man i fråga om bestämmandet av förvaringstider avviker från de grunder som föreskrivs i 21 § eller om förvaringstiderna ska definieras på lagnivå exempelvis av skäl som sammanhänger med Europeiska unionens lagstiftning eller om det är fråga om information som hör till särskilda personuppgiftskategorier eller om förvaringstiderna för annan känslig information. När det gäller den föreslagna lagen om registrering av samarbetspersoner inom arbetskyddet finns det inget behov av att avvika från den allmänna lagen.

Den allmänna dataskyddsförordningen utgör grunden för 21 § i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen. Enligt regeringens proposition med förslag till lag RP 284/2018 rd (s. 109) gäller bestämmelsen alla typer av information och kompletterar således Europeiska unionens allmänna dataskyddsförordnings bestämmelser om förvaringstider. Enligt artikel 5.1 e i dataskyddsförordningen får personuppgifter inte förvaras i en form som möjliggör identifiering av den registrerade under en längre tid än vad som är nödvändigt för de ändamål för vilka personuppgifterna behandlas. Till inbyggt dataskydd och dataskydd som standard, som beskrivs i dataskyddsförordningens artikel 25, hör bland annat att den personuppgiftsansvarige fastställer lagringstiderna för personuppgifter och ser till att de iakttas. Den personuppgiftsansvarige ska således fastställa lagringstiderna i anslutning till behandlingen av personuppgifter med beaktande av nödvändighetskravet.

I regeringens proposition RP 284/2018 rd (s. 102) förtydligas att det i lagens 21 § inte föreskrivs om grunderna för arkivering av informationsmaterial, utan de (arkiveringen) baseras på annan reglering. Förvaringstiden avser således inte hur länge informationsmaterial hanteras hos en informationshanteringsenhet utan hur länge materialet förvaras för det användningsändamål för vilket handlingarna eller motsvarande information har samlats in. I 21 § 2 mom. i lagen föreskrivs att efter det att förvaringstiden gått ut ska informationsmaterialen utan dröjsmål arkiveras eller förstöras på ett informationssäkert sätt. I regeringens proposition RP 284/2018 rd beskrivs hur förstörandet ska gå till. (s. 104).

Föreslagna 10 § 2 mom. anknyter till de ovan nämnda alternativen, dvs. antingen arkivering eller förstöring. Enligt föreslagna 10 § 2 mom. ska Arbetsskyddscentralen utan dröjsmål förstöra uppgifterna på ett informationssäkert sätt efter att bevaringstiden gått ut. I propositionen föreslås således att de uppgifter som Arbetarskyddscentralen behandlar i sin offentliga förvaltningsuppgift inte överhuvudtaget ska arkiveras. Om till exempel en samarbetsperson inom arbetarskyddet som registrerats av Arbetarskyddscentralen slutar utföra sitt uppdrag, finns det inget behov av att arkivera dessa uppgifter i syfte att bevara det nationella kulturarvet.

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om informationshantering inom den offentliga förvaltningen är en central informationskälla när Arbetarskyddscentralen fastställer bevaringstiderna för uppgifterna. I regeringens proposition (s. 110) konstateras bland annat att det av 1 momentets förteckning (i 21 §) framgår de grunder för bestämmande av förvaringstiderna som ska beaktas. Förteckningens kriterier utesluter inte utan snarare kompletterar varandra och förteckningen är inte uttömmande. I den nämns de synpunkter som ska beaktas när förvaringstiden bestäms. I regeringens proposition ges också ett exempel, i anslutning till vilket det konstateras att grunden för den längsta förvaringstiden är avgörande för bestämmande av förvaringstiden. I regeringens proposition (s. 110) konstateras att enligt förteckningens 1 punkt ska förvaringstiderna bestämmas med beaktande av i vilken utsträckning informationsmaterialet i myndighetens verksamhet behövs för det ursprungliga användningsändamålet. Förteckningens 1 punkt ska bedömas först, varefter förvaringstiden ska bestämmas med beaktande av punkterna 2–5. Enligt regeringens proposition (s. 111) ska informationshanteringsenheterna på basis av 1–5 punkten i fråga om varje informationsmaterial göra en helhetsbedömning av vilka omständigheter som är relevanta för förvaringen av informationsmaterial. I synnerhet rättssäkerhetsaspekter ska vägas in när förvaringstiden bestäms.

Med hänsyn till den samhälleliga betydelsen av den föreslagna lagen om registrering av samarbetspersoner inom arbetarskyddet är den relevanta förvaringstiden för uppgifterna i princip den tid då samarbetspersonen inom arbetarskyddet sköter denna uppgift. Detta förvaringsbehov upphör när personen slutar sköta uppgiften. Därför är det viktigt att de som anmäler uppgifter håller informationen uppdaterad. Å andra sidan kan förvaringsbehovet också

vara längre, till exempel med tanke på rättssäkerheten för den anmälningsskyldige, som avses i föreslagna 4 §, vid arbetarskyddsinspektioner. Därför bör åtminstone en del ”gamla” uppgifter bevaras en viss tid vid Arbetarskyddscentralen – åtskilda från aktuella uppgifter. Utöver de registrerade uppgifterna kan Arbetarskyddscentralen ha andra uppgifter och handlingar, åtminstone förvaltningsbeslut, vars förvaringstider bör fastställas. I föreslagna 9 § 2 mom. föreskrivs också uttryckligen att de i 4 § 3 mom. avsedda uppgifter som har anmälts till registret ska i sin helhet anmälas på nytt minst vart åttonde år. Denna bestämmelse påverkar fastställandet av bevaringstiden för dessa uppgifter. Bevaringstiderna för olika slags uppgifter kan anges i Arbetarskyddscentralens informationssystem och i det allmänna informationsnätverket på Arbetarskyddscentralens webbplats.

I skäl 39 i den allmänna dataskyddsförordningen lyfts också fram möjligheten att regelbundet granska huruvida det är motiverat att bevara personuppgifter. I regeringens proposition med förslag till lag om informationshantering inom den offentliga förvaltningen RP 284/2018 rd (s. 110) konstateras dessutom att informationshanteringsenheterna ska bestämma hur förvaringstiderna ska räknas.

11 §. Offentlighet i arbetarskyddscentralens verksamhet. I paragrafen föreskrivs om tillämpningen av offentlighetslagen på Arbetarskyddscentralens verksamhet till den del som Arbetarskyddscentralen sköter den offentliga förvaltningsuppgiften. Syftet med paragrafen är att säkerställa förverkligandet av offentlighetsprincipen, om vilken föreskrivs i 12 § i grundlagen, i Arbetarskyddscentralens offentliga förvaltningsuppgift.

Enligt *paragrafen* tillämpas lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), nedan *offentlighetslagen*, på Arbetarskyddscentralen när centralen sköter uppdraget att registrera och lämna ut uppgifter som avses i 4–8 §.

I avsnitt 2.2.1.3 Faktisk förvaltningsverksamhet och utövning av offentlig makt konstateras att registrering och utlämnande av uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet till sin art främst är faktisk förvaltningsverksamhet, men utförandet av uppgifterna kan även omfatta enskilda uppgifter som anknyter till eller involverar utövning av offentlig makt.

Om myndighetshandlingars offentlighet föreskrivs i offentlighetslagen. Med stöd av 4 § 2 mom. i offentlighetslagen är offentlighetslagen inte tillämplig på alla uppgifter som ingår i Arbetarskyddscentralens offentliga förvaltningsuppgift. En förutsättning för tillämpningen av offentlighetslagen är nämligen att den som sköter en offentlig uppgift med stöd av lagen utövar offentlig makt. Således måste offentligheten i Arbetarskyddscentralens verksamhet utvidgas. I föreslagna 11 § föreskrivs att offentlighetslagen tillämpas på alla deluppgifter som ingår i Arbetarskyddscentralens offentliga förvaltningsuppgift.

Föreslagna 11 § har också en koppling till tillsynen över Arbetarskyddscentralen. Tillämpningen av offentlighetslagen möjliggör för var och en rätt att övervaka Arbetarskyddscentralen när den sköter offentliga förvaltningsuppgifter.

12 §. Utlämnande av uppgifter ur registret. I paragrafen föreskrivs om utlämnande av uppgifter ur registret över samarbetspersoner inom arbetarskyddet. Det är samtidigt fråga om att begränsa vars och ens rätt till information som avses i offentlighetslagen.

De uppgifter som behandlas i Arbetarskyddscentralens registrerings- och utlämningsuppgift är offentliga till sin art, och Arbetarskyddscentralens register är jämförbart med myndigheters (person)register. Därför bör uppgifterna i registret i princip lämnas ut relativt allmänt med stöd av 9 och 16 § och särskilt 16 § 3 mom. i offentlighetslagen. Målet för registrering och

utlämnande av uppgifter är dock endast att främja arbetarskyddet enligt den föreslagna lagen (se föreslagna 1 §). Registret finns därför till endast för detta ändamål. Således är det motiverat att begränsa allas rätt till uppgifter med stöd av offentlighetslagen i fråga om de uppgifter som lagras i Arbetarskyddscentralens register. Annan behandling av personuppgifter är onödig.

I föreslagna 12 § 1 mom. i det inledande stycket föreskrivs att med avvikelse från vad som föreskrivs i 9 och 16 § i offentlighetslagen om rätten att ta del av uppgifter och om hur en handling ska lämnas ut, lämnas uppgifter ur Arbetarskyddscentralens register över samarbetspersoner inom arbetarskyddet endast ut om mottagarens syfte är att främja arbetarskyddet enligt de ändamål som räknas upp i 12 § 1 mom.

Uppgifter lämnas ut ur registret, om syftet är att

- använda uppgifterna för skötseln av lagstadgade uppgifter för organisationer som främjar arbetarskyddet (1 punkten),
- använda uppgifterna till stöd för vetenskapliga undersökningar, andra undersökningar eller utredningar som gäller arbetarskyddet (2 punkten),
- förmedla information om arbetarskyddet (3 punkten),
- förmedla information om avgiftsfria utbildningar, produkter och tjänster som främjar arbetarskyddet (4 punkten), eller
- bedriva direktmarknadsföring av avgiftsbelagda utbildningar, produkter eller tjänster som främjar arbetarskyddet (5 punkten).

Föreslagna 12 § avser utlämnande av uppgifter till Arbetarskyddscentralen själv, när Arbetarskyddscentralen vill använda uppgifter i registret för ändamål som avses i 12 §, dvs. andra ändamål än den offentliga förvaltningsuppgiften. Dessutom gäller föreslagna 12 § andra som begär information.

Exempel på organisationer som främjar arbetarskyddet är arbetarskyddsmyndigheten, Statskontoret, Olycksfallsförsäkringscentralen och Arbetshälsoinstitutet. Till exempel kan arbetarskyddsmyndigheten använda den information den får från registret för att sköta sin lagstadgade arbetarskyddstillsyn, vid behov även vid valet av inspektionsobjekt. Enligt föreslagna 12 § lämnas information ut också om den informationssökande använder uppgifterna till stöd för vetenskapliga undersökningar, andra undersökningar eller utredningar. På så sätt kan till exempel arbetarskyddschefer och arbetarskyddsfullmäktige uppmanas att delta i arbetarskyddsundersökningar eller alternativt kan undersökningsresultat skickas till dem på ett riktat sätt.

Föreslagna 12 § avviker endast från 9 och 16 § i offentlighetslagen. Uppgifter kan dock lämnas ut ur registret om den som begär information åberopar en parts rätt att ta del av en handling som avses i 11 § i offentlighetslagen eller rätten att ta del av en handling som gäller en själv som avses i 12 §. Det bör också noteras att 12 §, som begränsar rätten till information, endast gäller uppgifter i registret. När det gäller andra handlingar som eventuellt upprättas vid eller lämnas till Arbetarskyddscentralen och som anknyter till skötseln av den offentliga förvaltningsuppgiften tillämpas bestämmelsen om vars och ens rätt till information enligt 9 § i offentlighetslagen på dem.

Enligt 13 § 2 mom. i offentlighetslagen ska, när begäran avser en uppgift ur ett personregister som förs av en myndighet, om inte något annat särskilt bestäms, den som begär att få ta del av en handling meddela för vilket ändamål uppgifterna ska användas och lämna upplysningar om övriga omständigheter som behövs för att utreda förutsättningarna för utlämnande av uppgifter samt vid behov meddela hur uppgifterna kommer att skyddas.

Enligt föreslagna 12 § 2 mom. är en förutsättning för utlämnande av uppgifter dessutom att mottagaren enligt bestämmelserna om skydd för personuppgifter har rätt att behandla personuppgifter som han eller hon begärt ur registret över samarbetspersoner inom arbetarskyddet. Mottagaren har rätt att få uppgifterna elektroniskt.

Den som begär information ska säkerställa att den har en rättslig grund för behandling av de uppgifter som lämnas ut ur registret. Även Arbetarskyddscentralen ska dock bedöma om den som begär information har en rättslig grund för behandlingen.

Om laglig behandling av personuppgifter och den rättsliga grunden för behandlingen föreskrivs i artikel 6.1 i den allmänna dataskyddsförordningen. Behandling av personuppgifter förutsätter en rättslig grund som avses i punkten. (Se bland annat om rättsgrunder och om det ursprungliga och senare användningsändamålet med insamlingen av personuppgifter i avsnitt 4.1.2.5 Behandling av personuppgifter som den offentliga förvaltningsuppgiften förutsätter och begränsning av allmänhetens tillgång till registret enligt den föreslagna lagen.)

Informationsförfrågningarna till Arbetarskyddscentralen ska göras enligt bestämmelserna om förfaranden i offentlighetslagen, och på motsvarande sätt ska Arbetarskyddscentralen behandla informationsförfrågningarna enligt bestämmelserna om förfaranden i offentlighetslagen. (Den föreslagna lagen innehåller dock särskilda bestämmelser om avgifter.)

Enligt föreslagna 12 § kan informationssökande på en gång få tillgång till en stor mängd uppgifter i enlighet med de sökkriterier de själva väljer, dvs. det är möjligt att få uppgifter som ”massöverlåtelse” eller ”i omfattande skala”. Ändå ska den som begär information minimera de uppgifter som begärs så att de endast omfattar uppgifter som är nödvändiga för det egna användningsändamålet. (Se avsnitt 4.1.2.6 Mängden uppgifter som lämnas med stöd av den föreslagna lagen.) Som sökkriterier används i allmänhet särskilt information om arbetsplatser. Sökresultatet innehåller då information om arbetsplatser och samarbetspersoner inom arbetarskyddet på arbetsplatser, där den viktigaste informationen är personernas e-postadresser till arbetet. (Se exemplet i motiveringen till föreslagna 4–8 §.)

Enligt föreslagna 12 § 2 mom. har mottagaren rätt att få uppgifterna elektroniskt. Elektroniskt utlämnande innebär till exempel e-post som är skyddad med tillräckligt tekniskt skydd. Däremot får arbetarskyddsmyndigheten uppgifter via ett gränssnitt. Bestämmelser om utlämnande av uppgifter via ett tekniskt gränssnitt finns 22 § i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen. Enligt 3 § i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen blir lagen inte tillämplig i sin helhet när privaträttsliga sammanslutningar sköter offentliga förvaltningsuppgifter. Lagens 22 § är dock endast en av de bestämmelser som tillämpas. Enligt 16 § i offentlighetslagen ges handlingar även på mer konventionella sätt, till exempel muntligt eller som kopia. Avsikten med föreslagna 12 § är inte heller hindra dessa sätt att inhämta information.

Enligt föreslagna 12 § lämnas uppgifter ut ur registret också om ändamålet är att bedriva direktmarknadsföring av avgiftsbelagda utbildningar, produkter eller tjänster som främjar arbetarskyddet. Utbildningar, produkter och tjänster som främjar arbetarskyddet och som direktmarknadsförs i kommersiella syften kan också ha en positiv inverkan på arbetsskyddsnivån i Finland. Ett exempel på dessa produkter är personlig skyddsutrustning. Ett exempel på tjänster är en servicehelhet inom företagshälsovården som är mer omfattande än vad lagen föreskriver, eller en sakkunnigtjänst som syftar till att utveckla arbetarskyddskulturen på arbetsplatsen.

Avsikten med den föreslagna lagen är dock att göra det möjligt för registrerade att förhindra att deras personuppgifter används för direktmarknadsföring. I föreslagna 12 § föreskrivs således om registrerades rätt att förbjuda utlämnande av personuppgifter för direktmarknadsföring. Denna rättighet är en skyddsåtgärd för att skydda personuppgifter. (Det är inte fråga om rätten att göra invändningar mot behandling av personuppgifter som avses i artikel 21 i den allmänna dataskyddsförordningen.)

Enligt föreslagna 12 § 3 *mom.* har en person vars personuppgifter lämnas in till registret över samarbetspersoner inom arbetarskyddet rätt att förbjuda att hans eller hennes personuppgifter lämnas ut för avgiftsbelagd direktmarknadsföring av utbildningar, produkter eller tjänster som främjar arbetarskyddet genom att underrätta Arbetarskyddscentralen om detta förbud.

Om möjligt kan en handling som uttrycker förbudet som lämnats till Arbetarskyddscentralen av antingen personen själv eller arbetsgivaren för personens räkning sparas i Arbetarskyddscentralens informationssystem. I vilket fall som helst bör personens uppgifter märkas med förbudet. En person kan även efter anmälan av uppgifterna meddela Arbetarskyddscentralen att han eller hon förbjuder utlämnande av sina uppgifter för direktmarknadsföring.

Det av personen meddelade förbudet leder i praktiken till att Arbetarskyddscentralen, innan den tar emot uppgifter för eget bruk eller överlämnar dem till andra enligt föreslagna 12 §, ska kontrollera om vissa registrerade personer har förbjudit att lämna ut sina uppgifter för direktmarknadsföring. Om förbud antecknats i registret får Arbetarskyddscentralen inte använda personens uppgifter i direktmarknadsföringssyfte och inte heller lämna ut uppgifterna till andra parter i direktmarknadsföringssyfte.

I föreslagna 12 § 4 *mom.* finns en informativ hänvisningsbestämmelse, enligt vilken bestämmelser om förutsättningarna för att direktmarknadsföring ska vara tillåten finns i lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation (917/2014).

I lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation föreskrivs särskilt huruvida direktmarknadsföring kräver förhandssamtycke av föremålet för direktmarknadsföring eller inte. Direktmarknadsföring kan med andra ord förhindras även efter det att till exempel Arbetarskyddscentralen fått informationen från registret för direktmarknadsföring. Sökning av information från registret kan därför i sista hand vara meningslöst arbete.

Lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation genomförde det så kallade direktivet om integritet och elektronisk kommunikation 2002/58/EG (Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/58/EG om behandling av personuppgifter och integritetsskydd inom sektorn för elektronisk kommunikation). I 200 § i lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation föreskrivs om direktmarknadsföring till fysiska personer och i 202 § om direktmarknadsföring till företag och organisationer. Bland annat för direktmarknadsföring till fysiska personer per e-post krävs enligt huvudregeln förhandssamtycke av personen. Direktmarknadsföring till företag och organisationer får dock bedrivas, om företaget eller organisationen inte uttryckligen har förbjudit det.

Enligt regeringens proposition med förslag till lag om tjänster inom elektronisk kommunikation RP 221/2013 rd (s. 169 och 170) motsvarar 200 och 202 § 26 och 27 § i den tidigare lagen om dataskydd vid elektronisk kommunikation (516/2004). I regeringens proposition med förslag till lag om dataskydd vid elektronisk kommunikation RP 125/2003 rd (s. 86) beskrivs gränsdragningen mellan direktmarknadsföring till fysiska personer respektive företag och organisationer: ”Om en arbetsgivare till exempel har gett sin arbetstagare en personlig e-

postadress i formen förnamn.efternamn@foretag.fi, är utgångspunkten att adressen är denna fysiska persons adress och samtycke till direktmarknadsföring ska fås på förhand. På grund av en persons ställningsfullmakt kan man anse att han eller hon i en sammanslutning sköter vissa uppgifter till vilka nyttigheter som tillhandahålls genom direktmarknadsföring ansluter sig på ett väsentligt sätt. I detta fall kan det anses att adressen enligt den föreslagna paragrafen hör till företaget eller till en annan sammanslutning. I detta fall krävs inte förhandssamtycke, utan ifrågakommande person har förbuds rätt enligt den föreslagna 27 §.”

Med tanke på den föreslagna lagen är det möjligt att direktmarknadsföring av avgiftsbelagda utbildningar, produkter eller tjänster som främjar arbetarskyddet, åtminstone till de mest centrala personer som deltar i arbetarskyddssamarbetet, inte kräver personens förhandssamtycke. På grund av det stora antalet e-postmeddelanden som samarbetspersoner inom arbetarskyddet får, vore det ändamålsenligt att personen kan förbjuda utlämnande av sina uppgifter för direktmarknadsföring enligt föreslagna 12 §. (Europeiska unionen har redan i årtal berett den så kallade förordningen om integritet och elektronisk kommunikation, som skulle ersätta direktivet om integritet och elektronisk kommunikation. Det är ännu inte möjligt att förutse vilken typ av reglering förordningen kommer att innehålla om direktmarknadsföring.)

13 §. Avgift för utlämnande av uppgifter I paragrafen föreskrivs som huvudregel att utlämnande av uppgifter ur registret är avgiftsbelagt, grunderna för avgiften och Arbetarskyddscentralens behörighet att ta ut avgifter. I föreslagna 13 § 1 mom. föreskrivs att med avvikelse från vad som föreskrivs om avgifter i 34 § i offentlighetslagen, tas för uppgifter som avses i 4–8 § och som mottagaren får tillgång till ut en avgift som bestäms av Arbetarskyddscentralen och som motsvarar de totala kostnaderna för registrering och framtagande av uppgifterna, dvs. självkostnadsvärdet.

Enligt föreslagna 13 § 2 mom. tas avgift dock inte ut om uppgifter lämnas ut till Arbetarskyddscentralen för något annat syfte än för skötseln av uppdraget att registrera och lämna ut de uppgifter som avses i 4–8 §, eller till en arbetsgivarförening, till en förening för andra företagare eller till en arbetstagarförening eller till en myndighet. Avgift tas inte heller ut om uppgifter lämnas ut till Olycksfallsförsäkringscentralen eller Arbetshälsoinstitutet för skötseln av deras lagstadgade uppgifter. Det varierande avgiftsförfarandet motiveras i avsnitt 4.1.3 Bestämmelserna om avgifter för utlämnande av uppgifter i den föreslagna lagen.

I föreslagna 13 § 3 mom. föreskrivs att om mottagaren utnyttjar en parts rätt att ta del av en handling enligt 11 § i offentlighetslagen eller vars och ens rätt att ta del av en handling som gäller en själv enligt 12 § i offentlighetslagen, tillämpas dock vad som i 34 § i den lagen föreskrivs om avgifter.

I propositionen föreslås en särskild bestämmelse om avgifter som gäller registret och som avviker från 34 § i offentlighetslagen, eftersom regleringen av avgifter för utlämnande av uppgifter enligt 34 § i offentlighetslagen är mångfacetterad och därför inte ett lämpligt alternativ med tanke på den föreslagna lagen. Enligt 34 § i offentlighetslagen lämnas vissa uppgifter ut avgiftsfritt medan andra uppgifter är avgiftsbelagda. Huruvida avgift tas ut baserar sig i allmänhet på det sätt på vilket uppgifterna lämnas ut. Även bland annat uppgifternas offentlighet har betydelse. Syftet med den föreslagna lagen är att avgifterna inte beror på det hur uppgifter lämnats ut ur registret (elektroniskt, muntligt etc.).

I 34 § 1 mom. i offentlighetslagen föreskrivs (bland annat) att för utlämnande av en handling med stöd av 9 § i offentlighetslagen (rätt att ta del av en offentlig handling) tas avgift inte ut när en offentlig handling som lagrats i elektronisk form sänds per e-post till den som begärt uppgifterna. Offentlighetslagens 34 § 2 mom. möjliggör dock i vissa fall att ”en avgift som

motsvarar kostnaderna för att ta fram uppgifterna” kan tas ut. I 34 § 3 mom. i offentlighetslagen föreskrivs i sin tur (bland annat) att för utlämnande av en uppgift med stöd av 9 § i offentlighetslagen som kopia eller utskrift tas ”en avgift ut som motsvarar beloppet av de kostnader som myndigheten har för att lämna ut uppgiften”.

Av regeringens proposition med förslag till lag om ändring av offentlighetslagen RP 20/2005 rd (s. 16) framgår att det föreslås att det i 34 § i offentlighetslagen intas specialbestämmelser som överensstämmer med den i 9 § stadgade allmänna rätten till information samt den i 11 § stadgade rätten för en part att ta del av en handling för att syftet med offentlighetslagen ska förverkligas. Av bestämmelserna i 34 § i offentlighetslagen följer att avgifter för lämnande av information i andra fall än de som avses i 9 och 11 § i offentlighetslagen fortsättningsvis bestäms med stöd av annan lagstiftning. Enligt regeringens proposition RP 20/2005 rd (s. 20) ingår i 34 § 6 mom. i offentlighetslagen bestämmelser för situationer där en myndighetshandling utlämnas med stöd av offentlighetslagen men i andra fall än de som avses i lagens 9 och 11 §.

I 34 § 6 mom. i offentlighetslagen föreskrivs att när uppgifter ur en handling lämnas ut med stöd av offentlighetslagen i andra fall än de som avses i 9 och 11 § tas en avgift ut med iakttagande av (bland annat) vad som föreskrivs i lagen om grunderna för avgifter till staten. De myndigheter som avses i 4 § i offentlighetslagen och på vilka (bland annat) lagen om grunderna för avgifter till staten inte tillämpas, kan vid fastställandet av avgifter tillämpa de grunder som nämns i lagen om grunderna för avgifter till staten, om inte annat föreskrivs i lag. Ett exempel på ett annat fall är 21 § i offentlighetslagen (sammanställning av datamaterial på begäran). Av regeringens proposition RP 20/2005 rd (s. 20) framgår att 34 § 6 mom. i offentlighetslagen och lagen om grunderna för avgifter till staten leder till att det är möjligt att uppbära avgifter på affärsekonomiska grunder för sammanställning av datamaterial på begäran.

I lagen om grunderna för avgifter till staten föreskrivs om de allmänna grunderna för när statliga myndigheters prestationer ska vara avgiftsbelagda och för storleken av de avgifter som uppbärs. Vid sidan av lagen om grunderna för avgifter till staten kan även andra lagar innehålla bestämmelser om avgifter, vilket är fallet i offentlighetslagen. Enligt ordalydelsen i 1 § i lagen om grunderna för avgifter till staten är det inte helt klart, om lagen om grunderna för avgifter till staten är tillämplig när en offentlig förvaltningsuppgift överförs till en privat part. Enligt regeringens proposition med förslag till lag RP 176/1991 rd (s. 14) verkar det som om lagen inte är avsedd att tillämpas i sådana situationer. Vid beredningen av ändringen av offentlighetslagen (495/2005) gjordes en liknande tolkning (med beaktande av ordalydelsen i 34.6 § i offentlighetslagen).

Enligt lagen om grunderna för avgifter till staten är vissa prestationer i princip avgiftsfria (5 §) och vissa prestationer i princip avgiftsbelagda (4 §). Till exempel är tjänster som producerats på beställning avgiftsbelagda. I 4 § i lagen om grunderna för avgifter till staten föreskrivs också att en prestation ska vara avgiftsbelagd i synnerhet (bland annat) om prestationen hänför sig till mottagarens ekonomiska verksamhet.

I lagen om grunderna för avgifter till staten indelas avgiftsbelagda prestationer dessutom i olika ”grupper”. Enligt 3 § i lagen om grunderna för avgifter till staten avses med ”offentlighetsrättslig prestation” en sådan prestation av en statlig myndighet vars efterfrågan grundar sig på lag eller förordning och som myndigheten har faktisk ensamrätt att utföra. Enligt 6 § 1 mom. i lagen ska storleken på den avgift som staten uppbär för en offentlighetsrättslig prestation motsvara beloppet av statens totala kostnader för prestationen (*självkostnadsvärde*). I 6 § 4 mom. i lagen föreskrivs att när det bestäms att avgift ska uppbäras för en prestation, uppbärs motsvarande avgift också hos statliga myndigheter, om det inte finns särskilda skäl för något annat förfarande.

Enligt huvudregeln i 7 § 1 mom. i lagen om grunderna för avgifter till staten bestäms priserna på andra myndighetsprestationer än de som nämns i 6 § enligt företagsekonomiska grunder. Enligt undantagsbestämmelsen i 7 § 2 mom. i lagen kan det pris som uppbärs för prestationen även bestämmas så att det motsvarar prestationens självkostnadsvärde, om en myndighet har faktisk ensamrätt att utföra en sådan prestation som avses i 7 § 1 mom. ("Monopolprestationer".)

Sammantaget är regleringen av avgifter enligt offentlighetslagen och lagen om grunderna för avgifter till staten mångfacetterad. Om Arbetarskyddscentralen tar ut en avgift för de uppgifter som lämnas ur registret med stöd av 34 § i offentlighetslagen, leder det till att uppgifterna sannolikt bör lämnas till den informationssökande avgiftsfritt enligt 34 § 1 mom. i offentlighetslagen. Det är fråga om att utöva vars och ens rätt till information som avses i offentlighetslagen (såvida inte den som begär information är part eller begär information om sig själv). Det är sannolikt inte fråga om sammanställning av datamaterial på begäran som avses i 21 § offentlighetslagen och för vilken en på företagsekonomiska grunder fastställd avgift kan tas ut. Offentlighetslagens 21 § tillämpas i situationer där en myndighet har lagrat uppgifter för olika ändamål och sökanden begär att få dem sammanställda i en ny handling. Till Arbetarskyddscentralens register anmäls uppgifter endast för ett ändamål, dvs. för att främja arbetarskyddet. Datauppsättningar kan hämtas från registret med vanliga sökningar, utan större justeringar.

På grund av den mångfacetterade regleringen av avgifter i den allmänna lagstiftningen föreslås en separat bestämmelse om avgifter i föreslagna 13 §. Målet är att göra regleringen av avgifter tydlig samt införa neutrala sätt för utlämnande av uppgifter, avgiftsbelagdhet som huvudregel och en rimlig avgiftsnivå.

Avgiften för utlämnande av uppgifter jämföras till sin karaktär med den avgift som tas ut för "offentlighetsrättsliga prestationer" som avses i 3 § i lagen om grunderna för avgifter till staten. Således ska mottagaren av uppgifterna betala en avgift som motsvarar den totala kostnaden för att registrera och ta fram uppgifterna, dvs. en avgift som motsvarar självkostnadsvärdet. Avgiftens storlek beräknas alltså utifrån dessa kostnader. I motiveringen till föreslagna 14 § nedan hänvisas också till förordningen om grunderna för avgifter till staten (211/1992), i vars 1 § det föreskrivs om beräkningen av självkostnadsvärdet. Om mottagaren dock utnyttjar en parts rätt att ta del av en handling eller vars och ens rätt att ta del av en handling som gäller en själv, tillämpas enligt föreslagna 13 § 3 mom. undantagsvis vad som i 34 § i offentlighetslagen föreskrivs om avgifter.

14 §. Tillämpning av lagen om grunderna för avgifter till staten på avgiften. I föreslagna 14 § finns kompletterande bestämmelser om den avgift som Arbetarskyddscentralen fastställer enligt den föreslagna lagen. Syftet med paragrafen är att för sin del säkerställa rättsskyddet och andra krav på god förvaltning som avses i 21 § i grundlagen.

Enligt föreslagna 14 § 1 mom. tillämpas på beräkningen av det självkostnadsvärde som ligger till grund för en avgift som Arbetarskyddscentralen med stöd av denna lag påför, angivandet av den bestämmelse som avgiften grundar sig på, dröjsmålsrätten på avgiften, begäran om omprövning och ändringssökande som gäller avgiftsbeslutet, verkställigheten av avgiftsbeslutet samt andra eventuella ärenden som gäller avgiften vad som i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992) föreskrivs om avgifter som staten tar ut för offentlighetsrättsliga prestationer.

Föreslagna 14 § 1 mom. innebär att den avgift som Arbetarskyddscentralen tar ut för utlämnande av uppgifter till sin karaktär jämföras till den avgift som tas ut för "offentlighetsrättsliga prestationer" som avses i 3 § i lagen om grunderna för avgifter till staten. I ärenden som gäller avgifter iakttas bestämmelserna i lagen om grunderna för avgifter till staten. I praktiken är det

fråga om bestämmelserna i 4 kap. i lagen om grunderna för avgifter till staten. I 4 kap. 12 § i lagen finns ett bemyndigande att utfärda förordningar med stöd av vilket förordningen om grunderna för avgifter till staten har utfärdats. Även bestämmelserna i denna förordning blir tillämpliga.

Om de omständigheter som räknas upp i föreslagna 14 § 1 mom. föreskrivs i följande bestämmelser i lagen om grunderna för avgifter till staten och förordningen om grunderna för avgifter till staten: om beräkningen av självkostnadsvärdet som utgör grunden för avgiftens storlek föreskrivs i 1 § i förordningen, om information om den bestämmelse som utgör grunden för avgiften i 11 a § i lagen, om dröjsmålsränta på avgiften i 3 § i förordningen, om begäran om omprövning av ett beslut om avgift och ändringssökande i 11 b § i lagen och om verkställighet av avgift (direkt utsökbarhet) i 11 § i lagen.

Enligt föreslagna 14 § 2 mom. ska omprövning av avgiftsbeslutet dock begäras hos Arbetarskyddscentralen inom 30 dagar från det att avgiften påfördes. Föreslagna 14 § 2 mom. är en avvikelse från 11 b § i lagen om grunderna för avgifter till staten, enligt vilken omprövning får begäras inom sex månader från fastställandet av avgiften.

Tidsfristen på sex månader fördes in i lagen genom en ändring av lagen om grunderna för avgifter till staten (961/1998), men i regeringens proposition RP 203/1998 rd om lagändringen motiveras inte denna tidsfrist. I regeringens proposition (s. 4) konstateras att en betalningsskyldig, som anser att ett fel skett vid fastställandet av avgiften, ska kunna yrka på rättelse hos den myndighet som fastställt avgiften. Det föreslås att rättelseyrkandet ska framföras inom sex månader efter det att avgiften fastställts. Därefter behandlas anförande av besvär i regeringens proposition RP 203/1998 rd. På den tiden anfördes besvär hos länsrätten. I länsrättens avgörande fick ändring inte sökas genom besvär. I regeringens proposition föreslås att det alltså ska vara möjligt att anföra grundbesvär enligt 8 § i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utskökningsväg. I dag finns bestämmelser om grundbesvär i lagen om verkställighet av skatter och avgifter (706/2007).

När det gäller allmän lagstiftning föreskrivs även i 33 § i offentlighetslagen om en tidsfrist på sex månader för begäran om omprövning i fråga om avgifter. Tidsfristen på sex månader stiftades genom en ändring av offentlighetslagen (495/2005), men inte heller i detta fall motiveras ändringen i regeringens proposition RP 20/2005 rd.

Bestämmelserna om tidsfristen för begäran om omprövning i fråga om avgifter i 11 b § i lagen om grunderna för avgifter till staten och 33 § i offentlighetslagen är särskilda bestämmelser i förhållande till förvaltningslagen. Enligt förvaltningslagen är tidsfristen för begäran om omprövning kortare i Finland. Enligt 49 c § i förvaltningslagen ska en begäran om omprövning göras inom 30 dagar från delfåendet av beslutet. Föreslagna 14 § 2 mom. följer den kortare tidsfristen för begäran om omprövning enligt 49 c § i förvaltningslagen. Avsikten med bestämmelsen är att Arbetarskyddscentralen snabbt ska få kännedom om missnöje med avgifter.

Även om Arbetarskyddscentralen i sin offentliga förvaltningsuppgift i princip iakttar offentlighetslagen, i vars 33 § det föreskrivs om begäran om omprövning av avgifter, tillämpas denna bestämmelse dock inte på begäran om omprövning av avgifter som Arbetarskyddscentralen påfört enligt den föreslagna lagen. Detta nämns inte heller särskilt i föreslagna 14 §. Den tekniska orsaken till detta är att 33 § i offentlighetslagen gäller omprövning av avgifter som påförs med stöd av 34 § i offentlighetslagen. Bestämmelserna om avgifter i 34 § i offentlighetslagen är i regel dock inte tillämpliga redan på basis av 13 § i den föreslagna lagen.

Grundlagens 124 § är inte ett hinder för att tilldela Arbetarskyddscentralen uppgiften att behandla begäran om omprövning av avgifter. Åtminstone Marietta Keravuori-Rusanen har behandlat rätten till ändringssökande i samband med skötsel av offentliga förvaltningsuppgifter i rättslitteratur. (Keravuori-Rusanen, Marietta: Yksityinen julkisen vallan käyttäjänä – Valtiosääntöoikeudellinen tutkimus julkisen hallintotehtävän antamisesta muulle kuin viranomaiselle. Yliopistollinen väitöskirja. Edita. Helsinki 2008). I Keravuori-Rusanens doktorsavhandling konstateras att det inledande skedet av själva ändringssökandet i många fall är att en begäran om omprövning lämnas till (bland annat) den part utanför myndigheten som fattat beslutet. Trots dragen som påminner om ändringssökande vid behandling av begäran om omprövning är det inte fråga om en ”lagskipningsuppgift” som faller utanför tillämpningsområdet för 124 § i grundlagen utan om behandling ett förvaltningsärende som avses i förvaltningslagen. (S. 364.)

Bestämmelserna om avgifter i föreslagna 14 § leder till att även förbudet mot att anföra besvär över förvaltningsdomstolens beslut i avgiftsärende i 11 b § i lagen om grunderna för avgifter till staten blir tillämpligt. Förbudet mot ändringssökande begränsar rätten till rättsskydd enligt 21 § i grundlagen. Detta är dock inte en oproportionerlig begränsning som inskränker kärnan i en grundläggande fri- eller rättighet. (Se avsnitt 10.1.2 Förutsättningar och begränsningar för överföring av offentliga förvaltningsuppgifter.)

Den särskilda regleringen i föreslagna 14 § gäller endast avgifter. När Arbetarskyddscentralen behandlar informationsförfrågningar i övrigt iakttar Arbetarskyddscentralen bestämmelserna om förfaranden i offentlighetslagen. Ibland kan Arbetarskyddscentralen vägra att lämna ut uppgifter. I 14.3 § i offentlighetslagen finns bestämmelser om förfarande i situationer där till exempel en tjänsteman vägrar att lämna ut efterfrågade uppgifter. Den som begärt uppgifterna kan då låta en myndighet avgöra ärendet genom ett förvaltningsbeslut. Om ett negativt förvaltningsbeslut har fattats om utlämnande av uppgifter blir 33.2 § i offentlighetslagen tillämplig på ändringssökande. Enligt den tillämpas då lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

Uppgiften att registrera och lämna ut uppgifter som avses i den föreslagna lagen är till sin karaktär främst faktisk förvaltningsverksamhet där inga förvaltningsbeslut fattas. När det gäller faktisk förvaltningsverksamhet tryggas rätten till rättsskydd och andra krav på god förvaltning enligt 21 § i grundlagen genom tillämpning av allmänna förvaltningslagar, den föreslagna lagens 10, 11, 15 och 16 §, möjligheten att anföra förvaltningsklagan och registrerades rätt att föra ett ärende till dataombudsmannen.

15 §. Tjänsteansvar I paragrafen föreskrivs att tjänsteansvar tillämpas på Arbetarskyddscentralens anställda, verkställande direktör och styrelsemedlemmar när de sköter uppgifter som hör till Arbetarskyddscentralens offentliga förvaltningsuppgift. Syftet med paragrafen är att för sin del säkerställa rättsskyddet och andra krav på god förvaltning som avses i 21 § i grundlagen. Enligt *paragrafen* tillämpas på Arbetarskyddscentralens anställda, verkställande direktör och styrelsemedlemmar tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar när de vid Arbetarskyddscentralen sköter registrering och utlämnande av uppgifter som avses i 4–8 §. Bestämmelser om skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen (412/1974).

Föreslagna 15 § baserar sig på 2 § 3 mom. i grundlagen, där rättsstatsprincipen formuleras. Enligt bestämmelsen ska all utövning av offentlig makt bygga på lag. I all offentlig verksamhet ska lag noggrant iakttas. Den baserar sig också på 118 § i grundlagen, där principen om tjänstemannaförvaltning formuleras. Enligt 118 § 1 mom. svarar en tjänsteman för att hans eller hennes ämbetsåtgärder är lagliga. Enligt 118 § 3 mom. har var och en som har lidit rättskränkning eller skada till följd av en lagstridig åtgärd eller försummelse av en tjänsteman

eller någon som sköter ett offentligt uppdrag, enligt vad som bestäms genom lag, rätt att yrka att denne döms till straff samt kräva skadestånd av det offentliga samfundet eller av tjänstemannen eller den som sköter det offentliga uppdraget.

I rättslitteraturen har principen om tjänstemannaförvaltning åtminstone behandlats av Marietta Keravuori-Rusanen. (Keravuori-Rusanen, Marietta: Yksityinen julkisen vallan käyttäjänä – Valtiosääntöoikeudellinen tutkimus julkisen hallintotehtävän antamisesta muulle kuin viranomaiselle. Yliopistollinen väitöskirja. Edita. Helsinki 2008). I Keravuori-Rusanens avhandling konstateras bland annat att det rättsliga ansvaret kopplat till tjänsteåtgärder i praktiken realiserar som straffrättsligt, skadeståndsrättsligt och förvaltningsrättsligt ansvar (s. 375). På grund av orsaker som bygger på tjänsteförhållandets art kan förvaltningsrättsligt tjänsteansvar inte realiserar för den offentliga förvaltningens anställda i arbetsavtalsförhållande och inte heller för enskilda som sköter offentliga förvaltningsuppgifter (s. 390).

I regeringens proposition RP 1/1998 rd om grundlagen konstateras i motiveringen till 124 § i grundlagen (s. 178) att grundlagsutskottet har med stöd av 1, 2 och 84 § i regeringsformen samt med hänvisning till förvaltningens lagbundenhetskrav och tjänsteansvarsaspekter härlett principen om s.k. konstitutionell tjänstemannaförvaltning. Denna princip innebär att offentlig makt i Finlands kan utövas endast av myndigheter samt på dessas vägnar av lagligen utnämnda tjänstemän (GrUU 4/1989 rd, 37/1992 rd samt 1, 7 och 15/1994 rd). Å andra sidan har utskottet utgått ifrån att principen om tjänstemannaförvaltning inte utgör något absolut hinder för att i begränsad utsträckning överföra offentlig makt och offentliga uppgifter på andra än myndigheter, till exempel på statliga affärsverk eller privaträttsliga sammanslutningar. Utskottet har emellertid i sådana fall förutsatt att det utfärdas tillräckligt detaljerade bestämmelser om skötseln av uppgifterna och det förfarande som ska iakttagas, att rättssäkerhetssynpunkter beaktas och att de som sköter de offentliga uppgifterna handlar under straffrättsligt tjänsteansvar.

Det finns bestämmelser om straffrättsligt tjänsteansvar i 40 kap. i strafflagen (39/1889). Enligt 40 kap. 12 § 1 mom. ska bestämmelserna om tjänstemän i 40 kap. även tillämpas på personer som utövar offentlig makt. En person som utövar offentlig makt definieras i 40 kap. 11 §. Enligt grundlagsutskottets utlåtandepraxis har det straffrättsliga tjänsteansvaret utvidgats även till sådana offentliga förvaltningsuppgifter där offentlig makt inte utövas. Ett exempel på detta finns i utlåtandet GrUU 3/2009 rd. (Se dessutom GrUU 11/2006 rd och GrUU 30/2012 rd.)

I avsnitt 2.2.1.3 Faktisk förvaltningsverksamhet och utövning av offentlig makt konstateras att registrering och utlämnande av uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet till sin art främst är faktisk förvaltningsverksamhet, men utförandet av uppgifterna kan även omfatta enskilda uppgifter som anknyter till eller involverar utövning av offentlig makt. Redan för tydlighetens skull utvidgas det straffrättsliga tjänsteansvaret i föreslagna 15 § till att omfatta alla deluppgifter i den offentliga förvaltningsuppgift som avses i den föreslagna lagen, oavsett om offentlig makt utövas i dem.

I fråga om skadeståndsrättsligt tjänsteansvar innehåller föreslagna 15 § en informativ hänvisning till skadeståndslagen. I 4 kap. i skadeståndslagen föreskrivs om arbetstagares och tjänstemäns skadeståndsansvar. På grund av redaransvarsprincipen gäller det dock att notera skadeståndsansvaret för arbetsgivare och offentliga samfund i skadeståndslagens 3 kap.

Enligt 3 kap. 2 § i skadeståndslagen är ett offentligt samfund skyldigt att ersätta skada, som förorsakats genom fel eller försummelse vid myndighetsutövning. Samma skadeståndsskyldighet åligger annat samfund, som på grund av lag, förordning eller bemyndigande i lag handhar en offentlig uppgift. Ansvar enligt paragrafen föreligger för

samfundet dock endast om de krav blivit åsidosatta som med hänsyn till verksamhetens art och ändamål skäligen kan ställas på fullgörandet av åtgärden eller uppgiften. Skadeståndslagens 3 kap. 2 § kan bli tillämplig exempelvis i en situation då en skada sker vid skötseln av Arbetarskyddscentralens offentliga förvaltningsuppgift där offentlig makt utövas.

I 3 kap. 1 § i skadeståndslagen föreskrivs att arbetsgivare är skyldig att ersätta skada, som arbetstagare förorsakar genom fel eller försummelse i arbetet. Bestämmelsen kan exempelvis bli tillämplig på en situation där en skada sker vid skötseln av Arbetarskyddscentralens offentliga förvaltningsuppgift på annat sätt än genom utövning av offentlig makt. (Dessutom gäller det att notera 2 kap. 1 § i skadeståndslagen kan bli tillämplig i en situation där en skada inte har orsakats av vållande av en enskild arbetstagare.)

Med hänsyn till behandling av personuppgifter som avses i den föreslagna lagen och skador gäller det också att uppmärksamma den allmänna dataskyddsförordningen som en särskild författning. I artikel 82.1 i den allmänna dataskyddsförordningen föreskrivs att varje person som har lidit materiell eller immateriell skada till följd av en överträdelse av dataskyddsförordningen ska ha rätt till ersättning från den personuppgiftsansvarige eller personuppgiftsbiträdet för den uppkomna skadan. I 6 kap. 39 § i föreningslagen föreskrivs dessutom om skadeståndsskyldighet för föreningens styrelse.

16 §. Styrning och tillsyn. I paragrafen föreskrivs om styrningen och tillsynen av Arbetarskyddscentralens skötsel av den offentliga förvaltningsuppgiften. Syftet med paragrafen är att för sin del säkerställa rättsskyddet och andra krav på god förvaltning som avses i 21 § i grundlagen.

Enligt paragrafens 1 mom. styr och övervakar social- och hälsovårdsministeriet Arbetarskyddscentralen när den sköter uppdraget att registrera och lämna ut de uppgifter som avses i 4–8 §. Enligt paragrafens 2 mom. ska Arbetarskyddscentralen årligen före utgången av maj lämna ministeriet en redogörelse för skötseln och finansieringen av uppdraget att registrera och lämna ut de uppgifter som avses i 4–8 §.

Enligt paragrafens 3 mom. har ministeriet trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter rätt att avgiftsfritt av Arbetarskyddscentralen få de uppgifter som är nödvändiga för tillsynen över skötseln av registrerings- och utlämningsuppdraget i fråga om de uppgifter som avses i 4–8 §. Ministeriet har rätt att få uppgifterna elektroniskt.

I regeringens proposition RP 1/1998 rd om grundlagen konstateras (s. 179) att enligt den föreslagna bestämmelsen (124 § i grundlagen) får överföringen av offentliga förvaltningsuppgifter inte äventyra de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. Bestämmelsen understryker betydelsen av att de som sköter offentliga förvaltningsuppgifter ska vara utbildade för ändamålet och sakkunniga samt att de ska stå under tillräcklig offentlig tillsyn. Grundlagsutskottet har kommenterat tillsynsfrågor till exempel i utlåtandet GrUU 22/2013 rd.

Åtminstone Marietta Keravuori-Rusanen har behandlat styrning och tillsyn av parter som sköter offentliga förvaltningsuppgifter i rättslitteratur. (Keravuori-Rusanen, Marietta: Yksityinen julkisen vallan käyttöjämä – Valtiosääntöoikeudellinen tutkimus julkisen hallintotehtävän antamisesta muulle kuin viranomaiselle. Yliopistollinen väitöskirja. Edita. Helsinki 2008). I Keravuori-Rusanens avhandling konstateras att en väsentlig del av god förvaltning är att skötseln av offentliga uppgifter övervakas och att det finns befogenheter att ingripa i oegentligheter som uppdragas. Enligt 68 § i grundlagen omfattas myndigheter och tjänstemän

under statsrådet underställda ministeriell administrativ kontroll. Enligt bestämmelsen svarar varje ministerium inom sitt ansvarsområde för beredningen av de ärenden som hör till statsrådet och för att förvaltningen fungerar som sig bör. Enligt motiveringen till bestämmelsen inbegriper ansvaret för att förvaltningen fungerar som sig bör också styrning av och tillsyn över den förvaltning som är underordnad ministeriet. Därmed sträcker sig det för ministerieförvaltningen typiska parlamentariska draget också till den underordnade förvaltningen. Vid organisering av förvaltningen har utgångspunkten ansetts vara att även de som inte hör till myndighetsorganisationen på motsvarande sätt bör omfattas av offentlig tillsyn i den mån som de sköter uppgifter som tillkommer myndigheterna med stöd av lagstiftningen. (S. 397 och 398.)

Enligt föreslagna 16 § styr och övervakar ministeriet Arbetarskyddscentralens offentliga förvaltningsuppgift med hjälp av en redogörelse som Arbetarskyddscentralen lämnar. Redogörelsen innehåller på motsvarande sätt som en verksamhetsberättelse en beskrivning av skötseln av uppgiften och de resurser som erhållits och använts för den. Eftersom den offentliga förvaltningsuppgiften tilldelas Arbetarskyddscentralen utan anslag från statsbudgeten, följer ministeriet upp att finansiering för uppgiften har erhållits via Arbetarskyddsfonden och avgifterna för utlämnande av information. (Arbetarskyddscentralen ska varje år separat ansöka om finansiering för sin allmännyttiga verksamhet hos Arbetarskyddsfonden.) Redogörelsen innehåller även information om avvikelser som kan ha förekommit vid skötseln av uppgiften. Det kan till exempel handla om att registrerade anmält eventuella problem med behandlingen av personuppgifter till dataombudsmannen och att även Arbetarskyddscentralen har fått kännedom om detta. Ministeriet och Arbetarskyddscentralen kan också behandla redogörelsen på gemensamma möten.

Enligt 29 § i offentlighetslagen kan en myndighet till en annan myndighet lämna ut uppgifter ur sekretessbelagda handlingar bland annat, om handlingen behövs vid behandlingen av en klagan med anledning av en åtgärd, och om uppgiften behövs för att ett enskilt övervaknings- eller tillsynsuppdrag som är riktat mot en myndighet ska kunna utföras. Redan med stöd av 29 § i offentlighetslagen kan ministeriet således vid behov få sekretessbelagd information från Arbetarskyddscentralen. Men eftersom 29 § endast är en möjliggörande bestämmelse ("kan lämna ut"), föreskrivs i föreslagna 16 § 3 mom. om ministeriets rätt till information.

Ministeriet har trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter rätt att avgiftsfritt av Arbetarskyddscentralen få de uppgifter som är nödvändiga för tillsynen. I rättslitteraturen har åtminstone Olli Mäenpää förklarat vad som avses med "andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter" (Mäenpää, Olli: *Julkisuusperiaate. Verkkokirja*. Alma Talent. Helsinki 2020). I Mäenpääs verk konstateras att bland de faktorer som rättsligt begränsar en handlings offentlighet har också begränsningar av utlämnande av handlingar och information betydelse. De gäller endast vissa sätt för utlämnande av information men undanröjer inte i sig rätten att få information från en handling. Begränsningar av utlämnande innefattar därför ingen skyldighet att iaktta sekretess. Exempel på dessa fall är i synnerhet begränsningar av utlämnande av personuppgifter. (I verket hänvisas till begränsning av utlämnande av kopia, utskrift och elektroniskt format som avses i 16.3 § i offentlighetslagen.) (S. 162.)

Ministeriets rätt till information är avsedd för exceptionella situationer där det utöver utredningar behövs annan information från Arbetarskyddscentralen, till exempel om avvikelser i samband med behandling av personuppgifter eller till exempel på grund av behandling av förvaltningsklagan. Ministeriet har trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter rätt att få alla uppgifter som är nödvändiga för tillsynen. Enligt den föreslagna lagen behandlar Arbetarskyddscentralen inte sekretessbelagda uppgifter, personuppgifter som hör till särskilda personuppgiftskategorier eller andra personuppgifter av

känslig karaktär enligt en konstitutionell bedömning. Kunder kan dock av ouppmärksamhet lämna sådana uppgifter till olika myndigheter i samband med sitt eget ärende. Ett exempel på en sådan uppgift är medlemskap i fackförbund. Ministeriet har rätt att få uppgifterna elektroniskt. Elektroniskt utlämnande innebär till exempel e-post som är skyddad med tillräckligt tekniskt skydd.

I avsnitt 4.1.1.3 Iakttagande av förutsättningar och begränsningar för överföring av offentliga förvaltningsuppgifter behandlas i anslutning till tillsynen även föreslagna 11 § om tillämpning av offentlighetslagen. Dessutom hänvisar avsnittet till den allmänna lagstiftningen, enligt vilken förvaltningsklagan kan anföras. Registrerades rätt att föra ett ärende till dataombudsmannen är också av central betydelse.

Eftersom uppgiften att registrera och lämna ut uppgifter är relativt begränsad, föreslås i propositionen inte resultatstyrning med resultatavtal som en styrmetod för ministeriet och inte heller några andra tillsynsmetoder än utredning, rätt till information och behandling av förvaltningsklagan. Ministeriet har till exempel ingen företrädare i Arbetarskyddscentralens förvaltning. Ministeriet har inte heller befogenhet att till följd av tillsynen vidta särskilda åtgärder. Vid behov kan ministeriet dock bereda en lagändring som till exempel skulle återföra den offentliga förvaltningsuppgiften till arbetarskyddsförvaltningen.

17 §. Tillsyn över att anmälningsskyldigheten iakttas. I paragrafen föreskrivs om tillsyn över att arbetsgivarens anmälningsskyldighet iakttas. Enligt *paragrafen* utövar arbetarskyddsmyndigheten tillsyn över att anmälningsskyldigheten enligt 4 § fullgörs. Om anmälningsskyldigheten försummas kan en arbetarskyddsinspektör ge en skriftlig anvisning till den anmälningsskyldiga arbetsgivaren. Detta är möjligt även i dag enligt lagen om personregister för arbetarskyddet. Utövning av andra befogenheter som avses i tillsynslagen kommer inte i fråga.

18 §. Ikraftträdande. I paragrafen föreskrivs om den föreslagna lagens ikraftträdande. Enligt paragrafens *1 mom.* träder den föreslagna lagen i kraft den 2 april 2026. Fram till dess hinner Arbetarskyddscentralen ändra registret (informationssystemet) över samarbetspersoner inom arbetarskyddet på ett tillräckligt sätt. Enligt paragrafens *2 mom.* upphävs lagen om personregister för arbetarskyddet (1039/2001) genom den föreslagna lagen.

19 §. Övergångsbestämmelser. I paragrafen föreskrivs om erforderliga övergångsbestämmelser när den föreslagna lagen träder i kraft. I paragrafens *1 mom.* föreskrivs att på uppgifter som har lämnats in i enlighet med lagen om personregister för arbetarskyddet och på ärenden som gäller dessa uppgifter tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av den föreslagna lagen. Ministeriet ska dock förstöra de uppgifter och blanketter som lämnats in i enlighet med lagen om personregister för arbetarskyddet när fyra år har förflutit från ikraftträdandet av denna lag.

Med andra ord tillämpas bestämmelserna i lagen om personregister för arbetarskyddet på de uppgifter som tidigare anmälts enligt lagen om personregister för arbetarskyddet och på de ärenden som rör dem. Ministeriet är personuppgiftsansvarig för och Arbetarskyddscentralen administratör av de tidigare anmälda uppgifterna. Bestämmelserna om utlämnande av uppgifter och tillsyn över anmälningsskyldigheten i lagen om personregister för arbetarskyddet tillämpas på motsvarande sätt på de tidigare anmälda uppgifterna. I paragrafens *1 mom.* finns en särskild bestämmelse om förstöring av tidigare anmälda uppgifter i förhållande till 4 § om förvaringstider i lagen om personregister för arbetarskyddet.

När den föreslagna lagen träder i kraft överförs de uppgifter som tidigare anmälts enligt lagen om personregister för arbetarskyddet sannolikt till registret (informationssystemet) över samarbetspersoner inom arbetarskyddet enligt den föreslagna lagen – till den del som de tidigare anmälda uppgifterna motsvarar uppgifterna enligt den föreslagna lagen. Övriga tidigare anmälda uppgifter lagras i registrets (informationssystemets) arkiv. Alternativt lagras alla tidigare anmälda uppgifter i registrets (informationssystemets) arkiv, om detta är tekniskt enklare för Arbetarskyddscentralen.

Enligt 4 § i lagen om personregister för arbetarskyddet ska den registeransvarige förvara uppgifterna i personregistret för arbetarskyddet så länge som den registrerade är verksam i den registrerade uppgiften. Den särskilda bestämmelsen om förstöring av tidigare anmälda uppgifter i den föreslagna paragrafens 1 mom. är relevant så att den ovan nämnda förvaringstiden kan avbrytas och ministeriet lösgöras från ansvaret för registret vid någon tydligt fastställd tidpunkt. Om den föreslagna lagen träder i kraft den 2 april 2026 ska ministeriet förstöra de uppgifter och blanketter som anmälts enligt lagen om personregister för arbetarskyddet den 2 april 2030.

Den föreslagna paragrafens 2 mom. har ett samband med bestämmelsen om förstöring i 1 mom. och lösgörandet av ministeriet från ansvaret för registret. Enligt paragrafens 2 mom. ska arbetsgivare som avses i 4 § 1 mom. i den föreslagna lagen anmäla de uppgifter som avses i 3 mom. i den paragrafen till Arbetarskyddscentralen innan fyra år har förflutit från ikraftträdandet av den föreslagna lagen, även om det inte har skett några förändringar i de uppgifter som tidigare lämnats i enlighet med lagen om personregister för arbetarskyddet. Om den föreslagna lagen träder i kraft den 2 april 2026 ska anmälningsskyldiga arbetsgivare som avses i den föreslagna lagen senast den 1 april 2030 iaktta den anmälningsskyldighet som föreskrivs i den föreslagna lagen. Den administrativa börda som föreslagna 2 mom. förorsakar anmälningsskyldiga är måttlig, eftersom mandattiden för arbetarskyddssamarbetet i allmänhet är två år.

7.2 Lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen

47 §. *Lämnande av uppgifter om samarbetspersoner.* I 47 § i tillsynslagen hänvisas till lagen om personregister för arbetarskyddet. Det föreslås att paragrafen ska ändras på så sätt att den hänvisar till den föreslagna nya lagen, dvs. lagen om registrering av samarbetspersoner inom arbetarskyddet.

7.3 Lagen om laddare

1 §. *Lagens tillämpningsområde.* I 1 § 2 mom. i lagen om laddare föreskrivs om begränsning av lagens tillämpningsområde (se avsnitt 2.1.2 Begränsning av tillämpningsområdena för lagen om laddare och ändringssökande). Till exempel polisens och räddningsverkets tjänsteuppdrag omfattas inte av tillämpningsområdet för lagen om laddare. Begränsningen av tillämpningsområdet för lagen om laddare skiljer sig från begränsningen av tillämpningsområdet för den år 2016 upphävda lagen om laddare. Vid stiftandet av den gällande lagen om laddare har tjänsteuppdrag inom Försvarsmakten och Gränsbevakningsväsendet sannolikt av misstag fallit bort från begränsningen av tillämpningsområdet för lagen. Denna proposition återställer rättsläget, dvs. Försvarsmaktens och Gränsbevakningsväsendets tjänsteuppdrag undantas från tillämpningsområdet för lagen om laddare.

Den gällande lagen om laddare tillämpas inte heller på verksamheter (som räknas upp i 1 § 2 mom. i lagen om laddare), vars huvudsakliga syfte är att träna de särskilda färdigheter som behövs inom militär verksamhet. Till denna del motsvarar författningstexten 6 § 1 mom. i

arbetarskyddslagen. Författningstexten är rätt svår att tolka. Begreppet värnpliktig som förekommer i bestämmelsen bör också tolkas med hjälp av värnpliktslagen.

För tydlighetens skull föreslås att 1 § 2 mom. i lagen om laddare ändras så att bestämmelsen framöver endast gäller tjänsteuppdrag inom Försvarmakten, Gränsbevakningsväsendet, polisen och räddningsverket. Enligt föreslagna 1 § 2 mom. tillämpas lagen om laddare inte på tjänsteuppdrag inom Försvarmakten, Gränsbevakningsväsendet, polisen eller räddningsverket.

Dessutom föreslås att det till 1 § i lagen om laddare fogas ett nytt 3 mom., som avgränsar verksamheter vars huvudsakliga syfte är att träna de särskilda färdigheter som behövs inom militär verksamhet utanför tillämpningsområdet för lagen om laddare. Ordalydelsen i 1 § 3 mom. i den föreslagna lagen om laddare skiljer sig något från 1 § 2 mom. i den gällande lagen om laddare och motsvarande ordalydelse i 6 § 1 mom. i arbetarskyddslagen. Det är endast fråga om tekniska ändringar, vars syfte är att förtydliga bestämmelsen i lagen om laddare.

Enligt föreslagna 1 § 3 mom. tillämpas lagen om laddare inte på militära övningar och militär utbildning enligt utbildningsprogram som antecknats i tjänstgöringsprogrammet eller annars bestäms särskilt eller på arbete i omedelbar anslutning därtill som anställda hos Försvarmakten eller Gränsbevakningsväsendet, värnpliktiga och personer som fullgör frivillig militärtjänst för kvinnor utför tjänstgöring hos eller på order av Försvarmakten eller gränsbevakningsväsendet, om det huvudsakliga syftet är att träna de särskilda färdigheter som behövs inom militär verksamhet.

Enligt 6 § 2 mom. i arbetarskyddslagen tillämpas lagen inte på den som enligt lagen om frivilligt försvar (556/2007) deltar i Försvarmaktens eller Gränsbevakningsväsendets frivilliga övningar. I propositionen föreslås att en motsvarande begränsning av tillämpningsområdet fogas till lagen om laddare. När det gäller personer som deltar i sådana övningar handlar det också om att träna de särskilda färdigheter som behövs inom militär verksamhet. Ett nytt 4 mom. fogas till 1 § i lagen om laddare. Ordalydelsen i 1 § 4 mom. i den föreslagna lagen om laddare skiljer sig något från motsvarande ordalydelse i 6 § 2 mom. i arbetarskyddslagen. Det är endast fråga om tekniska skillnader.

Enligt föreslagna 1 § 4 mom. tillämpas lagen om laddare inte heller på personer som med stöd av lagen om frivilligt försvar (556/2007) deltar i frivilliga övningar som ordnas av Försvarmakten eller Gränsbevakningsväsendet.

I lagen om laddare föreskrivs i sista hand om kompetensbrev för laddare, eftersom det allmänna ska sörja för skyddet av arbetskraften och allas rätt till personlig säkerhet. Även om Försvarmaktens och Gränsbevakningsväsendets ovan nämnda uppdrag och personer undantas från tillämpningsområdet för lagen om laddare, kan skyddet av arbetskraften och rätten till personlig säkerhet dock tryggas enligt beskrivningen nedan.

Regleringen av Försvarmaktens sprängämnen och användningen av dem är mer exakt jämfört med lagen om laddare, och den följs även inom Gränsbevakningsväsendet. De föreskrifter som gäller Försvarmakten är mer exakta än den civila sidans föreskrifter, eftersom militära sprängämnen kan klassificeras som farligare sprängämnen än civila sprängämnen.

Enligt 2 § i lagen om försvarmakten (551/2007) är Försvarmaktens första uppgift det militära försvaret av Finland. Den militära försvarsuppgiften är ett tjänsteuppdrag inom Försvarmakten med hänsyn till lagen om laddare. Försvarmaktens tjänsteuppdrag omfattar dessutom bland annat handräckning till andra myndigheter, till exempel i form av röjning av sprängämnen. De centrala bestämmelserna i detta sammanhang finns i 2 § i lagen om försvarmakten och 2 § i

lagen om Försvarmaktens handräckning till polisen (342/2022), enligt vilken Försvarmakten ska ge polisen handräckning bland annat för att identifiera en explosiv vara eller röja en civil explosiv vara.

Inom Gränsbevakningsväsendet hanteras sprängämnen främst i militära försvarsuppgifter, där det i allmänhet är fråga om hantering av militära sprängämnen. Sprängämnen hanteras också i viss utsträckning i gränssäkerhetsuppgifter, till exempel vid sprängning av sten längs patrulleringsrutter eller under vatten längs farleder, vid utbildning av tjänstehundar och verksamhet relaterad till beredskapstrupper för röjning och sprängning av hinder.

Även om de personer som utför tjänsteuppdrag inom Försvarmakten och Gränsbevakningsväsendet utesluts från tillämpningsområdet för lagen om laddare kommer de att få utbildning och kvalifikationer för uppgifter relaterade till sprängämnen och säkerhetsbestämmelser relaterade till sprängämnen inom Försvarmakten och Gränsbevakningsväsendet. De som utför tjänsteuppdrag inom Försvarmakten och Gränsbevakningsväsendet omfattas också av arbetarskyddslagen och bestämmelser på lägre nivå som utfärdats med stöd av den.

Försvarmaktens utbildningssystem för sprängämnen och röjning av dem är heltäckande. Armén utbildar personer specialiserade på röjning av sprängämnen från och med tjänstgöringstiden.

Försvarmakten röjer civila och militära sprängämnen i civila områden och områden som förvaltas av Försvarmakten i enlighet med säkerhetsbestämmelserna om röjning. Röjning av sprängämnen inom Försvarmakten är också verksamhet som omfattas av arbetarskyddslagens tillämpningsområde. Dessutom iakttas Försvarmaktens egna säkerhetsföreskrifter till tillämpliga delar som arbetssäkerhetsinstruktioner vid röjning på order av den som förordnar röjningsuppdraget. Det allmänna syftet med säkerhetsföreskrifterna, dvs. tjänstgöringssäkerhetsföreskrifter utfärdade som militära order, är att fastställa säkerhetsarrangemang för sådana operationer, verktyg och metoder som medför större än sedvanliga risker för Försvarmaktens personal som deltar i militär verksamhet eller för personer eller egendom inom verksamhetens influensområde. I säkerhetsföreskrifterna fastställs ansvarsfördelning, uppgifter, gräns- eller riktvärden och operativa modeller som möjliggör och samtidigt säkerställer säkerheten i militär utbildning.

Inom Försvarmakten är det endast anställd personal som röjer sprängämnen vid handräckning. Enligt 78 § i värnpliktslagen kan tjänstgörande värnpliktiga som tjänstgöringsuppdrag förordnas till en handräckningsuppgift, men de får inte delta i bland annat röjning av sprängladdningar eller andra motsvarande farliga uppgifter. Militärt försvar har inte motsvarande begränsningar.

Grundutbildningen för Gränsbevakningsväsendets officerare omfattar i sin tur utbildning inom Försvarmakten, utifrån vilken de ges behörighet att fungera till exempel som sprängare, röjare eller ledare av en sprängningsövning. Även gränsbevakare kan beviljas dessa behörigheter inom Försvarmakten. Gränsbevakningsväsendet tillämpar i praktiken redan i dag Försvarmaktens föreskrifter i all verksamhet relaterad till sprängämnen.

När Gränsbevakningsväsendet hanterar militära sprängämnen i militära försvarsuppgifter iakttas Försvarmaktens normer, såsom statsrådets förordning om övervakning av tillverkningen och upplagringen av explosiva varor (819/2015) och Huvudstabens föreskrift om militära sprängämnen samt Gränsbevakningsväsendets permanenta föreskrift om militära sprängämnen. I Gränsbevakningsväsendets alla militära försvarsuppgifter, i vilka militära

sprängämnen eller Försvarmaktens vapenmateriel hanteras, iakttas föreskriften om militära sprängämnen och andra av Försvarmakten utfärdade säkerhetsföreskrifter.

Till Försvarmaktens och Gränsbevakningsväsendets uppgifter hör även verksamhet vars huvudsakliga syfte är träna särskilda färdigheter som behövs i militär verksamhet. De som deltar i militära övningar omfattas inte av tillämpningsområdet för lagen om laddare eller arbetarskyddslagen, och genom denna proposition preciseras dessa persongrupper ytterligare vad gäller lagen om laddare. De personer som deltar i militära övningar får dock utbildning i och behörighet för uppgifter relaterade till sprängämnen och säkerhetsföreskrifter om sprängämnen, som beskrivs ovan, inom Försvarmakten och Gränsbevakningsväsendet.

24 §. Ändringssökande. I paragrafen föreskrivs om ändringssökande (se avsnitt 2.1.2 Begränsning av tillämpningsområdena för lagen om laddare och ändringssökande). Det föreslås att paragrafen ska ändras i sin helhet (se motiveringen i avsnitt 2.2.5 Observationer om begränsning av tillämpningsområdena för lagen om laddare och ändringssökande).

Enligt föreslagna 24 § 1 mom. får omprövning av ett beslut om underkännande i ett förhör för laddare begäras. Bestämmelser om begäran om omprövning finns i förvaltningslagen (434/2003). Omprövning av ett beslut om underkännande i ett förhör för laddare får begäras även i dag. Hänvisningen till förvaltningslagen ändras till en klart informativ hänvisning.

Enligt föreslagna 24 § 2 mom. finns bestämmelser om sökande av ändring i förvaltningsdomstol i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019). Föreslagna 2 mom. är en informativ hänvisning till lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

Föreslagna 24 § 2 mom. innebär en ändring i rättsläget jämfört med 24 § 3 mom. i den gällande lagen om laddare. Enligt 107 § i lagen om rättegång i förvaltningsärenden får ett beslut som en regional förvaltningsdomstol har fattat i ett förvaltningsprocessuellt ärende överklagas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen, om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd. Framöver gäller detta även sökande av ändring i förvaltningsdomstolens beslut vid återkallande och temporärt återkallande av kompetensbrev samt anmärkning. (Se också övergångsbestämmelsen som gäller detta.)

28 §. Tillsyn. Enligt (den gällande) paragrafen utövar regionförvaltningsverket tillsyn över att lagen om laddare och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den iakttas, i enlighet med lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen (44/2006). En teknisk ändring föreslås i paragrafen. (I den finska ordalydelsen i paragrafen finns hänvisningen ”siten kuin” som bör undvikas i författningstext.) Enligt 4 § i lagen om regionförvaltningsverken (896/2009) sköter regionförvaltningsverken de uppgifter som särskilt föreskrivs för dem, inklusive i egenskap av arbetarskyddsmyndighet tillsyn över att arbetarskyddslagstiftningen iakttas. I 28 § i lagen om laddare tilldelas regionförvaltningsverket ovannämnda tillsynsuppgift. Enligt 1 § i tillsynslagen föreskrivs det i den lagen bland annat om förfarandet när arbetarskyddsmyndigheten utövar tillsyn över efterlevnaden av bestämmelserna om arbetarskydd. Således blir tillsynslagen tillämplig på tillsynen över efterlevnaden av lagen om laddare redan med stöd av 1 § i tillsynslagen.

8 Ikraftträdande

Lagen om registrering av samarbetspersoner inom arbetarskyddet och lagen om ändring av lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen föreslås träda i kraft den 2 april 2026. Samtidigt upphävs den gällande lagen om personregister för arbetarskyddet. Lagarna föreslås träda i kraft först den 2 april 2026, eftersom

Arbetskyddscentralen behöver tid för att ändra registret (informationssystemet) över samarbetspersoner inom arbetskyddet. Arbetskyddscentralen och regionförvaltningsverken behöver också tid för att informera om den föreslagna lagen.

Dessutom föreslås att lagen om ändring av lagen om laddare ska träda i kraft redan den 1 september 2025.

Enligt övergångsbestämmelsen i lagen om ändring av lagen om laddare tillämpas på sökande av ändring i ett beslut av förvaltningsdomstolen som har fattats före ikraftträdandet av lagen om ändring av lagen om laddare i ett ärende som gäller återkallande eller temporärt återkallande av kompetensbrev eller anmärkning de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

På sökande av ändring i ett beslut av förvaltningsdomstolen som har fattats före ikraftträdandet av lagen om ändring av lagen om laddare i nämnda ärenden tillämpas således gällande 24 § 3 mom. i lagen om laddare, och på sökande av ändring i ett beslut av förvaltningsdomstolen som har fattats efter ikraftträdandet av lagen om ändring av lagen om laddare i nämnda ärenden tillämpas föreslagna 24 § 2 mom. i lagen om laddare. Övergångsbestämmelsen är förenlig med den första övergångsbestämmelsen 126 § 1 mom. i lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

9 Verkställighet och uppföljning

Arbetskyddscentralen verkställer den föreslagna lagen om registrering av samarbetspersoner inom arbetskyddet. Ministeriet övervakar verkställigheten av lagen samtidigt som det styr och övervakar Arbetskyddscentralen när den sköter sin offentliga förvaltningsuppgift.

De föreslagna ändringarna av lagen om laddare förutsätter inga verkställighetsåtgärder.

10 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

10.1 Överföring av offentliga förvaltningsuppgifter på andra än myndigheter

Enligt den föreslagna lagen om registrering av samarbetspersoner inom arbetskyddet överförs uppgiften att registrera och lämna ut uppgifter om samarbetspersoner inom arbetskyddet till Arbetskyddscentralen, som är en förening som avses i föreningslagen. Därför är det motiverat att granska den föreslagna lagen utifrån 124 § i grundlagen.

Enligt 124 § i grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter endast genom lag eller med stöd av lag, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. Uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt får dock anförtros endast myndigheter.

10.1.1 Offentlig förvaltningsuppgift

Grundlagsutskottet har behandlat 124 § i grundlagen bland annat i sitt utlåtande GrUU 8/2022 rd. Av utlåtandet framgår att syftet med 124 § i grundlagen är enligt förarbetena till grundlagen att inskränka möjligheterna att lägga ut offentliga förvaltningsuppgifter på aktörer utanför myndighetsapparaten. Ordalydelsen i bestämmelsen betonar att skötseln av offentliga förvaltningsuppgifter i regel ska höra till myndigheterna och att dessa uppgifter endast i begränsad utsträckning kan anförtros andra än myndigheter (RP 1/1998 rd, s. s. 178/I). Begreppet offentliga förvaltningsuppgifter används i detta sammanhang i en relativt vidsträckt bemärkelse. Det omfattar uppgifter som hänför sig till bland annat verkställigheten av lagar

samt beslut om enskilda personers och sammanslutningars rättigheter, skyldigheter och förmåner. Paragrafen inbegriper både överföring av uppgifter som ankommer på myndigheterna och överföring av nya till förvaltningen hänförliga uppgifter på andra än myndigheter (RP 1/1998 rd, s. 179).

Enligt utlåtandet GrUU 8/2022 rd har grundlagsutskottet tidigare ansett att till exempel sjöräddningstjänsten sammantaget sett (GrUU 24/2001 rd, s. 4/I) och helheten av operativa avfallshanteringsuppgifter (GrUU 58/2010 rd, s. 4/II) är offentliga förvaltningsuppgifter. Beviljandet av statliga exportgarantier är trots sina starka privaträttsliga drag en offentlig förvaltningsuppgift (GrUU 2/2001 rd, s. 2/I). När det gäller inköpscentralen Hansel Ab ansåg utskottet att även om upphandlingen också har starka privaträttsliga drag, är dragen av offentlig förvaltningsuppgift framträdande i Hansels uppgift som inköpscentral (GrUU 15/2019 rd, s. 3). Uppgifterna kring rättshjälp och intressebevakning utgör, med hänsyn till det sätt uppgifterna ordnas på, ett komplex med drag av offentlig förvaltningsuppgift trots att de aspekter som anknyter till privata intressen och näringsverksamhet är framträdande. Utskottet har här lagt vikt vid att det handlar om en lagstadgad serviceuppgift som ska ordnas av myndigheterna och som enligt utskottet kan karakteriseras som faktisk förvaltningsverksamhet (GrUU 16/2016 rd, s. 2). Även uppgifter som går ut på att bistå en myndighet har betraktats som offentliga förvaltningsuppgifter (se t.ex. GrUU 55/2010 rd, s. 2/I).

Grundlagsutskottet har också behandlat 124 § i grundlagen i sitt utlåtande GrUU 5/2021 rd. Utövning av lagstiftande och dömande makt kan däremot inte hänföras till sådana förvaltningsuppgifter som avses i bestämmelsen enligt utlåtandet. Av utlåtandena GrUU 5/2021 rd och GrUU 8/2022 rd framgår också att offentliga förvaltningsuppgifter enligt utskottet inte är sådan opartisk provning eller certifiering i kraft av teknisk expertis som inte påverkar myndighetens befogenhet att bestämma om metoder och personal som används vid de återkommande besiktningarna av mekaniska anordningar och konstruktioner (GrUU 4/2012 rd, s. 2/II) eller certifikatverksamhet vars karaktär har distanserat sig från karakteristika som gäller för offentliga myndighetsuppdrag (GrUU 16/2009 rd, s. 2).

I utlåtandet GrUU 8/2022 rd konstaterar grundlagsutskottet att en offentlig förvaltningsuppgift enligt 124 § i grundlagen avser offentliga förvaltningsuppgifter i vidare bemärkelse än enbart utövning av offentlig makt. Till exempel av grundlagsutskottets utlåtanden GrUU 16/2002 rd och GrUU 47/2005 rd framgår att även om det är fråga om verksamhet som närmast är av teknisk karaktär eller operativ, och som inte inbegriper förvaltningsbeslut eller annan utövning av offentlig makt, kan det ändå vara fråga om en offentlig förvaltningsuppgift. Även i delegering av biträdande uppgifter inom Skatteförvaltningen var det fråga om offentliga förvaltningsuppgifter enligt utlåtandet GrUU 30/2012 rd. Dessa uppgifter var offentliga förvaltningsuppgifter även om de endast var rutinmässiga, biträdande stöduppgifter som inte innebar utövning av offentlig makt. I grundlagsutskottets betänkande GrUB 9/2002 rd konstateras i sin tur att offentliga förvaltningsuppgifter kan enligt förarbetena till grundlagen också vara offentliga serviceuppgifter.

Registrering och utlämnande av uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet kan anses vara en lagstadgad uppgift för arbetarskyddsförvaltningen enligt 18 § i grundlagen, lagen om arbetarskyddsförvaltningen och den nu gällande lagen om personregister för arbetarskyddet. Uppgiften är också i grunden en viktig uppgift med tanke på främjandet av arbetarskyddet. Uppgiften är till sin art främst faktisk förvaltningsverksamhet, men utförandet den av kan även omfatta enskilda uppgifter som anknyter till eller involverar utövning av offentlig makt. Således är uppgiften att registrera och lämna ut uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet en offentlig förvaltningsuppgift som avses i 124 § i grundlagen. (Närmare motiveringar finns avsnitt 4.1.1.2 Registrering och utlämnande av uppgifter som en offentlig förvaltningsuppgift.)

10.1.2 Förutsättningar och begränsningarna för överföring av offentliga förvaltningsuppgifter

Överföring av uppgifter genom lag eller med stöd av lag

Enligt 124 § i grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter endast genom lag eller med stöd av lag.

Grundlagsutskottet har behandlat denna förutsättning till exempel i utlåtandet GrUU 26/2017 rd. I utlåtandet konstateras att enligt förarbetena till 124 § i grundlagen är utgångspunkten att bestämmelserna om överföring av offentliga förvaltningsuppgifter på andra än myndigheter ska utfärdas genom lag. Eftersom framför allt skötseln av offentliga tjänster bör kunna ordnas smidigt och det inte i fråga om sådana uppgifter med hänsyn till syftena med regleringen finns behov av detaljreglering i lag, ska det också vara möjligt att med stöd av lag genom föreskrifter eller beslut bestämma om överföring av förvaltningsuppgifter på andra än myndigheter. Också befogenheten att överföra uppgiften ska härvid grunda sig på lag (RP 1/1998 rd, s. 178/II–180/II). Grundlagsutskottet har konstaterat att en offentlig förvaltningsuppgift kan anförtros andra än myndigheter också genom avtal som ingås med stöd av lag (GrUU 11/2004 rd, s. 2/I och 2/II och GrUU 11/2002 rd, s. 5/I och 5/II).

I propositionen föreslås att uppgiften att registrera och lämna ut uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet direkt genom lag ska överföras till Arbetarskyddscentralen. (Se avsnitt 4.1.1.3 Iakttagande av förutsättningar och begränsningar för överföring av offentliga förvaltningsuppgifter.) Propositionen uppfyller således förutsättningen för stiftande genom lag som avses i 124 § i grundlagen.

Uppgiftstilldelningens ändamålsenlighet

Enligt 124 § i grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna.

Grundlagsutskottet har behandlat uppgiftstilldelningens ändamålsenlighet bland annat i sitt utlåtande GrUU 33/2021 rd. Enligt utlåtandet har grundlagsutskottet framhållit att kravet på ändamålsenlighet är ett juridiskt villkor och att det från fall till fall måste bedömas om kravet uppfylls (GrUU 26/2017 rd, s. 49 och de utlåtanden som nämns där samt RP 1/1998 rd, s. 179/II). Vid bedömningen av ändamålsenligheten ska särskilt uppmärksammas dels förvaltningens effektivitet och övriga interna behov, dels enskilda personers och sammanslutningars behov (RP 1/1998 rd, s. 179/II, GrUU 8/2014 rd, s. 3/II, GrUU 16/2016 rd, s. 3). Dessutom ska arten av förvaltningsuppgifterna beaktas (RP 1/1998 rd, s. 179/II, se t.ex. GrUU 6/2013 rd, s. 2/II, GrUU 65/2010 rd, s. 2/II, GrUU 57/2010 rd, s. 5/I). Kravet på ändamålsenlighet kan således när det är fråga om uppgifter i samband med serviceproduktion uppfyllas lättare än t.ex. i fråga om beslutsfattande som gäller en enskild persons eller sammanslutnings centrala rättigheter (RP 1/1998 rd, s. 179/II, se också GrUU 8/2014 rd, s. 4/I).

I utlåtandet GrUU 33/2021 rd konstateras också att grundlagsutskottet i sina bedömningar av om kravet på ändamålsenlighet uppfylls har vägt in bland annat den specialkompetens eller de resurser som behövs för uppgifterna (GrUU 29/2013 rd, s. 2, GrUU 37/2010 rd, s. 4/II). I grundlagsutskottets utlåtande GrUU 5/2021 rd nämns i detta sammanhang dessutom ett ökat servicebehov (GrUU 6/2013 rd, s. 2/II, GrUU 16/2016 rd, s. 3), regional tillgång till tjänster (GrUU 11/2004 rd, s. 2/I), flexibilitet (GrUU 6/2013 rd, s. 2/II) och effektivitet i verksamheten (GrUU 3/2009 rd, s. 4/II).

Överföringen av uppgiften att registrera och lämna ut uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet till Arbetarskyddscentralen är motiverad för att sköta uppgiften på ett ändamålsenligt sätt. (Se motiveringen i avsnitt 4.1.1.3 Iakttagande av förutsättningar och begränsningar för överföring av offentliga förvaltningsuppgifter.) Propositionen uppfyller således förutsättningen för ändamålsenligt anförtröende av uppgifter som avses i 124 § i grundlagen.

Överföringen av uppgiften äventyrar inte de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning

Enligt 124 § i grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtrös andra än myndigheter, om det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning.

I 21 § i grundlagen föreskrivs om rättsskydd och andra krav på god förvaltning. Grundlagens 21 § ingår i 2 kap. om grundläggande fri- och rättigheter. Således förutsätter 124 § i grundlagen i praktiken att en offentlig förvaltningsuppgift kan anförtrös någon annan än en myndighet, om detta inte äventyrar grundläggande fri- eller rättigheter. När en offentlig förvaltningsuppgift anförtrös någon annan än en myndighet gäller det också att beakta 22 § i grundlagen, enligt vilken det allmänna ska se till att de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna tillgodoses.

I samband med stiftandet av grundlagen framhävde grundlagsutskottet i sitt betänkande GrUB 10/1998 rd att betydelsen av att rättssäkerheten och god förvaltningssed säkerställs genom bestämmelser, också när förvaltningsuppgifter direkt genom lag eller med stöd av lag förs över på andra än myndigheter.

Grundlagsutskottet har behandlat grundläggande fri- och rättigheter, rättsskydd och andra krav på god förvaltning i bland annat utlåtandena GrUU 33/2021 rd och GrUU 5/2021 rd. Grundlagsutskottet har konstaterat att ett villkor för att offentliga förvaltningsuppgifter ska kunna anförtrös andra än myndigheter är enligt 124 § i grundlagen att det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. Bestämmelsen understryker enligt motiveringen till den betydelsen av att de som sköter offentliga förvaltningsuppgifter ska vara utbildade för ändamålet och sakkunniga samt att de ska stå under tillräcklig offentlig tillsyn (RP 1/1998 rd, s. 179/II). Grundlagsutskottet har kommenterat tillsynsfrågor till exempel i utlåtandet GrUU 22/2013 rd. På grund av omständigheterna i fallet ansåg grundlagsutskottet att det är mycket viktigt att Trafiksäkerhetsverket bevakar och övervakar besiktningsverksamheten så effektivt och heltäckande som möjligt.

Enligt utlåtandet GrUU 17/2021 rd baserar sig grundlagsutskottets etablerade praxis på att trygga av kraven på rättssäkerhet och god förvaltning på det sätt som avses i 124 § i grundlagen bland annat kräver att de som handlägger ärenden handlar under straffrättsligt tjänsteansvar (se t.ex. GrUU 26/2017 rd, s. 50). Under de senaste åren har grundlagsutskottet även uppmärksammat lagstiftningen om verkställande direktörers tjänsteansvar i sin utlåtandep Praxis. (Se GrUU 93/2022 rd, s. 4 och GrUU 34/2020 rd, s. 5). Det straffrättsliga tjänsteansvaret har utvidgats även till sådana offentliga förvaltningsuppgifter där offentlig makt inte utövas. Ett exempel på detta finns i utlåtandet GrUU 3/2009 rd. (Se dessutom GrUU 11/2006 rd och GrUU 30/2012 rd.)

Grundlagens 124 § innehåller ett krav på iakttagande av de allmänna förvaltningslagarna. Till exempel enligt utlåtandet GrUU 5/2021 rd har grundlagsutskottet ansett att det för att kraven på rättssäkerhet och god förvaltning ska anses vara uppfyllda i den bemärkelse som avses i 124 § i grundlagen krävs att ärendena behandlas i enlighet med de allmänna förvaltningslagarna och att de som behandlar ärendena handlar under tjänsteansvar (GrUU 33/2004 rd, s. 7/II, GrUU 46/2002 rd, s. 9/II). Enligt grundlagens 124 § är det i allmänhet inte nödvändigt att i lag hänvisa till de allmänna förvaltningslagarna, eftersom dessa med stöd av sina bestämmelser om tillämpningsområde, definition på myndighet eller enskildas skyldighet att ge språklig service också tillämpas på enskilda när de utför ett offentligt förvaltningsuppdrag (GrUU 42/2005 rd, s. 3/II).

Grundlagsutskottet har också kommenterat ändringssökande åtminstone i utlåtandet GrUU 30/2014 rd. I utlåtandet konstateras att det alltid måste finnas särskilda bestämmelser om överklagande av förvaltningsbeslut som fattas av någon utanför myndighetsapparaten. Sedan utlåtandet gavs har den allmänna lagstiftningen om ändringssökande reformerats. I lagen om rättegång i förvaltningsärenden avses med begreppet myndighet även parter som sköter offentliga förvaltningsuppgifter. Bestämmelserna i ifrågavarande allmänna lag om rätten att söka ändring omfattar således även sökande av ändring i beslut som fattas av enskilda som sköter offentliga förvaltningsuppgifter.

Uppgiften att registrera och lämna ut uppgifter som avses i den föreslagna lagen om registrering av samarbetspersoner inom arbetarskyddet har en koppling särskilt till de grundläggande rättigheter som avses i 18, 10 och 12 § i grundlagen. I den föreslagna lagen finns bestämmelser vars syfte är att trygga dessa grundläggande rättigheter när Arbetarskyddscentralen sköter offentliga förvaltningsuppgifter. I lagen finns dessutom bestämmelser som tryggar tillgodoseendet av de grundläggande rättigheter som avses i 21 § i grundlagen. Lagen föreskriver om tjänsteansvar för den som är anställd hos Arbetarskyddscentralen, verkställande direktören och styrelsemedlemmarna samt om ministeriets styrning och tillsyn. I lagen finns också bestämmelser om avgifter för utlämnande av uppgifter, vilket innebär att lagen om grunderna för avgifter till staten blir tillämplig bland annat när det gäller begäran om omprövning och ändringssökande. Den föreslagna lagen föreskriver dock om en kortare tidsfrist för begäran om omprövning än lagen om grunderna för avgifter till staten. Bestämmelserna som tryggar de grundläggande fri- och rättigheterna i den föreslagna lagen beskrivs närmare i avsnitt 4.1.1.3 Iakttagande av förutsättningar och begränsningar för överföring av offentliga förvaltningsuppgifter.

I samband med totalreformen av bestämmelserna om de grundläggande fri- och rättigheterna härledde grundlagsutskottet i sitt betänkade GrUB 25/1994 rd ur hela komplexet av grundläggande fri- och rättigheter och rättigheternas karaktär av grundlagsfästa rättigheter vissa allmänna krav på inskränkning av dem. Dessa krav går ut på att inskränkningarna bör bygga på lagstiftning, ska vara noga avgränsade och tillräckligt exakt definierade i lagen, ska vara acceptabla, inte får ingripa i kärnområdet av en grundläggande fri- och rättighet, ska vara proportionella, kräver ett adekvat rättsskydd och måste vara förenliga med de förpliktelser som gäller de mänskliga rättigheterna. Även bestämmelserna om anförtröende av offentliga förvaltningsuppgifter ska uppfylla dessa krav.

Den föreslagna lagen om registrering av samarbetspersoner inom arbetarskyddet innehåller främst bestämmelser vars syfte är att trygga grundläggande rättigheter av betydelse för lagen och inte att begränsa dem. När det gäller begränsning bör dock några punkter uppmärksammas.

Vid verkställandet av den föreslagna lagen behandlas personuppgifter. Enligt 10 § 1 mom. i grundlagen är vars och ens privatliv tryggt, och närmare bestämmelser om skydd för

personuppgifter utfärdas genom lag. Relevanta dataskyddsförfattningar med tanke på den föreslagna lagen är den allmänna dataskyddsförordningen och dataskyddslagen. Den föreslagna lagen har beretts inom dessa ramar. Vid beredningen av lagen beaktades också lagen om integritetsskydd i arbetslivet. (Se avsnitt 4.1.2 Den föreslagna lagen med tanke på dataskydd och offentlighet.) Personuppgifter skulle också i sista hand behandlas för att skydda den grundläggande fri- och rättighet som avses i 18 § i grundlagen.

Den föreslagna lagen utvidgar offentligheten för Arbetarskyddscentralens verksamhet så att offentlighetslagen tillämpas på alla deluppgifter som ingår i Arbetarskyddscentralens offentliga förvaltningsuppgift. Detta tryggar tillgodoseendet av den grundläggande rätten som gäller offentlighet i 12 § i grundlagen. Den föreslagna lagen begränsar dock också rätten till information om uppgifter i registret. Uppgifter i registret får endast lämnas ut för att främja arbetarskyddet. Detta begränsar de grundläggande fri- och rättigheterna. Begränsningen är dock motiverad, eftersom syftet med den föreslagna lagen endast är att främja arbetarskyddet. Registret finns därför till endast för detta ändamål. Behandling av personuppgifter i registret för andra ändamål är onödigt. Begränsning av rätten till uppgifter skyddar registrerade personuppgifter. Vars och ens rätt till information, som avses i offentlighetslagen, tillämpas dock i övrigt på Arbetarskyddscentralens offentliga förvaltningsuppgift. Dessutom tryggar offentlighetslagen parter rätt till information och vars och ens rätt att få uppgifter om sig själv från registret.

Den föreslagna begränsningen av offentligheten avseende registret är lagstadgad, det finns godtagbara grunder för den och begränsningen är proportionerlig jämfört med lagens mål. Den utgör ingen inskränkning i kärnan av en grundläggande fri- eller rättighet, eftersom lagen för det första utvidgar offentligheten till Arbetarskyddscentralens hela offentliga förvaltningsuppgift och för det andra därefter gör en exakt och noggrant avgränsad begränsning av offentligheten på grund av lagens mål och skyddet för personuppgifter. Dessutom tryggar offentlighetslagen parter rätt till information och vars och ens rätt att få uppgifter om sig själv.

I den föreslagna lagen föreskrivs om avgifter som i regel tas ut för utlämnande av uppgifter. Avgiften kan betraktas som en begränsning av offentligheten enligt 12 § i grundlagen. Avgiften är dock adekvat och måttlig samt baserar sig på självkostnadsvärdet. Därför är avgiftsregleringen som begränsar offentligheten inte oproportionerlig eller en begränsning som inskränker kärnan av en grundläggande fri- eller rättighet. (Se också avsnitt 10.3 Bestämmelser om avgifter för utlämnande av uppgifter.)

Bestämmelserna om avgifter för utlämnande av uppgifter i den föreslagna lagen innebär att lagen om grunderna för avgifter till staten blir tillämplig bland annat när det gäller begäran om omprövning och ändringssökande. (Den föreslagna lagen föreskriver dock om en kortare tidsfrist för begäran om omprövning.) På lagen om grunderna för avgifter till staten tillämpas också förbudet att söka ändring i förvaltningsdomstolens beslut. Förbudet mot ändringssökande begränsar rätten till rättsskydd enligt 21 § i grundlagen. Grundlagsutskottet har kommenterat förbudet mot ändringssökande åtminstone i utlåtandet GrUU 17/2021 rd. Enligt utlåtandet hindrar bestämmelserna i 21 § i grundlagen inte att man genom lag föreskriver om smärre undantag från de rättigheter som skyddas där, under förutsättning att undantagen i fråga inte ändrar de aktuella rättssäkerhetsgarantiernas ställning som huvudregel eller äventyrar individens rättssäkerhet (se t.ex. GrUU 68/2014 rd, s. 3/I). Grundlagsutskottet anser att det till följd av arten av den rättighet som garanteras i 21 § 1 mom. i grundlagen och lagförbehållet i 2 mom. står klart att besvärsförbudet och förbudet mot ändringssökande omfattas av kravet på bestämmelser i lag (se t.ex. GrUU 12/2004 rd, s. 3/II). Begränsningen av rätten att söka ändring får inte grunda sig enbart på exempelvis motiveringar i propositionen. I utlåtandet GrUU 17/2021 rd konstateras också att de begränsningar i rätten att överklaga som är godtagbara med

avseende på grundlagen kan därmed skrivas in i lagen genom specifika förbud mot att överklaga, har grundlagsutskottet brukat anse (GrUU 20/2005 rd, s. 7, GrUU 12/2004 rd, s. 3). Dessutom har utskottet ansett att ett sådant förbud måste motiveras tillräckligt i förarbetena till lagen (GrUU 10/2012 rd, s. 7). Till följd av bestämmelserna i den föreslagna lagen gäller det besvärsförbud som avses i lagen om grunderna för avgifter till staten endast i avgiftsärenden och endast besvär över förvaltningsrättens beslut. Det har föregåtts av begäran om omprövning och anförande av besvär hos förvaltningsdomstolen. Besvärsförbud i avgiftsärende ingår också i offentlighetslagen. Besvärsförbudet är således inte en oproportionerlig begränsning som inskränker kärnan i en grundläggande fri- eller rättighet.

På det stora hela har den föreslagna lagen om registrering av samarbetspersoner inom arbetarskyddet beretts med iakttagande av de allmänna förutsättningarna för begränsning av grundläggande fri- eller rättigheter.

Således kan det konstateras att överföringen av registrering och utlämnande av uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet till Arbetarskyddscentralen genom den föreslagna lagen om registrering av samarbetspersoner inom arbetarskyddet inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. (Se avsnitt 4.1.1.3 Iakttagande av förutsättningar och begränsningar för överföring av offentliga förvaltningsuppgifter.) Propositionen iakttar kraven på begränsning av fri- och rättigheterna, rättssäkerheten och andra krav på god förvaltning enligt 124 § i grundlagen.

Betydande utövning av offentlig makt

Enligt 124 § i grundlagen får uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt endast ges myndigheter.

Grundlagsutskottet har behandlat begränsning av betydande utövning av offentlig makt i bland annat utlåtandena GrUU 18/2021 rd och GrUU 44/2016 rd. I utlåtandena konstateras att uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt endast får ges myndigheter enligt 124 § i grundlagen. Enligt utlåtandet GrUU 18/2021 rd har återkrav av hävd ansetts vara betydande utövning av offentlig makt enligt 124 § i grundlagen (GrUU 45/2006 rd, s. 2; se även GrUU 50/2017 rd, s. 3–4). I utlåtandet GrUU 44/2016 rd finns ett annat exempel på betydande utövning av offentlig makt. Som betydande utövande av offentlig makt betraktas till exempel rätt att använda maktmedel som grundar sig på självständig prövning eller att på annat sätt ingripa i individens grundläggande rättigheter (RP 1/1998 rd, s. 179/II, GrUU 28/2001 rd, s. 5–6).

Registrering och utlämnande av uppgifter som avses i den föreslagna lagen om registrering av samarbetspersoner inom arbetarskyddet involverar inte betydande utövning av offentlig makt. (Se avsnitt 4.1.1.3 Iakttagande av förutsättningar och begränsningar för överföring av offentliga förvaltningsuppgifter.) Propositionen iakttar således begränsningen av betydande utövning av offentlig makt enligt 124 § i grundlagen.

10.2 Dataskydd och offentlighet

Den information som behandlas enligt den föreslagna lagen om registrering av samarbetspersoner inom arbetarskyddet bildar informationsmaterial som innehåller personuppgifter om fysiska personer, uppgifter om juridiska personer och andra uppgifter. Vissa fysiska personers personuppgifter är personuppgifter om arbetstagare. På grund av behandlingen av personuppgifter ska den föreslagna lagen bedömas utifrån 10 § i grundlagen.

Eftersom lagen också innehåller bestämmelser om utlämnande av uppgifter ur registret, ska lagen dessutom bedömas utifrån 12 § i grundlagen.

Skydd för privatlivet och skydd för personuppgifter

Enligt 10 § i grundlagen är vars och ens privatliv, heder och hemfrid tryggade. Närmare bestämmelser om skyddet för personuppgifter utfärdas genom lag. Skyddet enligt 10 § i grundlagen kompletteras av skyddet för privat- och familjeliv enligt artikel 8 i den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europeiska människorättskonventionen) och respekten för privatlivet och familjelivet enligt artikel 7 och skyddet av personuppgifter enligt artikel 8 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. I artikel 52 i stadgan om de grundläggande rättigheterna föreskrivs också om begränsning och omfattning av de rättigheter som tryggas genom stadgan.

I till exempel sitt utlåtande GrUU 14/2018 rd har grundlagsutskottet konstaterat att grundlagsutskottets vedertagna praxis har varit att lagstiftarens handlingsutrymme begränsas både av bestämmelsen om skyddet för personuppgifter i 10 § 1 mom. i grundlagen och av att skyddet för personuppgifter delvis ingår i samma moment som skyddet för privatlivet. På det hela taget handlar det om att lagstiftaren måste tillgodose denna rätt på ett sätt som är godtagbart med avseende på de grundläggande fri- och rättigheterna överlag. Om man ser till skyddet för personuppgifter har grundlagsutskottet ansett det viktigt att reglera åtminstone syftet med registreringen av uppgifterna, uppgifternas innehåll, det tillåtna användningsändamålet inklusive rätten att överlåta registrerade uppgifter, den tid uppgifterna finns kvar i registret och den registrerades rättsskydd. Dessutom ska regleringen av dessa faktorer på lagnivå vara heltäckande och detaljerad (se GrUU 14/1998 rd, s. 2, och t.ex. GrUU 1/2018 rd, s. 2).

Inom Europeiska unionen började tillämpningen av den allmänna dataskyddsförordningen på behandling av personuppgifter (i allmänhet) den 25 maj 2018. Den 1 januari 2019 trädde även dataskyddslagen, som kompletterar dataskyddsförordningen, i kraft i Finland. Med anledning av den nya dataskyddslagstiftningen har grundlagsutskottet reviderat sin utlåtandep Praxis. Till exempel i utlåtandena GrUU 101/2022 rd och GrUU 96/2022 rd konstateras att med avseende på 10 § 1 mom. i grundlagen räcker det enligt grundlagsutskottet i princip med att bestämmelserna uppfyller kraven i EU:s allmänna dataskyddsförordning. Enligt utskottet bör skyddet för personuppgifter i första hand tillgodoses utifrån den allmänna dataskyddsförordningen och den allmänna lagstiftningen på nationell nivå. Den nationella speciallagstiftningen bör vara avgränsad till nödvändiga bestämmelser inom ramen för det nationella handlingsutrymme som dataskyddsförordningen medger (se GrUU 14/2018 rd, s. 5).

I utlåtandena GrUU 101/2022 rd och GrUU 96/2022 rd konstateras också att grundlagsutskottet ser det dock som klart att behovet av nationell speciallagstiftning i enlighet med det riskbaserade synsätt som också dataskyddsförordningen kräver måste bedömas utifrån de hot och risker som behandlingen av personuppgifter orsakar. Ju större risk fysiska personers rättigheter och friheter utsätts för på grund av behandlingen, desto mer motiverat är det med mer detaljerade bestämmelser. Denna omständighet är av särskild betydelse när det gäller behandling av känsliga uppgifter (se GrUU 14/2018 rd, s. 5). Grundlagsutskottet har också behandlat förvaring av känsliga personuppgifter i till exempel utlåtandet GrUU 4/2021 rd. Enligt grundlagsutskottet gäller kravet på att bestämmelser om känsliga personuppgifter ska utfärdas genom lag också förvaringstiderna (GrUU 14/2018 rd, s. 2 och 6).

När det gäller skyddet för privatlivet och skyddet för personuppgifter bör det noteras att anställda som fysiska personer omfattas av tillämpningsområdet för 10 § 1 mom. i grundlagen.

I Finland finns det nationella bestämmelser om behandling av anställdas personuppgifter, vilket artikel 88 i den allmänna dataskyddsförordningen möjliggör. Enligt 30 § i dataskyddslagen finns bestämmelser om behandling av anställdas personuppgifter i lagen om integritetsskydd i arbetslivet (759/2004).

När det gäller skyddet för privatlivet och skyddet för personuppgifter bör det också noteras att juridiska personer inte omfattas av tillämpningsområdet för 10 § 1 mom. i grundlagen. Även enligt skäl 14 i den allmänna dataskyddsförordningen omfattar förordningen inte behandling av personuppgifter rörande juridiska personer, särskilt företag som bildats som juridiska personer, exempelvis uppgifter om namn på och typ av juridisk person samt kontaktuppgifter. Med andra ord har juridiska personers (person)uppgifter inte samma dataskydd som fysiska personers personuppgifter. Enligt den allmänna dataskyddsförordningen avses å andra sidan med personuppgifter varje upplysning som avser en identifierad eller direkt eller indirekt identifierbar fysisk person. Om en fysisk person till exempel kan identifieras utifrån en juridisk person ska den fysiska personens personuppgifter skyddas (EU-domstolens dom C-92/09 och C-93/09 och även dataombudsmannens beslut 21.10.2021 Dnr 3592/152/2019). Även enskilda näringsidkare, som är fysiska personer till sin juridiska form, ska särskiljas från juridiska personer.

Offentlighet

Enligt 12 § 2 mom. i grundlagen är handlingar och upptagningar som innehas av myndigheterna offentliga, om inte offentligheten av tvingande skäl särskilt har begränsats genom lag. Var och en har rätt att ta del av offentliga handlingar och upptagningar. På internationell nivå regleras offentligheten i myndigheters verksamhet i Europarådets konvention om tillgång till officiella handlingar (Council of Europe Convention on Access to Official Documents CETS No. 205, den så kallade Tromsökonventionen).

I Finland föreskrivs om offentlighet i myndigheternas verksamhet i offentlighetslagen. Enligt 1 § i offentlighetslagen är myndighetshandlingar offentliga, om inte något annat föreskrivs särskilt i offentlighetslagen eller i någon annan lag. Enligt 4 § 2 mom. i offentlighetslagen gäller det som sägs om en myndighet även sammanslutningar som utövar offentlig makt och som med stöd av en lag utför ett offentligt uppdrag.

Den grundläggande rättigheten avseende offentlighet respektive skyddet för privatliv och personuppgifter tryggar olika intressen.

Samordning av grundläggande fri- och rättigheter

Till exempel enligt grundlagsutskottets utlåtande GrUU 101/2022 rd har grundlagsutskottet understrukit att skyddet för privatlivet och personuppgifter inte har företräde framför andra grundläggande fri- och rättigheter (GrUU 73/2018 rd, s. 3, GrUU 14/2018 rd, s. 8). I sin praxis har utskottet särskilt lyft fram hur handlingars offentlighet enligt 12 § 2 mom. i grundlagen förhåller sig till skyddet för privatlivet och personuppgifter (se t.ex. GrUU 43/1998 rd, s. 2/II, och GrUU 60/2017 rd) och lyft fram balansen mellan dem (GrUU 22/2008 rd, s. 3/II).

Även i utlåtandet GrUU 84/2022 rd konstaterar grundlagsutskottet att skyddet för privatlivet och personuppgifter dock inte har företräde framför andra grundläggande fri- och rättigheter. Däremot är det frågan om att samordna och avväga två eller flera bestämmelser om de grundläggande fri- och rättigheterna (GrUU 14/2018 rd, s. 8, se också GrUU 10/2014 rd, s. 4 och GrUU 54/2014 rd, s. 2). Utskottet har konstaterat att lagstiftaren ska garantera skyddet för

privatlivet och personuppgifter på ett sätt som är godtagbart med avseende på de samlade grundläggande fri- och rättigheterna (GrUU 14/2018 rd, s. 7).

Uppgifters offentlighet och skydd för personuppgifter har även behandlats i till exempel grundlagsutskottets utlåtande GrUU 43/2022 rd. I utlåtandet konstateras i fråga om offentliga informationstjänster att det med avseende på skyddet för privatlivet och för personuppgifter enligt grundlagsutskottet är av relevans att det i webbaserade personregister inte går att söka uppgifter på stora grupper utan till exempel bara genom enskild sökning (GrUU 2/2017 rd, GrUU 32/2008 rd).

Om samordning av skydd för personuppgifter och offentlighet föreskrivs i artikel 86 i den allmänna dataskyddsförordningen och 28 § i dataskyddslagen. Enligt 28 § i dataskyddslagen tillämpas på rätten att få uppgifter ur myndigheternas personregister och på annat utlämnande av personuppgifter ur dessa personregister vad som föreskrivs om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

Den föreslagna lagen om registrering av samarbetspersoner inom arbetarskyddet

Den information som behandlas enligt den föreslagna lagen om registrering av samarbetspersoner inom arbetarskyddet bildar informationsmaterial som innehåller personuppgifter om fysiska personer, uppgifter om juridiska personer och andra uppgifter. Vissa fysiska personers personuppgifter är personuppgifter om arbetstagare. Behandlingen dessa personuppgifter omfattas av tillämpningsområdet för EU:s allmänna dataskyddsförordning. Med tanke på behandling av personuppgifter bildar uppgifterna ett register över samarbetspersoner inom arbetarskyddet vid Arbetarskyddscentralen.

Personuppgifter som tillhör särskilda kategorier av personuppgifter och som avses i artikel 9 i den allmänna dataskyddsförordningen och andra uppgifter som enligt grundlagen anses vara känsliga ingår inte i uppgifterna. I uppgifterna ingår inte heller uppgifter som enligt offentlighetslagen eller annan lag är sekretessbelagda.

I avsnitt 4.1.2 behandlas den föreslagna lagen utifrån ett dataskydds- och offentlighetsperspektiv. I avsnittet konstateras att den föreslagna lagen iakttar bestämmelserna i den allmänna dataskyddsförordningen och dataskyddslagen. Vid beredningen av lagen beaktades också lagen om integritetsskydd i arbetslivet. Den föreslagna lagen innehåller dock vissa bestämmelser som skiljer sig eller avviker från offentlighetslagen.

I avsnitt 4.1.2 granskas inledningsvis det nationella handlingsutrymme som bland annat möjliggörs av artiklarna 6 och 88 i den allmänna dataskyddsförordningen.

I den föreslagna lagen finns nationell reglering utfärdad inom ramen för det handlingsutrymme som artikel 88 i den allmänna dataskyddsförordningen möjliggör, vilket ger arbetsgivaren rätt att behandla arbetstagares personuppgifter (4–8 § och 9 § som gäller anmälningstidpunkten. Se också övergångsbestämmelserna i 19 §). Till följd av främjandet av arbetarskyddet är den föreslagna lagen en nödvändig specielllag med mer detaljerade bestämmelser som skiljer sig från lagen om integritetsskydd i arbetslivet.

Enligt 4 § i den föreslagna lagen är arbetsgivaren under vissa förutsättningar skyldig att anmäla uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet på arbetsplatsen till Arbetarskyddscentralens register. Föreslagna 4 § kan jämföras med bestämmelser där en

enskild åläggs att lämna uppgifter till en myndighet. I 4 § i lagen föreskrivs således tydligt om en sådan enskilds anmälningsskyldighet.

I 5 och 6 § i lagen föreskrivs i sin tur att vissa personer ska ge sitt samtycke innan arbetsgivaren kan anmäla uppgifter om dem till registret. Samtycke är en skyddsåtgärd för att skydda personuppgifter. Vid beredningen av bestämmelserna om samtycke har grundlagsutskottets utlåtande GrUU 20/2020 rd beaktats.

I avsnitt 4.1.2 granskas behandling av personuppgifter som skötseln av den offentliga förvaltningsuppgiften förutsätter och begränsning av allmänhetens tillgång till registret enligt den föreslagna lagen. I avsnittet konstateras att behandlingen av personuppgifter är berättigad, om behandlingen baserar sig på artikel 6.1 c i den allmänna dataskyddsförordningen (rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige) och den nationella lagstiftningen som utfärdats med stöd av det nationella handlingsutrymmet enligt artikel 6.

I och med den föreslagna lagen får Arbetarskyddscentralen i uppdrag att registrera och lämna ut uppgifter (se lagens 3 §). Arbetarskyddscentralens rättsliga grund för registrering och utlämnande av personuppgifter som skötseln av den offentliga förvaltningsuppgiften förutsätter är artikel 6.1 c.

I den föreslagna lagen finns nationell reglering som utfärdats inom ramen för det handlingsutrymme som avses i artikel 6 (punkt 3) och som ålägger Arbetarskyddscentralen att behandla personuppgifter i sin offentliga förvaltningsuppgift (3 och 10–12 §. Se också övergångsbestämmelserna i 19 §).

I avsnitt 4.1.2 granskas syftet med behandlingen av personuppgifter, vilka uppgifter som ska behandlas, minimering av de uppgifter som behandlas och bestämmelserna om fastställande av förvaringstider.

I avsnitt 4.1.2 konstateras också att enligt 4 § 2 mom. i offentlighetslagen är offentlighetslagen inte tillämplig på alla deluppgifter som ingår i Arbetarskyddscentralens offentliga förvaltningsuppgift. För att trygga offentligheten utvidgar 11 § i den föreslagna lagen offentligheten i Arbetarskyddscentralens verksamhet. Detta ger var och en rätt att övervaka skötseln av den offentliga förvaltningsuppgiften.

I avsnitt 4.1.2 beskrivs också bestämmelser som begränsar rätten att ta del av uppgifter i registret. Med tanke på syftet med den föreslagna lagen är det tillräckligt att uppgifter ur registret endast lämnas ut för ändamål som främjar arbetarskyddet. I avsnittet behandlas dessutom en persons rätt att förbjuda utlämnande av sina personuppgifter för direktmarknadsföring som främjar arbetarskyddet (skyddsåtgärd som skyddar personuppgifter) och mängden information som lämnas ut. Information kan inhämtas från registret som ”massöverlåtelse” eller ”i omfattande skala”, men samtidigt ska informationen minimeras med hänsyn till informationssökandens användningsändamål. I den föreslagna lagen är det inte fråga om ett register i ett allmänt informationsnät eller en allmän informationstjänst.

Utgångspunkten för den föreslagna lagen är att trygga den offentlighet som avses i 12 § i grundlagen i Arbetarskyddscentralens offentliga förvaltningsuppgift, men lagen lägger ändå större vikt vid skyddet av arbetskraften enligt 18 § i grundlagen och skyddet för personuppgifter enligt 10 §, när rätten till tillgång till uppgifter ur registret begränsas. Trots det är propositionen ändamålsenlig med beaktande av den föreslagna lagens mål att främja arbetarskyddet.

Eftersom endast sedvanliga personuppgifter och offentliga uppgifter lämnas ut enligt den föreslagna lagen, har bestämmelsen om utlämnande av uppgifter i den föreslagna lagens inte utformats i enlighet med grundlagsutskottets utlåtan depraxis om utlämnande av sekretessbelagda uppgifter och å andra sidan känsliga uppgifter, som kräver att informationen är relevant eller nödvändig. (Utlåtan depraxis framgår till exempel av utlåtan dena GrUU 7/2019 rd och GrUU 15/2018 rd.) Denna utlåtan depraxis har dock beaktats i bestämmelsen om rätt till uppgifter från Arbetarskyddscentralen som ministeriet behöver i sin tillsyn. Ministeriets rätt till information är bunden till nödvändighet.

Den föreslagna nationella särskilda regleringen är på basis av bedömningen ovan och enligt avsnitt 4.1.2 på det sätt som den allmänna dataskyddsförordningen förutsätter förenlig med allmänt intresse och proportionerlig samt nödvändig på det sätt som grundlagsutskottet förutsätter (bland annat GrUU 101/2022 rd, GrUU 96/2022 rd och GrUU 2/2018 rd). På det stora hela är den föreslagna lagen om registrering av samarbetspersoner inom arbetarskyddet godtagbar enligt 10 och 12 § i grundlagen.

10.3 Bestämmelser om avgifter för utlämnande av uppgifter

Enligt propositionen utlämnas uppgifter ur Arbetarskyddscentralens register endast för ändamål som främjar arbetarskyddet till Arbetarskyddscentralen och andra som begär uppgifter. Dessutom tryggar offentlighetslagen parter rätt till information och vars och ens rätt att få uppgifter om sig själv från registret. I regel tas en avgift ut för utlämnande av uppgifter. Avgiften tas dock inte ut om uppgifter lämnas ut till Arbetarskyddscentralen för något annat syfte än för skötseln av uppdraget att registrera och lämna ut uppgifter, eller till en arbetsgivarförening, till en förening för andra företagare eller till en arbetstagarförening eller till en myndighet. Avgift tas inte heller ut om uppgifter lämnas ut till Olycksfallsförsäkringscentralen eller Arbetshälsoinstitutet för skötseln av deras lagstadgade uppgifter. Om en person utnyttjar en parts rätt att ta del av en handling eller vars och ens rätt att ta del av en handling som gäller en själv enligt offentlighetslagen, tillämpas dessutom vad som i 34 § i offentlighetslagen föreskrivs om avgifter. De föreslagna bestämmelserna om avgifter bör bedömas utifrån 21, 6, 12, 18 och 81 § i grundlagen.

Enligt 21 § i grundlagen ska garantier för god förvaltning tryggas genom lag. I de rättsprinciperna inom förvaltningen som avses i 6 § i förvaltningslagen ingår att myndigheterna ska bemöta dem som uträttar ärenden hos förvaltningen jämlikt. Enligt 6 § i grundlagen är alla lika inför lagen. Alla informationsmottagares rätt att få information avgiftsfritt eller allas skyldighet att betala avgift vore en lösning som är förenlig med principen om opartiskhet och likabehandling. Myndighetshandlingars offentlighet enligt 12 § i grundlagen och det allmännas skyldighet att sörja för skyddet av arbetskraften enligt 18 § i grundlagen (främjande av arbetarskyddet) talar för helt avgiftsfritt utlämnande av information. I propositionen föreslås dock inte full avgiftsfrihet och inte heller påförande av avgifter för alla informationsmottagare. (Se motiveringen i avsnitt 4.1.3 Bestämmelserna om avgifter för utlämnande av uppgifter i den föreslagna lagen.)

Den föreslagna regleringen av avgifter är dock inte grundlagsstridig, eftersom de betalningsskyldiga som avses i den föreslagna lagen sannolikt nästan alltid skulle vara juridiska personer. Grundlagsutskottet har tagit upp den avvikande behandlingen av juridiska personer utifrån 6 § i grundlagen i bland annat utlåtan det om stöd till produktion av el från förnybara energikällor GrUU 37/2010 rd. I utlåtan det påpekade grundlagsutskottet att jämlikhetsbestämmelsen endast gäller människor. Grundlagsutskottet konstaterade också att även om elproducent också kan vara en fysisk person, är det sannolikt att största delen av den elproduktion som hör till lagens tillämpningsområde sker i kraftverk som ägs av juridiska

personer. Jämlikhetsaspekten har således relativt liten betydelse i sådan reglering. Juridiska personer behandlades också i utlåtandet GrUU 11/2012 rd. Enligt utlåtandet gäller grundlagens jämlikhetsbestämmelse i princip endast individer. Jämlikhetsprincipen kan enligt utskottet kan trots allt vara relevant också i bedömningen av bestämmelser som gäller juridiska personer, inte minst om bestämmelserna indirekt kan påverka fysiska personers rättsliga ställning. Den aspekten förlorar i tyngd ju lösare kopplingen är (jämf. GrUU 37/2010 rd).

Av utlåtandena GrUU 37/2010 rd och GrUU 11/2012 rd framgår också att grundlagsutskottet har med hänvisning till förarbetena till reformen av de grundläggande fri- och rättigheterna (RP 309/1993 rd, s. 42–43) och sin egen etablerade tolkningspraxis konstaterat att det går inga skarpa gränser för lagstiftarens prövning att läsa ut ur jämlikhetsprincipen när en reglering i överensstämmelse med den rådande samhällsutvecklingen eftersträvas (se t.ex. GrUU 18/2010 rd, s. 3/II och GrUU 11/2009 rd, s. 2/I). Utskottet har i olika sammanhang utifrån jämlikhetsbestämmelserna i grundlagen härlett kravet på att skillnaderna inte får vara godtyckliga eller oskäligen (se t.ex. GrUU 11/2009 rd, s. 2, och GrUU 18/2006 rd, s. 2/II).

Storleken på den avgift som avses i den föreslagna lagen om registrering av samarbetspersoner inom arbetarskyddet bestäms utifrån de totala kostnaderna dvs. självkostnadsvärdet för att registrera och ta fram uppgifterna. Avgiften är alltså rimlig.

Enligt 81 § 2 mom. i grundlagen utfärdas bestämmelser om avgifter samt de allmänna grunderna för storleken av avgifter för de statliga myndigheternas tjänsteåtgärder, tjänster och övriga verksamhet genom lag. Grundlagsutskottet har behandlat avgifter åtminstone i utlåtandet GrUU 33/2021 rd. I utlåtandet konstateras att bestämmelserna i 81 § 2 mom. om statliga avgifter gäller enligt sin ordalydelse de statliga myndigheternas tjänsteåtgärder, tjänster och övriga verksamhet. Bestämmelser om avgifter samt de allmänna grunderna för storleken av avgifterna utfärdas genom lag. Grundlagsutskottet har dock ansett det vara ändamålsenligt att också granska bestämmelser om avgifter för offentliga förvaltningsuppgifter som sköts av enskilda utifrån principerna i 81 § 2 mom. i grundlagen (GrUU 2/2001 rd, s. 2/II). Enligt utskottet har det inte funnits något att anmärka på regleringen om avgifternas storlek, åtminstone inte när den allmänna grunden för avgifterna är att de ska täcka kostnaderna för verksamheten (GrUU 2/2001 rd, s. 3/I).

På det stora hela är den föreslagna lagen om registrering av samarbetspersoner inom arbetarskyddet godtagbar enligt 21, 6, 12, 18 och 81 § i grundlagen.

10.4 Ändring av begränsningen av tillämpningsområdena för lagen om laddare och ändringssökande

I propositionen föreslås att begränsningen av tillämpningsområdet för lagen om laddare i 1 § i lagen om laddare ska ändras. Dessutom föreslås en ändring av 24 § som gäller ändringssökande i lagen om laddare. Propositionen bör bedömas utifrån 18, 7 och 21 § i grundlagen.

Enligt 1 § 1 mom. i lagen om laddare innehåller lagen bestämmelser om bland annat laddares rättigheter och skyldigheter, förutsättningarna för att bevilja, förnya och återkalla kompetensbrev för laddare och kompetensbrevets giltighetstid. I propositionen föreslås att Försvarsmaktens och Gränsbevakningsväsendets tjänsteuppdrag ska slopas från tillämpningsområdet för lagen om laddare. Från tillämpningsområdet för lagen om laddare stryks dessutom personer som med stöd av lagen om frivilligt försvar deltar i frivilliga övningar som ordnas av Försvarsmakten eller Gränsbevakningsväsendet.

Lagen om laddare utgår från det allmännas skyldighet att sörja för skyddet av arbetskraften enligt 18 § i grundlagen och allas rätt till personlig säkerhet enligt 7 § i grundlagen. Lagen om laddare utgår också från det allmännas skyldighet att trygga de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna enligt 22 § i grundlagen. Dessa grundläggande rättigheter har också betydelse när det gäller de tjänsteuppdrag och personer som stryks från tillämpningsområdet för lagen om laddare. Enligt regeringens proposition om reformen av de grundläggande fri- och rättigheterna RP 309/1993 rd (s. 26) är en av utgångspunkterna för revideringen av de grundläggande fri- och rättigheterna att inga grupper ska lämnas utanför skyddet för de grundläggande fri- och rättigheterna. Således omfattas till exempel soldater av skyddet för de grundläggande fri- och rättigheterna. Av den anledningen beskriver denna proposition också hur skyddet av arbetskraften och allas rätt till personlig säkerhet tryggas inom Försvarsmakten och Gränsbevakningsväsendet, särskilt i uppgifter som anknyter till sprängämnen (se motiveringen till föreslagna 1 § i lagen om laddare).

I propositionen föreslås också en ändring av 24 § i lagen om laddare som gäller ändringssökande så att den stämmer överens med lagen om rättegång i förvaltningsärenden. Föreslagna 24 § innebär att framöver kommer även sökande av ändring i förvaltningsdomstolens beslut vid återkallande eller temporärt återkallande av kompetensbrev, eller anmärkning att förutsätta att högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd. Ändringen kan anses minska laddares rätt till rättsskydd jämfört med gällande 24 § i lagen om laddare.

Grundlagsutskottet har uttalat sig om besvärstillståndssystemet under de senaste åren åtminstone i utlåtandet i samband med stiftandet av lagen om rättegång i förvaltningsärenden GrUU 50/2018 rd. Av utlåtandet framgår för det första grundlagsutskottets tidigare, mer restriktiva hållning till besvärstillståndssystemet och att utskottet har justerat den i sitt utlåtande GrUU 32/2012 rd (se närmare GrUU 50/2018 rd och GrUU 32/2012 rd).

I utlåtandet GrUU 50/2018 rd nämns också andra senare utlåtanden om besvärstillståndssystemet av grundlagsutskottet, såsom GrUU 55/2014 rd, i vilket regeringens proposition RP 230/2014 rd behandlades. I propositionen föreslogs bland annat att besvärstillståndsregleringens tillämpningsområde bland annat skulle utvidgas till nya ärendegrupper i fråga om anförande av besvär över förvaltningsdomstolens avgöranden hos högsta förvaltningsdomstolen. Besvärstillstånd föreslogs dock inte för sådana ärendegrupper till vilka det i besvärsskedet oftast hänför sig krävande rättsliga frågor eller som generellt har särskilt stor betydelse för parten eller samhället eller som är vittomfattande. Sådana ärenden var bland annat ärenden som gäller återkallande av näringsstillstånd. Grundlagsutskottet ansåg dock att ärendets art eller betydelse inte med nödvändighet förutsätter tillträde till högsta förvaltningsdomstolen utan besvärstillstånd ens i sådana ärendegrupper.

I utlåtandet GrUU 50/2018 rd behandlas till slut besvärstillståndssystemet som avses i lagen om rättegång i förvaltningsärenden. I utlåtandet GrUU 50/2018 rd konstateras bland annat att betonandet av högsta förvaltningsdomstolens roll som prejudikatsdomstol kan enligt grundlagsutskottet anses viktigt med tanke på rättstryggheten och jämlikheten och därmed också med hänsyn till grundrättighetssystemet utgöra ett godtagbart skäl för att göra en sådan inskränkning i besvärsrätten som nu föreslås. Högsta förvaltningsdomstolens allt viktigare roll som prejudikatsdomstol kan anses bidra till ett välfungerande förvaltningsrättsligt rättssäkerhetssystem trots att den tröskel som gäller för att få enskilda ärenden behandlade vid den höjs något.

I utlåtandet GrUU 50/2018 rd konstateras också att när man tar ställning till besvärstillståndssystemets grundlagsenlighet bör man enligt grundlagsutskottet också beakta att kravet på besvärstillstånd för att besvär ska få anföras handlar om i vilken utsträckning besvären

prövas av högsta förvaltningsdomstolen. Det är därför inte fråga om en så långt gående begränsning som ett regelrätt besvärshälsförbud skulle innebära. Dessutom är högsta förvaltningsdomstolen tvungen att bevilja besvärstillstånd om villkoren för ett sådant uppfylls. Villkoren för när tillstånd ska beviljas begränsar sig inte enbart till prejudikatsaspekten utan besvärstillstånd ska också beviljas om det har skett ett uppenbart fel i ärendet eller om det finns något annat vägande skäl. Bestämmelserna innebär att rättssäkerhetselementet är starkt närvarande i det besvärstillståndssystem som nu föreslås bli infört i det förvaltningsrättsliga besvärssystemet.

I utlåtandet GrUU 50/2018 rd konstateras dessutom att det finns vägande skäl för det föreslagna utvidgade systemet för besvär över förvaltningsdomstolens avgöranden till högsta förvaltningsdomstolen relaterade till effektivisering av förvaltningsprocessen och stärkande av högsta förvaltningsdomstolens roll som prejudikatsdomstol. Det handlar inte om att införa en ny typ av reglering utan i första hand om att rent principiellt godta den utveckling som redan är ett faktum och om att behandla besvär i olika ärendegrupper på samma sätt. Genom att vidareutveckla grundlagsutskottets nyare tolkningspraxis sedan 2012 kunde införandet av besvärstillstånd som huvudregel anses vara möjligt och motiverat trots 21 § i grundlagen.

På det stora hela bör därför propositionen om ändring av begränsningen av tillämpningsområdet för lagen om laddare och regleringen av ändringssökande vara godtagbar enligt 18, 7 och 21 § i grundlagen.

På de grunder som anges ovan kan lagförslaget behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om registrering av samarbetspersoner inom arbetarskyddet

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Lagens tillämpningsområde

Denna lag innehåller bestämmelser om registrering och utlämnande, i syfte att främja arbetarskyddet, av uppgifter om dels de samarbetspersoner inom arbetarskyddet som avses i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen (44/2006), nedan *tillsynslagen*, och i de samarbetsavtal om arbetarskyddet som ingåtts med stöd av den lagen, dels vissa andra samarbetspersoner inom arbetarskyddet.

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *arbetsplats* en med tanke på samarbetet inom arbetarskyddet ändamålsenlig helhet som avses i 25 § i tillsynslagen eller i ett samarbetsavtal inom arbetarskyddet som ingåtts med stöd av 23 § i den lagen,

2) *gemensam arbetsplats* en sådan gemensam arbetsplats som avses i 49 § i arbetarskyddslagen (738/2002),

3) *avvärjande av gemensamma risker på arbetsplatser* sådant avvärjande av gemensamma risker som utförs av arbetsgivare och egenföretagare som är verksamma i en sådan industri- eller affärshall eller motsvarande gemensam lokal som avses i 54 § i arbetarskyddslagen.

3 §

Arbetarskyddscentralens uppdrag

Arbetarskyddscentralen sköter uppdraget att registrera och lämna ut uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet. Arbetarskyddscentralen för ett register över samarbetspersoner inom arbetarskyddet.

4 §

Arbetsgivarens skyldighet att anmäla uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet på arbetsplatsen

Arbetsgivaren ska anmäla i 3 mom. avsedda uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet på arbetsplatsen till Arbetarskyddscentralen, om

1) en arbetarskyddsfullmäktig har valts på arbetsplatsen med stöd av 29 eller 42 § i tillsynslagen, eller på basis av ett samarbetsavtal inom arbetarskyddet som ingåtts med stöd av 23 § 1 eller 2 mom. i den lagen,

2) arbetsgivaren låter personal utföra arbete på arbetsplatsen under mer än 50 kalenderdagar, och

3) personalen på arbetsplatsen består av minst tio personer.

Om en arbetsgivare har flera arbetsplatser, ska arbetsgivaren anmäla i 3 mom. avsedda uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet på arbetsplatsen för varje arbetsplats där de i 1 mom. angivna villkoren uppfylls.

Arbetsgivaren ska anmäla följande uppgifter:

1) beträffande arbetsgivaren,

a) namn,

b) företags- och organisationsnummer eller motsvarande utländska organisationsnummer eller, om sådana saknas, födelsedatum,

c) e-postadress och postadress till arbetet,

2) beträffande arbetsplatsen

a) den kommun eller de kommuner där arbetsplatsen är förlagd,

b) näringsgrensgrupp eller näringsgrensgrupper,

c) antalet personer som vid tidpunkten för anmälan omfattas av arbetarskyddssamarbetet angivna enligt storlekssklass på det sätt Arbetarskyddscentralen bestämmer,

d) namnet på den person som sköter arbetarskyddschefens uppgifter, uppdrag inom arbetarskyddssamarbetet och e-postadress till arbetet,

e) namnen på arbetarskyddsfullmäktigen och dennes ersättare, deras uppdrag inom arbetarskyddssamarbetet och e-postadresser till arbetet,

3) om det på arbetsplatsen har utsetts en arbetarskyddskommission, namnen på medlemmarna i kommissionen, deras uppdrag inom arbetarskyddssamarbetet och deras e-postadresser till arbetet eller, om något annat organ sköter arbetarskyddskommissionens uppdrag, samma uppgifter beträffande de medlemmar i organet i fråga som har uppdrag inom arbetarskyddssamarbetet.

5 §

Anmälan av uppgifter om vissa samarbetspersoner inom arbetarskyddet på arbetsplatsen

Arbetsgivare som avses i 4 § 1 mom. får, utöver de uppgifter som avses i 3 mom. i den paragrafen, till Arbetarskyddscentralen anmäla namn och e-postadresser till arbetet beträffande andra personer som arbetsgivaren utsett eller förordnat eller som av personalen har valts att sköta ett visst uppdrag som är av betydelse för samarbetet inom arbetarskyddet på arbetsplatsen, om dessa personer ger sitt samtycke till detta.

Av samtycket ska framgå att

1) samtycket har getts frivilligt och uttryckligen för registrering och utlämnande av uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet på arbetsplatsen, och

2) personen känner till de i 10 § avsedda grunder för fastställandet av bevaringstiden för uppgifterna samt de i 12 § avsedda ändamålen för vilka uppgifterna lämnas ut.

En person kan när som helst återkalla sitt samtycke genom att underrätta Arbetarskyddscentralen om detta. När personen har återkallat sitt samtycke upphör den bevaringstid som Arbetarskyddscentralen fastställt för uppgifter om personen i fråga omedelbart och uppgifterna ska utan dröjsmål förstöras på det sätt som avses i 10 § 2 mom.

6 §

Arbetsgivarens möjlighet att anmäla uppgifter om samarbetspersonerna inom arbetarskyddet på arbetsplatsen

Andra än i 4 § 1 mom. avsedda arbetsgivare får till Arbetarskyddscentralen anmäla de uppgifter som avses i 3 mom. i den paragrafen.

Andra än i 4 § 1 mom. avsedda arbetsgivare får också till Arbetarskyddscentralen anmäla de uppgifter som avses i 5 § 1 mom., om de personer som uppgifterna gäller ger sitt samtycke till detta. På samtycke och återkallande av det tillämpas vad som föreskrivs i 5 § 2 och 3 mom.

7 §

Möjlighet att anmäla uppgifter om gemensamma samarbetspersoner inom arbetarskyddet på en gemensam arbetsplats

Den arbetsgivare som utövar det huvudsakliga bestämmanderätten på en gemensam arbetsplats får till Arbetarskyddscentralen anmäla följande uppgifter om gemensamma samarbetspersoner inom arbetarskyddet på en gemensam arbetsplats:

1) beträffande den arbetsgivare som utövar den huvudsakliga bestämmanderätten och för anmälan

- a) namn,
- b) företags- och organisationsnummer eller motsvarande utländska organisationsnummer eller, om sådana saknas, födelsedatum,
- c) e-postadress till arbetet,

2) om en byggarbetsplats är en gemensam arbetsplats, beträffande den gemensamma byggarbetsplatsen

- a) den kommun där den gemensamma arbetsplatsen är förlagd,
- b) arbetsgivarnas och egenföretagarnas viktigaste näringsgrensgrupper,
- c) antalet personer som vid tidpunkten för anmälan omfattas av arbetarskyddssamarbetet angivna enligt storleksklass på det sätt Arbetarskyddscentralen bestämmer,
- d) namn, uppdrag inom arbetarskyddssamarbetet och e-postadress till arbetet beträffande den som sköter uppgifterna som gemensam arbetarskyddschef enligt 43 d § i tillsynslagen,
- e) namn, uppdrag inom arbetarskyddssamarbetet och e-postadress till arbetet beträffande den i 43 c § i tillsynslagen avsedda gemensamma arbetarskyddsfullmäktigen för en byggarbetsplats och dennes ersättare,

3) om någon annan arbetsplats än en byggarbetsplats är en gemensam arbetsplats, beträffande den gemensamma arbetsplatsen

- a) den kommun eller de kommuner där arbetsplatsen är förlagd,
- b) arbetsgivarnas och egenföretagarnas viktigaste näringsgrensgrupper,
- c) antalet personer som vid tidpunkten för anmälan omfattas av arbetarskyddssamarbetet angivna enligt storleksklass på det sätt Arbetarskyddscentralen bestämmer,
- d) namn, uppdrag inom arbetarskyddssamarbetet och e-postadress till arbetet beträffande den som sköter uppgifterna som gemensam arbetarskyddschef enligt 43 d § i tillsynslagen.

8 §

Möjlighet att anmäla uppgifter i samband med avvärjande av gemensamma risker på arbetsplatser

Om en sådan gemensam arbetarskyddschef som avses i 43 h § i tillsynslagen har utsetts för arbetarskyddssamarbete som föranleds av avvärjandet av gemensamma risker på arbetsplatser, får dennes arbetsgivare till Arbetarskyddscentralen anmäla följande uppgifter:

- 1) beträffande arbetsgivaren

- a) namn,
- b) företags- och organisationsnummer eller motsvarande utländska organisationsnummer eller, om sådana saknas, födelsedatum,
- c) e-postadress till arbetet,
- 2) beträffande industri- eller affärshall eller motsvarande gemensam lokal
- a) den kommun där lokalen är förlagd,
- b) arbetsgivarnas och egenföretagarnas viktigaste näringsgrensgrupper,
- c) antalet personer som vid tidpunkten för anmälan omfattas av arbetarskyddssamarbete som föranleds av avvärjandet av gemensamma risker på arbetsplatserna angivna enligt storleksklass på det sätt Arbetarskyddscentralen bestämmer,
- d) namn, uppdrag inom arbetarskyddssamarbetet och e-postadress till arbetet beträffande den gemensamma arbetarskyddschef som avses i 43 h § i tillsynslagen.

9 §

Tidpunkt för anmälan

De uppgifter som avses i 4 § 3 mom. ska anmälas till Arbetarskyddscentralens register över samarbetspersoner inom arbetarskyddet när mandattiden för arbetarskyddssamarbetet börjar.

De i 4 § 3 mom. avsedda uppgifter som har anmälts till registret ska i sin helhet anmälas på nytt minst vart åttonde år. Ändringar i enskilda uppgifter ska dock anmälas till registret omedelbart efter att ändringarna har gjorts.

10 §

Fastställande av bevaringstiden för uppgifter

På fastställandet av bevaringstiden för sådana uppgifter som ingår i Arbetarskyddscentralens uppdrag att registrera och lämna ut de uppgifter som avses i 4–8 §, tillämpas bestämmelserna om förvaringstider i 21 § i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019).

Efter att bevaringstiden gått ut ska Arbetarskyddscentralen utan dröjsmål förstöra uppgifterna på ett informationssäkert sätt.

11 §

Offentlighet i arbetarskyddscentralens verksamhet

På Arbetarskyddscentralen tillämpas, då centralen sköter om uppdraget att registrera och lämna ut de uppgifter som avses i 4–8 §, lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), nedan *offentlighetslagen*.

12 §

Utlämnande av uppgifter ur registret

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 9 och 16 § i offentlighetslagen om rätten att ta del av uppgifter och om hur en handling ska lämnas ut, lämnas uppgifter ur Arbetarskyddscentralens register över samarbetspersoner inom arbetarskyddet endast ut om mottagarens syfte är att

- 1) använda uppgifterna för skötseln av lagstadgade uppgifter för organisationer som främjar arbetarskyddet,

- 2) använda uppgifterna till stöd för vetenskapliga undersökningar, andra undersökningar eller utredningar som gäller arbetarskyddet,
- 3) förmedla information om arbetarskyddet,
- 4) förmedla information om avgiftsfria utbildningar, produkter och tjänster som främjar arbetarskyddet, eller
- 5) bedriva direktmarknadsföring av avgiftsbelagda utbildningar, produkter eller tjänster som främjar arbetarskyddet.

En förutsättning för utlämnande av uppgifter är dessutom att mottagaren enligt bestämmelserna om skydd för personuppgifter har rätt att behandla personuppgifter som han eller hon begärt ur registret över samarbetspersoner inom arbetarskyddet. Mottagaren har rätt att få uppgifterna elektroniskt.

En person vars personuppgifter lämnas in till registret över samarbetspersoner inom arbetarskyddet har rätt att förbjuda att hans eller hennes personuppgifter lämnas ut för avgiftsbelagd direktmarknadsföring av utbildningar, produkter eller tjänster som främjar arbetarskyddet genom att underrätta Arbetarskyddscentralen om detta förbud.

Bestämmelser om förutsättningarna för att direktmarknadsföring ska vara tillåten finns i lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation (917/2014).

13 §

Avgift för utlämnande av uppgifter

Med avvikelse från vad som föreskrivs om avgifter i 34 § i offentlighetslagen, tas för uppgifter som avses i 4–8 § och som mottagaren får tillgång till ut en avgift som bestäms av Arbetarskyddscentralen och som motsvarar de totala kostnaderna för registrering och framtagande av uppgifterna, dvs. självkostnadsvärdet.

Avgift tas dock inte ut om uppgifter lämnas ut till Arbetarskyddscentralen för något annat syfte än för skötseln av uppdraget att registrera och lämna ut de uppgifter som avses i 4–8 §, eller till en arbetsgivarförening, till en förening för andra företagare eller till en arbetstagarförening eller till en myndighet. Avgift tas inte heller ut om uppgifter lämnas ut till Olycksfallsförsäkringscentralen eller Arbetshälsoinstitutet för skötseln av deras lagstadgade uppgifter.

Om mottagaren utnyttjar en parts rätt att ta del av en handling enligt 11 § i offentlighetslagen eller vars och ens rätt att ta del av en handling som gäller en själv enligt 12 § i offentlighetslagen, tillämpas dock vad som i 34 § i den lagen föreskrivs om avgifter.

14 §

Tillämpning av lagen om grunderna för avgifter till staten på avgiften

På beräkningen av det självkostnadsvärde som ligger till grund för en avgift som Arbetarskyddscentralen med stöd av denna lag påför, angivandet av den bestämmelse som avgiften grundar sig på, dröjsmålsrätten på avgiften, begäran om omprövning och ändringssökande som gäller avgiftsbeslutet, verkställigheten av avgiftsbeslutet samt andra eventuella ärenden som gäller avgiften tillämpas vad som i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992) föreskrivs om avgifter som staten tar ut för offentligt rättsliga prestationer.

Omprövning av avgiftsbeslutet ska dock begäras hos Arbetarskyddscentralen inom 30 dagar från det att avgiften påfördes.

15 §

Tjänsteansvar

På Arbetarskyddscentralens anställda, verkställande direktör och styrelsemedlemmar tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar när de vid Arbetarskyddscentralen sköter registrering och utlämnande av uppgifter som avses i 4–8 §. Bestämmelser om skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen (412/1974).

16 §

Styrning och tillsyn

Social- och hälsovårdsministeriet styr och övervakar Arbetarskyddscentralen när den sköter uppdraget att registrera och lämna ut de uppgifter som avses i 4–8 §.

Arbetarskyddscentralen ska årligen före utgången av maj lämna ministeriet en redogörelse för skötseln och finansieringen av uppdraget att registrera och lämna ut de uppgifter som avses i 4–8 §.

Ministeriet har trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter rätt att avgiftsfritt av Arbetarskyddscentralen få de uppgifter som är nödvändiga för tillsynen över skötseln av registrerings- och utlämningsuppdraget i fråga om de uppgifter som avses i 4–8 §. Ministeriet har rätt att få uppgifterna elektroniskt.

17 §

Tillsyn över att anmälningsskyldigheten iakttas

Arbetarskyddsmyndigheten utövar tillsyn över att anmälningsskyldigheten enligt 4 § fullgörs.

18 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

Genom denna lag upphävs lagen om personregister för arbetarskyddet (1039/2001).

19 §

Övergångsbestämmelser

På uppgifter som har lämnats in i enlighet med lagen om personregister för arbetarskyddet och på ärenden som gäller dessa uppgifter tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag. Ministeriet ska dock förstöra de uppgifter och blanketter som lämnats in i enlighet med lagen om personregister för arbetarskyddet när fyra år har förflutit från ikraftträdandet av denna lag.

Arbetsgivare som avses i 4 § 1 mom. i denna lag ska anmäla de uppgifter som avses i 3 mom. i den paragrafen till Arbetarskyddscentralen innan fyra år har förflutit från ikraftträdandet av denna lag, även om det inte har skett några förändringar i de uppgifter som tidigare lämnats in i enlighet med lagen om personregister för arbetarskyddet.

2.

Lag

om ändring av 47 § i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på
arbetsplatsen (44/2006) 47 § som följer:

47 §

Lämnande av uppgifter om samarbetspersoner

Bestämmelser om arbetsgivarens skyldighet att lämna uppgifter om samarbetspersoner inom
arbetarskyddet på arbetsplatsen till Arbetarskyddscentralen samt om utlämnande av sådana
uppgifter finns i lagen om registrering av samarbetspersoner inom arbetarskyddet (/).

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av lagen om laddare

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om laddare (423/2016) 1 § 2 mom. samt 24 och 28 § samt
fogas till 1 § nya 3 och 4 mom. som följer:

1 §

Lagens tillämpningsområde

Denna lag tillämpas inte på tjänsteuppdrag inom Försvarsmakten, Gränsbevakningsväsendet, polisen eller räddningsverket.

Denna lag tillämpas inte på militära övningar och militär utbildning enligt utbildningsprogram som antecknats i tjänstgöringsprogrammet eller annars bestäms särskilt eller på arbete i omedelbar anslutning därtill som anställda hos Försvarsmakten eller Gränsbevakningsväsendet, värnpliktiga och personer som fullgör frivillig militärtjänst för kvinnor utför tjänstgöring hos eller på order av Försvarsmakten eller gränsbevakningsväsendet, om det huvudsakliga syftet är att träna de särskilda färdigheter som behövs inom militär verksamhet.

Denna lag tillämpas inte heller på personer som med stöd av lagen om frivilligt försvar (556/2007) deltar i frivilliga övningar som ordnas av Försvarsmakten eller Gränsbevakningsväsendet.

24 §

Ändringssökande

Omprövning av ett beslut om underkännande i ett förhör för laddare får begäras. Bestämmelser om begäran om omprövning finns i förvaltningslagen (434/2003).

Bestämmelser om sökande av ändring i förvaltningsdomstol finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

28 §

Tillsyn

Regionförvaltningsverket utövar tillsyn över efterlevnaden av denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

Denna lag träder i kraft den 20 .

På sökande av ändring i ett beslut av förvaltningsdomstolen som har fattats före ikraftträdandet av denna lag i ett ärende som gäller återkallande eller temporärt återkallande av kompetensbrev, eller anmärkning tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

Helsingfors den 5 december 2024

Statsminister

Petteri Orpo

Minister för social trygghet Sanni Grahn-Laasonen

2.

Lag

**om ändring av 47 § i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om
arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på
arbetsplatsen (44/2006) 47 § som följer:

Gällande lydelse

47 §

*Lämnande av uppgifter om
samarbetspersoner*

Bestämmelser om arbetsgivarens skyldighet
att lämna uppgifter om arbetarskyddschef,
arbetarskyddsfullmäktig och ersättare till
personregistret för arbetarskyddet finns i
lagen om personregister för arbetarskyddet
(1039/2001).

Föreslagen lydelse

47 §

*Lämnande av uppgifter om
samarbetspersoner*

*Bestämmelser om arbetsgivarens skyldighet
att lämna uppgifter om samarbetspersoner
inom arbetarskyddet på arbetsplatsen till
Arbetarskyddscentralen samt om utlämnande
av sådana uppgifter finns i lagen om
registrering av samarbetspersoner inom
arbetarskyddet (/).*

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av lagen om laddare

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om laddare (423/2016) 1 § 2 mom. samt 24 och 28 § samt
fogas till 1 § nya 3 och 4 mom. som följer:

Gällande lydelse

1 §

Lagens tillämpningsområde

Denna lag tillämpas inte på tjänsteuppdrag inom polisen eller räddningsverket. Lagen tillämpas inte heller på militära övningar och militär utbildning enligt utbildningsprogram som antecknats i tjänstgöringsprogrammet eller annars bestäms särskilt eller på arbete i omedelbar anslutning därtill som anställda hos försvarsmakten eller gränsbevakningsväsendet, värnpliktiga och personer som fullgör frivillig militärtjänst för kvinnor utför på order av eller i tjänstgöring vid försvarsmakten eller gränsbevakningsväsendet, när det huvudsakliga syftet är att träna de särskilda färdigheter som behövs inom militär verksamhet.

Föreslagen lydelse

1 §

Lagens tillämpningsområde

Denna lag tillämpas inte på tjänsteuppdrag inom Försvarsmakten, Gränsbevakningsväsendet, polisen eller räddningsverket.

Denna lag tillämpas inte på militära övningar och militär utbildning enligt utbildningsprogram som antecknats i tjänstgöringsprogrammet eller annars bestäms särskilt eller på arbete i omedelbar anslutning därtill som anställda hos Försvarsmakten eller Gränsbevakningsväsendet, värnpliktiga och personer som fullgör frivillig militärtjänst för kvinnor utför tjänstgöring hos eller på order av Försvarsmakten eller gränsbevakningsväsendet, om det huvudsakliga syftet är att träna de särskilda färdigheter som behövs inom militär verksamhet.

Gällande lydelse

24 §

Ändringssökande

Omprövning av ett beslut om underkännande i ett förhör för laddare får begäras på det sätt som föreskrivs i förvaltningslagen (434/2003).

Beslut med anledning av en begäran om omprövning och andra beslut som meddelats av regionförvaltningsverket får överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

Förvaltningsdomstolens beslut i ett ärende som gäller återkallande eller temporärt återkallande av eller anmärkning i fråga om kompetensbrev får överklagas genom besvär på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen. Andra beslut av förvaltningsdomstolen får överklagas genom besvär endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

28 §

Tillsyn

Regionförvaltningsverket utövar tillsyn över att denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den iakttas, i enlighet med lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen (44/2006).

Föreslagen lydelse

Denna lag tillämpas inte heller på personer som med stöd av lagen om frivilligt försvar (556/2007) deltar i frivilliga övningar som ordnas av Försvarsmakten eller Gränsbevakningsväsendet.

24 §

Ändringssökande

Omprövning av ett beslut om underkännande i ett förhör för laddare får begäras. Bestämmelser om begäran om omprövning finns i förvaltningslagen (434/2003).

Bestämmelser om sökande av ändring i förvaltningsdomstol finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

28 §

Tillsyn

Regionförvaltningsverket utövar tillsyn över *efterlevnaden* av denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

Denna lag träder i kraft den 20 .

På sökande av ändring i ett beslut av förvaltningsdomstolen som har fattats före ikraftträdandet av denna lag i ett ärende som gäller återkallande eller temporärt återkallande av kompetensbrev, eller anmärkning tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

